

Jaarrekening/ jaarsverslag 2021

waterschap
limburg

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN NL10NWAB0636750906
KvK 67682065

088-8890100
info@waterschaplimburg.nl
waterschaplimburg.nl

titel   Jaarrekening / jaarverslag 2021
subtitel
datum
versie   Concept versie 2.0
status
zaaknr.   2021-Z2362
documentnr.   WLDOC-220622665-20565

vrijgave   Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Leeswijzer	6
1.2	Waterschap Limburg in kengetallen	9
2	Financiële samenvatting	11
2.1	Exploitatie	11
2.2	Investeringen	13
2.3	Weerstandsvermogen	14
2.4	In één oogopslag kerncijfers Waterschap Limburg	15
2.5	Dekking resultaat	16
Deel I Jaarverslag		17
3	Programma's	19
3.1	Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid	22
3.2	Zuiveren en waterketen	36
3.3	Waterkwaliteit	44
3.4	Klimaatadaptie regionaal systeem	56
3.5	Crisisbeheersing	86
3.6	Bestuur en organisatie	92
4	Overige paragrafen	107
4.1	Ontwikkelingen en uitgangspunten	107
4.2	Incidentele opbrengsten en kosten	108
4.3	Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	109
4.4	Waterschapsbelastingen	109
4.5	Het weerstandsvermogen	111
4.6	De financiering	116
4.7	Verbonden partijen	121
4.8	Bedrijfsvoering	123
4.9	EMU-saldo	123
4.10	Topinkomens	124
5	Waterschapsbedrijf Limburg	125
6	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen	126
Deel II Jaarrekening		127
7	Balans met toelichting	129
7.1	Balans	129
7.2	Indeling en waardering balansposten	130
7.3	Vaste activa	131
7.4	Vlottende activa	132
7.5	Vaste passiva	135
7.6	Vlottende passiva	145
7.7	Niet in de balans opgenomen verplichtingen	146

7.8	Gebeurtenissen na balansdatum	147
7.9	Watercrisis	147
8	Kredietvoting en -verlening	149
9	Exploitatie naar kostendragers	159
10	Exploitatierkening naar kosten en opbrengsten	163
10.1	Toelichting op kosten	165
10.2	Toelichting op opbrengsten	170
10.3	Exploitatieresultaat	173
10.4	Topinkomens	173
11	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	175
12	Voorstellen	181
	Deel III Bijlagen	185
BIJLAGE A	Vaste activa	186
BIJLAGE B	Reserves en voorzieningen	187
BIJLAGE C	Vaste schulden	188
BIJLAGE D	Personeelslasten	189
BIJLAGE E	Berekening van het rente omslagpercentage	190
BIJLAGE F	Kostenverdeelstaat	191
BIJLAGE G	Kostendragers, programma's, beleidsproducten incl. dekkingsmiddelen	192
BIJLAGE H	Treasury	193
BIJLAGE I	EMU-Saldo	194
BIJLAGE J	Investeringslijst	195
BIJLAGE K	Lijst van verbonden partijen	203

1 Inleiding

Waterschap Limburg zorgt in de provincie Limburg voor veilige dijken, droge voeten, voldoende en schoon water

Voor u ligt de Jaarrekening/jaarverslag 2021. In deze rapportage focussen we op de periode die achter ons ligt: het jaar 2021.

Ook in 2021 hebben we nog te maken gehad met de gevolgen van de Coronapandemie. Werken op kantoor was nog steeds maar beperkt mogelijk. En samenwerken met de omgeving was ook dit jaar anders dan voor de Coronacrisis, waardoor de uitvoering van onze werkzaamheden buiten nog steeds trager dan gebruikelijk verliep.

Half juli hingen er donkere wolken boven Limburg, het stroomgebied van de Maas en onze beken. Een watercrisis voltrok zich, die eigenlijk uit drie crises tegelijk bestond. Regenwaterbuffers overstroomden en regenwater stroomde in grote hoeveelheden af over de heuvels. Beken en rivieren als Gulp, Geul, Caumerbeek, Geleenbeek en Roer liepen vol door water van over de grens. En daarnaast steeg het peil van de Maas snel en extreem.

Door de tomeloze inzet van eigen medewerkers, de hulp van andere organisaties en diverse burgerinitiatieven heeft Waterschap Limburg veel kunnen bereiken tijdens de watercrisis van 2021.

Er vielen geen dodelijke slachtoffers zoals in België en Duitsland, maar de schade was enorm. Deze werd geraamd op € 1,8 miljard.

Meer over wat 2021 ons heeft gebracht en wat we hebben gedaan, leest u in de nu voorliggende Jaarrekening/jaarverslag 2021 van Waterschap Limburg.

Het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg

1.1 Leeswijzer

1.1.1 Jaarrekening/jaarverslag 2021

Hierbij bieden wij u het document 'Jaarverslag/jaarrekening 2021' aan. Het vijfde jaarverslag/jaarrekening van Waterschap Limburg, waarin verantwoording wordt afgelegd over de opgaven waarvoor het waterschap in het verslagjaar is geplaatst.

In deze jaarverslaglegging kunt u lezen hoe wij invulling hebben gegeven aan de voornemens in het verslagjaar. Naast de samenvatting en de leeswijzer, bestaat de jaarverslaglegging uit drie onderdelen, te weten:

- **Deel I: Het Jaarverslag**
  - Programma(verantwoording)
  - De overige paragrafen
  - Waterschapsbedrijf Limburg (WBL)
  - Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)

- **Deel II: De jaarrekening**
  - Balans met toelichting
  - Kredietvoting en -verlening
  - Kostentoerekening / kostendragers / dekkingsmiddelen
  - Exploitatierekening naar kosten en opbrengsten
  - Controleverklaring
  - Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening inclusief bestemming van het resultaat

- **Deel III: De bijlagen**

Jaarverslag

Het jaarverslag begint met een financiële verantwoording van de uitvoering van het programmaplan bestaande uit de netto kosten per programma.

In de programmaverantwoording gaan we in op drie vragen:

1. Wat hebben we bereikt?

Onder 'wat hebben we bereikt' wordt verantwoording afgelegd over de wijze waarop in het verslagjaar de gestelde doelen zijn gerealiseerd.

2. Wat hebben we gedaan?

De teksten 'wat hebben we gedaan' vermelden wat we gedaan hebben om datgene te bereiken wat we bereikt hebben. Voor zover kwantificeerbaar wordt een en ander door middel van kengetallen nader toegelicht.

We geven per bullet aan wat de stand van zaken is. We gebruiken daarvoor gekleurde waterdruppels, die de volgende betekenis hebben:

geen wezenlijke afwijkingen, gerealiseerd conform begroting
hierop wordt een toelichting gegeven, indien relevant

wezenlijke afwijking, niet gerealiseerd conform begroting
hierop wordt een toelichting gegeven

3. Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel wordt de financiële realisatie in het verslagjaar gecompriëerd weergegeven en wordt de afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting gepresenteerd.

Daarnaast zijn in het jaarverslag de overige verplichte paragrafen volgens de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) opgenomen. Hierin wordt ingegaan op de ontwikkelingen gedurende het verslagjaar, de incidentele kosten en opbrengsten en de onttrekkingen aan de overige bestemmingsreserves en voorzieningen. Ook wordt aandacht besteed aan de waterschapsbelastingen, het weerstandsvermogen en de financiering. Verder worden de (eventuele) verbonden partijen toegelicht en komt de bedrijfsvoering aan de orde. Tot slot wordt het EMU saldo nog in beeld gebracht en aandacht besteed aan de topinkomens zoals voorgeschreven in de Wet Normering Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Jaarrekening

De jaarrekening vormt de basis voor de controleverklaring en is door de accountant onderzocht op getrouwheid en rechtmatigheid. De jaarrekening betreft het cijfermatige deel van de programmarekening en is opgesteld in overeenstemming met de landelijke beleid- en beheerproducten (BBP) structuur. De BBP-opzet bestaat onder meer uit een systematiek van doorberekening van overheadkosten.

Ook maken de controleverklaring en het voorstel tot vaststelling van de jaarrekening inclusief de dekking van het rekeningresultaat deel uit van de jaarrekening.

Verder omvat de jaarrekening de balans. Hoofdstuk 7 geeft de balanspositie van het waterschap per 31 december 2021 weer, met een nadere uiteenzetting per afzonderlijke balanspost.

In de jaarrekening wordt ook ingegaan op de financiële realisatie van de programma's. Het zwaartepunt van de beleidsmatige aspecten is opgenomen in het jaarverslag, terwijl de presentatie op de financiële aspecten een plek krijgt in de jaarrekening.

Tot slot wordt nog ingegaan op de kostendragers (lees taken) en kosten en opbrengsten en wordt bij laatstgenoemd onderdeel een korte analyse gegeven van de gewijzigde begroting 2021 versus realisatie.

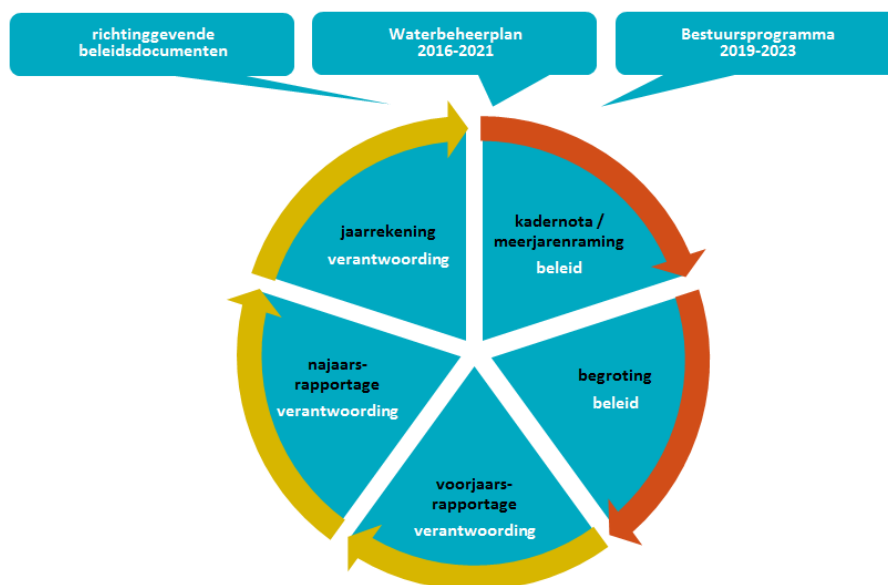
Bijlagen

In deel III zijn de bijlagen en het investeringsoverzicht inclusief de af te sluiten projecten opgenomen. In het investeringsoverzicht wordt de realisatie versus de raming van de investeringsprojecten weergegeven. Daarnaast wordt aangegeven welke projecten zijn afgerond en financieel worden afgesloten. In bijlagen vindt u onder andere ook de staat van vaste activa, reserves en voorzieningen, vaste schulden en personeelslasten.

Achtergrondinformatie: P&C-cyclus

In de P&C-cyclus wordt op een systematische manier inhoud gegeven aan het proces van richting geven en het op koers houden van de organisatie. Via deze documenten geven we als bestuur vorm aan de opgaven en bewaken we de voortgang.

De planning & control cyclus ziet er als volgt uit:

Kadernota / Meerjarenraming

De 'Kadernota' geeft invulling aan de realisatie van het Bestuursprogramma en het Waterbeheerplan. We bepalen de kaders voor de komende begroting. Tegelijkertijd kijken we met de Meerjarenraming (financieel) zes jaar vooruit.

Begroting

De 'Begroting' is een vertaling van de 'Kadernota / Meerjarenraming' naar concrete activiteiten, prestaties en middeleninzet voor het komende jaar. Met de vaststelling van de 'Begroting' autoriseert het algemeen bestuur het dagelijks bestuur tot het maken van de kosten die noodzakelijk zijn om de voorgenomen activiteiten te kunnen realiseren.

Voorjaarsrapportage / Najaarsrapportage

Tussentijdse verantwoording over het gevoerde beleid en beheer en voorstellen tot bijsturen doen we via de 'Voorjaarsrapportage' en 'Najaarsrapportage'. De 'Voorjaarsrapportage' beslaat de periode januari tot en met april. De 'Najaarsrapportage' beslaat de periode januari tot en met augustus.

Jaarrekening/-verslag

De 'Jaarrekening/-verslag' vormt het document waarmee na afloop van een jaar verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde beleid en beheer. Dit document bestaat uit het 'Jaarverslag' (de inhoudelijke verantwoording) en de 'Jaarrekening' (de financiële verantwoording).

1.2 Waterschap Limburg in kengetallen

2.209 km² werkgebied
1.115.895 inwoners,
 waarvan 175.000 beschermd
 door waterkeringen
31 gemeenten
187 km primaire waterkeringen
360 coupures

117 pomplocaties
3.052 km watergangen

462 regenwaterbuffers

circa **45** vergunningen
 directe lozingen

€ 162 mln.
 netto exploitatiebudget

19% bebouwd
81% onbebouwd
2.782 stuwen
45 gemalen
145 rioolgemalen

17 rioolwaterzuiveringsinstallaties
580 km transportleidingen
 rioolwater
150 mln. m³ gezuiverd water

55 mln. m³ door WL gereguleerde
 grondwateronttrekking
25 grondwater-
 beschermingsgebieden
559 fte formatieomvang

€ 42 mln.
 netto investeringsbudget

2 Financiële samenvatting

In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen het resultaat van de exploitatie op programma- en kostensoortenniveau gepresenteerd evenals de investeringen. Verder wordt een korte toelichting op beide onderdelen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2021 gegeven en wordt een overzicht gepresenteerd met de belangrijkste cijfers van ons waterschap.

2.1 Exploitatie

Exploitatie op programmaniveau

De netto kosten per programma over het verslagjaar kunnen als volgt worden weergegeven.

Programmatotaal		Gewijzigde begroting	Realisatie
Hoogwaterbescherming Maas: Waterveiligheid		12.729.300	10.758.758
Zuiveren en waterketen		74.118.100	74.077.690
Waterkwaliteit		2.184.710	2.789.971
Klimaatadaptatie regionaal systeem		57.021.075	52.406.144
Crisisbeheersing		2.612.800	11.918.872
Bestuur en Organisatie		14.530.284	14.076.383
Programmatotaal		163.196.269	166.027.818
Onvoorzien WL	+	-217.790	-
Onvoorzien WBL	+	313.000	313.004
Duurzaamheid en innovatie	+	571.371	-
Negatief resultaat BsGW 2021	+	-	90.028
Negatief resultaat WBL 2021	+	-	426.000
Belastingprocedure zuiveringsheffing	+	-	5.110.990
Overheadcomponent vergoeding HWBP	-/-	179.500	91.800
Goodwill toetreders BsGW	-/-	14.050	14.050
Dividend Nederlandse Waterschapsbank NV	-/-	2.056.900	2.056.960
Totaal Netto kosten		161.612.400	169.805.030
Opbrengst waterschapsbelastingen incl kwijtschelding en oninbaarheid		159.446.400	160.215.041
Exploitatieresultaat		-2.166.000	-9.589.989

Voor een nadere toelichting op de programmakosten wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Exploitatie op kostensoortenniveau

In de jaarrekening worden de verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2021 op kostensoortenniveau verklaard. Het exploitatieresultaat kan volgens de kostensoortenindeling als volgt worden weergegeven.

Kosten / Opbrengsten	Gewijzigde begroting	Realisatie
Kosten	169.400.270	184.998.065
Opbrengsten	167.234.270	175.408.076
Exploitatieresultaat	-2.166.000	-9.589.989

Voor een nadere toelichting op de kostensoorten wordt verwezen naar hoofdstuk 10.

Kosten en opbrengsten 2021, realisatie versus gewijzigde begroting.

De kosten zijn met € 15.597.795 toegenomen (9%) en de opbrengsten met € 8.173.806 (5%), ten opzichte van de gewijzigde begroting en afgerond op duizendtallen.

Rente en afschrijvingen zijn door de afname van de afschrijving als gevolg van een lager investeringsniveau gedaald. De externe rentekosten daarentegen zijn door de herziening van de kredietopslag van de basisrenteleningen iets toegenomen.

Personeelslasten zijn lager door vacatures die later in het jaar zijn ingevuld, de aankoop van IKB verlof en minder gebruik is gemaakt van wachtgeldverplichtingen en inhuur personeel derden. De kosten voor organisatieontwikkeling daarentegen zijn hoger uitgevallen.

Goederen en diensten van derden zijn toegenomen als gevolg van de hogere kosten door de watercrisis die in het verslagjaar heeft plaatsgevonden. Daarnaast zijn de kosten van energie, leasen bedrijfsauto's en overige diensten derden lager uitgevallen als gevolg van corona.

Bijdrage aan derden zijn afgenomen doordat geen gebruik is gemaakt van de stimuleringsmaatregelen in de landbouw in het kader van de klimaatadaptie. Verder zijn de kosten die gemoeid zijn met het sponsorbeleid afgenomen.

De toename van de **toevoegingen aan de voorzieningen** is het gevolg van de hogere toevoeging aan de voorziening persoonsgebonden basisbudget en de niet geraamde toevoeging aan de voorziening belastingprocedure zuiveringsheffing, voorziening resultaat BsGW 2021, voorziening resultaat WBL 2021 en de voorziening watercrisis 2021.

De post **onvoorzien** en de stelposten zijn administratieve begrotings(stel)posten waarop feitelijke realisatie niet plaatsvindt.

Financiële baten die bestaan uit de dividenduitkering van de NWB en de rentebaten zijn conform raming en laten geen afwijking zien.

Personele baten zijn toegenomen door de vergoeding door uitkeringsinstanties en voor de uitleen van personeel.

Goederen en diensten aan derden zijn toegenomen als gevolg van een hogere grondverkoop en de pachttopbrengsten.

Bijdragen van derden is toegenomen door de te verwachten vergoeding in het kader van de wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) als gevolg van de watercrisis en de verrekening van het positieve projectsaldo Ooijen-Wanssum door de provincie.

De **Waterschapsbelastingen** zijn als gevolg van een hogere belastingopbrengst over de jaren 2017-2021 en een afname van de kwijtschelding en oninbaar van de oude belastingjaren toegenomen.

De **interne verrekeningen** zijn door de vrijval van de voorziening pensioen- en uitkeringsverplichtingen toegenomen. Daarnaast zijn minder uren aan projecten besteed dan geraamd.

Voor een uitgebreidere toelichting op de kostensoorten wordt verwezen naar hoofdstuk 10.

2.2 Investerings

Het investeringsvolume, met uitzondering van bedrijfsvoering, die betrekking hebben op het watersysteem zijn gebaseerd op het Waterbeheersplan 2016-2021, de inspanningsverplichtingen zoals opgenomen in de Europese Kaderrichtlijn Water, Waterbeleid 21^e eeuw (WB21), het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW), de Vierde Nota Waterhuishouding (NW4), het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) en de voorbereiding op de 4^e toetsingsronde van de primaire waterkeringen.

Weergave van de netto investeringsuitgaven in 2021 per programma:

Programma	Gewijzigde begroting	Realisatie
Hoogwaterbescherming Maas: Waterveiligheid	22.077.000	14.375.550
Zuiveren en waterketen	-	-
Waterkwaliteit	267.000	63.316
Klimaatadaptatie regionaal systeem	19.687.450	19.926.185
Crisisbeheersing	309.000	10.281
Bestuur en organisatie	1.539.000	1.429.927
Totaal netto investeringsuitgaven	43.879.450	35.805.259
Risicoprofiel realisatie	-2.002.000	-
Totaal netto investeringsuitgaven inclusief risicoprofiel	41.877.450	35.805.259

In de primitieve begroting werd uitgegaan van netto investeringsuitgaven van € 36.655.000. Gedurende het verslagjaar waren de inzichten in de investeringen zodanig dat de totale netto investeringsuitgaven via de voor- en najaarsrapportage opwaarts zijn bijgesteld tot afgerond € 41.877.000.

Netto investeringsuitgaven 2021, realisatie versus gewijzigde begroting.

Ten opzichte van deze bijstelling zijn de netto investeringsuitgaven uiteindelijk uitgekomen op € 35.805.259. De afwijking van de netto investeringsuitgaven, totaal € 6.072.191, wordt per programma onderstaand kort toegelicht:

- Hoogwaterbescherming Maasvallei: Waterveiligheid (65% gerealiseerd, - € 7.701.450)
De uitgaven zijn lager omdat de verkenning, planuitwerking en uitvoering van diverse trajecten zijn vertraagd, door onder andere meer onderzoek nodig en minder weerstand met als gevolg minder kosten. De inkomsten zijn gebaseerd op de hoogte van de uitgaven. Omdat de uitgaven lager zijn, dalen de inkomsten dienovereenkomstig.
- Waterkwaliteit (23% gerealiseerd, - € 203.684)
Afwijking komt met name door één project; uitvoeringpilot Waterkwaliteitsverbetering landelijk gebied welke in 2022 pas gaat starten. Het vinden van geschikte locaties bleek moeilijker te zijn dan verwacht.
- Klimaatadaptatie en regionaal systeem (101% gerealiseerd, + € 238.735)
Ondanks Corona, de wateroverlast in juli 2021, vertraagde aanvoer van onderdelen, aangetroffen fauna is het investeringsniveau gerealiseerd.

- Crisisbeheersing (3% gerealiseerd, - € 298.719)
De afwijking is vooral het gevolg van het feit dat de start van het project 'WBI + sterkteberekeningen dijken calamiteiten' is doorgeschoven naar 2022 (DB 1 februari 2021).
- Bestuur en organisatie (93% gerealiseerd, - € 109.073)
Geen bijzonderheden.

Voor een uitgebreide toelichting op de netto investeringsuitgaven per programma wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

2.3 Weerstandsvermogen

In 2021 zijn een aantal leveranciers uitgenodigd die voorzien in een nieuw risicomanagementsysteem. In deze oriënterende gesprekken is gezamenlijk met WBL opgetrokken. Het streven is nog steeds om eind 2022 een volwaardig risicomanagementsysteem te bereiken.

Vorig jaar is ook de risico-inventarisatie lijst geüpdatet. Dit leverde een benodigde weerstandcapaciteit op van € 7.235.000. De systematiek achter de geüpdatet lijst is meer in lijn gebracht met WBL. De stand van de 'algemene reserve watersysteembeheer en zuiveringsbeheer' ultimo 2021 van Waterschap Limburg wordt met inachtneming van het voorgaande gehandhaafd op € 8.151.130. Deze stand wordt vooralsnog voldoende geacht om risico's op te kunnen vangen.

Veel overheidsinstanties hanteren een weerstandsvermogen van 1,0. De ratio van 1,0 wordt binnen overheidsinstanties als voldoende gezien. Voor 2021 heeft WL een weerstandsvermogen van 1,0 aangehouden. Dit ligt in lijn met het weerstandsvermogen van WBL en is voldoende buffer om de niet-afgedekte risico's op te vangen.

Het weerstandsvermogen bedraagt 4,4% van de exploitatiekosten 2021 en 2,2% van het balanstotaal (€ 364,3 miljoen).

2.4 In één oogopslag kerncijfers Waterschap Limburg

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste kerncijfers weergegeven waardoor in één oogopslag inzicht wordt verkregen in de financiële positie van het waterschap.

Onderdeel	Jaarrekening	
	2020 WL	2021 WL
1 Exploitatiesaldo	6.132.790	-9.589.989
2 a. Exploitatie kosten	157.485.050	184.998.065
b. Exploitatie opbrengsten	163.617.840	175.408.076
3 Afschrijvingen	14.799.125	15.610.019
4 Aflossingen langlopende geldleningen	10.376.822	11.309.596
5 Verhouding afschrijving / aflossing	1,43	1,38
6 Personeelskosten (excl bestuur)	28.356.197	32.426.023
7 Aantal fte's	343,78	347,56
8 Personeelskosten per fte	82.500	93.300
9 Bruto investeringen	59.293.722	62.345.099
10 Boekwaarde vaste activa	249.404.764	269.600.004
11 Eigen vermogen	33.685.033	39.817.824
12 Voorzieningen	9.233.014	24.967.116
13 Langlopende geldleningen	195.206.526	213.896.930
14 Opbrengst waterschapslasten (netto)	155.951.335	160.215.040
15 Aantal ingezetenen (huishoudens)	496.500	499.500
16 Tarief ingezetenen per woonruimte	63,50	66,86
17 WOZ-waarde gebouwd (x € 1.000)	138.200.000	148.000.000
18 Tarief gebouwd (percentage van WOZ-waarde)	0,0265%	0,0263%
19 Aantal belastinghectaren ongebouwd	118.237	114.267
20 Tarief ongebouwd per hectare	51,02	55,24
21 Aantal belastinghectaren natuur	46.939	52.439
22 Tarief natuur per hectare	4,01	3,83
23 Aantal vervuilingseenheden	1.620.000	1.620.000
24 Zuiveringsheffing per ve	52,26	52,79

2.5 Dekking resultaat

Over het exploitatieresultaat 2021 moet een dekkingsbesluit door het algemeen bestuur worden genomen om het verslagjaar 2021 Waterschap Limburg te kunnen sluiten.

Met in achtneming van wettelijke regels, genomen bestuursbesluiten tot inzet van bestemmingsreserves en het jaarverslag / jaarrekening 2021, stellen wij voor als volgt te gaan besluiten.

Omschrijving	Dekking resultaat 2021
Verrekening met algemene reserve	
- algemene reserve	-3.095.002
Verrekening met egalisereserves	
- tariefsegalisatie watersysteemheffing	871.143
- tariefsegalisatie zuiveringsheffing	-5.483.297
Verrekening met bestemmingsreserves	
- bestemmingsreserve calamiteiten watersysteembeheer	-990.816
- bestemmingsreserve subsidie afkoppelen regenwater	-314.209
- bestemmingsreserve netcentrisch werken	-59.417
- bestemmingsreserve assetmanagement watersysteem	-481.475
- bestemmingsreserve lectoraat bodem	-25.000
- bestemmingsreserve Lives	-6.360
- bestemmingsreserve stimuleringsregeling maatregelen in de landbouw ihkv klimaatadaptie	200.000
- bestemmingsreserve organisatieontwikkeling	-271.763
- bestemmingsreserve persoonlijk opleidingsbudget	-55.000
- bestemmingsreserve onderhoudscontracten	-41.793
- bestemmingsreserve Ooijen-Wanssum	163.000
Totaal dekking resultaat 2021	-9.589.989

De bestemmingsreserves waarin na verrekening niets meer resteert, worden opgeheven.

Deel I Jaarverslag

2021

waterschap
 limburg

3 Programma's

Jaarverslag naar programma's

In de 'Programmabegroting 2021' gaven wij per programma weer waar ons waterschap inhoudelijk voor staat en welke producten en projecten wij in 2021 gingen leveren.

In lijn met het 'Bestuursprogramma 2019-2023' bestaat de Programmabegroting uit de hoofdstukken:

- Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid
- Zuiveren en waterketen
- Waterkwaliteit
- Klimaatadaptatie regionaal systeem
- Crisisbeheersing
- Bestuur en organisatie

De onderdelen 'Regionaal watersysteem' en 'Water in Balans' (uit dit Bestuursprogramma) zijn samengevoegd tot het onderdeel 'Klimaatadaptatie regionaal systeem'.

Verder zijn de onderdelen 'Modern werkgeverschap' en 'Financiën' samengevoegd tot één programma. Samen met een aantal andere nog niet toebedeelde verplichte onderdelen vormt dit het laatste programma 'Bestuur en organisatie'.

Financiële samenvatting

In de programmabegroting hebben we ook aangegeven wat de voorgenomen activiteiten mogen kosten. Per programma kijken we naar de kosten en opbrengsten voor het jaar 2021.

Het programma Bestuur en organisatie vervult een bijzondere functie. Dit programma bevat ook de activiteiten die erop gericht zijn de organisatie te ondersteunen bij de realisatie van de bestuurlijke doelstellingen. Hier worden de ondersteunende activiteiten verantwoord en uiteindelijk doorberekend naar de programma's. Alle kosten met betrekking tot huisvesting, informatiebeleid en automatisering juridische, facilitaire, financiële en personeelsaangelegenheden behoren tot het programma Bestuur en organisatie. Ook de salariskosten en de rente en afschrijvingen worden verantwoord binnen dit programma. Bovengenoemde kosten worden eenmaal per jaar doorberekend naar de programma's bij het opmaken van de jaarrekening.

Exploitatie

Programmatotaal	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Hoogwaterbescherming Maas: Waterveiligheid	12.711.000	12.729.300	10.758.758
Zuiveren en waterketen	74.118.100	74.118.100	74.077.690
Waterkwaliteit	2.056.600	2.184.710	2.789.971
Klimaatadaptatie regionaal systeem	56.109.300	57.021.075	52.406.144
Crisisbeheersing	2.441.500	2.612.800	11.918.872
Bestuur en Organisatie	13.734.400	14.530.284	14.076.383
Programmatotaal	161.170.900	163.196.269	166.027.818

Investeringsen

Programma	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Hoogwaterbescherming Maas: Waterveiligheid	17.886.000	22.077.000	14.375.550
Zuiveren en waterketen	-	-	-
Waterkwaliteit	395.000	267.000	63.316
Klimaatadaptatie regionaal systeem	24.282.520	19.687.450	19.926.185
Crisisbeheersing	277.000	309.000	10.281
Bestuur en organisatie	925.000	1.539.000	1.429.927
Totaal netto investeringsuitgaven	43.765.520	43.879.450	35.805.259
Risicoprofiel realisatie	-7.111.060	-2.002.000	-
Totaal netto investeringsuitgaven inclusief risicoprofiel	36.654.460	41.877.450	35.805.259

An aerial photograph of a lush green landscape. A winding river flows through the center, with a small bridge crossing it. The surrounding area is filled with vibrant green grass and scattered trees. In the background, there are some buildings and a clear blue sky with scattered white clouds.

Hoogwater- bescherming Maas: waterveiligheid

waterschap
limburg

3.1 Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid

Waterschap Limburg als waterkerend waterschap

Wat hebben we bereikt?

	Begroting 2021 - wat willen we bereiken?
	<p>We willen bereiken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • onze inwoners goed beschermd zijn tegen overstromingsgevaar van de Maas; • de werking van onze dijken geborgd is op het moment dat het er echt toe doet; • alle dijken voor 2050 voldoen aan de geldende norm; • daar waar mogelijk dijkversterking gekoppeld wordt aan andere lokale of regionale ontwikkelingen (meekoppelkansen); • het programma Noordelijke Maasvallei in 2026 gerealiseerd is.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we bereikt?
●	<p>Op hoofdlijnen hebben we via het ‘Hoogwaterbeschermingsprogramma’ (HWBP) consistent gewerkt aan de bescherming tegen hoogwater gericht op realisatie in 2026. En dat alles samen met de omgeving.</p> <p>Tegelijk heeft de watercrisis van juli 2021 laten zien dat de bescherming van de Maasvallei nooit ‘af’ is en dat klimaatverandering sneller doorzet dan verwacht. In 2021 is er een start gemaakt met het programma ‘Maas 2050’, gericht op het laten voldoen van alle primaire keringen aan de wettelijke norm uiterlijk in 2050. Dit wordt in 2022 verder uitgewerkt.</p>

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid					
<ul style="list-style-type: none"> • mate waarin de primaire waterkering voldoet aan de normen (in km) ¹ <ul style="list-style-type: none"> ○ voldoet ○ voldoet niet 	0 km	47 km	47 km	185 km	2050
	100 km	138km	138 km	0 km	2050

Toelichting

- 1) Of een dijktraject ‘voldoet’ of ‘niet voldoet’ aan de wettelijke norm wordt bepaald op basis van de wettelijke beoordeling (LBO1/WBI). De wettelijke beoordeling (LBO1) moet vóór 1-1-2023 gereed zijn. Vanuit de huidige actuele inzichten ‘voldoet’ 47 km en 138 km ‘voldoet niet’. Uiterlijk voor 2050 moeten alle dijktrajecten voldoen aan de norm. Om aan de norm te voldoen worden dijkversterkingsprojecten gerealiseerd binnen het HWBP (o.a. Noordelijke Maasvallei). Zodra de lopende projecten binnen het HWBP NMV zijn gerealiseerd, resteert ca 90 km (+/-30%).

Wat hebben we ervoor gedaan?

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Voor de primaire waterkeringen ligt het strategisch beleid vast in het 'Beheerplan waterkeringen 2017-2022'. De evaluatie en herziening van dit beheerplan staat gepland voor 2022. Daar waar door ontwikkelingen in het landelijke beleid en instrumentarium een behoefte aan kaders ontstaat, bijvoorbeeld op het gebied van hoge gronden, werken we in 2021 beleidskaders nader uit.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De verkenning hoge gronden heeft als gevolg van de watercrisis 2021 enkele maanden vertraging opgelopen en wordt in 2022 afgerond.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We voeren de wettelijke beoordeling van onze primaire waterkeringen uit vóór 1 januari 2023, waarna de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) dit in behandeling neemt en uiterlijk eind 2023 aanbiedt aan de Eerste en Tweede Kamer. In 2021 zullen we hiervoor 60 km aan waterkeringen beoordelen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 zijn in totaal 19 dijktrajecten afgerond en voor 7 dijktrajecten is de beoordeling gestart, zodat medio 2022 alle trajecten zijn beoordeeld en afgerond. Een en ander loopt conform planning.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We versterken onze waterkeringen in een cyclisch programma en werken daarom doorlopend aan een meerjarige lange termijn planning voor dijkversterking tot 2050. De toekomstige versterkingen doorlopen de reguliere prioritering binnen het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). We bereiden een strategie voor de lange termijn programmering van dijkversterkingen tot 2050 en daaruit volgend bereiden we ingangstoetsen voor. Dit is de eerste stap om toegang te krijgen tot de landelijke financiering en planning. We hebben ook de ambitie om de verkenning te starten voor die waterkeringen die niet (meer) voldoen en in het landelijk programma zijn opgenomen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Op basis van de positief afgeronde HWBP ingangstoets wordt deeltraject lage loswal/het bat opgenomen in de HWBP programmering 2023-2034 en valt dan formeel onder de verantwoordelijkheid van het interne programma HWBP. Voor de volgende fase is een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente in voorbereiding en wordt een werkatelier georganiseerd voor de verdere uitwerking.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid					
<ul style="list-style-type: none"> • mate waarin de primaire waterkering is beoordeeld conform WBI (in km) <ul style="list-style-type: none"> ○ beoordeling nog niet in uitvoering 50 km 0 km 0 km 0 km 2023 ○ beoordeling in uitvoering 60 km 88 km 39 km 0 km 2023 ○ beoordeling bestuurlijk vastgesteld 75 km 97 km 146 km 185 km 2023 					

Toelichting

- 2) Voor het grootste deel van de dijktrajecten is de beoordeling afgerond en vastgesteld. Voor 7 trajecten loopt de beoordeling nog. Deze worden voor 1 juli 2022 inhoudelijk afgerond.

Beheer en onderhoud

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger, beheerregister) om de staat van de waterkeringen zichtbaar te maken.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>De leggerwijzigingen als gevolg van vergunningen en projectplannen voor de oppervlaktewateren, de keringen en kunstwerken zijn vastgesteld en doorgevoerd. Tevens zijn leggerwijzigingen op grond van nieuwe meetgegevens en kwalitatieve correcties doorgevoerd. Voor alle leggerwijzigingen zijn de wettelijke procedures doorlopen.</p> <p>In verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn voorbereidingen getroffen voor de implementatie van de legger in relatie tot de Waterschapsverordening, het Digitaal Stelsel Omgevingswet, de lopende beleidsverkenningen (Hoge Gronden en Inundatiegebieden) en procedures. In 2021 zijn daarnaast kwaliteitsimpulsen gedaan voor toekomstige verbeteringen van de legger. Een belangrijke impuls is de opstart van een (data)verkenning van studenten naar een systematiek om de vorm, afmeting en constructie van de waterstaatswerken in de legger op te nemen. Daarnaast is de actualisatie van de Beleidsregel legger en een innovatie voor een Klimaat Adaptieve Legger geïnitieerd.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We geven invulling aan de wettelijke zorgplicht op het onderhoud en beheer van de primaire waterkeringen met de focus op veiligheid en biodiversiteit. Hierin blijven we leren, actualiseren en optimaliseren door jaarlijks deel te nemen aan of het organiseren van een peer review. Alle bevindingen rapporteren we middels een landelijke afspraak via een veiligheidsrapportage aan de ILT.

	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 hebben we voldaan aan de wettelijke invulling en afspraken rond om de zorgplicht. We hebben deelgenomen aan de peer review bij Waterschap Aa en Maas en de Veiligheidsrapportage 2020 is verzonden naar de ILT.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We houden het waterkerend vermogen van onze waterkeringen in stand. Daarvoor gaan we in 2021 naast de reguliere werkzaamheden uit het 'Instandhoudingsplan Areaal' op diverse fronten aan de slag met nieuwe ontwikkelingen. Zo wordt in het kader van de nieuwe onderhoudscontracten gestart met een 'bouwteam maaien' met als doel het realiseren van een erosiebestendige graszode, waarbij kansen voor biodiversiteit binnen de financiële mogelijkheden optimaal worden benut. Vanuit het proces inspecteren is aandacht voor het leren werken met het nieuwe OBS Infor, waarmee werkorders worden gegenereerd voor zowel inspectie en onderhoud. Hiermee inspecteren en onderhouden wij het gehele areaal op een uniforme en aantoonbare wijze. Tot slot wordt doorgepakt op het uitvoeren van gedetailleerde inspecties conform de NEN2767. Hiermee krijgen we een nog beter beeld van de prestaties van onze assets.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Het waterkerend vermogen van de waterkeringen is in 2021 maximaal beproefd. Alle dijken langs de Maas hebben het hoogwater doorstaan. Dat betekent dat de onderhoudstoestand van de waterkeringen voldoende was. In het afgelopen jaar is de gemiddelde sterktekwiteit van de grasmat niet verder gegroeid. Het groeiende weer in 2021 heeft voor extra veel grasgroei gezorgd, waardoor het voor de kruiden moeilijker was om 'de kop boven maaiveld uit te steken'. Vooral in de zomer heeft het hoogwater de maaiplanning behoorlijk verstoord waardoor sommige dijken tijdens de eerste maaibeurt zelfs zijn overgeslagen. Door te laat maaien en ruimen van maaisel is de grasmat soms verstikt en dus verminderd in kwaliteit, dat is vooral in de Noordelijke Maasvallei te zien. Om kruidenontwikkeling op dijken te versterken hebben we in 2021, in stroken van 2 meter breed, over een lengte van 3,5 km kruiden ingezaaid.</p> <p>De maaiplanning is als gevolg van het zomerhoogwater niet gehaald.</p> <p>Voor de NEN 2767 zijn de veldwerkzaamheden afgerond in Q4. Het doorvoeren hiervan in INFOR is nog niet gebeurd.</p> <p>Regelmatig wordt zowel de voortgang alsook de gebreken en aandachtspunten besproken in het bouwteam maaien.</p> <p>De grastoets is in december uitgevoerd en de resultaten zijn gedeeld met de opdrachtnemer.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Waterschap Limburg heeft de meeste waterkerende kunstwerken (coupures, demontabele wanden en afsluiters) in haar beheer van alle waterschappen. Kunstwerken zijn kwetsbare onderdelen in de waterkering en vergen veel beheer en onderhoud. Ook voor de calamiteitenorganisatie is het grote aantal kunstwerken een flinke last; elk kunstwerk moet immers bij (dreigend) hoogwater worden gesloten en/of gecontroleerd. Bovendien levert elk kunstwerk een extra bijdrage aan de faalkans van de waterkering. Zowel vanuit beheer en onderhoud, calamiteitszorg én de opgave om de keringen blijvend aan de nieuwe normen te laten voldoen, is het daarom zaak het aantal kunstwerken terug te brengen. Dit beleid is vastgelegd in het Beheerplan Waterkeringen 2017-2022. De reductie van kunstwerken vindt met name via het spoor van 'versterken/projecten' plaats. De reductie via het spoor van 'beheer en onderhoud' komt zelden tot niet voor. We focussen ons met name op vergunningstrajecten en vooroverleggen met projectteams.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>De opgave om het aantal kunstwerken en coupures terug te dringen is een duidelijk streven in de dijkversterkingsprojecten. Tegelijkertijd zien we dat de (ruimtelijke) complexiteit van de projecten groot is, waardoor op knelpuntlocaties soms toch voor een coupure of demontabele waterkering moet worden gekozen.</p> <p>Voor de huidige projecten binnen HWBP WL is het beleid voor waterkeringen op programmaniveau uitvoerbaar. Op termijn met de ontwikkelingen vanuit Maas 2050 en de hoogwaterveiligheidsopgave in de stedelijke gebieden biedt het beleid geen zicht op een houdbare situatie en daarom wordt nu geïnvesteerd in het onderzoeken van een andere aanpak met als resultaat het mogelijkerwijs aanpassen van beleid. Op termijn is het huidige beleid niet houdbaar, daarom gaan we alternatieven onderzoeken.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We geven uitvoering aan het assetmanagementbeleid, het strategisch assetmanagementplan en de onderliggende assetmanagementplannen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 is uitvoering gegeven aan het assetmanagementbeleid, het strategisch assetmanagementplan en de onderliggende assetmanagementplannen. Er zijn diverse assetmanagementplannen en een risicomatrix opgesteld. Het geïnvesteerd vermogen van onze assets is in beeld gebracht. Op basis hiervan is, vanuit financieel perspectief, een doorkijk gegeven op de toekomstige vervangingsinvesteringen in de komende jaren.</p> <p>Niet alle onderdelen van het strategisch assetmanagementplan zijn conform planning uitgevoerd als gevolg van de watercrisis en daaruit volgende herstelwerkzaamheden. Aan de andere kant heeft de watercrisis op onderdelen juist een versnelling gegeven. Zo is bijvoorbeeld het assetmanagementsysteem INFOR breed ingezet om overzicht te hebben van de opgetreden schades uit de watercrisis 2021 en de voortgang van de herstelwerkzaamheden te bewaken.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We werken naar een beter gegevensbeheer.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 heeft de Gegevensfabriek ruim 1.200 meldingen afgehandeld die via het Dataloket zijn ingediend. Daarvan hebben ruim 250 meldingen betrekking gehad op het inmeten van wijzigingen aan onze assets, en ruim 550 meldingen op het verwerken van wijzigingen aan onze assets de kernregistratie. Via het raamcontract voor gegevensinwinning zijn ruim 120 km watergang en ruim 600 kunstwerken ingemeten.</p> <p>Sinds oktober 2021 werken we met een nieuwe invulling van de kernregistratie die nu volledig is afgestemd op de actuele informatiebehoefte. De nieuwe invulling van objecten en kenmerken is voor iedereen inzichtelijk in de centrale kennisbank. De gebruikersgroepen en de wijzigingsadviescommissie zien erop toe dat de aansluiting van de kernregistratie op de informatiebehoefte geborgd blijft.</p> <p>Ten behoeve van juiste en volledige inwinning wordt het WL meetprotocol toegepast door de bureaus die vanuit de raamovereenkomst ingenieursdiensten de projectresultaten inmeten. De werkwijze voor juiste en volledige aanlevering van de resterende gegevens wordt ingevuld door deelname aan het project Succesvol Opleveren en Overdragen.</p>

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid					
<ul style="list-style-type: none"> • mate waarin we voldoen aan de zorgplicht voor primaire waterkeringen (aantal processen dat voldoet) 	7/7	7/7	7/7	7/7	- ²

² geen einddatum, dient te allen tijde te voldoen.

Toelichting

3) N.v.t.

Aanleg en verbetering

Klimaatverandering en aanscherping van de veiligheidsnormen leiden tot een grote waterveiligheidsopgave voor de gezamenlijke partijen langs de Maas. Maasbreed is een investering van meerdere miljarden euro's nodig om in 2050 aan de normen te voldoen. Waterschap Limburg moet op diverse plekken waterkeringen aanleggen of verbeteren. Hieraan werken we in:

- het interne programma HWBP;
- het interne programma Dijkversterkingen Maaswerken en
- het externe Deltaprogramma Maas.

[Interne programma HWBP](#)

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Na afstemming met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) starten we de verkenning naar 'Venlo-Velden' en 'Blerick Groot-Boller'.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Conform de afspraken uit het BO MIRT najaar 2020 voeren we voor IenW een preverkenning uit voor het project Vierwaarden. Het traject Venlo-Velden is één van de deelgebieden. In het BO MIRT najaar 2021 zou blijken of er een opdracht volgt voor de verkenningsfase Vierwaarden, incl. de exacte scope en het daarvoor beschikbare budget. Het BO MIRT is verplaatst naar (waarschijnlijk) juni 2022. Tot die tijd volgt geen startbeslissing voor een verkenning Vierwaarden.</p> <p>De herstart van Blerick Groot Boller heeft in 2021 plaatsgevonden. Gesprek met omgevingspartijen en gemeente is in volle gang. Het VKA volgt naar verwachting in 2023.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Voor 'Arcen' en 'Well' starten we de planuitwerking, wordt het ontwerp projectplan Waterwet voorbereid en eind 2021 ter visie gelegd.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Voor Arcen en Well is de planuitwerkingsfase in Q3 2020 van start gegaan. Het bepalen van een SMART projectscope vertraagd door discussie over normering (Well) en het verkrijgen van beschikkingen bij het landelijk HWBP en IenW. Voor de aanpak van Arcen levert de marktpartij/toekomstige aannemer een deel van het ontwerp en daarmee gedeeltelijk de input voor de planprocedure. Het ter visie leggen van beide ontwerp projectbesluiten vanuit de Omgevingswet schuift om deze redenen door naar het boekjaar 2022/2023 (maar maakt het nog geen onbeheerst project).</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Voor 'Thorn-Wessem' en 'Baarlo' worden de voorkeursalternatieven vastgesteld en starten we de planuitwerking.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Het DB WL heeft het voorkeursalternatief Thorn-Wessem op 16 maart 2021 vastgesteld en ook het ministerie van IenW is hiermee schriftelijk akkoord. De planuitwerking is opgestart met het opstellen van een plan van aanpak en het voorbereiden van de beschikkingaanvraag planuitwerking Thorn-Wessem bij het landelijk HWBP.</p> <p>Het project Baarlo Hout-Blerick was aanvankelijk vertraagd door het uitblijven van een akkoord op het financieel afsprakenkader door de Provincie Limburg. In juni is hier alsnog een akkoord op gegeven door alle betrokken partijen. Het ontwerp voorkeursalternatief lag vanaf september 2021 ter visie.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We ronden in 2021 de planuitwerkingen in 'Heel' en 'Beesel' af en starten de realisatie op deze dijktrajecten.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Eind 2020 is reeds de planuitwerkingsfase van de projecten Heel en Beesel afgerond. In december ontvingen we de HWBP-beschikking voor de realisatiefase van deze beide projecten en verkozen we Mourik/FL als aannemer (publicatie op TenderNed van het voornemen tot gunning) voor deze twee dijkversterkingen. In januari 2021 was de gunning voor de realisatie definitief en bleek de winnende inschrijving aanmerkelijk lager dan in eerste instantie begroot. Deze positieve aanbesteding heeft zich geuit in een lagere HWBP-subsidiebeschikking, alsmede een bijstelling van de verwachte uitgaven in de begroting. Het boekjaar 2022 is het jaar van de uitvoering voor Beesel en Heel. De mijlpaal "hoogwaterveilig" is uiterlijk 1 ^e helft 2023 bereikt.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Voor het traject 'Kessel' is in 2019 de bestemming gewijzigd en zetten we in 2021 de procedure voort om dit tracé uit de waterwet te halen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Voor het project Kessel zijn geen ontwikkelingen te melden; ongewijzigde situatie. In de evaluatie van de Waterwet komt het project Kessel als opgaf te vervallen

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We stellen in 2021 de Projectplannen Waterwet vast voor de projecten: 'Nieuw-Bergen', 'Willem-Alexanderhaven Roermond' en 'Steyl-Maashoek'. Voor project 'Belfeld' leggen we het ontwerp projectplan Waterwet ter visie.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het ontwerp projectplan Waterwet (OPPW) van Nieuw Bergen is door het DB WL vastgesteld en op 26 maart 2021 ter visie gelegd. Het definitieve projectplan is eind 2021 door Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg vastgesteld. En daarmee is die mijlpaal voor Nieuw Bergen volledig behaald. De OPPW's van de projecten Willem-Alexanderhaven Roermond, Steyl-Maashoek en Belfeld waren in 2021 in voorbereiding. Verwachte vaststelling OPPW's van Steyl en Willem-Alexanderhaven Roermond is in september en november 2021. De definitieve PPW's volgen in 2022. Het OPPW van Belfeld wordt in Q2 2022 door het DB WL vastgesteld. De afgesproken mijlpalen voor deze 3 projecten zijn daarmee grotendeels behaald.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Voor project 'Buggenum' starten we de marktbenadering volgens 2-fasen aanpak en bereiden we een ontwerp projectplan Waterwet voor.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Vooruitlopend op de marktbenadering Buggenum (volgens de 2-fasen aanpak) is het noodzakelijk om een akkoord te hebben vanuit landelijk HWBP op een sober en doelmatig ontwerp van het project. Voor het zogenaamde "dijkvak 5" (meest dichtbij

	gelegen dijkvak aan de Maas) was dat nog niet het geval. Het aangepaste ontwerp daarvoor is gereed en overleg met de financier(s) vond in Q2 en Q3 plaats. Dat ontwerp is nu akkoord. Medio 2022 starten we de marktbenadering. Het ontwerp van de winnende inschrijver uit die marktbenadering genereert belangrijke input voor de daaropvolgende planologische procedure, die we in vanaf 2022 voorbereiden.
--	--

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We innoveren en zo realiseren we kostenefficiënte oplossingen en vergroten we het draagvlak voor waterveiligheid. We dragen onder meer actief bij aan de 'Projectoverstijgende Verkenning Gebiedseigen Grond' (POV-DGG) van het landelijke HWBP en voeren pilots uit naar diverse technische innovaties.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Sinds 2018 is waterschap Limburg gastheer en deelnemer van de POV-DGG. Deze POV betreft een volledig gesubsidieerd onderzoeksproject onder regie van het landelijke HWBP. Het waterschap is hierin niet risicodragend en betaalt geen eigen bijdrage (PGA) aan deze POV. 2021 was voor de POV-DGG het oogstjaar waarin een technisch kader is opgesteld waarin het ontwerpen van dijken van gebiedseigen grond centraal staat.</p> <p>Verder zijn een aantal activiteiten voorzien t.a.v. duurzaamheid, omgeving en contractering die als aanvulling op het Technisch Kader een bijdrage leveren aan het gebruik van gebiedseigen grond.</p> <p>Van de overige technische innovaties zijn er 2 die we ook daadwerkelijk gaan toepassen, namelijk de Geo Clay Liners (GCL) en GeoCrete. Beide op het dijkversterkingsproject Beesel. Die uitvoering vindt plaats in 2022.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We zetten in 2021 de lopende MIRT/HWBP-verkenning 'Lob van Gennep' voort en besluiten eind 2021 over een voorkeursalternatief.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Een definitieve beslissing over het voorkeursalternatief volgt aan het eind van de verkenning. De tussenresultaten van de onderzoeken wezen in 2021 eenzelfde richting op; namelijk dat het alternatief 'Reguliere Dijken' het meest kansrijk bleek om het voorkeursalternatief te worden. Bij dit alternatief worden de dijken verhoogd en versterkt conform de wettelijke waterveiligheidsnorm. Het beoogde besluit VKB is eind 2021 door de Stuurgroep genomen. Indien er zich geen ongewenste gebeurtenissen voordoen, dan volgt in maart 2022 de formele voorkeursbeslissing door de Minister van I en W.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We leveren de projecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma op in de periode van 2021 tot en met 2026.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Conform de huidige projectplanningen (standlijn 1 oktober – VGR Q3 2021) zijn alle projecten van HWBP WL uiterlijk in 2028 'Hoogwaterveilig' (deterministische

planning). Het betreft daarmee de projecten van het voormalige programma Noordelijke Maasvallei, incl. ook de Lob van Gennep. De meer recente projecten vanuit Maas 2050 (zoals Vierwaarden en 't Bat Venlo) kennen een later oplevermoment.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid					
<ul style="list-style-type: none"> • lengte primaire waterkering in HWBP-projecten (in km) <ul style="list-style-type: none"> ○ voorbereidingsfase 58,8 km 58,8 km 58,8 km 65,9 km 2023 ○ uitvoeringsfase 6,7 km 6,7 km 6,7 km 65,9 km 2026 ○ versterkt 0,4 km 0,4 km 0,4 km 65,9 km 2026 					

Toelichting

- 1) In 2021 zitten de dijkversterkingsprojecten Beesel en Heel in de uitvoeringsfase. Het project Blerick bij de Oude Gieterij is versterkt en helemaal gereed.

Interne programma Dijkversterkingen Maaswerken

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • In 2021 draagt het programmteam Dijkversterkingen Maaswerken er zorg voor dat de restpunten van de projecten door de betreffende aannemers zullen worden afgehandeld.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Een aantal restpunten is nog niet afgedaan. Dit zijn restpunten omtrent deuren en kleine afwerkingszaken. De verwachting is dat de restpunten in Q2-2022 zijn afgehandeld.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Eind 2021 vindt de financieel administratieve afronding van het programma plaats.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De eindafrekening zal plaats vinden in Q2-2022. Deze heeft vertraging opgelopen binnen zowel het team van het waterschap, als het team van Rijkswaterstaat. Enige zaken zijn verschoven, de afrekening van de laatste projecten wordt verwacht in Q2-2022.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Daarnaast zal in 2021 de overdracht naar de beheerder plaats vinden en zal het documentbeheer worden afgerond.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De overdracht naar de beheerder vindt plaats voor het nieuwe maaiseizoen in 2022. De beheerder is betrokken bij de oplevering en restpuntenafhandeling.

[Externe Deltaprogramma Maas](#)

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> De Stuurgroep Deltaprogramma Maas, bestaande uit alle regionale betrokkenen in het stroomgebied van de Maas en het Rijk, werkt langs twee sporen aan ruimtelijke maatregelen samenhangend met de veiligheidsopgave voor de Maas: <ul style="list-style-type: none"> de uitwerking van een maatregelenpakket voor de korte termijn en een adaptieve strategie voor de lange termijn. <p>Hierbij kunnen rivierverruimende maatregelen vanuit het Deltaprogramma/MIRT worden gefinancierd aangevuld met cofinanciering uit de regio. Daarnaast is het voor rivierverruimende projecten, die zorgen voor een waterstandsdeling, onder voorwaarden mogelijk de hierdoor uitgespaarde kosten aan dijkversterking in de rivierverruimingsprojecten in te zetten (in te brengen). Jaarlijks levert de regio plannen aan voor het MIRT passend in het kader van de diverse opgaven die er liggen.</p> <ul style="list-style-type: none"> WL participeert actief in het Deltaprogramma.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het waterschap participeert in het Deltaprogramma en onderliggende structuren. Naast uitwerking van het Deltaprogramma is deze structuur in 2021 vooral gebruikt voor het nader uitwerken van het programma Integraal Rivier Management (zie verderop).

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> In het Integraal Rivier Management wordt de landelijke hoogwaterveiligheidsopgave verbreed met andere thema's zoals bevaarbaarheid, natuur en zoetwatervoorziening. Dit biedt nieuwe kansen voor de uitwerking van integrale gebiedsuitwerkingen, zoals de Zuidelijke Maasvallei/Maastricht en Venlo/Velden-Grubbenvorst-Hertogenbroek, waar voor ons ook een urgente dijkopgave speelt. WL participeert in landelijke initiatieven en onderzoeken op het gebied van integraal riviermanagement en de regionale uitwerkingen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Waterschap Limburg participeert actief in de uitwerking van het programma IRM. In 2021/2022 wordt gewerkt aan een set kansrijke alternatieven die uiteindelijk zullen landen in een voorkeursalternatief. Daarnaast is WL betrokken bij de 3 IRM-pilots binnen de beheergrenzen. Dit betreft de projecten Maastricht-Maasoever, Verlaging Dam Lateraalkanaal en Samenhangende uitwerking ten Noorden van Venlo.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Hoogwaterbescherming Maas: Waterveiligheid	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Kosten	2.444.400	2.462.700	2.044.978
Opbrengsten	-	-	695.670
Netto kosten	2.444.400	2.462.700	1.349.308
Doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie	10.266.600	10.266.600	9.409.450
Totaal na doorberekening	12.711.000	12.729.300	10.758.758

Toelichting

- De kosten zijn voor 83% gerealiseerd.
De kosten nemen verder af vanwege het aandeel van € 6.360 dat via de bestemming van het rekeningsaldo ten laste van de bestemmingsreserve LIVES wordt gebracht.
- De opbrengst betreft het waterschapsaandeel in het positieve projectsaldo van de gebiedsontwikkeling Ooijen Wanssum, waarin niet was voorzien.
Per 31 december van het verslagjaar dienen nog enkele restpunten te worden uitgevoerd. Om ter voor te zorgen dat de financiële ruimte hiervoor gewaarborgd blijft is het voorstel om vanuit het jaarrekeningresultaat € 163.000, een gedeelte van de opbrengst van de gebiedsontwikkeling, toe te voegen aan de bestemmingsreserve 'restpunten Ooijen-Wanssum'.
- De doorberekende kosten nemen af als gevolg van de lagere netto kosten.

Investerings

INVESTERINGSOBJECT PER PROGRAMMA (Bedragen x 1.000)								
Project	AT	Omschrijving	UITGAVEN 2021			INKOMSTEN 2021		
			Begroting		Realisatie	Begroting		Realisatie
			Primitief	Gewijzigd		Primitief	Gewijzigd	
P400001	30	Bijdrage kosten HWBP	10.100	10.430	10.592	-	-	-
P400003	5	Uitvoeren veiligheidstoetsing waterkeringen	2.000	2.000	1.389	-	-	-
P400009	0	#Deltaprogramma Maas 2	-	-	7	-	-	-
P41****	30	HoogWaterBeschermingsProgramma	47.470	23.840	15.017	42.775	17.822	13.555
P410012	30	HWBP POV Dijkversterking Gebiedseigen Grond	1.135	971	577	1.135	971	577
P410015	30	HWBP Niet-subsidiabele kosten (100% WL)	-	2.900	596	-	-	-
P4154**	30	HWBP Lob van Gennepe	8.403	7.290	3.298	7.787	6.561	2.968
P42****	0	Bestuursovereenkomst sluitstukken Maas	1.739	2.721	2.009	1.739	2.721	2.009
	30	KD001 - PGA voortrollend programma dijkversterking	400	-	-	-	-	-
	5	KD002 - Inventarisatie kunstwerken geprogrammeerd onderhoud 2020	75	-	-	-	-	-
PROGRAMMA HOOGWATERBESCHERMING MAAS: WATERVEILIGHEID			71.322	50.152	33.484	53.436	28.075	19.109

Toelichting

De uitgaven zijn voor 67% gerealiseerd (- € 16.668.000).

Grootste afwijkingen op de uitgaven van het Hoogwaterbeschermingsprogramma worden veroorzaakt door:

- ✓ Project Arcen is vertraagd door vertraging in het aanvraag proces (- € 1,0 miljoen)
- ✓ Realisatie Beesel duurt langer dan verwacht door andere planning leverancier (- € 1,7 miljoen)
- ✓ De voorbereiding voor Lob van Gennep loopt efficiënter dan gepland, door onder andere minder weerstand, waardoor minder kosten hoefde te worden gemaakt (- € 4,0 miljoen)
- ✓ Project Buggenum heeft vertraging opgelopen doordat aanvullend onderzoek dient plaats te vinden (- € 1,0 miljoen)

Gelijk aan de toelichting in de jaarrekening 2020; In de begroting is rekening gehouden dat een gedeelte van HWBP projectkosten niet subsidiabel zijn en daarmee 100% voor rekening van WL komt, in navolging van de gemaakte afspraken medio 2020 met de landelijke Programmadirectie HWBP. Die afspraken gelden ook deels met terugwerkende kracht waardoor een correctie voor het verleden gemaakt moet worden. Om verschillende redenen heeft nog niet de volledige correctie vanuit het algemene HWBP – subsidiabele- krediet in 2020 plaatsgevonden waardoor de raming 2020 nog niet volledig is opgebruikt. Ook in 2021 heeft dit niet plaatsgevonden (- € 2,3 miljoen).

De inkomsten zijn voor 68% gerealiseerd (- € 8.966.000).

De inkomsten hebben betrekking op het HWBP programma en het programma Dijkversterkingen maaswerken en zijn gebaseerd op de hoogte van de uitgaven. Omdat de uitgaven lager zijn, dalen de inkomsten dienovereenkomstig.

A photograph of a water treatment plant. In the foreground, several large, curved metal pipes are visible, each with a valve and a metal bracket. The pipes are set against a background of lush green trees. The water in the foreground is turbulent, creating white foam and splashes. The overall scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

Zuiveren en waterketen

waterschap
limburg

3.2 Zuiveren en waterketen

Circulair handelen en samenwerken in de keten

Wat hebben we bereikt?

	<p>Begroting 2021 - wat willen we bereiken?</p> <p>We willen bereiken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de kwaliteit van het water van huishoudens en bedrijven na zuivering uiterlijk in 2027 voldoet aan de doelen uit de Kaderrichtlijn Water en aan het Limburgs Effluentbeleid; • de streefbeelden zoals geformuleerd in de 'Toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030' voor energieneutraliteit, grondstoffenhergebruik, hergebruik van effluent, klimaatneutraliteit en medicijnresten (via de begroting van het Waterschapsbedrijf) voor 2030 zijn gerealiseerd; • we de afspraken uit het Bestuursakkoord Water (BAW) nakomen. Hierbij gaan we voorop in het benutten van mogelijkheden voor efficiëntie en kwaliteitswinst; • we samenwerking in de waterketen invullen met de andere waterbeheerders, ieder vanuit de eigen wettelijke taak; • we integraal kijken naar waterkwaliteitsopgaven op stroomgebiedsniveau. • het zwerfafval in het stroomgebied van de Maas minder wordt en het milieubewustzijn en het commitment groter wordt door internationaal samen te werken (LIVES: Litter free rivers and streams). • we samen met het bedrijfsleven en instellingen opruimen en vervuiling voorkomen, niet alleen in en langs de Maas maar ook in en langs de Limburgse beken (De Maas Cleanup).
	<p>Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we bereikt?</p> <p>● Langs diverse sporen en activiteiten wordt volop gewerkt aan bewustwording van goede waterkwaliteit en aan de realiseren van de KRW doelen. Om dit daadwerkelijk te halen, blijft wel onverminderd aandacht en focus nodig!</p> <p>Via de systeemsprong Geleenbeek wordt samen met het WBL gezocht naar de meest optimale en doelmatige wijze om de waterkwaliteitsdoelstelling van de Geleenbeek integraal te realiseren. Deze werkwijze zal vervolgens ook toegepast worden in de systeemsprong gevallen in andere stroomgebieden met een gelijksoortige problematiek. Hierbij wordt ook het SESA instrument ingezet.</p> <p>Het LIVES project is door middel van een eindconferentie (op 20 jan 2022) formeel beëindigd. Momenteel wordt het project administratief en financieel afgerond. Zwerfafval heeft mede door het LIVES project een impuls gekregen en heeft structureel aandacht in en buiten WL.</p>

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Zuiveren en waterketen					
1) % KRW-overstorten dat is teruggebracht naar een overstort-frequentie afgestemd op de kwetsbaarheid van het ontvangende water	50%	47%	47%	100%	2027
2) % aan rwzi's dat voldoet aan het Limburgs Effluentbeleid	78%	59%	59%	100%	2027

Toelichting

- 1) Er is op dit moment geen update te genereren. Eerdere inschatting blijft daarmee staan. In 2022 wordt de inventarisatie van de stand van zaken verder uitgewerkt en worden gegevens opgehaald bij gemeenten. Daarmee kunnen we dan ook een beter beeld geven.
- 2) Het % rwzi's (59%) dat voldoet aan het LEB is afgenomen t.o.v. 2020, omdat met ingang van 2021 - conform het Limburgs Effluentbeleid - strengere eisen zijn gaan gelden voor N en P voor een aantal rwzi's.

Wat hebben we ervoor gedaan?**Beleid en kaders**

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) en Waterschap Limburg werken aan de zuiveringstaak vanuit drie strategische thema's: <ul style="list-style-type: none"> ○ schoon en ecologisch gezond water; ○ vergroten duurzaamheid; ○ vergroten maatschappelijke waarde. <p>WBL stelt roadmaps op om deze thema's verder uit te werken.</p>
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het Waterschapsbedrijf Limburg werkt conform de planning in de Roadmaps aan het realiseren van de streefbeelden. De voortgang hiervan wordt ieder kwartaal gerapporteerd aan het bestuur van het WBL en WL.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken in welke vorm we het beste invulling kunnen geven aan de samenwerking binnen de waterketen in Limburg.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De samenwerking binnen de regio's verloopt goed. Samen wordt constructief gewerkt aan doelmatig water(keten)beheer. Er worden ook dit jaar weer diverse samenwerkingsprojecten uitgevoerd (o.a. groene revolutie schoolpleinen, campagnes onder de vlag van Waterklaar, actualisatie voorkeurstabel afkoppelen, uniformering rekenmethode e.d.) en veel kennis en ervaringen gedeeld. Binnen het AROL/BROL wordt nagedacht over het (verder) verbeteren van de samenwerking. De resultaten worden voorjaar 2022 opgeleverd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We adviseren over gemeentelijke riolerings- en afkoppelplannen en voeren de stimuleringsregeling verder uit.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In de regio Waterpanel Noord hebben 11 van de 15 gemeenten in 2021 een nieuw GRP opgesteld. De overige 4 Noord-gemeenten stellen in 2022 en/of 2023 een nieuw GRP op. Zowel het integrale BRP Westelijke Mijnstreek alsook de gemeentelijke rioleringsplannen van de gemeenten in regio Westelijke Mijnstreek zijn dit jaar afgerond. Regio Maas & Mergelland gaat in 2022 een nieuw waterketenplan met bijbehorende GRP (waterprogramma's) opstellen.</p> <p>De stimuleringsregeling afkoppelen heeft ook in 2021 gelopen en is op 31-12-2021 beëindigd. Over de stimuleringsregeling wordt elders gerapporteerd. Vanaf 1-1-2022 loopt de 'Vervolg stimuleringsregeling afkoppelen private terreinen'.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met andere waterbeheerders werken we aan het verbeteren van de waterkwaliteit in de afvalwaterketen conform afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water. Kosteneffectieve oplossingen worden bereikt door samen te werken.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Binnen de samenwerking in de waterketen wordt door de samenwerkingspartners doorlopend gewerkt aan het verbeteren van o.a. de waterkwaliteit. Een belangrijke maatregel is de aanpak van riooloverstorten, waarover onder het volgende kopje wordt gerapporteerd. Door middel van de werkwijze die ontwikkeld is via de Redeneerlijn overstorten wordt bekeken en beoordeeld op welke wijze sanering van riooloverstorten het meest kosteneffectief en met het grootste effect uitgevoerd kan worden.</p> <p>Ook de stimuleringsregeling afkoppelen draagt bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit, doordat door af te koppelen minder overstortingen vanuit het riool op het oppervlaktewater plaatsvinden.</p> <p>Via Waterklaar wordt het brede publiek geïnformeerd over de bijdrage die zijzelf kunnen leveren aan het verbeteren van de waterkwaliteit (www.waterklaar.nl). Ook is in 2021 door het AROL/BROL gestart met het actualiseren van de voorkeurstabel verantwoord afkoppelen (oplevering 2022). Ook via het ruimtelijk spoor werken we aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Zo werken we samen met gemeenten aan het beter verankeren van waterkwaliteit in o.a. omgevingsvisies en -plannen.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We maken met de gemeenten afspraken over de riooloverstorten en we verkennen de mogelijkheden in de Omgevingswet om gemeenten een meetverplichting te geven omtrent het aantal (frequentie) overstorten. Deze afspraken zijn intentioneel van aard. Om de juiste maatregelen te bepalen voeren wij samen met de gemeenten ecologische toetsen uit. Wij verschuiven het accent van normgericht naar effectgericht.

	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De voorbereidingen voor de inventarisatie ronde zijn gestart. We zijn begonnen met de informatie die intern beschikbaar is te verzamelen, zodat we per gemeente de probleemoverstorten in beeld hebben. Om deze informatie beschikbaar te stellen, onderzoeken we de mogelijkheid voor een dashboard. De uitwerking van de aanpak van de overstorten in Waterpanel Noord is gestart. De aanpak in de regio Parkstad moet nog worden opgestart, voorzien in Q1 2022. De verkenning van de meetverplichting is afgerond met een DB-besluit om geen meetverplichting op te leggen, maar de samenwerking tussen de provincie Limburg en WL met de gemeenten verder te intensiveren

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We sluiten aan bij landelijke ontwikkelingen. Medicijnresten, chemische stoffen, microplastics en nieuwe opkomende stoffen verwijderen we zoveel mogelijk is binnen de geldende kaders. We nemen het initiatief om het onderwerp bij de zorgverleners onder de aandacht te brengen via zogenaamde FTO-bijeenkomsten met huisartsen en apothekers. We werken ook samen met het academisch ziekenhuis Maastricht (Maastricht UMC+) om bij artsen in opleiding het bewustzijn te vergroten van de effecten van medicijnresten in ons water.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De samenwerking met Maastricht UMC+ wordt voortgezet, waardoor kennis en bewustwording bij medische studenten en sector wordt vergroot. Er zijn gezamenlijke onderzoeken uitgevoerd naar de aanwezigheid van specifieke medicijnresten in het afvalwater van het ziekenhuis dat ter zuivering wordt aangeboden aan de nabijgelegen RWZI Limmel. Ook zijn analyseresultaten van de Limburg brede monitoring van RWZI's gedeeld. Er zijn afspraken gemaakt met MUMC+ voor het bezoeken van RWZI Simpelveld en Limmel door medische studenten.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Op de 17 rwzi's voeren we een uitgebreid onderzoek uit naar de samenstelling van water op het gebied van medicijnresten en andere microverontreinigingen. Ook brengen we in beeld in hoeverre de rwzi's bijdragen aan de totale vracht van deze stoffen op het ontvangende oppervlaktewater. Op grond van de resultaten wordt besloten op welke rwzi's aanvullende zuivering van medicijnresten en andere microverontreinigingen nodig en wenselijk is. Uit landelijk pilots blijkt of full scale zuiveren van microverontreiniging haalbaar is en onder welke voorwaarden. In Limburg voeren wij op de rwzi in Simpelveld een pilot uit.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De evaluatie van de eerste meetronde heeft plaatsgevonden. De bevindingen worden meegenomen bij de bepaling van het vervolg van het onderzoek in 2022. Hierbij worden niet alleen medicijnresten, maar ook andere opkomende stoffen opgenomen in het meetpakket.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek naar de 'Systeemsprong Hoensbroek' wordt nader onderzoek gedaan. We willen stikstof, fosfor en microverontreinigingen zo optimaal mogelijk verwijderen. We streven naar de meest doelmatige aanpak om de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit te realiseren.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	WBL en WL werken hierbij, vanuit de eigen taakstelling, nauw samen. Tussentijds worden resultaten gedeeld met DT en DB. We leren van de gebruikte methodiek en willen deze ook in volgende systeemspronggevallen kunnen gebruiken. Uitvoering van dit onderzoek loopt door in 2022.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We onderzoeken samen nieuwe zuiveringsconcepten.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het WBL is actief en direct betrokken bij verschillende regionale en landelijke initiatieven op het gebied van innovatieve zuiveringsconcepten. Voorbeelden zijn Zevendellen (mestverwerking), CoRe, pilot poederkool dosering RWZI Simpelveld, zuiveringsconcept nieuwvestiging Hessing Supervers, Greenport, Venlo.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> De rwzi Weert is omgebouwd naar een Nereda-installatie. We onderzoeken nieuwe toepassingen van gezuiverd water.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Eind 2021 is een werksessie gehouden met medewerkers van WBL en WL over het meest doelmatige en toekomstbestendige zuiveringsconcept voor dit bedrijf in relatie tot de andere wateropgaven die in deze regio spelen. De uitkomst hiervan zal in Q2 2022 verder uitgewerkt en gedeeld worden met het bestuur.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Op de rwzi in Roermond voeren we een pilot uit met een CoRe-pilotinstallatie. CoRe is een 'next generation'-zuiveringstechnologie die twee producten oplevert: <ul style="list-style-type: none"> schoon water en een geconcentreerd residu dat rijk is aan grondstoffen. CoRe staat voor Concentrate, Recover & Re-use.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Dit project is uitgevoerd en afgerond onder leiding van het WBL. De verantwoording en rapportage vindt dan ook plaats via het WBL.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Voor de verwijdering van medicijnresten, de invulling van duurzaamheid, het naleven van afspraken met betrekking tot energieneutraliteit en voor de terugwinning van grondstoffen werken we (WBL en WL) sturingsindicatoren c.q. prestatie indicatoren uit.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De rapportage door middel van sturings- en prestatie indicatoren vindt plaats via de rapportages die het WBL elk kwartaal opstelt en deelt met de besturen van WBL en WL.

Beheer en onderhoud

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Op de rwzi's in Susteren, Venray, Wijlre, Hoensbroek, Meijel en Gennep geven we in de komende planperiode (2022-2027) met maatregelen invulling aan het Limburgs Effluentbeleid.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Er wordt volop gewerkt aan beeldvorming rond de systeemsprong Geleenbeek (WL en WBL). In 2022 loopt dit door en wordt na oordeelsvorming een bestuurlijk besluit voorbereid over de investering aan de RWZI Hoensbroek. De methodiek die hier voor het eerst gehanteerd wordt, kan ook voor andere RWZI's worden toegepast.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> WBL onderhoudt de transportstelsels en de rwzi's. In 2020 stond een aantal grotere renovaties op de planning voor de rwzi's in Stein en Panheel. Deze twee worden halverwege 2021 opgeleverd.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Beide RWZI's functioneren naar (en soms boven verwachting) goed en voldoen tot op heden aan de gestelde zuiveringseisen. In 2022 zal blijken of ook de strenge normen voor het zomerhalfjaar gehaald worden met de huidige installatie.

Aanleg en verbetering

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> WBL investeert daar waar nodig in nieuwe of verbeterde transportgemalen en -leidingen, rioolwaterzuiveringsinstallaties en slibverwerkingsinstallaties.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De rapportage over de voortgang vindt plaats via de kwartaalrapportage die WBL 4 keer per jaar opstelt en aanbiedt aan de besturen van WBL en WL.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> WBL werkt in samenwerking met WL nieuwe technieken verder uit met als doel goedkoper en efficiënter te zuiveren o.a. Nereda, Verdygo, o-waterconcept en CoRe.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?

●	Aan deze nieuwe technieken wordt door een aantal projecten continu gewerkt. De voortgang wordt gedeeld met de directies en besturen van WBL en WL.
---	--

Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Zuiveren en waterketen	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Kosten	403.900	403.900	406.562
Opbrengsten	61.200	61.200	145.271
Netto kosten	342.700	342.700	261.291
Bijdrage aan WBL	73.431.300	73.431.300	73.431.190
Doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie	344.100	344.100	385.209
Totaal na doorberekening	74.118.100	74.118.100	74.077.690

Toelichting

- De totale kosten na doorberekening zijn voor 99,9% gerealiseerd.
- De opbrengsten zijn gestegen als gevolg van een hogere bijdrage in de kosten van het WBL (medicijnresten) en Waterpanel Noord (project waterklaar private terreinen).
- De bijdrage aan WBL wijkt af omdat in de begroting de bedragen worden afgerond op honderd.

Investerings

Niet van toepassing.

Waterkwaliteit

waterschap
limburg

3.3 Waterkwaliteit

Werken vanuit een integrale blik op het watersysteem

Wat hebben we bereikt?

	Begroting 2021 - wat willen we bereiken?
	<p>We willen bereiken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het oppervlaktewater en grondwater schoon zijn en het overgrote deel van de natuurbeken natuurlijk ingericht is en natuurvriendelijk wordt onderhouden, met behoud van de afvoerfunctie; • we de KRW-maatregelen van ons watersysteem in 2027 hebben gerealiseerd; • ook in de beken met een algemeen ecologische functie (AEF) de waterkwaliteit en ecologie aan een gezond basisniveau voldoen; • de biodiversiteit in de beekdalen toeneemt en we geen waterkwaliteitsproblemen afwentelen naar benedenstroomse gebruikers.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we bereikt?
●	In 2021 is het werken aan een betere waterkwaliteit voortvarend voortgezet. Het natuurvriendelijk onderhoud van onze beheerobjecten is uitgebreid. De uitvoering van KRW maatregelen (beekherstel- en vismigratieprojecten) is voortgezet. We hebben onze inspanningen voor schoon water gericht op wat er nodig is voor flora en fauna en andere gebruikers van het oppervlaktewater ter plaatse en verder benedenstrooms.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Waterkwaliteit					
1) waterkwaliteit KRW (in % waterlichamen dat voldoet)					
○ chemische toestand	59%	0%	0%	100%	2027
○ fytoplankton	100%	100%	100%	100%	2027
○ macrofauna	43%	41%	41%	100%	2027
○ vis	37%	30%	30%	100%	2027
○ waterflora	37%	31%	31%	100%	2027

Toelichting

- 1) Chemisch doelbereik: in de KRW-beoordeling geldt dat als één stof niet voldoet, het waterlichaam niet voldoet. In de Voorjaarsrapportage stond hier een hoger percentage, namelijk 52,5%. In 2021 hebben we echter op verzoek van Rijkswaterstaat - als onderdeel van een landelijk onderzoek in biota (vis en schelpdieren) - extra metingen uitgevoerd. De stoffen Heptachloor (sHPCl1) en gebromeerde difenylethers (sPBDE6) voldoen (landelijk) niet. Dit is geprojecteerd op de andere waterlichamen. Hierdoor voldoet de chemische toestand (vrijwel) nergens meer. Wanneer deze stoffen buiten beschouwing worden gelaten is het percentage waterlichamen dat voldoet 57,1%.

Ecologisch doelbereik (macrofauna, vis en waterflora): in meer waterlichamen wordt de doelstelling bereikt, maar dit blijft iets achter bij de prognose in de begroting. Dit komt doordat de toestand geleidelijk verbetert, terwijl het waterlichaam pas voldoet bij het volledig behalen van de doelstelling. Dit blijkt ook uit de volgende paragraaf, waar de actuele toestand wel gelijke tred houdt met de prognose.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Beleid en kaders

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We bereiden het Limburgse deel van het volgende KRW Stroomgebiedbeheerplan (SGBP) voor en daartoe loodsen we het Waterbeheerprogramma 2022-2027 als onderliggend regionaal plan door de vaststellingsprocedure.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het Stroomgebiedbeheerplan Maas 2022-2027 is in december definitief vastgesteld.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Zodat ook buitenlandse vervuilingbronnen worden aangepakt, spreken we in op buitenlandse stroomgebiedbeheerplannen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>WL heeft inbreng geleverd via de nationale reacties die zijn ingediend op het SGBP 2022-2027 voor Noordrijn-Westfalen (NRW, Duitsland) alsmede het SGBP 2022-2027 voor Vlaanderen (België). Aanvullend aan de nationale reacties heeft WL zelfstandig gereageerd. Bij NRW is de nadruk gelegd op voortzetting en verdieping van de grensoverschrijdende samenwerking. Bij Vlaanderen is aandacht gevraagd voor een drietal regionale aspecten en is aangegeven om gezamenlijk de mogelijkheden te onderzoeken die het doelbereik van de KRW helpen versnellen. Het SGBP 2022-2027 van Wallonië (België) is nog niet vrijgegeven voor consultatie. Het gewest heeft nog steeds te kampen met de enorme gevolgen van de hoogwatercrisis van juli 2021. WL heeft via RBO Maas een gezamenlijke nationale reactie ingediend op het overkoepelend deel van het beheerplan voor de derde cyclus van de KRW dat is opgesteld door de Internationale Maascommissie (IMC). De reacties bestonden uit aanvullingen en aanscherpingen van het document.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We geven een impuls aan het beïnvloeden van drie belangrijke externe stakeholders op het vlak van waterkwaliteit: de buurlanden, de gemeenten en de agrarische sector. We gaan voortvarend in gesprek, stimuleren en helpen waar mogelijk.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p><u>Buurlanden</u> In 2021 is/zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> De impuls naar de buurlanden geïntensiveerd door capaciteitsuitbreiding voor advisering richting Duitsland en België;

- Het netwerk voor België en Duitsland in kaart gebracht voor wat betreft bevoegde instanties en stroomgebiedspartners;
- Een start gemaakt met joint factfinding (een cijfermatige onderbouwing van de kwaliteitstoestand aan weerszijden van de grens);
- Een verkenning gestart naar euregionale subsidiemogelijkheden die heeft geleid tot een voorstel voor een Interreg subsidieaanvraag (indiening voor 15 maart 2022);
- Inbreng in opzet en organisatie van de internationale netwerkdag 'Grenswater Maas rendez-vous' gebracht';
- Als gevolg van de hoogwatercrisis van juli 2021 nieuwe en nauwere contacten ontstaan met diverse partners in Duitsland en België. Onder andere rond de problematiek over de (volgelopen) bruinkoolgroeve is intensief contact geweest;
- Is input geleverd voor de landelijke Beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater.;
- Bij de structurele grensoverschrijdende overleggen aandacht gevraagd voor de waterkwaliteitsdoelen en voor de gevolgen die allen hebben ondervonden van de watercrisis van juli 2022.

Agrarische sector

- DAW-plan: De LLTB heeft met de agrarische sector een Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW-plan) opgesteld. Het waterschap draagt hier ook financieel aan bij. Agrarische bedrijven worden momenteel bezocht door bodemadviseurs en erfemissiescans worden opgesteld. Projecten als 'grondig boeren met mais' en 'grondig boeren met aardappelen' zijn opgestart om teeltmethoden te ontwikkelen ter reductie van de stikstof en fosfaatemissie. Binnen deze deelprojecten geven we advies.
- Moerasfilter: het waterschap is gestart met een pilot om de emissie van stikstof en fosfaat uit drainage water te verwijderen middels een moerasfilter. De aanleg zal in 2022 plaatsvinden.
- Bezem door de kast: de Provincie Limburg, WML en wij hebben de actie bezem door de gewasbeschermingsmiddelenkast uitgevoerd. De provincie Limburg heeft 2.605 agrariërs een brief gestuurd. Ongeveer 500 bedrijven hebben zich aangemeld om mee te doen. Bij 443 bedrijven is in totaal 15.000 kg middel afgevoerd, gemiddeld 34 kg per afvoerend bedrijf.
- De LLTB heeft in samenwerking met LTO Nederland een subsidie aangevraagd bij het ministerie van LNV voor de inrichting van een landbouwportaal in Limburg en een pilot gebiedsgerichte aanpak GLB-gelden. Deze is positief beschikt en beide projecten worden door de LLTB opgepakt in nauwe samenwerking met WL en andere partijen. Wij adviseren hier in welk gebied dit project het beste kan worden opgepakt en brengen onze waterdoelen in. Hierbij is gekozen voor het stroomgebied van de Putbeek en Pepinesbeek. Het project voor het opzetten van een landbouwportaal is reeds opgestart in december.
- In het project Natuurinclusieve Landbouw Limburg wordt met een coalitie van verschillende partijen vormgegeven aan kringlooplandbouw en

	<p>natuurinclusieve landbouw. We zijn hier nauw bij betrokken om onze waterdoelen in te brengen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ In november 2021 is er weer een POP3+ regeling opengesteld door de Provincie Limburg met als doel het verbeteren van de waterkwaliteit en – kwantiteit vanuit de agrarische sector. Het waterschap heeft hier voor 3 projecten subsidie aangevraagd in combinatie met de LLTB ter verbetering van de waterkwaliteit bij agrarische bedrijven. ○ In de zomer van 2021 is gestart met een verkenning van de ‘boerderij van de toekomst’. Hiervoor zijn contacten gelegd tussen de boerderij van de toekomst in Brabant en PPO Vredepeel/Wijnandsrade. <p><u>Gemeenten (knop stedelijk)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Riooloverstorten vormen op diverse plaatsen nog een bedreiging voor de waterkwaliteit. We zetten daarom veel energie op de aanpak van overstorten door gemeenten. Hierover wordt elders gerapporteerd. ○ Afkoppelen levert – naast verminderen wateroverlast en droogte- ook een belangrijke bijdrage aan de aanpak van de waterkwaliteit (minder overstorten en minder belasting door (vervuild) hemelwater richting watersysteem). Omdat circa 50% van alle verhard oppervlak privaat eigendom is, hebben we - als vervolg op de per 31-12-2021 beëindigde 'Stimuleringsregeling afkoppelen private terreinen' - afgelopen jaar samen met de gemeenten een vervolgregeling voorbereid. Deze vervolgregeling loopt sinds 1-1-2022. ○ In 2021 zijn we gestart met het opstellen van een strategie bedrijventerreinen. Hierbij besteden we – naast de thema's wateroverlast en droogte- ook aandacht aan het verbeteren van de waterkwaliteit. De mogelijkheden voor hergebruik van regenwater nemen we hierin mee. De strategie bedrijventerreinen wordt in 2022 aan het AB voorgelegd. ○ We zetten in op het beter verankeren van waterkwaliteit in ruimtelijke omgevingsvisies en –plannen. We hebben ook in 2021 inbreng geleverd bij concrete plannen. Ook zijn we in Waterpanel Noord (in navolging van de bouwstenen voor water en klimaat in omgevingsvisies) bezig met het opstellen van bouwstenen voor omgevingsplannen en een handreiking klimaattoets. Beide producten worden naar verwachting in 2023 opgeleverd. ○ Via Waterklaar (www.waterklaar.nl) hebben we afgelopen jaar samen met onze waterketenpartners het brede publiek gestimuleerd geïnformeerd over de bijdrage die zij zelf kunnen leveren aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Hierbij hebben we extra veel aandacht besteed aan de bekendheid van onze stimuleringsregeling afkoppelen.
--	---

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> ● Samen met andere waterbeheerders in het Maasstroomgebied trekken we intensief op om de waterkwaliteit te verbeteren en de bronnen voor de drinkwaterbereiding duurzaam veilig te stellen. Een voorbeeld hiervan is doorontwikkeling van de Schone Maasatlas in het samenwerkingsverband Schone Maaswaterketen.

	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Eind 2021 is een plan van aanpak opgesteld om een vervolg te geven aan de Schone Maaswaterketen voor de periode 2022-2027. Hiervoor zijn diverse werkgroepen samengesteld om taken nader uit te werken. WL is actief betrokken (en is vertegenwoordigd in) alle werkgroepen. WL is trekker van de werkgroep internationaal.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We maken soortbeschermingsplannen voor tenminste twee kwetsbare soorten met ruimte voor een 3^e soort.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 zijn twee soortenbeschermingsplannen in concept opgesteld. Deze worden in 2022 bestuurlijk afgerond. Het gesprek over een derde te selecteren soort met de provincie wordt in 2022 opgepakt.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We starten met pilots voor beekdalbrede ontwikkeling van 'natuurbeken'. De Stroomgebiedsbrede Ecohydrologische Systeem Analyse (SESA) passen we verder toe op andere stroomgebieden en beektypen (terrasbeken, bronbeken, heuvellandbeken, beekmoerassen en doorstroommoerassen). Dit geeft ons inzicht in de werking van het watersysteem en de effectiviteit van maatregelen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 zijn alle voorbereidende werkzaamheden, zoals verzamelen gegevens en hydrologische berekeningen, uitgevoerd voor de SESA Geul. Begin 2022 is gestart met het opbouwen van het SESA-model Geul. De verwachting is halverwege 2022 de SESA Geul af te ronden.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We voeren de maatregelen uit zoals die opgenomen zijn in de gebiedsdossiers Drinkwater. Voor een aantal maatregelen is WL trekker. Voor de overige maatregelen ondersteunen we de daarvoor aangewezen trekkers (provincie, gemeente en/of WML).
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Bij Roodborn is een meetprogramma opgesteld om de invloed van de rwzi Simpelveld op de microbiologische verontreiniging beter in beeld te brengen. De IBA's die liggen binnen grondwaterbeschermingsgebieden zijn op kaart gezet en (door WML en provincie Limburg) wordt beoordeeld of aanscherping van de lozingseisen nodig zijn. In samenwerking met Provincie Limburg en WML wordt onderzoek voorbereid naar de herkomst van DMS verontreiniging in de Boschmolenplas. Hiertoe worden uitloogproeven uitgevoerd met verduurzaamd hout zoals dat gebruikt wordt in de fruitteelt in omliggende appel- en perenboomgaarden.

Monitoring

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We verzamelen, bewerken, verwerken, toetsen, analyseren en rapporteren meetgegevens voor beheer van de waterkwantiteit en -kwaliteit. Met deze meetgegevens stellen we bijvoorbeeld jaarlijks de KRW-rapportage op, waarvan de resultaten worden gepubliceerd op het landelijk www.waterkwaliteitsportaal.nl.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De werkzaamheden worden zoals beschreven uitgevoerd. Inmiddels zijn alle metingen van 2021 voltooid. De gegevens worden geanalyseerd en de resultaten vormen de basis voor de toestand bepaling van 2021 die zoals gebruikelijk wordt gerapporteerd via het Waterkwaliteitsportaal.

Regionale analyse waterkwaliteit

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Om na te gaan welke maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie het meeste bijdragen aan ons doelbereik, voeren we een verdiepingsslag uit op basis van de uitgevoerde KRW-watersysteemanalyses en onderzoeksprojecten.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De Limburg brede monitoring van de 17 RWZI's wordt in 2022 doorgezet met een aanvullend pakket aan andere microverontreinigingen. Begin 2023 worden de onderzoeksresultaten grondig geanalyseerd en wordt bezien of en op welke rwzi's aanvullende zuivering van medicijnresten en andere microverontreinigingen gewenst/noodzakelijk is.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Waterkwaliteit					
2) beoordeling zwemlocaties volgens zwemwaterrichtlijn 2006 (in #)					
○ uitstekend	19	19	19	19	2027
○ goed	0	0	0	0	2027
○ aanvaardbaar	0	0	0	0	2027
○ slecht	0	0	0	0	2027
3) % oordelen 'Voldoet' voor alle gemeten prioritaire stoffen (chemische stoffen)	97,2%	85,0%	85,0%	100%	2027
4) gemiddelde maatlatscore (EKR) voor de ecologische kwaliteitselementen:					
○ macrofauna	0,52	0,53	0,53	0,58	2027
○ vis	0,39	0,40	0,40	0,49	2027
○ overige waterflora	0,51	0,50	0,50	0,54	2027

5)	% oordelen 'Goed' (= voldoet aan de norm) voor betreffende parameters:					
	o nutriënten (stikstof en fosfor)	53%	36,9%	36,9%	100%	2027
	o overige parameters (zuurstof/temperatuur/zuurgraad/ chloride)	89%	85,1%	85,1%	100%	2027

Toelichting

- 2) N.v.t.
- 3) In de KRW- beoordeling geldt dat zodra één stof niet voldoet, het waterlichaam niet voldoet. Voorheen vonden we hier een hoger percentage, namelijk 97,2%. In 2020 hebben we echter op verzoek van Rijkswaterstaat/als onderdeel van een landelijk onderzoek in biota (vis en schelpdieren) extra metingen uitgevoerd. Twee stoffen die niet voldoen in 42 waterlichamen, dit zijn 84 combinaties waterlichaam-oordeel die niet voldoen. Zonder deze metingen was het percentage goed $((617*100)/(727 - 84) = 96\%)$. Dit zou zelfs een kleine stijging zijn ten opzichte van vorig jaar.
- 4) Voor macrofauna en vis verbeteren de maatlatscores ruim volgens de prognoses. De lichte achteruitgang voor overige waterflora komt vooral door toevoeging van het waterlichaam Reindersmeer. Daarnaast blijft voldoende beschaduwden van watergangen een aandachtspunt.
- 5) De begrote percentages zijn als volgt tot stand gekomen: men heeft gekeken naar de toestand in 2018. Vervolgens heeft men de toestand voor nutriënten in 2027 op 100% begroot. Voor de tussengelegen jaren werd de begroting gelijkmatig verhoogd. Dit komt overeen met ongeveer 7% per jaar. De jaarlijkse begroting komt dus puur rekenkundig tot stand en is dus niet gebaseerd op geplande maatregelen.

Kwaliteitsmaatregelen

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Waterschap Limburg heeft haar eigen KRW-opgave in 2027 gereed. Hiervoor voeren we een groot aantal beekherstelprojecten uit, zorgen voor oplossingen voor vismigratie, zuiveren het afvalwater tot op het niveau dat is afgesproken in het Limburgs effluentbeleid en we vragen gemeenten en provincie om sanering van relevante lozingen van stoffen bij bedrijven.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>De KRW-opgave van Waterschap Limburg wordt uitgevoerd in de periode tot en met 2027. De beekherstel- en vismigratieprojecten zijn geprioriteerd en geprogrammeerd. In het WBP zijn de resterende 7 rwzi's opgenomen voor realisatie in uiterlijk 2027. In 2021 waren 29 beekherstelprojecten in voorbereiding (35,4 km) of uitvoering (34,5 km). In totaal bijna 70 km. In 2021 is in totaal 15,9 km afgerond en daarnaast 18,6 km in uitvoering.</p> <p>De wateroverlast van juli heeft vanzelfsprekend ook impact gehad op de beschikbare personele capaciteit van de projecten. Er zijn daarnaast twee negatieve effecten te onderscheiden. Ten eerste, het uitvoeren van herstelwerkzaamheden bij projecten in uitvoering heeft gezorgd voor extra druk op de voortgang van de uitvoering. Voor het project "Geul benedenstrooms kern Valkenburg" schuiven de geplande werkzaamheden van de tweede helft van 2021 grotendeels door naar 2022, omdat eerst herstelwerkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Daarnaast is bij enkele projecten het omgevingsproces meer tijd gaan kosten.</p>

De geplande uitgaven zijn op enkele plekken naar beneden bijgesteld als gevolg van overdracht van uitvoeringswerkzaamheden naar terreinbeheerders en niet-geslaagde grondverwerving. Daarnaast heeft er nazorg plaatsgevonden voor een aantal in 2020 opgeleverde projecten.

Naast de beekherstelopgaven zijn er ook nog een aantal overige projecten in voorbereiding of uitvoering (zie hoofdstuk Klimaatadaptatie regionaal systeem).

Beekherstel in uitvoering

In 2021 zijn 4 beekherstelprojecten afgerond, in totaal 15,9 km:

- Herinrichting Kanjel en Gelei (7 km)
- Gebiedspilot Kwistbeek (6,6 km)
- Tielebeek bovenloop (2 km)
- Groote Molenbeek A73-Wittebrugweg voormalige Zoutloods (0,3 km)

Daarnaast is in 2021 voor de volgende beekherstelprojecten de uitvoering gestart, maar nog niet afgerond (totaal 18,6 km):

- Corio Glana Highlight 20 fase 1 (1,5 km)
- Herinrichting Loobeek Venrays broek en De Spurkt (6 km)
- Geleenbeek Oude Maas (4,4 km)
- Dam buffer de Dem en middenloop Caumerbeek (1,4 km)
- Herinrichting Keutelbeek, kern Beek fase 1B (1,1 km)
- Herinrichting Lollebeek, Castenrayse vennen (3,6 km)
- Geul benedenstrooms kern Valkenburg (0,6 km, vertraagd door wateroverlast)

Beekherstel in voorbereiding

We hebben nog 18 andere beekherstelprojecten in voorbereiding, in totaal 35,4 km.

- Lingsforterbeek beekmonding (1,3 km), gekoppeld aan HWBP-opgave Arcen.
- Wellse Molenbeek Beekmonding (1,1 km), gekoppeld aan HWBP-opgave Well
- Thornerbeek (7,5 km), gekoppeld aan HWBP-opgave Thorn-Wessem
- Kwistbeek benedenloop (1,0 km), gekoppeld aan HWBP-opgave Baarlo
- Meilossing (0,8 km)
- Groote Molenbeek bypass zand- en kruitvang (0,5 km)
- Huilbeek (2,8 km)
- Molenbeek van Lottum (0,5 km)
- Wylrebeek (0,3 km)
- Groote Molenbeek A73-Wittebrugweg (2,4 km)
- Corio Glana Highlight 20 fase 2 (0,5 km)
- Corio Glana Highlight 16/17 (2,1 km)
- Ontkluizing Keutelbeek Geleen
- Rode Beek Millen-Susteren (5,0 km)
- Herinrichting Aa (1,9 km)
- Geleenbeek Millen-Nieuwstadt (2,3 km)
- Bosbeek (2,5 km)
- Worm (3,0 km)

	<p>De projecten die gekoppeld zijn aan de HWBP opgave volgen in principe de planning van het HWBP. Het ontwerp voor de dijk en de beek wordt gezamenlijk opgesteld.</p> <p>Herinrichting Venrays Broek en de Spurkt (P254601)</p> <p>De verwachting is dat het krediet (€ 8.665.000) naar verwachting met ongeveer €200.000 zal worden overschreden. Deze overschrijding wordt vooral veroorzaakt doordat de kostenpost voor uren van medewerkers hoger was dan bij de aanvullende kredietvoting in maart 2020 was voorzien. Daarnaast hebben er extra kosten voor grondverwerving plaatsgevonden die ten tijde van de aanvullende kredietvoting in maart 2020 niet waren meegenomen.</p>
--	---

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> WBL voert conform de Toekomstvisie waterzuiveren en waterketen in 2021 een pilot uit naar verwijdering van medicijnresten op de rwzi Simpelveld. Deze pilot geeft inzicht in de effectiviteit van aanvullende zuivering van medicijnen en andere microverontreinigingen van afvalwater.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De pilot Simpelveld is volop in uitvoering. De resultaten zijn veelbelovend. Er wordt door WBL een voorstel opgesteld om na afloop van de pilot de aanvullende zuivering van medicijnresten en andere microverontreinigingen langjarig voort te zetten.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We voeren het principe van de beekdalbrede benadering stapsgewijs in. Zo leren we hoe we het beste resultaten kunnen halen en hoe we de omgeving mee kunnen laten denken en werken. We brengen in beeld waar welke maatregelen het beste uitgevoerd kunnen worden. Dit levert een beekstelsysteem op dat beter opgewassen is tegen klimaatverandering.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	We zijn gestart met de pilot beekdalontwikkeling Groote Molenbeek/ Mariapeel. Veel voorbereidende werkzaamheden zijn reeds uitgevoerd in 2021 en de deelprojecten zijn gedefinieerd. In 2022 gaan we verder met het gebiedsproces, financieel ontwikkelproces en de planvorming van de deelprojecten om uiteindelijk tot uitvoering te kunnen komen (pilot loopt van 2022-2028).

Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Waterkwaliteit	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Kosten	917.900	1.046.010	1.359.649
Opbrengsten	-	-	-
Netto kosten	917.900	1.046.010	1.359.649
Bijdrage aan WBL	-144.100	-144.100	-144.130
Doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie	1.282.800	1.282.800	1.574.452
Totaal na doorberekening	2.056.600	2.184.710	2.789.971

Toelichting

- De kosten zijn hoger dan gebudgetteerd. Echter het aandeel van de kosten dat via bestemming van het rekeningsaldo ten laste van de bestemmingsreserves 'afkoppelen regenwater' wordt gebracht bedraagt € 314.209. Worden deze kosten in mindering gebracht op de realisatie resteert € 1.045.440 en zijn de kosten binnen het beschikbare budget gerealiseerd (100%).
- De bijdrage aan WBL wijkt af omdat in de begroting de bedragen worden afgerond op honderd.
- De doorberekende kosten zijn als gevolg van de hogere kosten eveneens gestegen vanwege de doorberekeningssystematiek.

Investeringen

INVESTERINGSOBJECT PER PROGRAMMA (Bedragen x 1.000)								
Project	AT	Omschrijving	UITGAVEN 2021			INKOMSTEN 2021		
			Begroting		Realisatie	Begroting		Realisatie
			Primitief	Gewijzigd		Primitief	Gewijzigd	
P360045	5	Regionale analyse waterkwaliteit	-	20	21	-	-	3
P360055	5	Implementatie soortenbeleid	125	100	77	30	35	31
P360059	30	Innovatieve uitvoeringspilot waterkwaliteitsverbetering landelijk gebied	-	182	-	-	-	-
	5	KD007 - Innovatieve/efficiëntere methodes doelrealisatie KRW.	300	-	-	-	-	-
PROGRAMMA WATERKWALITEIT			425	302	97	30	35	34

Toelichting

De uitgaven zijn voor 32% gerealiseerd (- € 205.000).

De uitvoeringspilot Waterkwaliteitsverbetering landelijk gebied gaat pas vanaf 2022 van start. Het vinden van geschikte locaties bleek moeilijker te zijn en daarbij kwam de planning van de samenwerkingspartij onder druk te staan.

Klimaat- adaptatie regionaal systeem

waterschap
limburg

3.4 Klimaatadaptatie regionaal systeem

Met de omgeving werken aan een complexe opgave

Wat hebben we bereikt?

	<p>Begroting 2021 - wat willen we bereiken?</p> <p>We willen bereiken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • we komen tot een duurzame inrichting van de leefomgeving waarin we wateroverlast en droogte proberen te voorkomen en de gevolgen beperken binnen de kaders van schoon en natuurlijk water; • we aanvullend daarop proactief en doeltreffend bijsturen in ons watersysteem bij wateroverlast, droogte en overstromingen; • we klimaatadaptief handelen vanaf 2020 en ons watersysteem klimaatbestendig en waterrobuust is vanaf 2050; • we als waterschap een coördinerende en stimulerende rol hebben op het gebied van klimaatadaptatie; • we ons watersysteem duurzaam en economisch verantwoord blijven beheren. • iedere druppel telt: samen met gemeenten stimuleren we het klimaatbewustzijn en het afkoppelen van regenwater door burgers, bedrijven en woningbouwcoöperaties. • we meetgegevens voor het beheer van de waterkwantiteit en -kwaliteit verzamelen, bewerken, verwerken, toetsen, analyseren en rapporteren. Op basis van de resultaten stellen we indien nodig ons beleid bij voor een verhoging van effectiviteit en/of efficiëntie.
	<p>Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we bereikt?</p> <p>● Het jaar 2021 was een jaar van extremen. De droogte van de zomer van 2020 maakte in de zomer van 2021 plaats voor regen, heel veel regen in zeer korte tijd. Buien van extreme omvang zorgden in juni voor overlast in onder meer Meerssen, waar we al heel actief aan de slag waren met tal van maatregelen. Alsof dat nog niet genoeg was, voltrok zich half juli een nog veel grotere watercrisis. Niet alleen het Heuvelland, maar in heel Limburg moesten mensen worden geëvacueerd en was de schade groot. Gelukkig hebben we door de al gerealiseerde maatregelen, erger kunnen voorkomen. Desondanks heeft deze ramp van ongekende omvang een enorme indruk gemaakt. Niemand had dit kunnen voorzien. Het heeft opnieuw duidelijk gemaakt dat een programma als Water in Balans hard nodig is; want de klimaatverandering slaat toe, misschien wel harder en eerder dan we dachten.</p> <p>Met heel veel energie, nieuwe inzichten en gedreven door emotie en kracht, werken we binnen ons waterschap heel hard door om Limburg klaar te stomen voor het nieuwe klimaat.</p>

Wat hebben we ervoor gedaan?

Beleid en kaders

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met de provincie herzien we de huidige normeringssystematiek wateroverlast om tot een risicogerichte benadering te komen die beter aansluit bij de daadwerkelijke risico's op wateroverlast. Daartoe starten wij in 2021, naast het overleg met de provincie, de afstemming en het overleg met u hierover. Dit zal eind 2021 leiden tot een voorstel om te komen tot een gewijzigde normeringskaart wateroverlast in de 'Provinciale Omgevingsverordening'.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In aansluiting op het proces van de nieuwe Provinciale omgevingsvisie is door de Provincie Limburg de Omgevingsverordening herzien en passend gemaakt op de Omgevingswet. De normeringssystematiek is daarbij in principe één op één overgenomen, maar wel geherformuleerd op basis van de Omgevingswet. Tevens vinden enkele detailcorrecties plaats. De nieuwe Omgevingsverordening treedt in werking op het moment dat de Omgevingswet van kracht wordt.</p> <p>Naar aanleiding van de watercrisis van juli 2021 loopt een brede heroverweging hoe om te gaan met de normering wateroverlast. Wanneer besluitvorming hierover volgt is nog niet aan te geven.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • In samenhang hiermee stellen we in overleg met u ook een afwegingskader vast hoe om te gaan met kosten en baten bij wateroverlastknelpunten en hoe ermee om te gaan als de vooraf gestelde normering niet haalbaar blijkt.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Een notitie hiervoor was in voorbereiding. De watercrisis van juli 2021 heeft echter geleid tot een brede heroverweging hoe om te gaan met de normering wateroverlast en de hiermee samenhangende problematiek van kosten en baten. Wanneer besluitvorming hierover volgt is nog niet aan te geven.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We brengen helderheid in de invulling van onze taakopvatting rondom oppervlakkig afstromend regenwater in Zuid-Limburg, zodat we duidelijk aan kunnen geven waar wij beheers verantwoordelijkheid nemen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Alle belangen overwegend heeft het DB besloten onze huidige inzet met betrekking tot afstromend regenwater in Zuid-Limburg voort te zetten. Het Ministerie van IenW gaat samen met ons onderzoeken hoe dit juridisch beter geborgd kan worden in de Waterwet (Omgevingswet). Hiermee samenhangend gaan we de mogelijkheden om regenwaterbuffers breder in te zetten voor klimaatadaptatie nader onderzoeken.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> In het kader van waterbeschikbaarheid is in kaart gebracht welke beken droogvallen in de huidige en toekomstige situatie. Met behulp van deze informatie is het droogterisico van de beken bepaald. In afstemming met de provincie bepalen we of we de analyse willen verbreden naar onder andere de terrestrische ecologie (N2000-gebieden en NNP-gebieden). In 2021 stellen we de droogte-opgave vast samen met alle andere partijen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In het kader van waterbeschikbaarheid is het droogterisico van de beken bepaald. Deze prioritering is gebaseerd op de kwetsbaarheid van waardevolle ecologie voor droogte én de kans op droogval. De prioritering vormt input voor de verdere uitwerking van de droogtstrategie en het programma waterbeschikbaarheid waarvan de provincie Limburg trekker is.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Samen met onze Brabantse en Limburgse waterpartners bereiden wij ons conform landelijke afspraken voor op de droogte- en wateroverlastopgave als gevolg van klimaatverandering via de regionale Deltaprogramma's Hoge Zandgronden (DHZ) en Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). We hebben het maatregelpakket opgesteld gericht op verminderen van droogte en wateroverlast. Op basis hiervan werken we verder aan een regionaal bod (2022-2027) dat we indienen voor medefinanciering door het Rijk. Een gezamenlijk bod levert schaalvoordelen op. In 2021 leggen we afspraken met het Rijk over de subsidie vast en starten we met de voorbereiding van het uitvoeringsprogramma, dat start op 1 januari 2022. Binnen de regio Limburg maken we hiervoor gezamenlijk afspraken binnen de Bestuurlijke Klimaatadaptatietafel Limburg (BKAL), waar wij een coördinerende rol in hebben.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Op 16 december 2021 hebben de regionale partijen volgens planning de Bestuursovereenkomst Deltaplan Hoge Zandgronden 2022-2027 getekend voor de 2e fase van het Deltaprogramma Zoetwater. De voorbereidingen voor de realisatie van de maatregelen in projecten lopen.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Samen met gemeenten zetten wij ons in voor een klimaatadaptieve (ontsteden en vergroenen) bebouwde omgeving. Omdat een groot deel van het bebouwd gebied privaat eigendom is, stimuleren we o.a. met een gezamenlijke stimuleringsregeling 'afkoppelen regenwater private terreinen' en het platform 'Waterklaar' burgers, bedrijven en woningbouwcorporaties om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en regenwater af te koppelen van het riool.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De stimuleringsregeling afkoppelen is per 31-12-2021 beëindigd. In de onderstaande tabel is de voortgang van de inmiddels beëindigde stimuleringsregeling t/m 14-2-2022 weergegeven. Hieruit blijkt dat de regeling, zeker in Noord succesvol is geweest.

Financieel overzicht t/m 14-2-2022				
	Gereserveerde bedragen in mln.	Uitgaven in mln. t/m 14-2-2022 *	Prognose uitgaven t/m dec 2021 in mln.	Prognose restant t/m 31-12-2021
Bijdrage gemeentes Noord	€ 1,95	€ 1,95	€ 1,95	€ 0,00
Bijdrage WL/Provincie Noord	€ 1,95	€ 1,95	€ 1,95	€ 0,00
Totaal Noord	€ 3,90	€ 3,90	€ 3,90	€ 0,00
Bijdrage gemeenten Zuid	€ 2,28	€ 0,60	€ 0,91	€ 1,37
Bijdrage WL/Prov Zuid	€ 2,28	€ 0,60	€ 0,91	€ 1,37
Totaal Zuid	€ 4,56	€ 1,20	€ 1,82	€ 2,74
Totaal Limburg excl. DHZ	€ 8,46	€ 5,10	€ 5,72	
DHZ subsidie (Noord)	€ 1,00	€ 0,97	€ 1,00	€ 0,00
Totaal Limburg incl. DHZ	€ 9,46	€ 6,07	€ 6,72	
Restant (excl. DHZ)		€ 3,36	€ 2,74	€ 2,74

* = incl. kosten gezamenlijke activiteiten

Ook hebben we in 2021 veel aandacht besteed aan het klimaatbewust maken, (afkoppelen, ontsteden en vergroenen) van de bebouwde omgeving van burgers, bedrijven en woningbouwcorporaties via het gezamenlijk platform www.waterklaar.nl. Zo hebben we o.a. brede publiekscampagnes uitgevoerd, social media ingezet, informatiematerialen ontwikkeld en een geactualiseerde website opgeleverd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> De huidige stimuleringsregeling afkoppelen loopt tot en met 2021 en zal na afloop worden geëvalueerd (2023). Begin 2021 zullen de partners besluiten of de regeling eventueel wordt verlengd en wordt een eventuele verlenging/vervolgeregeling voorbereid. In onze meerjarenbegroting 2020-2025 is hiervoor al geld gereserveerd.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>De "vorige" stimuleringsregeling afkoppelen is op 31-12-2021 beëindigd. De financiële afhandeling van de regeling loopt nog door in 2022. Eind 2022/begin 2023 leveren we de eindevaluatie van de regeling op.</p> <p>In 2021 hebben we samen met gemeente een 'Vervolg stimuleringsregeling afkoppelen private terreinen' voorbereid. Deze vervolgregeling is sinds 1-1-2022 in werking.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We stellen samen met gemeenten, WML en WBL binnen het samenwerkingsverband Waterpanel Noord een nieuwe 'Handreiking watertoets/klimaattoets' op. We gaan ook verkennen of de gemeenten in de zuidelijke samenwerkingsverbanden een gezamenlijke watertoets/klimaattoets willen op- of vaststellen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?

●	Afgelopen jaar is binnen Waterpanel Noord gestart met het opstellen van bouwstenen voor water en klimaat in omgevingsplannen en een handreiking klimaattoets. Naar verwachting beide producten in 2023 worden opgeleverd. We werkten afgelopen jaar uit welke onderdelen wij als Waterschap graag verankerd zouden willen hebben in omgevingsplannen.
---	---

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We starten in 2021 met het herijken van ons stedelijk waterbeleid door onze visie op duurzaam klimaatadaptief stedelijk waterbeheer, waaronder de aanpak overstorten, afkoppelen hemelwater, instrumenten en de functies van water in de bebouwde omgeving te actualiseren. Aandachtspunt is hoe we hierin willen samenwerken met gemeenten.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Eind 2021 zijn we gestart met het voorbereiden van deze herijking. De actie loopt door in 2022. Hierbij zullen we ook WBL en de gemeenten betrekken. Het eindproduct wordt in 2023 opgeleverd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • In 2021 gaan we verder met het uitwerken van de Strategie Klimaatbestendige Bedrijventerreinen. In samenwerking met de sector werken we uit hoe we nieuwe en bestaande bedrijventerreinen klimaatrobuuster kunnen maken.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 zijn we gestart met het uitwerken van onze strategie voor bedrijventerreinen. Ook liepen er in 2021 verschillende projecten en pilots; de Stichting Duurzame bedrijventerreinen is afgelopen jaar gestart met het visualiseren van data van bedrijventerreinen, waarmee inzichtelijk wordt op welke bedrijventerreinen afkoppelen kansrijk is. In 2021 is ook gestart met het een quickscan collectief afkoppelen bedrijventerrein Spikweijen. Inzet is dat het project eind 2023 daadwerkelijk is uitgevoerd. De afkoppelpilot van Waterpanel Noord op bedrijventerrein Roerstreek Noord (Gemeente Roermond) is inmiddels succesvol opgeleverd en gaat naar verwachting in 2022 een vervolg krijgen. De resultaten van deze pilots en projecten nemen we mee in onze strategie bedrijventerreinen, die in 2022 aan het AB zal worden voorgelegd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • In 2021 gaan we aan de slag met de uitkomsten van wateraanvoerstudie. Hierbij is gekeken naar scenario's om de verdeling van het water beter aan te laten sluiten op de vraag. Dit is een studie op systeemniveau, waarbij we ook het beprijzen van de onttrekking van oppervlaktewater willen onderzoeken.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De meetpilot in een deelgebied van het wateraanvoersysteem is uitgevoerd in 2021. Op dit moment worden de meetgegevens geanalyseerd conform de planning. De mogelijkheid tot beprijzen wordt in 2022 verder opgepakt. Daarnaast is een start gemaakt met de waterverdelingstool.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> In 2019 zijn we gestart met het opstellen van het Waterbeheerprogramma 2022-2027 (opvolger huidig Waterbeheerplan). Inmiddels zijn we ruim een jaar onderweg met 'de omgevingsreis' van het waterbeheerprogramma. Veel organisaties hebben een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit programma. Dit heeft geresulteerd in een voorontwerp dat inmiddels door het dagelijks bestuur is vrijgegeven ter consultatie aan externe partnerorganisaties op weg naar de definitieve versie. In 2021 zal het ontwerp waterbeheerprogramma ter inzage worden gelegd en in 2022 van kracht worden.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Op 8 december 2021 heeft het algemeen bestuur na een uitgebreid participatieproces het Waterbeheerprogramma 2022-2027 vastgesteld. Samen hebben we de Limburgse wateropgaven voor de toekomst bepaald. De komende jaren gaan we samen aan de slag om de doelen uit het waterbeheerprogramma te realiseren.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Als onderdeel van het Nationaal Waterprogramma vindt in 2021 besluitvorming plaats over het OverstromingsRisikoBeheerPlan (ORBP) Maas 2022-2027. We hebben daar onze bijdrage aan geleverd waarmee we in landelijk en internationaal verband duidelijk maken hoe we omgaan met risico's op wateroverlast vanuit de Maas en de belangrijkste zijbeken en welke maatregelen we daarvoor treffen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Vaststelling van het ORBP als onderdeel van het Nationaal Waterprogramma 2022-2027 loopt nog en is voorzien in maart 2022. De nodige inbreng bij het maken van het ORBP is geleverd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We actualiseren en optimaliseren het droogtebestrijdingsplan op basis van de landelijke en regionale evaluaties. We hanteren dit droogtebestrijdingsplan als leidraad tijdens droogteperiodes.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Conform afspraak is het plan geëvalueerd en bijgesteld. Op 8 februari 2022 wordt opnieuw via een droogteoefening met het plan geoefend.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We nemen deel aan de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg (RES NML) en de Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg (RES ZL).
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 is voor beide RES'en de projectorganisatie herzien en is de uitvoering van de maatregelen uit de RES 1.0 in gang gezet. WL heeft bijgedragen aan de organisatie door deelname aan de projectgroepen en stuurgroepen.

Beheer en onderhoud

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Maatregelen volgend uit de Limburgse integrale wateraanpak (LIWA) werken we samen met belanghebbenden nader uit, zodat deze in de volgende planperiode worden gerealiseerd. Daarnaast wordt in 2021 LIWA ook gebruikt om onder andere het bod DHZ en DPRA nader te onderbouwen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	LIWA is als basis gebruikt voor de onderbouwing van de maatregelen in het "Werkplan Deltaplan Hoge Zandgronden Zuid-Nederland 2022-2027: Weerbaar tegen watertekort".

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Geconstateerde optimalisaties in het proces peilbeheer worden geïmplementeerd.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Wat betreft de nota peilbeheer hebben we bereikt wat we wilde bereiken. Eind 2021 is er een conceptversie van de nota peilbeheer aangeboden aan de portefeuillehouder.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Door middel van het aanleggen van een gevalideerde set aan meetgegevens en een fasering in het droogteplan kunnen we gericht bijsturen in periode van droogte.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het droogte dashboard is operationeel en in 2021 toegepast en nog verfijnd naar aanleiding van de eerste gebruikservaringen.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> De vorig jaar ingerichte centrale regiekamer (CRK) 'watersysteem' met bestaande data en informatie wordt in 2021 verder doorontwikkeld met de eerste integratie van data- en voorspelmodellen. Sinds 1 september is de CRK volledig operationeel, maar ook tijdens de crisis in juli al een belangrijke rol gespeeld en waarde bewezen. Zo versterken we de slagkracht en flexibiliteit en spelen we optimaal in op actuele ontwikkelingen in ons werkgebied. Daarnaast ondersteunt de CRK in het dagelijkse, operationele aansturen van cruciale processen zoals peilbeheer, calamiteitenbestrijding en geeft inzicht in de actuele toestand van beken en de Maas.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Dienstverlening: Het vertalen van het wekelijks monitoringsbericht naar het dagelijks waterbeeld krijgt steeds meer vorm. Deze ontwikkeling heeft hinder, en daarmee vertraging ondervonden van de strengere corona maatregelen die begin december van kracht zijn geworden.

<p>Ondanks dat we veelal digitaal werken, streven we ernaar om in het eerste kwartaal 2022 het dagelijks waterbeeld op EEF te publiceren en intern signalen af te geven op gebied van peilbeheer en calamiteitenbestrijding.</p> <p>Informatieknooppunt: De aanbesteding informatieknooppunt is een omvangrijk en complex proces. De marktconsultatie is eind 2021 afgerond en op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van een 'Request for Proposal' (Rfp) waarmee partijen worden uitgenodigd om op basis van dit verzoek een voorstel in te dienen. Naar verwachting wordt dit proces in de zomer 2022 afgerond en kan WL een beslissing nemen voor het contracteren van het juiste consortium.</p>
--

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Met de provincie brede uitrol van ons onderhoudsbeheersysteem (OBS) gaan we steeds uniformer plannen en uitvoeren buiten. Door het gebruik van dit systeem krijgen we meer in- en overzicht op onze assets en hun staat van onderhoud en kunnen we beter voldoen aan de normen van de Zorgplicht.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Infor heeft een belangrijke rol gespeeld bij het inspecteren en herstellen van de schades van het hoogwater van juli 2021. Dat zorgde voor overzicht en structuur, maar ook voor uniformiteit.</p> <p>Als gevolg van het zomerhoogwater van juli is de aandacht gericht op herstel en het invoeren van de processen gekoppeld aan waterveiligheid. Hierdoor is de verdere implementatie van INFOR vertraagd en zijn nog niet alle inspectiesoorten in INFOR ingevoerd.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> De beheerorganisatie van de statische, geografische data is op orde (uitkomst project 'Data-to-go'). Het in 2019 en 2020 uitgevoerde project 'Data-to-go' heeft een aantal concrete resultaten opgeleverd die ervoor moeten gaan zorgdragen dat de kwaliteit van de statische, geografische data (de zogenaamde kernregistratie) op orde komt en op orde blijft. Zo is er een nieuwe beheerorganisatie ingericht die zorgdraagt voor het borgen van de gemaakte afspraken omtrent het aanleveren, verwerken en ter beschikking stellen van deze gegevens. In de 'gegevensfabriek' wordt erop toegezien dat de kwaliteit van de te verwerken data geborgd is. Er zijn nieuwe rollen toebedeeld aan medewerkers waarbij met name de aandacht uitgaat naar kwaliteitsborging van data. In overleg met alle gebruikers zijn de kwaliteitscriteria van alle benodigde data bepaald en is er een data-strategieplan opgesteld. Er worden gebruikersgroepen opgestart waarin de verschillende databehoeften en kwaliteitscriteria steeds worden geëvalueerd en bijgesteld. Tenslotte heeft er in 2020 een aanbesteding plaats gevonden voor het structureel inwinnen van datagegevens. Deze data worden gebruikt om het watersysteem en waterkeringen up-to-date te houden en zijn tevens belangrijke input voor assetmanagement.

	<p>Vanaf in 2021 starten we met de structurele inwinning en verwerking van deze data volgens het vastgestelde beheermodel.</p> <p>Hierdoor zijn we goed gesteld om de taken van het waterschap uit te kunnen voeren. De kwaliteit en kwantiteit van de (dynamische) meetdata wordt in 2021 projectmatig op dezelfde manier vastgesteld.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dit levert betrouwbare en actuele adviezen die binnen acceptabele termijn geleverd worden, ten behoeve van o.a. peilbeheer, vergunningverlening en het afhandelen van meldingen en schadeclaims.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Het beheer van de GEO-informatie is geborgd in de Gegevensfabriek.</p> <p>Via het raamcontract gegevensinwinning zijn ruim 120 km watergangen en meer dan 600 kunstwerken ingemeten. Hierbij is begonnen met de Geul inclusief zijtakken en kunstwerken. Na voltooiing van de Geul is het inmeten voortgezet bij de Brabantse afwateringen. Gelijktijdig wordt het inmeten van de Grote Molenbeek voorbereid. De opdrachten worden verstrekt in overleg met de hydrologen zodat zoveel mogelijk wordt voorzien in de informatiebehoefte die zij hebben ten aanzien van de geplande modelleringen voor klimaatadaptatie.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • De uitrol van ons onderhoudsbeheersysteem (Infor-OBS) gaat ons helpen bij het planmatig inspecteren volgens het integraal instandhoudingsplan. Hierdoor ontstaat een uniforme en provincie brede cyclus van planmatig inspecteren en onderhouden. De inspectiegegevens en het uitgevoerde onderhoud wordt vastgelegd in het onderhoudsbeheersysteem. Deze andere manier van werken is niet vanzelfsprekend. Goede ondersteuning en procesbegeleiding zijn daarvoor noodzakelijk. Ook voor de verdere ontwikkeling van Infor-OBS is externe capaciteit nodig.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 is het geprogrammeerd inspecteren verder uitgerold. Ter verduidelijking, in 2020 zijn er ruim 11.000 objecten inspecties geprogrammeerd, in 2021 waren dit ruim 38.000 objecten.</p> <p>Ook de (vervolg) werkorders op basis van een eigen waarneming of n.a.v. een geprogrammeerde inspectie is bijna verdubbeld naar 5.000 werkorders.</p> <p>Door het vastleggen van alle handelingen in Infor wordt het proces Inspecteren en Onderhouden transparanter en worden knelpunten zichtbaarder.</p> <p>Zoals in de Najaarsrapportage is verwoord is het geprogrammeerd inspecteren nog niet op het afgesproken niveau. In 2022 wordt een plan van aanpak vastgesteld om te komen tot het gewenste niveau.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan het assetmanagementbeleid, het strategisch assetmanagementplan en de onderliggende assetmanagementplannen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?

●	<p>In 2021 is uitvoering gegeven aan het assetmanagementbeleid, het strategisch assetmanagementplan en de onderliggende assetmanagementplannen. Er zijn diverse assetmanagementplannen en een risicomatrix opgesteld.</p> <p>Het geïnvesteerd vermogen van onze assets is in beeld gebracht. Op basis hiervan is, vanuit financieel perspectief, een doorkijk gegeven op de toekomstige vervangingsinvesteringen in de komende jaren.</p> <p>Niet alle onderdelen van het strategisch assetmanagementplan zijn conform planning uitgevoerd als gevolg van de watercrisis en daaruit volgende herstel werkzaamheden. Aan de andere kant heeft de watercrisis op onderdelen juist een versnelling gegeven. Zo is bijvoorbeeld het assetmanagementsysteem INFOR breed ingezet om overzicht te hebben van de opgetreden schades uit de watercrisis 2021 en de voortgang van de herstelwerkzaamheden te bewaken.</p>
---	---

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We werken naar een beter gegevensbeheer.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 heeft de Gegevensfabriek ruim 1.200 meldingen afgehandeld die via het Dataloket zijn ingediend. Daarvan hebben ruim 250 meldingen betrekking gehad op het inmeten van wijzigingen aan onze assets, en ruim 550 meldingen op het verwerken van wijzigingen aan onze assets de kernregistratie. Sinds oktober 2021 werken we met een nieuwe invulling van de kernregistratie die nu volledig is afgestemd op de actuele informatiebehoefte. De nieuwe invulling van objecten en kenmerken is voor iedereen inzichtelijk in de centrale kennisbank. De geo-gebruikersgroepen en de wijzigingsadviescommissie zien erop toe dat de aansluiting van de kernregistratie op de informatiebehoefte geborgd blijft.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We structureren de aanpak van plaagsoorten via protocollen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>We bestrijden de Grote Waternavel actief. Het aanvalsplan Japanse Duizendknoop is in voorbereiding.</p>

Muskus- en beverrattenbestrijding

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We zien een landelijke toename van beverratten, ook bij ons waterschap. Omdat WL voor een groot gedeelte uit grensgebied bestaat, hebben wij landelijk gezien een belangrijke rol in de bestrijding van muskus- en beverratten. Ook zien we een toename van werk door het beheer van de beverpopulatie. Juli 2020 is het project 'landelijke strategie terugdringen muskusrat tot aan de landsgrens' opgestart onder leiding van de Unie van Waterschappen. Deze strategie gaat nog meer inspanning van onze bestrijdingsdienst vragen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 hebben we 1443 muskusratten gevangen. Dit is een stijging van 43,3% tegenover 2020.</p>

	<p>Ook het aantal gevangen beverratten is in 2021 gestegen naar 684 exemplaren. Dit is een toename van 30,5%. Een stijging van de populatie is geen wenselijke ontwikkeling en onderzoek naar de oorzaak volgt.</p> <p>Het voorstel voor solidariteitsfinanciering voor de muskusrat is in 2021 niet met de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen besproken (voorzien voor juni 2022). Ter voorkoming van gevaarlijke situaties in en om ons watersysteem hebben we in een periode van vier maanden 81 bevers gedood.</p>
--	--

Monitoring

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We starten in 2021, in analogie aan de statische data, met een ontwikkeltraject om de kwaliteit en kwantiteit van de (dynamische) meetdata op orde te brengen en houden.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het plan van aanpak voor het verbeteren van het proces van de kwaliteit en kwantiteit van de (dynamische) meetdata is projectmatig in uitvoering. De procesbeschrijving is in concept klaar. Dit project zal in 2022 worden opgeleverd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Ter ondersteuning van Centrale Regiekamer, crisisbeheersing (hoogwatervoorspelling), beleidsstudies en operationele advisering zetten we de ontwikkeling van een integraal klimaatadaptatiemodel de komende jaren voort. In 2021 worden de eerste deelgebieden opgepakt.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In mei 2021 is door het DB het plan van aanpak vastgesteld en krediet beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het Klimaatadaptatie model. De uitvoering van het plan van aanpak is voortvarend opgepakt. Dit heeft o.a. geleid tot een Raamovereenkomst Klimaatadaptatiemodel waarmee in Q4 het eerste deelgebied (Oostrumsche Beek/Loobeek) is opgestart.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We starten in 2021 met het cyclisch uitvoeren van de watersysteemtoets, waarbij in een 6-jarige cyclus het hele beheersgebied wordt getoetst. We starten daar waar data en modellen op orde zijn.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De voorbereidende werkzaamheden zijn opgestart zodat we voortvarend met de watersysteemtoets aan de slag kunnen wanneer het eerste rekenmodel van het Klimaatadaptatie modelinstrumentarium gereed is. Het betreft het opstellen van programma van eisen voor aanbesteding van de watersysteemtoets voor de stroomgebieden 'Oostrumsche beek en Loobeek' en 'De Geul'. Oplevering van het eerste rekenmodel staat gepland in Q2 in 2022, waarna snel kan worden gestart met de watersysteemtoets.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We behandelen vergunningaanvragen en meldingen omtrent het watersysteem, -keringen, grondwater en bijbehorende leggerwijzigingen en adviseren gemeenten, bedrijven en particulieren hoe hun initiatief in harmonie met de waterbelangen kan worden gerealiseerd.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De ingezette aanpak om te komen tot een toename van het percentage procedures dat binnen de termijn wordt afgehandeld wordt gecontinueerd. Wisselingen in personele bezetting en de zeer beperkte beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel op de arbeidsmarkt werken remmend op de aanpak om te komen tot verbetering.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We voeren onze vergunning-, toezicht- en handhavingstaken risico gestuurd uit aan de hand van het 'Beleidsplan VTH 2020-2022'.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het Uitvoeringsprogramma VT is op 11 mei aan het dagelijks bestuur vastgesteld en het AB heeft er op 7 juli mee ingestemd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> In het kader van het toezicht wordt in eerste instantie getracht om via communicatie en proactief handelen spontane naleving te bewerkstelligen (preventie). We gaan in gesprek met het doel er samen uit te komen. Is dit station gepasseerd, dan is formeel handhaving aan de orde en treden we op om onze waterbelangen te borgen (repressief).
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De in de begroting opgenomen werkwijze ('voorkomen is beter dan genezen') is in de praktijk toegepast.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We monitoren gericht in het kader van specifieke projecten (o.a. mestproblematiek en problematiek opkomende stoffen) en we bemonsteren indirecte lozingen van bedrijven, rwzi's en van de integrale afvalwaterzuiveringsinstallatie Sitech IAZI BV. Afhankelijk van de resultaten vinden vervolgacties plaats.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Bemonsteren heeft conform planning plaatsgevonden.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Tijdens het zwemseizoen voeren we controles uit op zwemverboden en doen bemonsteringen op waterkwaliteit bij de officiële zwemlocaties. Informatie wordt gedeeld via de landelijke zwemwaterwebsite (www.zwemwater.nl).
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De gebruikelijke controles en bemonsteringen zijn uitgevoerd. In verband met de wateroverlast in juli is één bemonsteringsronde bij een aantal getroffen zwemgelegenheden uitgesteld. Uit de uitgestelde bemonsteringsronde bleek dat de kwaliteit van de zwemgelegenheden in orde was. In verband met de wateroverlast zijn in samenwerking met onze crisiscommunicatie diverse extra berichten geplaatst op www.zwemwater.nl . Op deze manier hebben wij invulling gegeven aan een zorgvuldige communicatie op het gebied van zwemmen in de aangewezen zwemgelegenheden.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We zetten in op doorontwikkeling van de (keten)samenwerking met Rijkswaterstaat, de gemeenten en Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD), onder meer met het oog op beheersing van risico's bij indirecte lozingen (voorkomen aantasting doelmatige werking rwzi's) en het project 'Gebiedsgerichte Handhaving' van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) (o.a. mestfraude). Concreet richten we ons op het maken van afspraken met de Regionale Uitvoeringsdiensten m.b.t. advisering en toezicht op indirecte lozingen. Wat betreft het project 'Gebiedsgerichte Handhaving' nemen we deel aan de in te plannen gezamenlijke controles.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	We zijn actief betrokken in het project Gebiedsgerichte Handhaving en hebben deelgenomen aan gezamenlijke controles. Met enkele gemeenten en de RUD is kennis en ervaring uitgewisseld in het kader van gezamenlijke inspecties op het gebied van indirecte lozingen.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Klimaatadaptatie regionaal systeem					
1) aantal vangsten:					
○ muskusratten	<0,15/km ⁰ /k	<0,1/km	0,222/km	<0,15/km	- ¹
○ beverratten	m	0,06/km	0,11/km	0/km	
2) % vergunningaanvragen dat binnen de termijn van acht weken afgehandeld is	90%	72%	68%	90%	- ¹
3) % spontane naleving (in %)	90%	90%	90%	90%	- ¹
4) % plaatsen info op zwemwaterwebsite binnen 24 uur ³	9 %	95%	95%	95%	- ¹

¹ geen einddatum, dient te allen tijde te voldoen.

Toelichting

- 1) wegens omstandigheden lopen vangsten op.
- 2) Als we ook rekening houden met verdaging dan zijn de percentages 74% (1 sep 2021) en 69% (31 dec 2021). Ons streven is om 90% van de vergunningen binnen 8 weken te verlenen. Om dat te bereiken zijn in de voorgaande jaren de achterstanden weggewerkt. Toch is het gewenste niveau nog niet bereikt, we zitten nu op 68%. Onderbezetting is de voornaamste oorzaak. Er zijn 3 vacatures. We proberen onze vacatures zo aantrekkelijk mogelijk te presenteren. Daarnaast zetten wij recruitment bureaus in om ons advies te geven over de juiste kanalen waar wij de vacatures publiceren. Om het probleem in de toekomst structureel op te lossen kijken we naar marktpartijen zijn die ons kunnen helpen. Bovendien proberen we het meester-gezel-model te introduceren. Daarnaast met de komst van de Omgevingswet opnieuw een afweging plaatsvinden met betrekking tot de vergunningplicht van bepaalde activiteiten zodat in totaal minder vergunningen verleend hoeven te worden.
- 3) dit is een schatting.
- 4) het zwemseizoen loopt van 1 mei tot 1 oktober.

Aanleg en verbetering

Om het watersysteem klimaatrobust op orde te krijgen zijn in het programma 'Water in Balans' en de projecten 'WB21' een groot aantal projecten in voorbereiding of in uitvoering.

Het besluit tot uitvoering van een project kan vanuit één enkel doel worden genomen, maar we pakken het project bij voorkeur integraal aan, waarbij alle opgaven (wateroverlast, watertekort en waterkwaliteit) worden mee gekoppeld. Voor waterkwaliteit zie programma 'Waterkwaliteit'.

Wateroverlast (droge voeten)

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Wateroverlast en droogte zijn opgaven die deels met elkaar verweven zijn. Deze worden integraal opgepakt.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	JKE: De focus van het programma Water in Balans ligt op het ontwerpen van maatregelen en het leveren van inspanningen om te voldoen aan de wateroverlastnormen uit de Provinciale Omgevingsverordening, in co-creatie met de omgeving en met een integrale aanpak van andere waterdoelen (waaronder droogte). In 2021 is deze strategie toegepast bij de start van de nieuw op te starten verkenningen (samen met K&O en Arealbeheer de meekoppeldoelen bepalen) en op de lopende projecten, door onder meer een proef voor het dynamisch bufferen gereed te maken voor uitvoering en aanbesteding.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Alle wateroverlastknelpunten, waar niet aan de provinciale norm wordt voldaan en/of waar ons assetbeheer en -onderhoud moet worden aangepast, prioriteren en programmeren we meerjarig.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In december 2020 heeft het DB de opgeschoonde lijst van wateroverlastknelpunten vastgesteld. Alle knelpunten waar nog niet aan de normering wateroverlast wordt voldaan zijn geprogrammeerd in het Waterbeheerprogramma 2022-2027. Binnen Water in Balans is de prioritering bepaald van de resterende scope van het programma Water in Balans. Deze 32 wateroverlastknelpunten zijn enerzijds

	geprioriteerd op basis van de jaarlijks te verwachten schade als er geen maatregelen worden genomen en anderzijds op basis van de mate waarin sprake is van een waterveiligheidsissue gezien de optredende waterdieptes en stroomsnelheden. Voor de periode 2022-2025 is met behulp van deze prioritering de volgende tranche (tranche 2) van projecten geprogrammeerd en voorgelegd middels het werkplan 2022-2025 aan het AB ter besluitvorming begin 2022.
--	---

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> In het programma 'Klimaatadaptatie in de Praktijk' (KLIMAP) trekt Waterschap Limburg samen met diverse waterpartners onder regie van de Universiteit Wageningen (WUR) op om de opgedane kennis en praktijkervaring over hoe het water- en bodemsysteem op de hooggelegen Nederlandse zandgronden aan te passen om zo de gevolgen van extremer weer op te vangen. In het programma worden pilots uitgevoerd voor het toepassen van subinfiltratie als efficiënte irrigatiemethode met gebruik van diverse bronnen zoals grondwater en oppervlaktewater. Het gebied Mariapeel/Groote Molenbeek is aangedragen als case voor subirrigatie.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 is in samenwerking met onderzoeksproject KLIMAP een pilot subinfiltratie opgezet. In totaal worden op 5 agrarische percelen metingen uitgevoerd om de effecten van het jaarrond toepassen van subinfiltratie met aanvoerwater te onderzoeken. Tijdens veldbezoeken met de betrokken agrariërs en onderzoekers zijn kennis en ervaringen uitgewisseld. De eerste analysesresultaten worden verwacht in het eerste kwartaal van 2022. Daarnaast zijn er in 2021 een aantal werksessies gehouden om het wetenschappelijke concept van ontwikkelpaden toe te passen op het stroomgebied van de Groote Molenbeek/Mariapeel. Hier zal in 2022 verder aan gewerkt worden.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Met WBL en andere betrokkenen wordt in 2021 een pilot voor subirrigatie met rwzi-effluent voorbereid, zoals die is opgenomen in het DHZ bod 2022-2027.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In de tweede fase van het Deltaprogramma Hoge Zandgronden (DHZ) is het hergebruik van effluent opgenomen als maatregel. In 2021 zijn WBL en WL met een verkenning gestart om te komen tot een gezamenlijke pilot voor het hergebruik van RWZI-effluent.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Conform plan voeren we jaarlijks een aantal watersysteemprojecten uit om wateroverlast op te lossen en te voorkomen. Het merendeel van deze projecten wordt uitgevoerd vanuit het programma 'Water in Balans'.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 zijn de projecten uit de 1e tranche deels afgerond, deels worden deze in 2022 gerealiseerd en een deel loopt door in de periode na 2022. Het betreft de projecten: <ul style="list-style-type: none"> Gebiedsproject Eckeltsebeek

- Gebiedsproject Schelkensbeek
- Gebiedsproject Kwistbeek
- Gebiedsproject Meerssen – Ulestraten fase 2 en 3
- Gebiedsproject Oirsbeek – Amstenrade fase 2 en 3
- Aanpak wateroverlast Hegge
- Waterberging Lange Gracht

Tevens is in 2022 een aantal projecten uit de 2e tranche opgestart. Het betreft de projecten:

- Hekerbeekdal (als onderdeel van knelpunt Valkenburg aan de Geul)
- Mechelderbeekdal
- Lemiers en Oud-Lemiers
- Wijnandsrade- Aalbeek
- Einighausen

De tweede tranche projecten zijn eind 2021 middels het werkplan 2022-2025 door het DB doorgeleid naar het AB (behandeling in 2022).

Overige projecten in uitvoering

Naast de beekherstelopgaven (programma Waterkwaliteit) kwamen in 2021 de volgende projecten in uitvoering op het gebied van verdrogingsbestrijding of wateroverlast (niet vanuit Programma Water in Balans):

- Aanleg hoogwaterbescherming Slenaken (wateroverlast Gulpdal)
- Dam buffer de Dem en middenloop Caumerbeek
- WB21- knelpunten: Belfeldse leigraaf, NB: voor een aantal knelpunten heeft nader onderzoek uitgewezen dat het nemen van maatregelen niet nodig of zinvol is. Op enkele locaties worden wel nog assetmaatregelen uitgevoerd.

Aanleg hoogwaterbescherming Slenaken (P042401)

De verwachting is dat het netto-krediet met ongeveer €100.000 zal worden overschreden. Deze overschrijding wordt vooral veroorzaakt doordat de uitvoeringskosten hoger zijn dan bij kredietvoting in december 2020 was voorzien. Dit als gevolg van gewijzigde uitgangspunten in het oorspronkelijke ontwerp en aanpassingen die nadien hebben plaatsgevonden als gevolg van de calamiteit in juli van dit jaar en naar aanleiding van wensen van particulieren en gemeente. Daar staan meer inkomsten tegenover, waardoor de verwachte netto-overschrijding €100.000 betreft.

Overige projecten in voorbereiding

De volgende projecten zijn in voorbereiding op het gebied van verdrogingsbestrijding of wateroverlast;

- Polder Griendtsveen
- Peelkanalen (baggeren en kunstwerken)
- WB21- knelpunten, Barrier-Klimmen, Leukerbeek, Winnerstraatlossing en Eindhovensebaan
- Natte Natuurparel Broekhuizerbroek
- Natte Natuurparel Waterbloem

Programma ‘Water in Balans’

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> In het programma ‘Water in Balans (WiB)’ (november 2019) zijn 61 potentiële wateroverlast-knelpunten opgenomen die in tranches worden aangepakt.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Eind 2020 zijn de bestaande 61 potentiële wateroverlastknelpunten nogmaals beoordeeld. Uit deze herbeoordeling op basis van factsheets en nieuwe (completere) rekenmodellen is de lijst van potentiële wateroverlast-knelpunten naar beneden bijgesteld. Maatregelen waren al uitgevoerd waardoor het knelpunt reeds is opgelost, er was geen overschrijding van de norm of het knelpunt voldeed niet aan de beleidsdefinities van wateroverlast. Daarnaast zijn lopende gebiedsprojecten in tranche 1 opgepakt. Hiermee is de scope teruggebracht naar 32 knelpunten. Op basis van het DB-besluit van december 2020 is in 2021 gestart met de eerste 5 projecten van de 2e tranche (Hekerbeekdal, Mechelbeekdal, Lemiers en Oud-Lemiers, Eindighausen en Wijnandsrade-Aalbeek). Tevens is in 2021 het resterende deel van de scope van Water in Balans geprioriteerd en geprogrammeerd voor de periode 2022-2025, en ter besluitvorming voorgelegd. De projecten die voorgesteld worden voor het completeren van de 2e tranche zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beek - Spaubeek - Kern Valkenburg - Sibbegrubbe - Eys - Noorbeekdal - Bocholtz & Simpelveld - Voerendaal - Eygelshoven

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?																																							
	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 wordt verder uitvoering gegeven aan de projecten van Tranche 1 van WiB. In onderstaande tabel zijn de lopende projecten opgenomen met een fase aanduiding op hoofdlijnen. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Scope Tranche 1</th> <th>t/m 2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Centrumplan Gulpen</td> <td>gerealiseerd</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Lange Gracht</td> <td>planuitwerking</td> <td>planuitw. / uitv.</td> </tr> <tr> <td>Schelkensbeek</td> <td>planuitw. / uitv.</td> <td>planuitw. / uitv.</td> </tr> <tr> <td>Eckeltsebeek</td> <td>planuitwerking</td> <td>uitvoering</td> </tr> <tr> <td>Meerssen</td> <td>planuitw. / uitv.</td> <td>planuitw. / uitv.</td> </tr> <tr> <td>Oirsbeek</td> <td>planuitw. / uitv.</td> <td>planuitw. / uitv.</td> </tr> <tr> <td>Hegge</td> <td>planuitwerking</td> <td>planuitw. / uitv.</td> </tr> <tr> <td>Geuldal (Gebiedsvisie)</td> <td>verkenning</td> <td>verkenning</td> </tr> <tr> <td>Geuldal - Heckerbeek</td> <td>planuitw. / uitv.</td> <td>uitvoering*</td> </tr> <tr> <td>Geuldal - Mechelderbeek</td> <td>planuitwerking</td> <td>uitvoering</td> </tr> <tr> <td>Einighausen</td> <td>verkenning</td> <td>verkenning</td> </tr> <tr> <td>Breevennen</td> <td>verkenning</td> <td>verkenning</td> </tr> </tbody> </table> <p>* mogelijk nog een nasleep van de uitvoering in 2020</p>	Scope Tranche 1	t/m 2020	2021	Centrumplan Gulpen	gerealiseerd		Lange Gracht	planuitwerking	planuitw. / uitv.	Schelkensbeek	planuitw. / uitv.	planuitw. / uitv.	Eckeltsebeek	planuitwerking	uitvoering	Meerssen	planuitw. / uitv.	planuitw. / uitv.	Oirsbeek	planuitw. / uitv.	planuitw. / uitv.	Hegge	planuitwerking	planuitw. / uitv.	Geuldal (Gebiedsvisie)	verkenning	verkenning	Geuldal - Heckerbeek	planuitw. / uitv.	uitvoering*	Geuldal - Mechelderbeek	planuitwerking	uitvoering	Einighausen	verkenning	verkenning	Breevennen	verkenning	verkenning
Scope Tranche 1	t/m 2020	2021																																						
Centrumplan Gulpen	gerealiseerd																																							
Lange Gracht	planuitwerking	planuitw. / uitv.																																						
Schelkensbeek	planuitw. / uitv.	planuitw. / uitv.																																						
Eckeltsebeek	planuitwerking	uitvoering																																						
Meerssen	planuitw. / uitv.	planuitw. / uitv.																																						
Oirsbeek	planuitw. / uitv.	planuitw. / uitv.																																						
Hegge	planuitwerking	planuitw. / uitv.																																						
Geuldal (Gebiedsvisie)	verkenning	verkenning																																						
Geuldal - Heckerbeek	planuitw. / uitv.	uitvoering*																																						
Geuldal - Mechelderbeek	planuitwerking	uitvoering																																						
Einighausen	verkenning	verkenning																																						
Breevennen	verkenning	verkenning																																						

	De projecten 'Schelkensbeek', 'Meerssen' en 'Oirsbeek' kennen door de gefaseerde aanpak zowel in 2020 als in 2021 een planuitwerkings- én uitvoeringsfase.																																																			
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?																																																			
●	<p>De projecten van Tranche 1 zijn in uitvoering en op basis van het DB-besluit van 23 december 2020 wordt vooruitlopend op tranche 2 gewerkt aan 5 nieuwe verkenningen.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Scope Tranche 1</th> <th>t/m 2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Centrumplan Gulpen</td> <td>gerealiseerd</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Lange Gracht</td> <td>planuitwerking</td> <td>planuitwerking</td> </tr> <tr> <td>Schelkensbeek</td> <td>planuitwerking / uitvoering</td> <td>planuitwerking / uitvoering</td> </tr> <tr> <td>Eckeltsbeek</td> <td>planuitwerking</td> <td>uitvoering</td> </tr> <tr> <td>Meerssen</td> <td>planuitwerking / gerealiseerd</td> <td>planuitwerking / uitvoering</td> </tr> <tr> <td>Oirsbeek</td> <td>planuitwerking / uitvoering</td> <td>planuitwerking / uitvoering</td> </tr> <tr> <td>Hegge</td> <td>planuitwerking</td> <td>planuitwerking</td> </tr> <tr> <td>Geuldal (gebiedsvisie)</td> <td>verkenning</td> <td>verkenning</td> </tr> <tr> <td>Geuldal – Hekerbeek</td> <td>planuitwerking / gerealiseerd</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Geuldal – Mechelderbeek</td> <td>planuitwerking</td> <td>uitvoering</td> </tr> <tr> <td>Breevennen</td> <td>verkenning</td> <td>verkenning</td> </tr> <tr> <td>Einighausen</td> <td>verkenning</td> <td>verkenning</td> </tr> <tr> <td>Hekerbeekdal</td> <td></td> <td>verkenning</td> </tr> <tr> <td>Mechelderbeekdal</td> <td></td> <td>verkenning</td> </tr> <tr> <td>Lemiers/Oud Lemiers</td> <td></td> <td>initiatie / verkenning</td> </tr> <tr> <td>Wijnandsrade</td> <td></td> <td>initiatie / verkenning</td> </tr> </tbody> </table> <p>Toelichting: Einighausen was oorspronkelijk een project in de eerste tranche. Bij DB-besluit is het project doorgeschoven naar de 2^e tranche.</p>	Scope Tranche 1	t/m 2020	2021	Centrumplan Gulpen	gerealiseerd		Lange Gracht	planuitwerking	planuitwerking	Schelkensbeek	planuitwerking / uitvoering	planuitwerking / uitvoering	Eckeltsbeek	planuitwerking	uitvoering	Meerssen	planuitwerking / gerealiseerd	planuitwerking / uitvoering	Oirsbeek	planuitwerking / uitvoering	planuitwerking / uitvoering	Hegge	planuitwerking	planuitwerking	Geuldal (gebiedsvisie)	verkenning	verkenning	Geuldal – Hekerbeek	planuitwerking / gerealiseerd		Geuldal – Mechelderbeek	planuitwerking	uitvoering	Breevennen	verkenning	verkenning	Einighausen	verkenning	verkenning	Hekerbeekdal		verkenning	Mechelderbeekdal		verkenning	Lemiers/Oud Lemiers		initiatie / verkenning	Wijnandsrade		initiatie / verkenning
Scope Tranche 1	t/m 2020	2021																																																		
Centrumplan Gulpen	gerealiseerd																																																			
Lange Gracht	planuitwerking	planuitwerking																																																		
Schelkensbeek	planuitwerking / uitvoering	planuitwerking / uitvoering																																																		
Eckeltsbeek	planuitwerking	uitvoering																																																		
Meerssen	planuitwerking / gerealiseerd	planuitwerking / uitvoering																																																		
Oirsbeek	planuitwerking / uitvoering	planuitwerking / uitvoering																																																		
Hegge	planuitwerking	planuitwerking																																																		
Geuldal (gebiedsvisie)	verkenning	verkenning																																																		
Geuldal – Hekerbeek	planuitwerking / gerealiseerd																																																			
Geuldal – Mechelderbeek	planuitwerking	uitvoering																																																		
Breevennen	verkenning	verkenning																																																		
Einighausen	verkenning	verkenning																																																		
Hekerbeekdal		verkenning																																																		
Mechelderbeekdal		verkenning																																																		
Lemiers/Oud Lemiers		initiatie / verkenning																																																		
Wijnandsrade		initiatie / verkenning																																																		

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We werken een volgorde uit om de wateroverlastknelpunten op te lossen. Op basis daarvan wordt bepaald en bestuurlijk vastgesteld welke projecten in een tweede tranche worden opgenomen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 is de prioritering bepaald van de resterende scope van het programma Water in Balans. De 32 wateroverlastknelpunten zijn enerzijds geprioriteerd op basis van de jaarlijks te verwachten schade als er geen maatregelen worden genomen en anderzijds op basis van de mate waarin sprake is van een waterveiligheidsissue gezien de optredende waterdieptes en stroomsnelheden. Voor de periode 2022-2025 zijn met behulp van deze prioritering de volgende tranche van projecten geprogrammeerd en ter besluitvorming voorgelegd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We werken de Geuldal gebiedsvisie verder uit.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 is het advies over de samenwerkingsstrategie Geuldal opgeleverd. In de Samenwerkingsstrategie Geuldal wordt gepleit voor een brede, integrale gebiedsaanpak, die gestoeld is op de logica van gebiedskarakteristieken en het werken vanuit gedeelde belangen. De volgende leidende principes komen in de samenwerkingsstrategie naar voren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Water is de verbindende factor in het Geuldal. - Samenwerken op basis van gedeelde belangen. - Geen lokale knelpuntbenadering maar systeembenadering voor opgaves en oplossingen. - Vanuit integraliteit ook andere doelen meenemen zoals droogte, natuur, waterkwaliteit (meerwaarde creatie). - Het afstroomgebied is de operationele eenheid. - Maatregelen baseren op gebiedslogica.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • In 2021 wordt een aantal nieuwe verkenningen opgestart om de wateroverlastknelpunten op te lossen. Deze zullen deels in maar mogelijk ook buiten het Geuldal vallen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 zijn een 5-tal verkenningen opgestart (Hekerbeekdal, Mechelderbeekdal, Lemiers en Oud-Lemiers, Einighausen, Wijnandsrade-Aalbeek). Drie van deze verkenningen liggen in het Geuldal; Mechelderbeekdal, Hekerbeekdal en Lemiers en Oud-Lemiers.</p>

[Watertekort \(voldoende water\)](#)

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We houden bij droogte de situatie nauwlettend in de gaten en doen wat mogelijk is om agrariërs, industrie, natuur en andere watergebruikers van voldoende water te voorzien.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Het droogtedashboard is operationeel en wordt in de praktijk gebruikt al indicator voor het instellen van een onttrekkingsverbod oppervlaktewater.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • WBL onderzoekt hoe effluent kan bijdragen aan een structurele bestrijding van watertekorten (o.a. rwzi Meijel).
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Als uitwerking van de systemsprong Geleenbeek en de mogelijkheden die de nieuwvestiging van groente verwerker Hessing Supervers kan bieden zijn eerste opties besproken op welke wijze het beschikbare effluent kan dienen als grondstof (of bron) van proces- of beregeningswater voor het (agrarische) bedrijven.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> De maatregelen zoals opgenomen in de DHZ-Bestuursovereenkomst Fase 1 (2016-2021) 'Wel goed water geven' voeren we uit.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>De maatregelen die onder de bestuursovereenkomst vallen zijn en worden in een groot aantal projecten gerealiseerd. De hoofdmoot van deze projecten maakt deel uit van de afspraken met de provincie in het partnercontract WL. Met de provincie wordt de uitvoering van deze projecten regulier besproken. In dezelfde cyclus worden ook de projecten besproken die niet onder het partnercontract vallen. In alle gevallen geldt dat als er vertragingen zijn, gekeken wordt naar de gevolgen in het kader van de bestuursovereenkomst. Indien nodig worden alternatieve projecten naar voren geschoven.</p> <p>De bestuursovereenkomst is formeel geëindigd op 22 december 2021. Vanwege het feit dat de toegekende budgetten nog niet volledig uitgeput waren, is een verlenging afgesproken voor de uitvoering van projecten tot december 2022.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We voeren samen met Waterschap Aa en Maas de benodigde aanpassingen aan ons kanalenstelsel door voor de doorvoer van de verhoogde hoeveelheid Maaswater (5,4 m³/s i.p.v. 3,4 m³/s) en brengen in kaart welke aanpassingen aan ons regionale watersysteem nodig zijn voor het optimaliseren van de wateraanvoer.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p><u>Optimalisatie wateraanvoer (hoofdstructuur): Project Peelkanalen</u></p> <p>Binnen het cluster P&I wordt het project Peelkanalen uitgevoerd. In het eerste kwartaal van 2021 zijn zowel de 'Samenwerkingsovereenkomst Peelkanalen' als het 'Waterakkoord systeem Peelkanalen 2021' met Waterschap Aa en Maas opgesteld. Vervolgens werden deze documenten door beide besturen vastgesteld.</p> <p>Overeenkomstig de samenwerkingsovereenkomst is het Waterschap Aa en Maas trekker van het baggeren van de Helenavaart en het Kanaal van Deurne. In een bouwteamconstructie werd het werk verder voorbereid. Het baggeren van de Helenavaart is daarna zo goed als afgerond.</p> <p>Het op orde brengen van de kunstwerken, het op één deeltracé baggeren en één deeltracé verbreden van het Peelkanaal trekt Waterschap Limburg. Eind 2020 is hiervoor een ingenieursbureau gecontracteerd en is de formatie van een bouwteam voorbereid. In de tweede helft van 2021 is vervolgens een aannemer gecontracteerd en is het bouwteam geformeerd. Er heeft een uitgebreide veldinspectie van alle kunstwerken plaatsgevonden en eisen en wensen zijn breed opgehaald, waarna voor alle onderdelen een voorlopig ontwerp, inclusief raming, is opgesteld.</p> <p><u>Optimalisatie wateraanvoer (regionaal)</u></p> <p>In 2021 is een meetpilot uitgevoerd in een deelgebied van het wateraanvoersysteem om meer inzicht te krijgen in de actuele waterverdeling en mogelijkheden tot optimalisering hiervan.</p>

	Op dit moment worden de meetgegevens geanalyseerd conform de planning waarna wordt besloten of het meetnet wordt uitgebreid naar het hele wateraanvoersysteem. Deze gegevens vormen samen met een gesprekscyclus met collega's van de buitendienst & assetmanagement de basis voor een analyse van de benodigde aanpassingen aan het wateraanvoersysteem. Dit traject is dit jaar begonnen met pilotmetingen en loopt komend jaar door.
--	---

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We sluiten in 2021 een nieuw waterakkoord (WATAK) af voor het waterbeheer (Maas en kanalen) met de beheerders in Limburg en Noord-Brabant.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het nieuwe waterakkoord (WATAK) is gereed. Als gevolg van corona is de ondertekening verplaatst naar 27 juni 2022.

Vervanging en aanpassing assets

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We geven verder uitvoering aan de vervanging en aanpassing van onze assets. Hierbij maken we expliciete keuzes op basis van kosten, prestaties en risico's en kijken we nadrukkelijk naar onze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en innovatie en de veiligheid van onze omgeving en medewerkers. Bij stuwen maken we bijvoorbeeld de expliciete afweging of deze op afstand bedienbaar moeten zijn of niet.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 hebben we verder uitvoering gegeven aan de uitvoering aan de vervanging en aanpassing van onze assets. Er is voor € 2,7 miljoen gerealiseerd en voor € 2,6 miljoen aan verplichtingen aangegaan. Daarmee is de realisatie minder dan de voorgenomen € 3,7 miljoen. Redenen hiervoor zijn divers, zoals corona, watercrisis, vertraging door noodzakelijke grondverwerving en krapte bij marktpartijen.</p> <p>In 2021 zijn de volgende werkzaamheden gerealiseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> Profielherstel AVL Everlosebeek (inclusief kunstwerken) + beverwerende maatregelen Profielherstel Grauwveen 1 Profielherstel Itterbeek Profielherstel Belfeldse Leigraag (inclusief kunstwerken) Profielherstel Peelloop (fase 1) Diverse verdedigingen vervangen/vernieuwd (beschoeiing) Diverse stuwen vervangen/vernieuwd Diverse bodemvallen vervangen/vernieuwd Diverse afsluitmiddelen in regenwaterbuffercompartimenten vervangen/vernieuwd Gemaal vervangen en TMX gestuurd Revisie automatische reinigers vuilvangen Tungelroysebeek en Tungelroysebeek Aanpassingen 17 pomplocaties waterkering (voorzien van zuigleiding en zuigkorf) Diverse meetlocaties aanpassingen

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We werken naar een beter gegevensbeheer via het project 'Data-to-go' en via het reguliere beheer en onderhoud.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 heeft de Gegevensfabriek ruim 1.200 meldingen afgehandeld die via het Dataloket zijn ingediend. Daarvan hebben ruim 250 meldingen betrekking gehad op het inmeten van wijzigingen aan onze assets, en ruim 550 meldingen op het verwerken van wijzigingen aan onze assets de kernregistratie. Sinds oktober 2021 werken we met een nieuwe invulling van de kernregistratie die nu volledig is afgestemd op de actuele informatiebehoefte. De nieuwe invulling van objecten en kenmerken is voor iedereen inzichtelijk in de centrale kennisbank. De geogebuitersgroepen en de wijzigingsadviescommissie zien erop toe dat de aansluiting van de kernregistratie op de informatiebehoefte geborgd blijft.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Klimaatadaptatie regionaal systeem					
5) % van de zoetwatermaatregelen uit de Bestuursovereenkomst Zoetwater (DHZ fase 1 2016-2021) dat uitgevoerd is	100%	80%	90%	100%	2022
6) % van de zoetwatermaatregelen uit de Bestuursovereenkomst Zoetwater (DHZ fase 2 2022-2027) dat uitgevoerd is	n.v.t. ¹	n.v.t.	n.v.t.	100%	2027

¹ deze fase van de bestuursovereenkomst begint in 2022.

Toelichting

- De uitvoeringsperiode van DHZ Fase 1 was oorspronkelijk tot 31 december 2021. Vanwege de uitloop van meerdere projecten is deze verlengd tot 31 december 2022.
- De uitvoering van DHZ Fase 2 start op 1 januari 2022.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Klimaatadaptatie regionaal systeem	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Kosten	14.070.400	14.982.175	12.994.587
Opbrengsten	554.700	554.700	965.666
Netto kosten	13.515.700	14.427.475	12.028.921
Bijdrage aan WBL	-	-	-
Doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie	42.593.600	42.593.600	40.377.223
Totaal na doorberekening	56.109.300	57.021.075	52.406.144

Toelichting

- De kosten zijn voor 87% gerealiseerd. Het aandeel van de kosten dat via bestemming van het rekeningsaldo ten laste van bestemmingsreserves wordt gebracht is € 548.268 (assetmanagement, lectoraat bodem en onderhoudscontracten). Worden deze kosten in mindering gebracht neemt de realisatie af tot € 12.446.319 en zijn de kosten voor 83% gerealiseerd.
Het reguliere onderhoud en ondersteuning is met name achtergebleven als gevolg van de afhandeling van de watercrisis 2021.
Om er voor te zorgen dat de financiële ruimte voor de afhandeling stimuleringsregeling gewaarborgd blijft is het voorstel om vanuit het jaarrekeningresultaat € 200.000 toe te voegen aan de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve.
- De opbrengsten zijn gestegen als gevolg van grondverkoop, pachtopbrengsten en opgelegde dwangsommen in verband met het lozen verontreinigd oppervlakte water. De eindafrekening van de bijdrage in de kosten van de muskus- en beverrattenbestrijding is daarentegen afgenomen.
- De doorberekende kosten zijn als gevolg van de lagere netto kosten eveneens gedaald vanwege de doorberekeningssystematiek.

Investeringen

INVESTERINGSOBJECT PER PROGRAMMA (Bedragen x 1.000)								
Project	AT	Omschrijving	UITGAVEN 2021			INKOMSTEN 2021		
			Begroting		Realisatie	Begroting		Realisatie
			Primitief	Gewijzigd		Primitief	Gewijzigd	
P003101	30	Aansluiten oude Geulmeanders, Gulpen	102	10	51	35	-	-
P003102	30	Herinrichting Geul benedenstrooms kern Valkenburg fase 2 (Leeuw brouwerij)	1.900	1.800	1.198	500	560	395
P003103	30	Vispassage Epermolen	149	49	46	50	16	15
P003104	30	Vispassage Volmolen	-	10	8	-	3	3
P026401	30	Herinrichting Kanjel en Gelei, gemeenten Meerssen en Maastricht	3.300	3.900	4.026	1.446	1.746	1.356
P034201	30	Vispassage Wittemermolen Wittem	-	25	33	-	-	-
P057301	30	Vispassage Baalsbruggermolen Kerkrade	-	-	2	-	-	-
P057302	30	Herinrichting Worm (Nato-depot - Rimborg)	-	150	3	-	-	-
P066401	30	Herinrichting Bosbeek (Meinweg - monding)	-	-	3	-	-	-
P071002	30	Herinrichting Vlootbeek Benedenloop (Reigersbroek - Linnerweg)	-	10	7	-	-	-
P078302	30	Aanpak Iekverlies Middelsgraaf te Susteren	200	293	264	-	-	-
P080102	30	#Rode Beek Susteren - Oud Roosteren	10	10	5	3	3	2
P080103	30	#Ontkluizing Rode Beek Brunssum	-	-	0	-	-	-
P080105	30	Herinrichting Rode Beek Millen-Susteren	10	100	117	3	33	39
P086201	30	Herinrichting Geleenbeek Corio Glana algemeen	-	20	265	-	-	40
P086202	30	Herinrichting Geleenbeek Echt - Sifon	5	5	5	-	2	2
P086204	30	Herinrichting Geleenbeek Millen - Nieuwstadt	5	30	22	-	10	7
P086205	30	Herinrichting Geleenbeek Oud-Roosteren A2	5	5	17	-	2	6
P086206	30	Herinrichting Geleenbeek Katsbek Nieuwstadt - Oud Roosteren	5	230	219	-	-	72
P086208	30	Herinrichting Oude Maas (Geleenbeekmonding)	600	300	391	286	-	-
P086209	30	Herinrichting Geleenbeek Corio-Glana, highlight 16 en 17	-	15	30	-	-	-
P086210	30	Herinrichting Geleenbeek VDL Nedcar	-	-	4	-	-	-
P086211	30	Herinrichting Geleenbeek Kamerhof Holtum	-	-	3	-	-	-
P111702	30	Ontkluizing keutelbeek in de kernen Beek en Neerbeek, fase 1B/2	500	-	20	133	-	7
P111704	30	Ontkluizing Keutelbeek Geleen	-	15	42	-	-	-
P115201	30	Corio Glana Highlight 20 fase 1	2.061	2.400	2.725	685	800	976
P115203	30	Corio Glana highlight 20, fase 2	100	250	455	-	-	212
P144601	30	Herinrichting Molenbeek van Lottum - Siebersbeek	100	50	102	40	-	-
P146802	30	WB21 knelpunt Raam en Vistrap Tungelroysebeek	200	50	20	60	16	-

INVESTERINGSOBJECT PER PROGRAMMA (Bedragen x 1.000)								
Project	AT	Omschrijving	UITGAVEN 2021			INKOMSTEN 2021		
			Begroting		Realisatie	Begroting		Realisatie
			Primitief	Gewijzigd		Primitief	Gewijzigd	
P150001	30	Herinrichting Gansbeek / Paterslossing	-	-	7	-	-	-
P151402	30	Herinrichting benedenloop Wellse Molenbeek	30	30	4	17	17	1
P180901	30	Herinrichting benedenloop Kwistbeek	35	35	2	17	17	1
P180902	30	Gebiedspilot Kwistbeek	2.200	2.200	1.937	1.000	1.100	1.296
P181701	30	Tielebeek bovenloop	503	800	873	600	600	288
P192701	30	Meilossing, afronding herinrichting	330	150	212	-	50	85
P228201	30	Herinrichting Huilbeek	900	300	194	350	100	68
P228301	30	Maasmonding Wolterskamp	100	30	11	50	10	4
P254601	30	Herinrichting Venrays Broek en de Spurkt	1.556	1.735	1.053	4.531	4.531	146
P262701	30	Herinr. Haelensebeek Hhu-Nunhem	-	15	35	-	-	-
P278401	30	Herinrichting Wylrebeek monding	100	50	31	40	-	-
P282101	30	Herinr. Castenrayse vennen	1.250	1.250	508	1.100	1.100	3
P316101	30	Herinrichting Thornerbeek	65	65	7	35	35	2
P316800	30	Maasgaard Algemeen	15	5	1	-	-	-
P316801	30	#Groote Molenbeek A73	50	10	18	17	3	6
P316802	30	Groote Molenbeek - Kasteelse bossen	360	200	198	21	60	65
P316806	30	Vismigratieknelpunt zand- en vuilvang Groote Molenbeek	65	100	47	35	35	-
P316807	30	Pilot Beekdalontwikkeling Groote Molenbeek/Mariapeel	-	-	7	-	-	-
P316808	30	Herinrichting Groote Molenbeek Wittebrugweg	-	25	0	-	-	-
P323401	30	Herinrichting Aa	200	200	15	60	60	5
P325202	30	Herinrichting benedenloop Lingsforterbeek	25	25	5	15	15	2
P360007	30	Grondverwerving meandering waterlopen	-	-	7	-	-	-
P360013/ P360014	0	Strategische grondverwerving (SGV) Watersysteemprojecten	-	500	206	-	-	-
P360027	30	Nieuw Limburgs Peil (NLP) Groote Molenbeek Rieterdijk	600	600	1	-	-	-
	30	Herinrichting Grensbeek	-	10	-	-	-	-
Projecten Beekherstel			17.636	17.602	15.025	11.129	10.924	4.960
P146801	30	Sarsven/Banen	5	25	6	-	-	-
P177901	30	Broekhuizerbroek	750	150	174	240	50	58

INVESTERINGSOBJECT PER PROGRAMMA (Bedragen x 1.000)								
Project	AT	Omschrijving	UITGAVEN 2021			INKOMSTEN 2021		
			Begroting		Realisatie	Begroting		Realisatie
			Primitief	Gewijzigd		Primitief	Gewijzigd	
P261301	30	Heidsche Peel NLP	-	-	0	-	-	-
P265201	30	Waterbloem	750	250	127	240	80	42
P265202	30	Herinrichting Roggelsebeek, incl Neerpeelbeek en Bevelandsbeek	-	75	-	-	-	-
P360026	30	Nieuw Limburgs Peil (NLP) Wateroverlast Niers	250	-	-	125	-	-
P360029	5	Nieuw Limburgs Peil (NLP) Streefbeeld Stroomgebiedsbrede Ecologische Systeem Analyse	100	100	-	-	-	-
P360040	30	Optimalisatie hoofdstelsel wateraanvoer (Noordervaart en Peelkanalen)	1.744	950	1.966	938	350	566
P360057	30	Extra boerenstuwen als droogtemaatregel	490	624	311	-	-	-
	30	KD010 - Investerings Reg watersysteem klimaatadaptatie/droogte (DHZ DPRA); 2020 € 0,2mln	400	400	-	200	200	-
Projecten Verdrogingsbestrijding			4.489	2.574	2.583	1.743	680	665
P003106	30	Geuldal visie aanpak - WiB	1.401	35	2	462	12	1
P012101	30	Mechelderbeekdal	-	360	404	-	119	-
P012102	30	Capaciteitsuitbreiding RWB Vijlenbergerweg	-	83	74	-	27	-
P016901	30	Waterberging Lange Gracht - Water in Balans	550	631	459	400	208	151
P021101	30	Regenwaterbuffer de Heek - WiB	-	126	133	-	41	107
P021102	30	Hekerbeekdal	-	366	427	-	121	-
P038401	30	Lemiers en Oud Lemiers	-	35	109	-	11	-
P042401	30	Aanleg hoogwaterbescherming Slenaken	363	500	675	180	250	158
P065103	30	Maatregelen wateroverlast Roer	-	-	1	-	-	-
P084301	30	Vergroten bergingscapaciteit regenwaterbuffer Etzenraderhuiske	42	42	0	14	14	81
P093001	30	Wijnandsrade	-	41	27	-	14	-
P096306	30	Bufferdam de Dem/Caumerbeek middenloop	1.300	250	520	433	83	114
P115301	30	Einighausen	-	123	91	-	41	-
P148302	30	Pilot retentiegebied Breevennen	-	2	3	-	-	1
P177803	30	Gebiedspilot Schelkensbeek - Water in Balans	586	1.013	627	193	334	173
P251502	30	Kabroeksebeek - werkpad America	-	-	2	-	-	-
P255901	30	Gebiedspilot Eckeltsebeek - Water in Balans	1.085	1.607	350	358	530	115
P360005	30	#Vergroten buffers fase 3	-	-	0	-	-	62
P360019	30	WB21 toets 2015	1.086	500	476	340	160	157

INVESTERINGSOBJECT PER PROGRAMMA (Bedragen x 1.000)								
Project	AT	Omschrijving	UITGAVEN 2021			INKOMSTEN 2021		
			Begroting		Realisatie	Begroting		Realisatie
			Primitief	Gewijzigd		Primitief	Gewijzigd	
P360034	5	Water in balans	950	200	158	248	66	52
P360044	30	Gebiedspilot Meerssen - Water in Balans	1.556	877	753	750	289	249
P360046	30	Gebiedspilot Oirsbeek - Water in Balans	1.518	886	849	531	292	280
P360056	30	Aanpak wateroverlast Hegge	256	146	213	84	48	70
P360058	30	Propositie Heuveland	-	200	250	-	-	-
	30	KD008 - Programmaplan Water in Balans	3.100	945	-	-	-	-
Projecten Wateroverlast			13.793	8.968	6.602	3.993	2.660	1.772
P003105	30	Herstel kademuren en vispassage Commandeursmolen	-	-	12	-	-	-
P065104	30	Oeverherstel Roer te Roermond, voorstad Sint Jacob	-	5	3	-	-	-
P360006	30	#Kleine investeringswerken fase 3	50	10	13	-	-	-
P360042	30	Vervangingsinvesteringen assets	3.700	3.700	2.671	-	-	-
P360052	5	Ontwikkeling voorspellingsmodellen voor wateroverlast en Ontwikkeling klimaat-adaptatiemodel	150	120	58	-	-	-
P502016	5	Ibrahym 3.0	500	325	198	200	150	-
P503003	5	Tractiemiddelen 2019-2022	300	300	-	-	-	-
P503004	15	Uitbreiding meetnet	50	50	1	-	-	-
P503005	10	Vervangen meetapparatuur	400	200	110	-	-	-
Projecten Vervanging en aanpassing assets			5.150	4.710	3.067	200	150	-
P360050	5	Waterbeheerprogramma (WBP) 2022-2027	30	72	45	-	-	-
P360051	6	Watersysteemtoets 2019	75	-	-	-	-	-
	30	KD006 - Specifieke projecten: € 0,1mln p/j	100	100	-	-	-	-
	5	KD011 - Uitwerking SESA beekdalbrede toepassing	50	50	-	-	-	-
P504001	0	Bebording zwemwater	25	25	1	-	-	-
Projecten Overig			280	247	46	-	-	-
PROGRAMMA KLIMAATADAPTATIE REGIONAAL SYSTEEM			41.348	34.101	27.323	17.065	14.414	7.397

Toelichting

De uitgaven zijn voor 80% gerealiseerd (- € 6.278.000).

- De projecten beekherstel blijven achter op de planning als gevolg van Corona, de wateroverlast in juli en marktomstandigheden. (- € 3,1 miljoen). De top 3 grootste absolute afwijkingen zorgen gezamenlijk voor - € 2,0 miljoen, te weten Geul kern Valkenburg, Castenrayse Vennen en Venrays Broek en De Spurkt.

- Ook binnen de projecten betreffende de verdrogingsbestrijding zijn met name de uitgaven op het project 'extra boerenstuwen als droogtemaatregel' achter gebleven. De interne start van het project heeft evenals de opstart met het beoogd adviesbureau veel tijd gevergd, dan vooraf ingeschat, waardoor in maart met de realisatie is begonnen.
- De wateroverlast-projecten zijn voor 71% gerealiseerd (- € 2,6 miljoen).
  - Het project Schelkensbeek heeft vertraging opgelopen, door de vertraagde aanvoer van onderdelen (- € 0,5 miljoen).
  - Project Eckelsebeek is doorgeschoven naar 2022 in verband met Raad van State procedures en aangetroffen fauna (- € 1,3 miljoen).
  - In 2021 zijn geen spoed- / interim maatregelen uitgevoerd als gevolg van quickscans na de watercrisis in juli 2021 (- € 0,9 miljoen).
- Het programma van vervangingsinvesteringen voor Klimaatadaptatie Regionaal Systeem is lager uitgevallen door vertraging als gevolg van o.a. Corona, watercrisis, noodzakelijke grondverwerving en krapte bij markt partijen. (- € 1,6 miljoen).
- De overige projecten zijn minder gerealiseerd, tevens door de Corona en de watercrisis (- € 0,2 miljoen).

De inkomsten zijn gerealiseerd met 51% (- € 7.017.000). Inkomsten hebben een directe relatie met de kosten, dus een vertraging zorgt voor beide voor een verlaging. De inkomsten voor de projecten Meersen-Maastricht, de Kwistbeek, Castenrayse vennen en Venrays Broek en Spurkt zijn lager dan begroot (- € 6,2 miljoen).

Crisisbeheersing

waterschap
limburg

3.5 Crisisbeheersing

Wat hebben we bereikt?

	Begroting 2021 - wat willen we bereiken?
	<p>We willen bereiken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wij duidelijk en snel communiceren over de crisissituatie en inwoners en belanghebbenden manieren bieden hoe te handelen; • burgers bij crises vertrouwen op de overheid; • wij een (veer)krachtige partner zijn in crisisbeheersing; • wij onze rol en taken in het multidisciplinaire speelveld optimaal vervullen; • wij verder professionaliseren in de samenwerking met onze crisispartners rond kwaliteit, efficiëntie, uniformiteit en elkaar kennen en begrijpen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we bereikt?
●	<p>In juli 2021 werden we geconfronteerd met een situatie die een crisis oversteeg. Een ramp! Met alle middelen die we hadden hebben we hierbij als WL samen met onze ketenpartners gehandeld. Intensieve evaluaties op het functioneren van de crisisorganisatie om te leren en te verbeteren hebben plaatsgevonden. Zowel intern als samen met de veiligheidsregio's gaan we met de aanbevelingen en leerervaringen aan de slag om (nog) beter gesteld te staan en de samenwerking te verbeteren en te versterken. De inzet is gericht op de realisatie van een betrouwbaarder en slagvaardiger waterschap in een toekomstige crisissituatie.</p>

Wat hebben we ervoor gedaan?

Calamiteitenplannen

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We voeren het jaarplan Opleiden, Trainen & Oefenen (OTO) uit en actualiseren het meerjarig beleidsplan OTO.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Met de groei van het OTO traject zijn we ook een aanbestedingstraject ingegaan voor een leverancier voor de opleidingen en trainingen. Hier is adviesbureau Berenschot uitgekomen als nieuwe leverancier. Samen gaan we het OTO traject verder uitrollen en laten groeien. Ook geeft deze samenwerking ons weer ruimte om de vraag naar meer trainingen ten uitvoer te brengen.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Om voorbereid te zijn op risico's maken we samen met onze netwerkpartners bestrijdingsplannen. In deze plannen wordt nadrukkelijk de verbinding gelegd met de multidisciplinaire speelveld. De eigen verantwoordelijkheid van de burgers (zelfredzaamheid) nemen wij ook mee in de planvorming.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het afstemmen van de planvorming en de samenwerking met de Veiligheidsregio's heeft zijn vruchten afgeworpen tijdens de hoogwater crisis in juli. Daarnaast heeft de crisis ook aangetoond dat op verschillende fronten nog terrein te winnen is. Zo is er een opstart gemaakt naar gezamenlijke planvorming omtrent wateroverlast in het watersysteem en waterlopen van met name het Heuvelland. WL heeft al dergelijke bestrijdingsplannen. De Veiligheidsregio's nog niet en dat pakken we nu gezamenlijk op.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Ieder jaar actualiseren we een deel onze calamiteitenplannen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Zoals verwacht heeft de nasleep van de hoogwatercrisis de actualisering van de BCM planvorming doen vertragen. Momenteel zitten we in een proces om hier hulp voor in te huren.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Crisisbeheersing					
1) mate waarin de rollen in de crisisorganisatie zijn belegd (in %)	85%	>95%	95%	100%	2024
2) aantal bestrijdingsplannen dat geactualiseerd is	2	1	2	2	- ¹
¹ gelijk voor ieder jaar.					

Toelichting

- 1) n.v.t.
- 2) n.v.t.

Calamiteitenbestrijding

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We evalueren na opschalingen en sturen op acties en verbeterpunten. Hiervoor stellen we organisatie brede richtlijnen op.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Alle incidenten zijn geëvalueerd en conform planning/proces uitgevoerd. De evaluatie Hoogwater juli 2021 is uitgevoerd.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Voor Netcentrisch Werken geven we implementatie verder vorm. Dit betreft bemensing, werkafspraken intern en met Veiligheidsregio's en realisatie LCMS Water.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	LCMS-implementatie traject is succesvol afgerond. Accreditatie is na een succesvolle audit verkregen. Alle benodigde functionarissen zijn/worden in een continu proces opgeleid en geschoold conform de landelijk geldende LCMS trainingseisen.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Eindoel	Jaar
Crisisbeheersing					
3) % verbeterpunten uit evaluaties dat voor het eerstvolgende GRIP-incident geïmplementeerd is	>90%	>90%	90%	>90%	- 1
1 gelijk voor ieder jaar.					

Toelichting

- 3) n.v.t.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Crisisbeheersing	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Kosten	434.100	605.400	15.471.404
Opbrengsten	-	-	6.940.000
Netto kosten	434.100	605.400	8.531.404
Bijdrage aan WBL	-	-	-
Doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie	2.007.400	2.007.400	3.387.468
Totaal na doorberekening	2.441.500	2.612.800	11.918.872

Toelichting

- De kosten zijn hoger dan gebudgetteerd.
Gedurende het jaar hebben zich enkele calamiteiten voorgedaan, voor totaal € 5.615.346, en is een voorziening 'watercrisis 2021' ingesteld € 9.337.000 omdat de kosten van de watercrisis juli 2021 volledig in het verslagjaar moeten worden verantwoord.
Worden bovengenoemde kosten in mindering gebracht op de realisatie resteert € 519.058 en zijn de kosten binnen het beschikbare budget gerealiseerd (86%).
- De opbrengst betreft de te verwachten vergoeding in het kader van de wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) in verband met de watercrisis in Limburg.
- De doorberekende kosten zijn als gevolg van de hogere kosten gestegen.

Investerings

INVESTERINGSOBJECT PER PROGRAMMA (Bedragen x 1.000)								
Project	AT	Omschrijving	UITGAVEN 2021			INKOMSTEN 2021		
			Begroting		Realisatie	Begroting		Realisatie
			Primitief	Gewijzigd		Primitief	Gewijzigd	
P360047	30	Aanleg pompopstelplaatsen	-	10	2	-	-	-
P502017	5	HoogwaterInformatieOmgeving (HIO)	50	50	7	-	-	-
P502018	5	WBI + sterkteberekeningen dijken calamiteiten	125	125	-	-	-	-
P505001	10	Vervanging pompen hoogwaterbestrijding/vergroten capaciteit	102	124	1	-	-	-
PROGRAMMA CRISISBEHEERSING			277	309	10	-	-	-

Toelichting

De uitgaven zijn voor 3% gerealiseerd (- € 299.000). De afwijking is vooral het gevolg van het feit dat de start van het project 'WBI + sterkteberekeningen dijken calamiteiten' is doorgeschoven naar 2022. Waarbij op 1 februari het DB besluit is genomen (- € 0,1 miljoen). Het project Vervanging pompen is via een Europese aanbesteding gegaan, waar geen rekening mee was gehouden, waardoor de uitvoering is vertraagd (- € 0,1 miljoen).

Bestuur en organisatie

3.6 Bestuur en organisatie

Wat hebben we bereikt?

	Begroting 2021 - wat willen we bereiken?
	<p>We willen bereiken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • we onze organisatie hebben ingericht conform de eisen gesteld door de Omgevingswet; • we kostenbewust zijn, zodat we een betaalbaar waterschap blijven en onze ambities haalbaar zijn; • we bestuurlijk vernieuwen en proactief en betrouwbaar zijn; • we zichtbaar en bekend zijn in onze omgeving, passend bij onze positionering; • we innoveren om vanuit vernieuwing en verbetering bij te dragen aan een optimaal, integraal, effectief en veilig waterbeheer; • samenwerking met het onderwijs bijdraagt aan onze behoefte aan slagkracht en innovatie; • we een wendbare organisatie zijn met versterkte uitvoerings- en innovatiekracht; • we één van de beste werkgevers van Nederland zijn; • we met innovaties onze koploperpositie vasthouden in samenwerking met bedrijven, agrariërs, overheden en kennisinstellingen; • we 100% energieneutraal werken in 2025; • we een goed werkende, up-to-date en veilige ICT-omgeving ter beschikking hebben; • we voorbereid zijn op de ontwikkelingen die de digitale toekomst van een modern waterschap vraagt; • we het totale data-proces op orde krijgen en houden.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we bereikt?
●	<p>Waterschap Limburg is volop in beweging. De watercrisis van deze zomer, corona, bestuurlijke dynamiek, digitalisering en data-gedreven werken. Het heeft allemaal grote invloed op ons werk. En door hybride werken is het nog belangrijker om goed in verbinding te blijven.</p> <p>We zien onder andere dat WL de afgelopen jaren flink gegroeid is. In verbinding blijven en goede afspraken maken over werkzaamheden en ontwikkelingen is daardoor iets dat focus verdient en focus krijgt.</p>

Wat hebben we ervoor gedaan?

Omgevingswet

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We werken toe naar de implementatie van de Omgevingswet per 1 januari 2022 en staan gesteld voor invulling hiervan. Advisering aan andere partijen helpt ons in het behalen van onze doelen én in het beperken van onze klimaatopgave van morgen of overmorgen. Concreet voor 2021 betekent dit dat: <ul style="list-style-type: none"> ○ we onze huidige set regels aanpassen aan de systematiek van de Omgevingswet en aan de digitale standaarden die nodig zijn voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV). ○ we daarvoor de Keur en de uitvoeringsregels naar de waterschapsverordening moeten omzetten en vaststellen. ○ we de organisatie instrueren om projectbesluiten vast te stellen per 1 januari 2022. ○ we de in 2020 ingezette acties afronden om in staat te zijn om vergunningaanvragen, meldingen en andere berichten te ontvangen vanuit het DSO-LV. ○ we beschikken over en werken met een regelbeheersysteem om projectbesluiten (wijzigingen van) de waterschapsverordening met toepasbare regels te publiceren via het DSO-LV. ○ we de aansluitingen op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) realiseren, testen en oefenen in 2021. ○ we de organisatie zo inrichten dat bestuurders en medewerkers de Omgevingswet in het dagelijks werk toepassen en wordt voldaan aan wettelijke termijnen en beoordelingsregels. ○ we met ketenpartners samenwerkingsprocessen inrichten. ○ we participatiebeleid vaststellen en participatie deel uit laten maken van de besluitvormingsprocessen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
	<p>In 2021 hebben we de Waterschapverordening omgezet en ter visie gelegd. Ook zijn afspraken gemaakt met ketenpartners over de invoering en inrichting van de omgevingstafels bij gemeenten waarbij het waterschap zal aanschuiven bij het overleg van complexere initiatieven uit de omgeving en de betrokkenheid van het waterschap bij het vergunningenproces van de gemeenten. In het eerste kwartaal zijn de technische aansluitingen op het DSO-LV gerealiseerd en in augustus 2021 hebben we aangetoond dat we onze Waterschapsverordening volledig kunnen publiceren in het DSO-LV. We zijn inmiddels in staat vergunningaanvragen, meldingen en andere berichten te ontvangen vanuit het DSO-LV. Samen met het algemeen bestuur is de kadernotitie 'Uitgangspunten Participatiebeleid' vormgegeven in maart 2021 vastgesteld. Deze kadernotitie vormde het uitgangspunt voor de conceptnotitie Participatiebeleid en voor de ontwerp Participatie- en inspraakverordening die ter inzage hebben gelegen van 2 augustus tot en 12 september 2021. In de loop van 2021 is diverse besluitvorming voorzien, welke conform planning in voorbereiding is. Met behulp van de door de waterschappen ontwikkelde gamingtool zijn bij alle clusters, MT en bestuur bewustwordingssessies gehouden. Diverse aanpassingen aan processen zijn doorgevoerd of in voorbereiding. Instructies voor het werken met projectbesluiten worden gegeven.</p>

Programmering, Planning en Financiën

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We zorgen voor een integrale prioritering en programmering van het waterschapswerk. Dit vertaalt zich naar een uitvoerbare meerjarenbegroting met oog voor risico's en balans in onze opgave, capaciteit en middelen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Op basis van het bestuursprogramma, waterbeheerprogramma en kadernota hebben we onze opgave voor 2022 en verder geprioriteerd, geprogrammeerd en vertaald naar de meerjarenbegroting 2022-2027.</p> <p>We zijn gestart met het in beeld brengen van de korte en lange termijn gevolgen van de hoogwatercrisis in juli 2021 op onze opgave. Dit zal landen in de voorjaarsrapportage 2022 en kadernota 2023-2028.</p> <p>Capaciteitsmanagement/haalbaarheidstoets zijn hier onderdeel van.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We houden de organisatie op koers en sturen op "de goede dingen doen en de dingen goed doen".
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is vertaald naar de Begroting 2022. Daarop volgend zijn we aan de slag gegaan met het ontwikkelen van monitoring. De eerste resultaten hopen we in 2022 te kunnen opleveren.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We verzamelen en analyseren informatie, maken prognoses, signaleren afwijkingen en mogelijke risico's in de toekomst.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In het tweede kwartaal van 2021 is de risico-inventarisatielijst geüpdatet. Daarnaast is de systematiek meer in lijn gebracht met WBL door niet langer een drempelwaarde te hanteren (voorheen allen risico's > 400K meegenomen) en dezelfde gevolgklasse-indeling te hanteren. Voor de kans-klassen hanteren we afwijkende categorieën, omdat we met de indeling van WBL (drie klassen) vooralsnog niet uit de voeten kunnen. Binnen WL wordt met vijf klassen gewerkt. De uitkomst van de geüpdatet risico-inventarisatielijst (de berekende weerstandscapaciteit) is opgenomen in de begroting 2022.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Wij voeren regie op een gezonde meerjarenbegroting die structureel in evenwicht is. De begroting, voortgangsrapportages en jaarrekening zijn transparant en geven het bestuur helder inzicht in de financiële situatie van het waterschap.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>De jaarrekening 2020 die op 7 juli 2021 in het algemeen bestuur is vastgesteld sloot met een positief saldo. Verder is in de jaarrekening op een helder wijze inzicht gegeven in de financiële situatie van het waterschap en is aangegeven of de beleidsdoelen die we ons in 2020 hadden voorgenomen zijn gerealiseerd.</p> <p>De voorjaar- en najaarsrapportage 2021 zijn conform planning gerealiseerd en door het algemeen bestuur op respectievelijk 7 juli 2021 en 24 november 2021 vastgesteld.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We toetsen op doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In opdracht van het AB is de audit delegatie en mandaat uitgevoerd. Het DB voert de gedane aanbevelingen uit. Ook is het voorbereidend onderzoek audit beekherstel afgerond. Op basis van de aanbevelingen wordt een implementatieplan opgesteld. De voorbereidingen voor de audit beekherstel zijn gestart.</p> <p>De rechtmatigheidstoets over het jaar 2021 vindt na afloop van het jaar plaats bij het opmaken van het Jaarrekening 2021.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We sturen op de implementatie en juiste toepassing van assetmanagement. Assetmanagement helpt ons onze budgetten optimaal in te zetten en de juiste maatregelen te treffen die het hardst nodig zijn én het meeste bijdragen aan onze ambitie en doelstellingen. We geven uitvoering aan het assetmanagementbeleid, het strategisch assetmanagementplan en de onderliggende assetmanagementplannen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>In 2021 hebben we verder uitvoering gegeven op de implementatie van assetmanagement. Op onderdelen is er vertraging ontstaan in de uitvoering van het strategisch assetmanagementplan door als gevolg van de watercrisis en daaruit volgende herstel werkzaamheden, waar aan de andere kant dezelfde watercrisis op onderdelen juist een versnelling gegeven aan de implementatie van assetmanagement. Zo is het assetmanagementsysteem INFOR breed ingezet bij de vastlegging van schades uit de watercrisis en het volgen van de herstelwerkzaamheden. Daarbij heeft de watercrisis nut en noodzaak van assetmanagement verder onderstreept.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Enkele concrete acties voor 2021 zijn: <ul style="list-style-type: none"> ○ Het verder opstellen van assetmanagementplannen waarmee we o.a. toewerken naar uniformiteit qua ontwerprichtlijnen. ○ Het verzorgen van training en opleiding. ○ Het uitvoeren van een analyse waaruit blijkt waar we staan op het gebied van assetmanagement en welke acties in de verdere jaren nog nodig zijn.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>De implementatie van assetmanagement is een traject van meerdere jaren waar ook in 2021 verder invulling aan is gegeven. Assetmanagementplannen zijn verder opgesteld en training en opleiding vormt een vast onderdeel in ons programma. Als gevolg van de watercrisis en daaruit volgende herstel werkzaamheden is er een vertraging ontstaan in het opstellen van de assetmanagementplannen en de analyse om te bepalen waar wij staan op het gebied van assetmanagement (de zogenoemde GAP analyse). Deze werkzaamheden worden in 2022 opgepakt en afgerond.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We bewaken de samenhang tussen strategische doelen en daadwerkelijke uitvoering van inspectie-, onderhoud- en vervangingswerkzaamheden, ook in relatie tot de zorgplicht. Met oog voor de omgeving zoeken we hierbij naar de balans tussen kosten, prestaties en risico's.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 hebben we constant de samenhang tussen strategische doelen en daadwerkelijke uitvoering van inspectie-, onderhoud- en vervangingswerkzaamheden in beeld gehouden. De watercrisis heeft ons tot keuzes gebracht, waarbij alle prioriteit is gegeven aan het herstellen van de schade na de watercrisis, dit vooral om risico's voor onze omgeving zoveel mogelijk te beperken. Naast deze herstelwerkzaamheden hebben reguliere inspecties, onderhoud- en vervangingswerkzaamheden verder plaats gevonden.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We kennen onze assets en weten van de risicovolle assets wat de staat daarvan is.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In 2021 zijn inspecties uitgevoerd conform het instandhoudingsplan areaal. Deze inspecties zijn visueel en geven een beeld van de staat van onze assets. Daarbij heeft de watercrisis ons ook verder inzicht gegeven in de risicovolle assets. In het assetmanagementsysteem INFOR zijn alle schadelocaties van de watercrisis geregistreerd en via de Centrale Regiekamer (CRK) hebben we het totaal overzicht kunnen bewaken en het herstel van deze locaties kunnen volgen. Parallel heeft in 2021 een pilot plaats gevonden om naast de visuele inspecties ook bouwkundig een beeld te verkrijgen van de staat van onze assets. Hiervoor wordt de NEN 2767 toegepast. De ervaringen uit deze pilot worden meegenomen in de verdere ontwikkeling van assetmanagement en INFOR in het bijzonder.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Bestuur en organisatie					
1) % van de facturen dat binnen 30 dagen betaald is	100%	93%	93%	100 %	- ¹
2) gemiddelde betaaltermijn facturen (in dagen)	< 30	17	17	< 30	- ¹

¹ geen einddatum, dient te allen tijde te voldoen.

Toelichting

- 1) n.v.t.
2) n.v.t.

Bestuurlijke vernieuwing

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We bieden ruimte voor samenspraak en (burger- en overheids)participatie.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Door corona heeft samenspraak en (burger- en overheids)participatie hoofdzakelijk digitaal plaats gevonden middels diverse media. Waar mogelijk hebben we, in kleine setting en binnen de dan geldende corona maatregelen mensen getroffen, bv in het kader van gevoelige casussen in de nasleep van de hoogwatercrisis van juli. In overleg met partners, is een deel van de hiermee samenhangende bewonersbijeenkomsten verplaatst naar 2022 om bewoners en overheden (hopelijk) wel fysiek te kunnen ontvangen.

Strategie en communicatie

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We stellen een corporate communicatiebeleid op.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Er is een corporate communicatiekader opgesteld en voorgelegd aan het bestuur (DB en AB).

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We vergroten de zichtbaarheid van het waterschap.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Het corporate communicatiekader is er. In de communicatie deelplannen worden communicatiethema's verder uitgewerkt en aan het DB voor akkoord voorgelegd en ter kennisname gestuurd aan het AB. De uitwerking van de plannen is vanwege de watercrisis 2021 vertraagd. Er volgt een planning voor de deelplannen.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We geven invulling aan innovatie o.a. met proefregio's. We leren al doende.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De proefregio's zijn in ontwikkeling. De resultaten van de pilot met het datagedreven model (AI) zijn nog niet bekend. "Open-source non-contact river flow observations" heeft perspectievolle resultaten. De metingen zijn gecontinueerd. In zijn algemeenheid heeft de watercrisis geleid tot veel activiteiten van kennisinstellingen zoals de TU Delft die de samenwerking met WL actief vorm geven.
	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We stellen een beleid 'Duurzaamheid' op.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De Nota 'Samen Duurzaam' met het duurzaamheidsbeleid van WL en WBL is 10 maart 2021 door uw bestuur vastgesteld.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Bestuur en organisatie					
3) naamsbekendheid van WL bij inwoners	72%	98%	98%	80%	2025
4) % klachten binnen wettelijke termijn afgehandeld	100%	100%	100%	100%	- ¹
5) % behandelde bewaarschriften binnen wettelijke termijn afgehandeld	100%	67%	67%	100%	- ¹

¹ geen einddatum, dient te allen tijde te voldoen.

Toelichting

- 3) n.v.t.
- 4) n.v.t.
- 5) n.v.t.

Modern werkgeverschap en organisatie

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • WL heeft de komende tien jaar te maken met een grote uitstroom in verband met pensionering en staat voor een aantal ontwikkelingen, zoals de digitalisering en de Omgevingswet. Die uitdagingen vragen nieuwe kennis, competenties en extra capaciteit om zo een passend medewerkersbestand te krijgen en houden. Aan de hand van Strategische Personeel Planning (SPP) is de personele capaciteit vertaald in de formatie en bezetting 2020-2025. Dit is een continu proces om ontwikkelingen te verwerken en daarmee te anticiperen op de in-, door- en uitstroom van medewerkers. Er wordt in 2021 een start gemaakt met het onderzoek naar de mogelijkheden en kansen van digitalisering binnen SPP. Daarnaast vindt er een onderzoek plaats naar de arbeidsmarktbenadering van Waterschap Limburg, om eventuele (innovatieve) maatregelen te treffen richting toekomst. In 2020 zijn met name in relatie tot de Kadernota-vacatures veel nieuwe medewerkers geworven. Nieuwe kennis en competenties worden daardoor ingezet. De uitstroom in 2021 i.r.t. pensionering is beperkt (6 medewerkers).
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Strategische PersoneelsPlanning (SSP) is een doorlopend proces. Begin 2021 is de formatie en bezetting in het DT/MT behandeld en gedurende het jaar zijn actualisaties daarvan gedeeld voor eventuele bijsturing. In het 2e kwartaal zijn personele mobiliteitsvraagstukken besproken in de zin van eventuele kansen in relatie tot interne vacatures in 2021. In het kader van ‘vast voor inhuur’ (m.n. HWBP) zijn een aantal mensen in dienst genomen i.p.v. structurele inhuur. In de kadernota 2022 – 2027 zijn ontwikkelingen in beeld gebracht en vertaald naar capaciteitsnoodzaak.

	<p>Deze zijn opgenomen in de begroting vanaf 2022. Tussentijdse ontwikkelingen zijn behandeld aan de hand van afzonderlijke capaciteitsvoorstellen in het DT. Naar aanleiding van de watercrisis zijn taskforces opgericht, waarvoor in voorkomende gevallen extra personeelscapaciteit is ingezet.</p> <p>Digitalisering heeft in coronatijd een versnelling gekregen. Door studenten is een onderzoek gedaan bij medewerkers. De medewerkers binnen Waterschap Limburg staan positief ten opzichte van digitalisering. Jongeren en/of hoger opgeleiden kunnen hierop in het algemeen gemakkelijker anticiperen dan ouderen en lager opgeleiden. Belangrijk is om gewenst gedrag te blijven stimuleren.</p> <p>De organisatie en medewerkers zijn duidelijk in beweging, wat ook blijkt uit een hoge in- door- en uitstroom. Dit komt door pensionering, nieuwe functies en in- of externe mobiliteit. Personele mobiliteit wordt gestimuleerd, dit om aan te blijven sluiten bij de capaciteitsvraag en in relatie tot persoonlijke ontwikkeling.</p> <p>De schaarste op de arbeidsmarkt is toegenomen. Hierdoor zijn met name specialistische en technische functies lastiger invulbaar. Er is gebruik gemaakt van verschillende manieren van werving om ook latent werkzoekenden te bereiken. We benaderen de potentiële arbeidsmarkt steeds actiever. Dit via social media, gespecialiseerde recruiters, ons eigen netwerk en door in verbinding te blijven met opleidingen en studenten. In enkele gevallen zijn vacatures ingevuld door talentvolle oud-stagiairs.</p>
--	---

	<p>Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?</p> <ul style="list-style-type: none"> Om één van de beste werkgevers van Nederland te blijven, investeren we in duurzame inzetbaarheid, gesprekcyclus, opleidingen en mobiliteit. In 2021 krijgt het vitaliteitsbeleid voor alle groepen medewerkers verder vorm. Binnen de organisatie wordt het geven en ontvangen van feedback, als onderdeel van de gesprekscyclus, gestimuleerd. Het volgen van opleidingen is een onderwerp binnen de gesprekscyclus en er wordt gewerkt aan de hand van een (jaarlijks) organisatiebreed opleidingsplan, waarbij de interne opleidingen 'Stroming' vorm krijgt. De personele mobiliteit is een structureel punt van aandacht (basis; strategische personeelsplanning en persoonlijke ontwikkeling). In 2021 vindt een onderzoek plaats naar welke mogelijkheden ontwikkeld kunnen worden op het gebied van Talentmanagement/Performance Management binnen de organisatie.
	<p>Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?</p> <ul style="list-style-type: none"> Het duurzame inzetbaarheidsbeleid en het jaarplan 2022 is opgesteld en beschikbaar voor uitvoering. Begin 2022 wordt het beleid/actieplan ter vaststelling voorgelegd aan directie en OR. Begin van het jaar is een opleidingsplan 2021 opgesteld en gedurende het jaar tot uitvoering gebracht.

	<p>De gesprekscyclus met medewerkers kan gedurende het gehele jaar plaatsvinden, behoudends de eindevaluatie (die moet vóór 15 december).</p> <p>Personele mobiliteit is onderwerp bij strategische personeelsplanning en de gesprekscyclus.</p> <p>Medio 2021 heeft vanuit het DT/MT/OR een verkenning plaatsgevonden in relatie tot personele mobiliteit (afstemming vraag/aanbod i.r.t. interne vacatures). Tijdens de DT/MT/OR sessie is besloten om in 2021 geen nader onderzoek te doen naar Talentmanagement/Performance Management. Dit meer beleidsmatige deel komt een ander jaar aan de orde als onderdeel van Eenvoud & Focus.</p> <p>In relatie tot de Wet Banenafpraak geldt dat we als werkgever een aantal medewerkers uit deze doelgroep werk dienen aan te bieden. Voor 2021 hebben wij als organisatie ruim 12 banen van 25,5 uur (conform de wet) ingevuld. Daarmee voldoen wij zo goed als (94%) aan het quotumpercentage 2021.</p>
--	--

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We implementeren het actieplan Eenvoud & Focus (organisatieontwikkeling) zodat we als moderne en flexibele organisatie toekomstbestendig blijven. De cyclus van Strategische Personeel Planning (SPP) wordt hiervoor gebruikt, om daarmee medewerkers optimaal te kunnen inzetten en (persoonlijke) ontwikkeling vorm te geven. Daarbij worden de instrumenten zoals de gesprekscyclus, opleidingen, werving & selectie en mobiliteit benut. Om de koers te concretiseren worden de clusterkompassen als instrument ingezet.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Strategische personeelsplanning is hiervoor een belangrijke kapstok. De formatie en bezetting is daarbij een belangrijk kader. Kijkend naar het organisatiebelang is een slimme inzet van medewerkers op basis van (potentiële) kennis/kunde, vaardigheden en motivatie m.b.t. vandaag en morgen belangrijk. De gesprekscyclus, opleidingen, personele mobiliteit W&S zijn hiervoor bestaande 'instrumenten/middelen' die continu worden ingezet. Nieuwe inzichten en ontwikkelingen blijven we gebruiken om modern, flexibel en toekomstbestendig te blijven.</p>

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • De resultaten van het Medewerkers Belevingsonderzoek (MBO) 2019 en 2020 worden met elkaar vergeleken en geanalyseerd. Daaruit worden verbeterpunten en tops gedestilleerd en actiepunten geformuleerd.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>De resultaten van het COVID-19 onderzoek 2020 zijn gedeeld met de managers. Daarnaast zijn de resultaten van het onderzoek meegenomen in het project 'post corona werken', om te komen tot passende oplossingen voor gebouw, mens en ICT na corona.</p> <p>Eind 2021 heeft een nieuw Medewerkers Belevingsonderzoek (MBO) plaatsgevonden. De resultaten en eventuele acties daarop worden in 2022 gedeeld en bepaald.</p>

ICT en Data

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Onze ICT-omgeving is beschikbaar en veilig en we ontwikkelen continu door.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De ICT-omgeving van WL voldoet aan de gestelde beschikbaarheid van 95%.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We stellen informatiebeleid op en ontwikkelen door naar een data gedreven organisatie. De Centrale Regiekamer (CRK) ontwikkelt zich dit jaar door tot het informatieknooppunt van het Watersysteem. Modellen en data worden geïntegreerd in de CRK zodat we in staat zijn om de actuele stand van zaken te volgen en te bewaken en in te spelen op ontwikkelingen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	De visie ‘Data gedreven Werken’ is afgerond en wordt in 2022 in de organisatie gecommuniceerd. Het informatieknooppunt CRK gaat het fundament bieden om relevante data van het waterschap met elkaar te verbinden om zo een beter overzicht en nieuwe inzichten te verkrijgen.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We verzorgen het inwinnen, verwerken, onderhouden en beschikbaar stellen van statische GEO-gerelateerde data volgens vastgestelde afspraken (beheerorganisatie). Op die manier staan we garant voor de kwaliteit van deze gegevens. De dynamische, water gerelateerde data (fysisch/chemische, hydrologisch, ecologisch) worden in 2021 (projectmatig) op orde gebracht.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Via het raamcontract gegevensinwinning zijn ruim 120 km watergangen en meer dan 600 kunstwerken ingemeten. Hierbij is begonnen met de Geul inclusief zijtakken en kunstwerken. Na voltooiing van de Geul is het inmeten voortgezet bij de Brabantse afwateringen. Gelijkijdig wordt het inmeten van de Grote Molenbeek voorbereid. De opdrachten worden verstrekt in overleg met de hydrologen zodat zoveel mogelijk wordt voorzien in de informatiebehoefte die zij hebben ten aanzien van de geplande modelleringen voor klimaatadaptatie.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We werken samen met andere waterschappen, gemeenten en het Rijk om de kosten van de digitale transformatie zo laag mogelijk te houden en de toegevoegde waarde voor onze burgers zo groot mogelijk te maken.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In Het Waterschapshuis-verband (HWH) worden projecten en initiatieven gedeeld. Waterschap Limburg neemt hier actief aan deel. Daarnaast lopen er initiatieven met de Brabantse Waterschappen en de Universiteit Wageningen (Digital Twin).

Roadmap Informatievoorziening 2017-2021

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> De Roadmap Informatievoorziening (ICT) is een projecten portofolio van ICT-gerelateerde projecten. Binnen de Roadmap worden projecten uitgevoerd die een wettelijk grondslag hebben (bijvoorbeeld in het kader van de digitale dienstverlening, Omgevingswet, etc.). Daarnaast worden er projecten uitgevoerd om de digitalisering te verbeteren. We voeren de Roadmap informatievoorziening (ICT) uit.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	In de Roadmap Informatievoorziening zijn we bezig met de doorontwikkeling van onze ICT-omgeving en starten we nieuwe initiatieven in het kader van datagedreven werken en verdere digitalisering. In 2021 zijn de volgende projecten opgeleverd: een visie datagedreven werken, hybride vergaderen binnen WL, Europese aanbesteding laptops, migratie zaakstelsel, implementatie Ms Office 365, kennisbank WL, informatiebeveiliging audits, opstart informatieknooppunt en verplichtingen digitale dienstverlening.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Bestuur en organisatie					
6) % beschikbaarheid applicaties en ICT-infrastructuur	95%	99,9%	99,9%	95%	- ¹

¹ geen einddatum, dient te allen tijde te voldoen.

Toelichting

- 7) de beschikbaarheid van de ICT-infrastructuur heeft geen grote verstoringen gehad. Op een korte uitval van verbindingen of enkele informatiesystemen na zijn er geen grote verstoringen geweest in 2021.

Internationale samenwerking

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Waterschap Limburg heeft zich geëngageerd aan de internationale samenwerking Blue Deal. Hierbij helpen Nederlandse waterschappen wereldwijd in het streven naar veilig en drinkbaar water. We bieden hulp, creëren kansen voor het bedrijfsleven en leren van andere landen. Zo blijven de Nederlandse waterbeheerders hun werk verbeteren.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Sinds het najaar van 2021 zijn er door corona weer eerste fysieke werkbezoeken mogelijk geweest. Voor Blue Deal Colombia en Roemenië zijn we diverse malen op missie geweest. Deze programma's zijn nader door WL collega's bemenst. Voor eSwatini zijn de voorbereidingen in volle gang, nu nog digitaal, in 2022 ook fysiek. Dit in combinatie met een nadere verkenning voor Blue Deal Zuid-Afrika. We sorteren ons voort op inzet op St Maarten (WBL). Samenwerking met WereldWaterNet wordt nader vormgegeven, in Laos is bijdragen tot nog toe complex. Mede door corona is een nieuwe internationale reisverzekering afgesloten. Eind 2021 is ons AB bijgepraat over de laatste ontwikkelingen.

Innovatie en duurzaamheid

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We innoveren om vanuit vernieuwing en verbetering bij te dragen aan optimaal, efficiënt en veilig waterbeheer. Innovatie en optimalisatie gaat over nieuwe producten ontwikkelen én over het verbeteren van bestaande producten of processen. Met en zonder inzet van extra middelen.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Tot dusverre hebben dertien initiatieven in 2021 gebruik gemaakt van het innovatie- en duurzaamheidsfonds. De Water Innovation Challenge 2022 is gestart in 2021 en loopt door tot medio 2022 (organisatie door WML/WBL/WL). Doelgroep zijn onderwijsinstellingen van MBO-HBO-WO met als thema waterbeschikbaarheid. Mogelijk komen mooie creatieve ideeën naar voren.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Het werkproces innovatie en duurzaamheid (innovatie funnel) is ingericht en hierin zullen de meest waardevolle ideeën tot uitvoer gebracht worden. Dit met het oog op optimaal, efficiënt en veilig waterbeheer.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Alle ideeën en initiatieven worden beoordeeld en conform mandaat ter besluitvorming voorgelegd. Op 31 december 2021 is 13 maal gebruik gemaakt van het innovatie- en duurzaamheidsfonds.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • We zoeken aansluiting bij innovatieve en duurzame bedrijven, kijken voortdurend wat we van anderen kunnen leren en overnemen. Ook hier de blik vol naar buiten.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Binnen de mogelijkheden die er zijn wordt actief de samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen opgezocht. Met veel kennisinstellingen zijn relaties gelegd. Ook bedrijven/startups die raakvlakken hebben met de werkzaamheden van het waterschap worden actief benaderd/gemonitord. Dit is een continue proces. Ook door de Water Innovation Challenge worden de contacten en samenwerking opgezocht.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> • Om succesvol te innoveren en optimaliseren is samenwerking essentieel. Deze wordt actief opgezocht door relaties verder uit te bouwen gericht op meervoudige waarde creatie.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Binnen de mogelijkheden die er zijn wordt actief de samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen opgezocht. Met nagenoeg alle kennisinstellingen zijn relaties gelegd. Ook bedrijven/startups die raakvlakken hebben met de werkzaamheden van het waterschap worden actief benaderd/gemonitord. Dit is een continue proces.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 voeren we het duurzaamheidsprogramma uit om de doelen en doelstellingen die in 2020 zijn vastgesteld te bereiken.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	<p>Het meerjarig actieplan is in voorbereiding. Landelijk wordt in unieverband samengewerkt aan een plan van aanpak implementatie strategie duurzaam opdrachtgeverschap waterschappen. Het heeft meerwaarde om dit samen in Unieverband op te pakken en hier een gezamenlijke lijn in te volgen met leren van elkaar.</p> <p>Aantal uitgevoerde acties die bijdragen aan de strategische doelen van "Samen Duurzaam":</p> <ul style="list-style-type: none"> Start met CO₂ prestatieladder en hiermee introductie van management systeem om broeikasgassen te reduceren. Certificering is gepland Q2 2022; Mobiliteitsscan uitvoer in 2022 (een van de substantiële knoppen van WL om CO₂ te reduceren); Organiseren duurzaamheidsstrainingen voor projecten en programma's (bewustwording, ambitie, hulpmiddelen etc.) om duurzaamheid binnen projecten en programma's te implementeren (uitvoer in 2022); Duurzaamheid in houding en gedrag o.a. footprintchallenge, "gas op groen", watermerkenweken, continu onderdeel van interne communicatie en kompassen (gesprekscyclus).

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> We hebben aandacht voor technische innovatie én voor sociale innovatie: bestuurlijke vernieuwing, gebiedsmanagement en participatie van inwoners en medewerkers.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Innovatie en duurzaamheid zijn speerpunten van het organisatieontwikkelingstraject "Eenvoud en Focus", met als doel collega's te stimuleren tot transitie. In de programma's en projecten worden innovatieve werkwijzen ingezet.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Innovatie doen we samen met de omgeving. Daarom werken WL en WBL samen met de gouden driehoek van opleidingsinstituten, bedrijfsleven en kenniscentra. In 2021 de gouden driehoek uitbreiden. Dit betekent van een triple helix aanpak naar een multi helix. Niet langer alleen een driehoek tussen overheid-bedrijfsleven-onderwijs vormen. Burgers, klanten, consumenten, investeerders, designers, kunstenaars en corporaties erbij betrekken. Zoeken naar verbindingen tussen technologie, design en sociale innovatie en hiertoe een plan opstellen hoe dit structureel in te richten.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Binnen de mogelijkheden die er zijn wordt actief de samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen opgezocht. Met nagenoeg alle kennisinstellingen (in de omgeving) zijn relaties gelegd. Ook bedrijven/startups die raakvlakken hebben met de werkzaamheden van het waterschap worden actief benaderd/gemonitord. Dit is een continue proces waarbij een concreet plan niet aan de orde is.

	Begroting 2021 - wat gaan we ervoor doen in 2021?
	<ul style="list-style-type: none"> Vanuit het programma WiB omarmen wij initiatieven om op diverse terreinen regenwater af te koppelen van het riool. We zijn op dit moment betrokken bij een aantal initiatieven.
	Jaarrekening/jaarverslag 2021 - wat hebben we ervoor gedaan in 2021?
●	Binnen de projecten Water in Balans stimuleren we gemeenten om zowel privaat als publiek het regenwater af te koppelen om zo de wateroverlast te beperken. Een van de projecten waar dit nu actief gebeurd is in de gebiedspilot Meerssen voor het bedrijven terrein Bamford (Ulestraten). Omdat uit de haalbaarheidsstudie afkoppelen in de gebiedspilots Meerssen en Oirsbeek is gebleken dat dit afkoppelen op lössgrond niet gemakkelijk en daarmee duur en tijdrovend is, is het waterschap in 2021 - samen met Zuid-Limburgse gemeenten - een onderzoek gestart naar optimalisatie van infiltratiemogelijkheden.

Indicator	Begroting 2021	NJR 2021 1 sep 2021	JRK 2021 31 dec 2021	Einddoel	Jaar
Bestuur en organisatie					
7) innovatieve en duurzame initiatieven uitgewerkt in pilots/deelnames	7	7	13	15	2025

Toelichting

8) 13 initiatieven hebben gebruik gemaakt van het innovatie- en duurzaamheidsfonds in 2021.

Wat heeft het gekost?**Exploitatie**

Programma Bestuur en Organisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Kosten	66.431.700	68.629.704	66.180.011
Opbrengsten	3.519.400	4.921.520	4.283.619
Netto kosten	62.912.300	63.708.184	61.896.392
Bijdrage aan WBL	2.930.900	2.930.900	2.930.812
Bijdrage aan BsGW	4.385.700	4.385.700	4.382.981
Doorberekende kosten naar de primaire programma's	-56.494.500	-56.494.500	-55.133.802
Totaal na doorberekening	13.734.400	14.530.284	14.076.383

Toelichting

- De kosten zijn voor 96% gerealiseerd. De lagere realisatie wordt vooral veroorzaakt door lagere personeelslasten, nader toegelicht in paragraaf 10.1. Bovendien zijn de kapitaallasten lager als gevolg van minder investeringsuitgaven en zijn minder diensten derden afgenomen dan gebudgetteerd. Aan de voorziening 'persoonsgebonden basisbudget' is op basis van de nieuwe cao meer toegevoegd dan gebudgetteerd.
- De opbrengsten zijn gedaald doordat minder uren op projecten zijn geactiveerd, omdat minder uren aan projecten zijn besteed. Daar staat tegenover dat de baten in verband met detachering personeel en uitkeringen salarissen en sociale lasten vanuit het UvW in verband met ziekte en/of zwangerschap zijn toegenomen.

Tenslotte zijn de opbrengsten gestegen omdat met de vrijval van de voorziening pensioen- en uitkeringsverplichtingen geen rekening was gehouden.

- De bijdrage aan BsGW is lager als gevolg van de toetreding van de gemeente Mook en Middelaar per 1 januari 2021 tot de BsGW.
- Als gevolg van lagere kosten dalen de doorberekende kosten naar de primaire programma's eveneens.

Investeringen

INVESTERINGSOBJECT PER PROGRAMMA (Bedragen x 1.000)								
Project	AT	Omschrijving	UITGAVEN 2021			INKOMSTEN 2021		
			Begroting		Realisatie	Begroting		Realisatie
			Primitief	Gewijzigd		Primitief	Gewijzigd	
P501003	10	Projecten facilitair 2018-2019	-	36	19	-	-	-
P501005	20	Verbouwing locatie Horst	225	803	683	-	-	-
P502014	5	Roadmap Informatievoorziening 2017-2021	650	650	728	-	-	-
	10	Projecten facilitair 2020/2021 ev.	50	50	-	-	-	-
PROGRAMMA BESTUUR EN ORGANISATIE			925	1.539	1.430	-	-	-

Toelichting

De uitgaven zijn voor 93% gerealiseerd (- € 109.000).

- De meerkosten bij Informatievoorziening komt door meer uitgaven voor AV middelen op kantoor en thuiswerkplekken.

4 Overige paragrafen

4.1 Ontwikkelingen en uitgangspunten

De Begroting 2021 is 25 november 2020 vastgesteld door het algemeen bestuur, met onderstaande interne en externe factoren is in de begroting rekening gehouden.

Onderdeel	Uitgangspunt 2021
Interne factoren	
Basis	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarrekening 2019 WL • Begroting 2020 WL, inclusief de wijzigingen tot en met de AB-vergadering maart 2020 • Waterbeheersplan 2016-2021
Verplichte uitgaven	<ul style="list-style-type: none"> • Begroting WBL 2021 • Begroting BsGW 2021
Afschrijvingsmethodiek	
- Gebouwen	30 jaar
- Waterstaatkundige werken	30 jaar
- Hoogwaterbeschermingsprogramma (HW)	30 jaar
- Civielbouwkundige werken	30 jaar
- Elektromechanische werken	15 jaar
- Inventaris	10 jaar
- Tractiemiddelen	≤ 10 jaar
- Hardware	≤ 5 jaar
- Immateriële activa	≤ 5 jaar
Oninbaarheid	0,50% van het belastingvolume
Onvoorzien	0,40% van het begrotingstotaal
Externe factoren	
Basis	<ul style="list-style-type: none"> • Waterschapswet artikel 77, 100 en 101 • Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) • Burgerlijk Wetboek BWII • EMU verplichtingen voor waterschappen
Kosten / Inflatie	2%
Personeelskosten	3%
Rente langlopende leningen	1,5%
Rente kortlopende leningen	0,0%
Rente reserves en voorzieningen	0,0%

De economische effecten als gevolg van de Coronacrisis heeft evenals vorig jaar in het verslagjaar een effect gehad op de gehanteerde uitgangspunten (zie ook paragraaf 4.6.1).

De realisatie in het verslagjaar wijkt dan ook op een aantal onderdelen af en wordt onderstaand beknopt toegelicht.

- **Kosten / Inflatie.**
In de begroting was rekening gehouden met een inflatiepercentage van 2% terwijl de daadwerkelijke inflatie in het verslagjaar 2,7% bedroeg (zie ook paragraaf 4.6.1).

- **Personeelskosten.**
In de begroting is rekening gehouden met een indexering van de loonsom met 3% per 1 januari 2021. De CAO werken voor waterschappen die in april 2021 is afgesloten heeft een looptijd van 1 januari 2021 tot 1 januari 2022. Hierin is een verhoging voorzien van de schaalbedragen met € 50 en het IKB-percentage met 0,5% per 1 januari 2021 en een salarisstijging van 0,5% per 1 juli 2021. In het verslagjaar heeft dit niet geleid tot een extra stijging van de salarissen.
- **Rente langlopende leningen.**
Voor langlopende leningen is in de begroting uitgegaan van een rentepercentage van 1,5%. Door de achterblijvende economisch groei als gevolg van de Coronacrisis is de langlopende rente in het verslagjaar laag gebleven en bedroeg op het einde van het verslagjaar 0,70% voor een 25 jarige rentevaste lening (zie ook paragraaf 4.6.1).
- **Rente kortlopende leningen.**
Door de lage inflatie is de kortlopende rente (lees debetrente) in het verslagjaar extreem laag gebleven. In de begroting werd uitgegaan van een percentage van 0% dat in het verslagjaar niet is veranderd (zie ook paragraaf 4.6.1).
- **Rente reserves en voorzieningen.**
Over de reserves en voorzieningen wordt rente toegerekend aan de exploitatie. Het gehanteerde rentepercentage is op begrotingsbasis gelijk aan het rentepercentage van de kortlopende geldleningen. Doordat de korte (credit)rente in het gehele verslagjaar op 0% is gebleven, wijkt dit percentage niet af van de raming.

4.2 Incidentele opbrengsten en kosten

Incidentele opbrengsten en kosten kunnen leiden tot minder inzicht in het reguliere (meerjarig) beeld van opbrengsten en kosten, en dus de netto kosten. Daarnaast zijn deze elementen relevant voor het beoordelen van de financiële positie. In de BBVW is dan ook voorgeschreven dat de incidentele opbrengsten en kosten in een aparte paragraaf dienen te worden toegelicht. Bij hantering van het begrip incidenteel is sprake indien opbrengsten en kosten zich maximaal drie jaar voordoen.

Incidentele opbrengsten en kosten > € 100.000	Jaar van vrijval	Bedrag
Opbrengsten		
Uitlening van personeel en vergoeding door uitkeringsinstanties	n.v.t.	118.000
Verkoop van grond	n.v.t.	404.000
Vergoeding Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) agv watercrisis	n.v.t.	6.940.000
Bijdrage provincie Limburg positief projectresultaat Ooijen-Wanssum	n.v.t.	696.000
Belastingopbrengsten, kwijtschelding en oninbaar oude jaren	n.v.t.	769.000
Vrijval voorziening bestuurderspensioenen en uitkeringsverplichtingen	n.v.t.	130.000
Kosten		
Calamiteiten	n.v.t.	5.615.000
Incidentele kosten t.l.v. bestemmingsreserves	n.v.t.	1.200.000
Toevoeging aan voorzieningen	n.v.t.	15.082.000

4.3 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

In de BBVW is opgenomen dat onttrekkingen aan de overige bestemmingsreserves en voorzieningen expliciet dienen te worden toegelicht in de begroting en de programmarekening. In paragraaf 7.5, vaste passiva, worden de mutaties op de reserves en voorzieningen in de balans nader toegelicht.

Voor alle mutaties op de reserves en voorzieningen, inclusief het doel en de omvang, zie hoofdstuk 7 en bijlage B.

4.4 Waterschapsbelastingen

De financieringsstructuur bestaat uit twee heffingen, te weten een watersysteemheffing en een zuiveringsheffing (indirecte lozingen). Beide zijn geregeld in de Waterschapswet.

De verontreinigingsheffing (directe lozingen op oppervlakte water) is gebaseerd op de Wet verontreiniging oppervlaktewater (Wvo).

De kosten van de waterkwantiteit, de waterkering en de zogenoemde passieve kwaliteit (o.a. integraal waterbeheer, monitoring en sanering van verontreinigde waterbodems), worden gefinancierd uit de watersysteemheffing, opgebracht door inwoners en de eigenaren van gebouwde, ongebouwde onroerende zaken en natuurterreinen. De zuiveringsheffing is toegespitst op de kosten van de zuivering, het transport van afvalwater en de verwerking van het zuiveringsslib.

Voor de belastingtarieven 2021 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de geraamde opbrengst waterschapslasten 2021;

Belastingopbrengst	Begroting 2021
Watersysteemheffing	80.677.400
Zuiveringsheffing	85.512.700
Verontreinigingsheffing	422.300
Totaal	166.612.400

- de belastingmaatstaven zoals verwoord in de notitie 'prognose opbrengst waterschapshoofden 2021' van de Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW).

Watersysteemheffing

Naast de opbrengst 2021 beïnvloedt nog een aantal elementen de tarieven van de watersysteemheffing, te weten:

- de kostentoedeling per 1 januari 2017 van het watersysteembeheer;

Watersysteembeheer	Kostentoedelingsverordening 2017
Ingezetenen	40,00%
Zakelijk gerechtigden gebouwd	48,96%
Zakelijk gerechtigden ongebouwd	10,81%
Zakelijk gerechtigden natuurterreinen	0,23%
Totaal	100,00%

- De tariefdifferentiatie voor verharde wegen waarbij een gedifferentieerd tarief wordt gehanteerd dat 400% hoger is dan het tarief voor het 'overig ongebouwd' (verhouding 1:5).

3. De rechtstreekse toedeling van categorie gebonden kosten aan de betreffende categorieën, te weten de perceptiekosten, de kosten van de wet WOZ en de kosten van verkiezingen.
4. Het reguliere accres en het effect van de hertaxatie bij het gebouwd als gevolg van de jaarlijkse herwaardering van de wet WOZ. Op basis van de voorlopige inzichten is uitgegaan van een waardestijging in het beheergebied van Waterschap Limburg 7,09% (te weten accres +0,15% en hertaxatie +6,94%).
5. De doorvertaling van de belastingbestanden op perceelniveau voor de categorie natuur en ongebouwd.
6. De uitspraak van de Hoge Raad van 22 juni 2018 waardoor Rijkswateren niet meer mogen worden belast.
7. De uitspraak van de Hoge Raad van 9 november 2018 dat onder het begrip 'verharde openbare wegen' alleen het feitelijk verharde gedeelte van een openbare weg moet worden verstaan.
8. De ontwikkeling van het aantal ingezetenen.

Voor de bepaling van de tarieven voor de categorie gebouwd wordt als heffingsmaatstaf een percentage van de WOZ-waarde gehanteerd. Bij de berekening van het tarief gebouwd is uitgegaan van een percentage van vier decimalen achter de komma. In verband met de jaarlijkse herwaardering van de WOZ is de waarde peildatum één jaar voor het begin van het kalenderjaar, waarvoor de WOZ-waarde geldt. De waarde peildatum voor het belastingjaar 2021 was 1 januari 2020.

Zuiveringsheffing

Het tarief van de zuiveringsheffing is bepaald door de opbrengst zuiveringsbeheer te delen door het aantal vervuilingseenheden indirecte lozingen, 1.620.000 voor 2021.

Verontreinigingsheffing

Het tarief voor de verontreinigingsheffing is gelijk aan het tarief van de zuiveringsheffing. Het aantal vervuilingseenheden directe lozingen bedroeg in 2021 8.000.

Tarievenoverzicht

Onderstaand zijn de bij de aanslagoplegging 2021 gehanteerde tarieven 2021 weergegeven, zoals vastgesteld door het algemeen bestuur op 25 november 2020.

Categorie	Tarief 2021
Watersysteembeheer	
Ongebouwd (per hectare):	
- Openbare landwegen	276,20
- Overig ongebouwd	55,24
Natuur (per hectare)	3,83
Gebouwd (percentage van WOZ-waarde)	0,0263%
Ingezetenen (per wooneenheid)	66,86
Zuiveringsbeheer	
Zuiveringsheffing (per heffingseenheid)	52,79
Verontreinigingsheffing	
Verontreinigingsheffing (per heffingseenheid)	52,79

Opbrengst waterschapslasten

Voor een overzicht van de belastingopbrengsten en een analyse raming versus realisatie wordt verwezen naar hoofdstuk 9 en paragraaf 10.2. Voor de mate van kostendekkendheid van de belastingopbrengsten in relatie tot de egalisatiereserves watersysteemheffing en zuiveringsheffing wordt verwezen naar bijlage B reserves en voorzieningen.

Kwijtschelding en oninbaarheid

De belastingopbrengst wordt gecorrigeerd voor kwijtschelding en oninbaarheid.

- Kwijtschelding wordt alleen verleend voor het ingezetendeel van de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing (huishoudens). Bij kwijtschelding wordt als norm 100% van de bijstandsnorm gehanteerd. Daarnaast wordt automatisch kwijtschelding verleend aan de groep AOW'ers die voldoen aan de vermogensnormen en verder geen aanvullend pensioen hebben.
  - Voor de oninbaarheid is in 2021 een percentage gehanteerd van 0,5% van de opbrengst.
- Voor toelichting op deze onderdelen wordt verwezen naar hoofdstuk 9 en paragraaf 10.2.

4.5 Het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de omvang van de risico's (uitgedrukt in €'s) die overblijven na het nemen van preventieve, repressieve en/of correctieve maatregelen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden, waarover de organisatie beschikt of kan beschikken om risico's die niet op enige andere manier zijn afgedekt binnen de begroting op te kunnen vangen. Bijvoorbeeld de post onvoorzien, vrij beschikbare reserves, algemene reserve of onbenutte belastingcapaciteit.

Schematisch kan het weerstandsvermogen als volgt worden weergegeven:

In formulevorm ziet het er zo uit:

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit

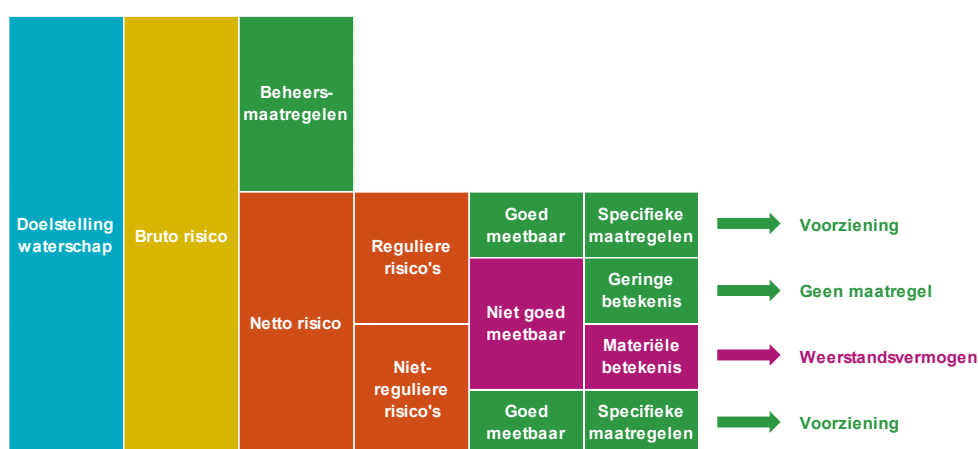
Indien weerstandsvermogen aanwezig is, wordt voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot directe begrotingsmaatregelen zoals bezuinigingen of inkomstenverhogende maatregelen.

Directe begrotingsmaatregelen veroorzaken incidentele pieken in de benodigde omvang van het belastingvolume en/of de uitvoering van de door het bestuur vastgestelde kaders en de programmadoelstellingen, die we niet wenselijk achten.

Risico's

Op grond van de BBVW dient het waterschap jaarlijks in de begroting en jaarrekening een afzonderlijke paragraaf op te nemen waarin wordt ingegaan op het weerstandsvermogen waarbij een relatie dient te worden gelegd tussen risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Samengevat kunnen de risico's en het weerstandsvermogen als volgt schematisch met elkaar in verband worden gebracht.

Risicomanagement

Het weerstandsvermogen is onderdeel van de gehele financiële weerbaarheid van WL waarin ook andere financiële indicatoren een plaats hebben. Het risicomanagementproces is een continu en cyclisch proces om risico's in beeld te krijgen, risico's te beoordelen en af te wegen of er beheersmaatregelen genomen moeten worden. Het in beeld brengen van risico's en getroffen beheersmaatregelen vormt een belangrijk onderdeel van risicomanagement.

In 2020 is door Waterschap Limburg een start gemaakt met de implementatie van een nieuw risicomanagementsysteem. Op basis hiervan is een risico inventarisatie conform de RISMAN methode uitgevoerd. De uitkomst hiervan vormt de basis voor het weerstandsvermogen van het waterschap.

De uitkomst van de eerste risico-inventarisatie in 2020 leverde een benodigde weerstandscapaciteit op van € 4.375.000. De lijst was echter nog niet volledig. Het waterschap is erbij gebaat om snel door te groeien naar een volwaardig risicomanagementsysteem. Het streven is erop gericht dit eind 2022 te bereiken.

In 2021 is de risico-inventarisatie lijst geüpdatet en leverde een benodigde weerstandcapaciteit op van € 7.235.000. De systematiek achter de geüpdatet lijst is meer in lijn gebracht met WBL door het drempelbedrag te laten vervallen en dezelfde gevolg-categorieën te hanteren. De kans-categorieën zijn niet één op één overgenomen, omdat deze voor WL niet toereikend zijn.

Rekening houdend met het voorgaande wordt de stand van de 'algemene reserve watersysteembeheer en zuiveringsbeheer' ultimo 2021 van Waterschap Limburg gehandhaafd op € 8.151.130. Dit bedrag wordt voldoende geacht om risico's en onzekerheden op te vangen. Voor een beschouwing over de stand van de algemene reserves en voorzieningen in het kader van het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de staat B reserves en voorzieningen.

Risico-inventarisatie

Hieronder volgt een toelichting op enkele financiële en inhoudelijk risico's.

Financiële risico's

- ***Opbrengst watersysteemheffing***
Aangezien de berekening van de tarieven watersysteemheffing, naast de 'prognose opbrengst waterschapshheffingen' die jaarlijks voor de begroting door de BsGW wordt afgegeven, gebaseerd is op prognosegegevens kan dit in de realisatie (lees: belastingoplegging) afwijken.
- ***Opbrengst zuiveringsheffing***
Het aantal vervuilingseenheden in ons beheersgebied is de basis voor de heffingen van de opbrengst zuiveringsheffing. De zuiveringsheffing 2021 is gebaseerd op de 'prognose opbrengst waterschapshheffingen' zoals opgenomen in de jaarlijkse afrekening van de BsGW. Omdat de afwikkeling van de zuiveringsheffing een periode van vijf jaar omvat en hierbij sprake is van voorlopige en definitieve aanslagen, kan de realisatie over de hele periode afwijken.
- ***Oninbaar / kwijtschelding***
Voor oninbaarheid is in het verslagjaar een percentage gehanteerd van 0,5% van de opbrengst waterschapslasten. Het effect van oninbaarheid is echter, gelet op het heffing- en invorderings-traject, pas na enkele jaren duidelijk. Ook niet beïnvloedbare factoren kunnen een effect hebben op de oninbaarheid, zoals de gevolgen van de economische situatie en hogere aanslagen. Dit is ook van toepassing op de kwijtschelding, waarbij de economische situatie eveneens een belangrijke rol speelt.
- ***Renterisico's.***
Renterisico's spelen bij de beoordeling van financieringsvraagstukken een belangrijke rol. Aangezien de rentepercentages van de geldleningportefeuille voor de restantlooptijd van de geldleningen vastliggen, is bij het renterisico sprake van een korte termijnrisico. Plotselinge rentestijgingen kunnen tot een incidenteel tekort leiden op de begrote rekeningcourantrente. Door het (eventueel) afsluiten van nieuwe langlopende geldleningen neemt het risico enigszins toe. De rentelasten worden verantwoord op de hulpkostenplaats kapitaallasten en verdisconteerd in het rente omslagpercentage. Een stijging van de marktrente betekent een verhoging van de renteomslag en leidt tot een extra budgettaire last voor het waterschap. Voor het opvangen van mogelijke renteschommelingen is geen voorziening gevormd.
- ***Waterschapsbedrijf Limburg / Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen.***
Het waterschap staat garant voor eventuele tekorten van WBL en BsGW voor zover dit de reservepositie (lees: weerstandsvermogen) van deze partijen, die tot stand is gekomen op basis van een risico-inventarisatie, overschrijdt.

De netto risico's bij beide organisaties zijn per ultimo 2021 becijferd op € 3.340.000 voor WBL (uitgevoerd in 2020 betreft 2 jaarlijkse inventarisatie) en € 1.330.000 voor BsGW (uitgevoerd in 2021) en vormen de basis voor de hoogte van de algemene reserve.

- *Watercrisis 2021*

In 2021 is Limburg geconfronteerd met een watercrisis van een ongekennde omvang. Omdat de financiële verantwoording van de watercrisis in het verslagjaar 2021 dient plaats te vinden zijn de daadwerkelijke kosten van de watercrisis, en de nog te verwachten tegemoetkoming uit de Wet tegemoetkoming Schade bij rampen in Limburg (Wts) in beeld gebracht. Ook is rekening gehouden met de nog te verwachten kosten van 2 grotere schadelocaties, te weten kademuur Valkenburg en stapelmuur Schin op Geul waarvan de werkzaamheden doorlopen tot in 2024.

De uiteindelijke schade wordt bepaald door de taxateurs van het Nederlands Instituut van Register Experts (NIVRE), in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Op basis van deze schade wordt de Wts-vergoeding vastgesteld. De Wts kent verschillende categorieën waarin de schade en kosten worden bepaald. Dit betreft (tussen haakjes vergoedingspercentages Wts): bereddingskosten (65%); opruimingskosten (65%); vaste en vlottende activa (58,5%) en infrastructurele voorzieningen (58,5%).

Op basis van huidige inzichten is de verwachting dat met de (toekomstige) herstelkosten van de locaties Valkenburg en Schin op Geul nog een bedrag van € 9.337.000 gemoeid is. In de jaarrekening is hiervoor de 'voorziening watercrisis 2021' ingesteld en genoemd bedrag toegevoegd. Voor de Wts vergoeding is op basis van de huidige inzichten € 6.940.000 in de jaarrekening opgenomen. Door de complexiteit van de schadelocaties kademuur Valkenburg en stapelmuur Schin op Geul, en het feit dat de tegemoetkoming van de schade (Wts) wordt bepaald door de taxateurs van NIVRE zijn deze bedragen niet 'hard'. Derhalve is ook sprake van een risico zolang de schadelocaties niet definitief zijn hersteld en de Wts vergoeding niet is vastgesteld.

- *Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen*

Op 26 mei 2015 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel 'Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen' aangenomen. De wet is in werking getreden met ingang van boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016 en betekent dat publiekrechtelijke rechtspersonen belastingplichtig worden voor de vennootschapsbelasting, voor zover zij een onderneming drijven. Het uitgangspunt voor de belastingplicht van overheidsondernemingen wordt hiermee omgedraaid ten opzichte van de huidige situatie.

Op grond van huidige wetgeving geldt dat overheidsondernemingen niet belastingplichtig zijn, tenzij zij een in de wet genoemde belaste activiteit uitoefenen. Volgens de nieuwe wetgeving per 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen belastingplichtig, tenzij een wettelijke vrijstelling van toepassing is. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt vennootschapsbelasting betalen.

Op basis van een opgestelde inventarisatie in 2016, getoetst door Ernst & Young belastingadviseurs LLP, zijn voor de (voormalige) waterschappen WRO en WPM geen vpb-plichtige activiteiten gedefinieerd. Op basis van deze bevindingen is de Belastingdienst in oktober 2016 een verzoek voorgelegd over de afstemming van de totale vpb-positie van de beide voormalige waterschappen.

In april 2018 heeft de Belastingdienst op basis hiervan aangegeven dat de beide voormalige waterschappen in 2016 geen vpb-belaste activiteiten hebben uitgevoerd en derhalve ook niet vpb-plichtig zijn.

Omdat per 1 januari 2017 sprake was van een nieuwe identiteit (Waterschap Limburg) gold de afstemming alleen voor 2016. Aangezien zich in 2017 geen nieuwe activiteiten hebben voorgedaan en de bestaande activiteiten geen wijziging hebben ondergaan is in augustus 2018 een nieuw verzoek aan de Belastingdienst voorgelegd over de afstemming van vpb-positie van WL met als conclusie dat de bestaande situatie niet is veranderd en van kracht kan blijven.

De Belastingdienst heeft in januari 2019 ingestemd met ons verzoek en aangegeven dat WL in 2017 geen VpB-belaste activiteiten heeft uitgevoerd en derhalve ook niet vpb-plichtig is.

Om te beoordelen of deze situatie geen wijziging ondergaat vindt jaarlijks een actualisatie van de inventarisatie plaats. Uit de inventarisatie die in 2020 is uitgevoerd is gebleken dat het WL ook in 2019 geen belaste activiteiten heeft uitgevoerd en niet vpb-plichtig is.

- *Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)*
Voor een nadere toelichting op de Wet Hof wordt verwezen naar paragraaf 4.9 EMU-saldo.

Inhoudelijke risico's

- *Schadeclaims/nadeelcompensatie*
In 2014, 2016 en 2021 hebben meerdere delen van het beheergebied forse wateroverlast ondervonden als gevolg van extreme neerslag. Dit heeft geleid tot een groot aantal aansprakelijkstellingen en meerdere gerechtelijke procedures waarvan een aantal nog niet zijn afgerond. Het waterschap is verzekerd voor aansprakelijkheid wegens *onrechtmatig* handelen. Van erkende aansprakelijkstellingen komen dan ook alleen de eigen-risicobedragen van de betreffende WA-polis ten laste van het waterschap. Daarnaast worden er regelmatig verzoeken om schadevergoeding uit hoofde van nadeelcompensatie ingediend. Kosten die voortkomen uit toegewezen verzoeken om nadeelcompensatie vallen niet onder de WA-polis omdat zulke verzoeken berusten op schade in relatie tot *rechtmatige* overheids(project)besluiten. Zulke schade-uitkeringen komen in de regel ten laste van het betreffende project. Het financieel risico van alle verzoeken om schadevergoeding die aan het eind van het verslagjaar nog niet zijn afgerond wordt geschat op € 6,6 miljoen. Daarbij dient te worden opgemerkt, dat het risico per zaak wordt ingeschat van zeer gering tot aannemelijk. In de regel zijn continu een tiental gerechtelijke procedures aanhangig, waarbij het financieel zwaartepunt ligt bij de verzoeken om schadevergoeding uit hoofde van nadeelcompensatie.
- *Afhaakproblematiek, bevolkingskrimp*
Het verlies aan inkomsten vanwege een eventuele bevolkingskrimp of door afhaken van grotere bedrijven die zelf gaan zuiveren is niet onrealistisch. Om in te spelen op deze krimp of mogelijke afhakers wordt de mogelijke inzet van Verdygo (modulaire zuivering) steeds prominenter. In de streefbeelden toekomstvisie heeft ook dit aspect aandacht gekregen.
- *Klimaatverandering; onderdeel maaien*
Effecten van klimaatveranderingen zijn moeilijk voorspelbaar. Indien we te maken krijgen met een meer dan gemiddeld nat jaar bestaat het risico dat de huidige maaifrequentie niet voldoende is en er meer gemaaid dient te worden.

- *Coronacrisis*
De continuïteit van de organisatie is niet in het geding geweest. Op korte termijn is de financiële impact op waterschap Limburg beperkt.
- *Privacy- en informatiebeveiligingsrisico's*
Waterschap Limburg neemt maatregelen om de genoemde risico's te voorkomen door de organisatie AVG-proof en BIO-proof te maken. De kans op bijvoorbeeld het hacken van onze communicatiekanalen blijft aanwezig. Hierdoor kan zowel financiële als imagoschade worden opgelopen.

4.6 De financiering

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De basis van de treasuryfunctie wordt gevormd door het Treasurystatuut. Op 2 januari 2017 heeft het algemeen bestuur het Treasurystatuut 2017 Waterschap Limburg vastgesteld.

De treasuryfunctie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De uitvoering hiervan vereist adequaat handelen in een steeds complexere geld- en kapitaalmarkt.

Drie componenten zijn bij de financiering van belang:

1. rentevisie, de treasuryfunctie en de uitvoering van het treasurybeleid;
2. liquiditeitspositie;
3. treasurybeheer.

Het Treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de treasuryfunctie aan. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de treasuryparagrafen van de begroting en de jaarrekening. In de begroting wordt de uitvoering van het treasurybeleid opgenomen door middel van concrete plannen. In de jaarrekening gaat het om de realisatie van de plannen. Tussentijds wordt gerapporteerd over de treasuryactiviteiten van het 1^e halfjaar van het verslagjaar. Ook dient in de begroting en jaarrekening de berekening van de renterisiconorm te worden opgenomen. Om inzicht te verschaffen in de treasuryactiviteiten van het waterschap is de realisatie weergegeven van deze activiteiten in 2021.

4.6.1 Rentevisie, de treasuryfunctie en de uitvoering van het treasurybeleid

In dit onderdeel worden de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen genoemd die in het verslagjaar invloed hebben gehad op de rentevisie, de treasuryfunctie en de uitvoering van het treasurybeleid.

Interne ontwikkelingen

In het verslagjaar werd (door de BsGW) de aanslag opgelegd van de watersysteem- en de zuiveringsheffing. Bij de watersysteemheffing is het waterschap sinds de invoering van de Wet WOZ voor de aanslagoplegging grotendeels afhankelijk van gemeenten.

Dit heeft in 2021 niet tot problemen geleid. De aanslag over het belastingjaar 2021 is gespreid opgelegd van 31 januari 2021 tot 31 maart 2021.

Externe ontwikkelingen

Inflatie

Ondanks de aanhoudende Coronacrisis is de economie in de eurozone in het verslagjaar gegroeid. In Nederland bedroeg de economische groei in 2021 ruim 2%.

De prijsontwikkeling van de energieprijzen als gevolg van de spanningen tussen de Rusland en de Oekraïne hebben in de laatste maanden van 2021 gezorgd voor een aantrekkende inflatie.

De gemiddelde inflatie in de eurozone is uitgekomen op 2,59% en ligt inmiddels boven het inflatiedoel van 2%. De Nederlandse (geharmoniseerde) inflatie is in vergelijking met de andere Europese landen hoger uitgevallen en heeft in 2021 2,7% bedragen.

Rente(visie)

De Amerikaanse Centrale Bank (Fed) heeft de rente in het verslagjaar niet aangepast maar gehandhaafd op het niveau van 0,25%. Ook de Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente in het verslagjaar ongewijzigd gelaten en gehandhaafd op het niveau van 0%. De depositorente is in 2021 ook niet aangepast en ligt nog altijd op een niveau van min 0,50%.

Bij de vaststelling van de begroting 2021 is uitgegaan van een rentepercentage van 0% voor de korte rente. De lange rente, die in tegenstelling tot de korte rente niet wordt bepaald door de ECB maar door de markt, is in het verslagjaar gestegen.

De renteontwikkeling kan als volgt cijfermatig en grafisch worden weergegeven.

Rentevorm	Renteniveau NWB per		
	1-1-2021	1-7-2021	31-12-2021
Korte rente			
rekening courantrente	0,00%	0,00%	0,00%
Lange rente			
10 jaar gelijk	-0,38%	-0,06%	0,26%
15 jaar gelijk	-0,18%	0,16%	0,47%
20 jaar gelijk	-0,06%	0,34%	0,59%
25 jaar gelijk	0,08%	0,45%	0,70%

De renteontwikkeling heeft geen gevolgen gehad voor de liquiditeitspositie.

Schatkistbankieren

In december 2013 is de wijziging van de Wet financiering decentrale overheden in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist (verplicht schatkistbankieren) van kracht geworden. De detailverplichtingen zijn vastgelegd in een ministeriële Regeling schatkistbankieren decentrale overheden. Met ingang van 4 februari 2014 is het schatkistbankieren een verplichting voor de waterschappen.

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden moeten worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten met als resultaat een daling van de staatsschuld.

Voor de uitvoering hiervan is de rekeningcourant van een decentrale overheid bij het ministerie van Financiën gekoppeld aan een betaalrekening die deze overheid heeft bij de huisbank, in het geval van

ons waterschap de NWB-bank. Het waterschap moet zelf de overtollige middelen naar deze rekening overmaken.

Een drempelbedrag van het jaarlijks begrotingstotaal mag buiten de schatkist worden gehouden. Voor ons waterschap was tot 1 juli 2021 het drempelbedrag 0,75% van het begrotingstotaal (2021 € 166.756.200), ofwel € 1.250.672.

Omdat bij de evaluatie van het schatkistbankieren (vijfjaarstermijn) geconstateerd is dat decentrale overheden kampen met administratieve lasten bij schatkistbankieren is tussen het Kabinet en de decentrale overheden overeenstemming bereikt om het drempelbedrag te verhogen. Dit akkoord is bevestigd in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van april 2021.

Het drempelbedrag is per 1 juli 2021 aangepast op de onderstaande punten:

- een verhoging van de ondergrens van € 250.000 naar € 1.000.000;
- een verhoging van de percentage van het begrotingstotaal t/m € 500 miljoen van 0,75% naar 2%.

Voor ons waterschap was vanaf 1 juli 2021 het drempelbedrag 2% van het begrotingstotaal (2021 € 166.756.200), ofwel € 3.335.124.

Dit heeft er dan ook in geresulteerd dat op basis van de verantwoordingsvoorschriften twee drempelbedragen in 2021 voor ons waterschap zijn gehanteerd, te weten:

- een drempelbedrag voor het 1e half jaar (tot 1 juli 2021) -> € 1.250.672;
- een drempelbedrag voor het 2e half jaar (vanaf 1 juli 2021) -> € 3.335.124.

Het drempelbedrag is gedefinieerd als een gemiddeld bedrag per kwartaal. Dat betekent dat het gemiddelde van het bedrag aan overtollige middelen dat een decentrale overheid gedurende het kwartaal elke kalenderdag buiten de schatkist heeft aangehouden niet boven het drempelbedrag mag liggen. Alleen positieve saldi tellen mee voor de benutting. Het hanteren van een gemiddelde per kwartaal geeft extra flexibiliteit aan de decentrale overheid.

Over de hoogte en benutting van het drempelbedrag in ieder kwartaal rapporteert de decentrale overheid in de jaarstukken. Onderstaand is de hoogte en de benutting van het drempelbedrag over 2021 van ons waterschap in tabelvorm weergegeven.

2021	benutting van het drempelbedrag	drempelbedrag
1e kwartaal	532.063	1.250.672
2e kwartaal	838.633	1.250.672
3e kwartaal	768.152	3.335.124
4e kwartaal	2.132.558	3.335.124

4.6.2 Liquiditeitspositie

De liquiditeitspositie in 2021 kan afgerond op € 1.000 als volgt worden weergegeven.

Eind maand	Liquiditeitstekort (-) of Liquiditeitsoverschot (+)
Januari	7.509.000
Februari	201.000
Maart	16.599.000
April	32.398.000
Mei	37.363.000
Juni	37.349.000
Juli	28.185.000
Augustus	21.320.000
September	12.377.000
Oktober	19.005.000
November	40.089.000
December	53.293.000

In het verslagjaar zijn we geconfronteerd met een aanzienlijk liquiditeitsoverschot. Als gevolg van de ontvangen bijdrage van de programmadirectie HWBP in december 2020 (€ 46.900.000) was het startpunt van de liquiditeitspositie per 1 januari 2021 reeds positief. Door de aanslagoplegging van de waterschapslasten 2021, grotendeels opgelegd op 28 februari, en het aangaan van een geldlening van € 30.000.000 per 1 november heeft zich de liquiditeitspositie in het verslagjaar verder verbeterd. Daarnaast is in december € 9.500.000 van het programmadirectie HWBP ontvangen. Het rekeningcourantsaldo op het einde van het verslagjaar sluit hierdoor met een overschot van € 53.293.000.

Ook in 2021 was de financieringsconstructie een punt van aandacht. Uitgangspunten hierbij waren de beperking van de rentekosten, de minimalisering van de renterisico's op lange termijn binnen kaders van de Wet Fido en de interne beleidskaders.

Debetrente

In het verslagjaar zijn (tijdelijke) liquiditeitstekorten door middel van kasgeldleningen gefinancierd. In 2021 is in verband met een positieve liquiditeitspositie alleen in maart sprake geweest van een tijdelijk liquiditeitstekort waardoor in 2021 slechts 1 kasgeldlening is afgesloten. Met deze systematiek is in het verslagjaar een rentevoordeel gerealiseerd van afgerond € 2.900.

Creditgelden

Door het verplicht Schatkistbankieren dient het waterschap de publieke middelen aan te houden bij het ministerie van Financiën, behoudens het drempelbedrag. In het verslagjaar is 25 maal een bedrag weggezet bij de schatkist. Aangezien het rentepercentage 0% bedroeg is hiermee geen renteopbrengst gegenereerd.

Geldlening

Doordat de rente zich in 2019 op een historisch laag niveau bevond, is ter beperking van de renterisico's in 2019 de toekomstige financiering over de periode 2020-2025 afgedekt door het aangaan van een zestal 'toekomstige' geldleningen met uitgestelde storting voor een totaal bedrag van € 180 miljoen, looptijd 20 jaar, aflossing lineair, rentevast die als volgt zijn opgesplitst:

- stortingsdatum 1 december 2020 € 30 miljoen, rente 0,44%;
- stortingsdatum 1 december 2021 € 30 miljoen, rente 0,536%;
- stortingsdatum 1 december 2022 € 30 miljoen, rente 0,638%;
- stortingsdatum 1 december 2023 € 30 miljoen, rente 0,725%;
- stortingsdatum 1 december 2024 € 30 miljoen, rente 0,794%;
- stortingsdatum 1 december 2025 € 30 miljoen, rente 0,857%.

Per 1 december 2021 is de geldlening 2021 ad € 30.000.000 door de NWB gestort.

Kasgeldlimiet

Indien bij een negatieve liquiditeitspositie van het waterschap de kasgeldlimiet (voor 2021 € 38.354.000, te weten 23% van het begrotingstotaal) drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden, is het op grond van de wet Fido verplicht de vlottende schuld te consolideren door middel van een vaste geldlening. Indien dit aan de orde is, dient het negatieve rekening-courantsaldo, dat uitstaat tegen de lage debetrente, te worden omgezet in een vaste geldlening. Ondanks dat deze situatie zich in het verslagjaar niet heeft voorgedaan is op 1 december 2021 een geldlening bij de NWB-bank van € 30.000.000 afgesloten, ter beperking van de renterisico's.

4.6.3 Treasurybeheer

Risicobeheer

Dit onderdeel geeft inzicht in het risicoprofiel van het waterschap. Onder risico's worden zowel renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's (lees valutarisico's) verstaan. Het renterisico op de vlottende schuld wordt ingeperkt door het hanteren van de kasgeldlimiet. Als grondslag van de wettelijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet wordt de omvang van de begroting per 1 januari voor het gehele verslagjaar aangehouden, vermenigvuldigd met het door ministeriële regeling vastgestelde percentage (30% voor waterschappen).

Over het verslagjaar kan dit als volgt worden weergegeven.

Kasgeldlimiet 2021 (x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	52.498	67.140	67.305	62.177

Uit dit overzicht is af te leiden dat de kasgeldlimiet in 2021 niet is overschreden. De berekening van de kasgeldlimiet is opgenomen in bijlage H.

Naast de kasgeldlimiet geeft de renterisiconorm inzicht in de feitelijke risico's op de vaste schuld. De renterisiconorm voor waterschappen is bepaald op 30% van het begrotingstotaal en kan voor 2021 als volgt worden weergegeven.

Toets renterisiconorm	2021
Renterisiconorm	50.027
Renterisico op vaste schuld	28.650 *
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	21.377

* *Ondanks dat alleen sprake is van een renterisico op de variabele kredietopslag, die een fractioneel deel uitmaakt van het totale rentepercentage, dient het totale saldo van de twee basisrenteleningen ad € 17.340.000 te worden meegenomen als renterisico op de vaste schuld.*

Uit het overzicht van de toets renterisiconorm kan worden afgeleid dat het waterschap over het verslagjaar heeft voldaan aan de toets van de renterisiconorm. De berekening is ook opgenomen in bijlage H.

Kredietrisico's op verstrekte geldleningen hebben zich in het verslagjaar niet voorgedaan, aangezien geen leningen van dien aard aan derden zijn verstrekt. Het liquiditeitsrisico is beperkt gebleven door de treasuryactiviteiten te baseren op een liquiditeitsprognose. Het koersrisico is nihil aangezien het waterschap alle betalingen en ontvangsten heeft verricht in euro's.

Kasbeheer

Om de kosten voor het geldstroomverkeer te beperken worden de geldstromen op waterschapsniveau op elkaar afgestemd, het betalingsverkeer door één bank (NWB bank) elektronisch uitgevoerd en de betalingsopdrachten uitsluitend centraal door financiën verwerkt.

4.7 Verbonden partijen

Definitie

Partijen worden als verbonden beschouwd indien de ene partij de zeggenschap over de andere partij bezit of belangrijke invloed kan uitoefenen op de financiële en operationele beslissingen van de andere partijen (bron: Richtlijn voor de accountantscontrole, RAC 550). Verbonden partijen zijn privaat- of publiekrechtelijke organisaties, waarin het waterschap een bestuurlijk en financieel belang heeft. Voorbeelden hiervan zijn deelnemingen in vennootschappen (NV, BV), gemeenschappelijke regelingen (GR's) en (andere) rechtspersonen. Een bestuurlijk belang houdt in dat het waterschap op enigerlei wijze zeggenschap heeft (een zetel in het bestuur of stemrecht). Een financieel belang betekent dat het waterschap financiële middelen ter beschikking heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de organisatie en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)

De BsGW is een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie waarvan de kaders vastliggen in de 'Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen'. Voor een uitgebreide toelichting zie hoofdstuk 6.

Waterschapsbedrijf Limburg (WBL)

Het WBL is een volledige dochter van Waterschap Limburg. Het is een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie waarvan de wettelijk kaders vastliggen in de 'Gemeenschappelijke Regeling Waterschapsbedrijf Limburg'. Voor een uitgebreide toelichting zie hoofdstuk 5.

Het Waterschapshuis (HWH)

Waterschap Limburg is één van de 21 deelnemende waterschappen die participeert in de Gemeenschappelijke Regeling Het Waterschapshuis. 'HWH' fungeert als ondersteunende organisatie en aankoopcentrale voor de waterschappen en levert zodoende een bijdrage aan het verbeteren van de informatie- en de bedrijfsprocessen van de waterschappen ter bevordering van de kwaliteit en efficiëntie van de taakuitvoering door de waterschappen.

Het Gegevenshuis

Het Gegevenshuis is een openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De kerntaak is het integraal beheren van alle object- en ruimte gerelateerde (basis-)registraties en geometrie voor de deelnemers. Sinds 1 januari 2017 is Waterschap Limburg deelnemer van deze regeling. Via deze gemeenschappelijke regeling wordt Waterschap Limburg ontzorgd voor de wettelijke verplichtingen, die voortvloeien uit het bronhouderschap van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Het algemeen bestuur van de regeling bestaat uit de portefeuillehouders van de deelnemers. De stemverhouding is gebaseerd op de bijdrage aan Het Gegevenshuis. De bijdrage is gebaseerd op de feitelijke afname van producten en diensten.

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB-bank)

Waterschap Limburg is één van de partijen die aandelen heeft in de NWB-bank. De bank richt haar diensten exclusief op de overheidssector.

De NWB-bank financiert provincies, gemeenten en waterschappen en verstrekt langlopende kredieten aan instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Verder financiert de bank overheidsbedrijven die werkzaam zijn op het gebied van water en milieu. Voor de waterschappen is de bank huisbankier met diensten als betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.

De vennootschap wordt bestuurd door een directie die bestaat uit twee of meer directeuren.

De raad van commissarissen bestaat uit minimaal zeven en maximaal elf leden en houdt onder meer toezicht op de directie. In de algemene vergadering van aandeelhouders heeft elk aandeel A één stem en een aandeel B vier stemmen. Het waterschap heeft 2.401 aandelen A en 299 aandelen B.

Verdygo B.V.

Waterschap Limburg is één van de partijen die aandelen heeft van Verdygo B.V. Verdygo B.V. is gericht op het vermarkten van kennis en kunde.

De vennootschap wordt bestuurd door één bestuurder. De raad van commissarissen bestaat uit drie leden en houdt onder meer toezicht op de directie. In de algemene vergadering van aandeelhouders heeft waterschap Limburg 2% van de stemmen. Waterschapsbedrijf Limburg heeft de overige 98% van de stemmen.

Een proces, gericht op de verkoop van een gedeelte van de aandelen Verdygo B.V. door Waterschapsbedrijf Limburg en eventueel Waterschap Limburg, is september 2020 gestart en wordt volgens de huidige inzichten begin 2022 afgerond. Mogelijk volgt in samenhang hiermee een voorstel tot statutenwijziging aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Vereniging Unie van Waterschappen

De Unie van Waterschappen is de vereniging van de Nederlandse waterschappen. Alle 21 waterschappen in Nederland zijn lid. De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld, behartigt de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking.

Waterschap Limburg kan één stem uitbrengen in de algemene ledenvergadering.

Vereniging Werken voor Waterschappen

De Vereniging Werken voor Waterschappen is de werkgeversvereniging sector waterschappen, die onderhandelt voor een cao. Een cao voor ruim 30 werkgeversorganisaties met samen circa 12.000 medewerkers. De vereniging is een platform voor werken in de sector waterschappen.

Waterschap Limburg is lid van de vereniging. Gelet op het aantal werknemers kan Waterschap Limburg twee stemmen uitbrengen in de algemene ledenvergadering.

Nota Verbonden Partijen

Het beleid met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in een Nota Verbonden Partijen, die op 12 mei 2021 door het algemeen bestuur is vastgesteld. Op grond hiervan dient periodiek een risicoanalyse te worden uitgevoerd. De risicoanalyse verbonden partijen 2021 is het AB van 29 september 2021 aan de orde geweest.

De lijst van verbonden partijen, die voldoet aan de wettelijke vereisten, is opgenomen in bijlage K.

4.8 Bedrijfsvoering

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan het geheel van interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn ten behoeve van de primaire processen. Deze interne organisatieonderdelen en processen vallen onder het programma Bestuur en Organisatie. Voor een toelichting hierop wordt dan ook verwezen naar hoofdstuk 3.6.

4.9 EMU-saldo

Achtergrond EMU-problematiek

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie en het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de EMU (Economische en Monetaire Unie), is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (lees overheidsstekort) van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het EMU-saldo is opgebouwd uit het totaal van het Rijk, de sociale fondsen, gemeenschappelijke regelingen en de decentrale overheden.

Indien de overheden in een jaar meer uitgeven dan ontvangen (op kasbasis) is sprake van een negatieve bijdrage aan het EMU-saldo. Op basis van de geldende afspraken mochten de medeoverheden in 2021 maximaal 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bijdragen in het maximale toegestane EMU-tekort van Nederland, zijnde 3%. Deze ruimte is in 2021 als volgt nader verdeeld over gemeenten over gemeenten, provincies en waterschappen.

Macroreferentiewaarde per bestuurslaag	2021
waarvan gemeenten	0,27%
waarvan provincies	0,08%
waarvan waterschappen	0,05%

EMU-saldo 2021

In de begroting en het jaarverslag dient het eigen EMU-saldo te worden opgenomen. De moeilijkheid is dat waterschappen, net zoals de andere decentrale overheden, een ander boekhoudstelsel gebruiken dan waarop het EMU-saldo is gebaseerd. De waterschappen hanteren het baten- en lastenstelsel, terwijl het EMU-saldo is gebaseerd op transactiestelsel (lees kasbasis). De informatie ten behoeve van het EMU-saldo moet dan ook een vertaalslag ondergaan.

Verder geldt dat bij de waterschappen de investeringen (inclusief de bijdrage van het HWBP) grote invloed hebben op het EMU-saldo, zeker omdat zij gemiddeld over alle waterschappen gezien een factor 3 groter zijn dan de jaarlijkse afschrijvingen. Omdat het investeringsvolume van de waterschappen aanzienlijk is, hebben de waterschappen per definitie een EMU-tekort. Over 2021 is sprake van een EMU-tekort van afgerond € 14.051.000.

De berekening van het EMU-saldo van 2021 is opgenomen in bijlage I, waar tevens de realisatie versus gewijzigde begroting wordt toegelicht.

4.10 Topinkomens

Voor de toelichting op de topinkomens wordt verwezen naar paragraaf 10.4.

5 Waterschapsbedrijf Limburg

Relatie

Waterschap Limburg maakt voor de uitvoering van het zuiveringsbeheer gebruik van de diensten van de Gemeenschappelijk Regeling Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) te Roermond. Het WBL is een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie waarvan de wettelijk kaders vastliggen in de 'Gemeenschappelijke Regeling Waterschapsbedrijf Limburg'. In de vergadering van het algemeen bestuur van 13 september 2017 is besloten Waterschapsbedrijf Limburg in zijn huidige vorm als openbaar lichaam onder de gemeenschappelijke regeling voort te zetten.

Begroting

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Waterschapsbedrijf Limburg is gebaseerd op de vastgestelde begroting 2021 van het samenwerkingsverband waarmee de bijdrage vervolgens voor een jaar vast ligt. De begrote bijdrage voor het WBL is in 2021 overeenkomstig de hiervoor bedoelde begroting uitbetaald.

Reservepositie / vreemd vermogen

Het WBL heeft over 2021 een negatief resultaat behaald van afgerond € 1.626.000.

De algemene reserve van het WBL bedraagt per 31 december 2021 (voor resultaatsbestemming) € 1.200.000 (2020 was € 525.000).

Het vreemd vermogen bedraagt per 31 december 2021 € 266.470.000 (2020 was € 253.694.000).

6 Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen

Relatie

Waterschap Limburg maakt voor de uitvoering van de belastingheffing gebruik van de diensten van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond, opgericht 1 april 2011. Het is een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie, waarvan de wettelijk kaders vastliggen in de 'Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen' (GR BsGW). De BsGW zorgt voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen van de deelnemers (totaal 30).

Begroting

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen is gebaseerd op de vastgestelde begroting 2021 van het samenwerkingsverband waarmee de bijdrage vervolgens voor een jaar vast ligt.

De geraamde bijdrage 2021 bedroeg € 4.385.700 en is opgebouwd uit de begroting van de BsGW inclusief de effecten van de herijking van de kostenverdeelmethode als gevolg van de verrekening van de WOZ-proceskosten. De gerealiseerde bijdrage voor de BsGW bedroeg in 2021 € 4.382.981 en is € 2.719 lager door afronding en de toetreding van de gemeente Mook en Middelaar per 1 januari 2021 tot de BsGW.

Reservepositie / vreemd vermogen

De BsGW heeft over 2021 een negatief resultaat behaald van afgerond € 1.630.000.

De algemene reserve van de BsGW bedraagt per 31 december 2021 (voor resultaatsbestemming) € 1.202.000 positief (2020 was € 1.203.000).

Het vreemd vermogen bedraagt per 31 december 2021 € 9.491.000 (2020 was € 9.101.000).

Deel II Jaarrekening

2021

waterschap
limburg

7 Balans met toelichting

In dit hoofdstuk wordt de balans 2021 weergegeven met een toelichting op de individuele balansposten.

De balansindeling is opgesteld volgens de BBWW, waarbij het nog te bestemmen resultaat 2021 onderdeel uitmaakt van het eigen vermogen. Bij de vaststelling van de jaarrekening neemt het algemeen bestuur een besluit ter dekking of bestemming van dit resultaat.

7.1 Balans

ACTIVA	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021	PASSIVA	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Immateriële vaste activa	82.735.228	90.035.973	* <i>Algemene reserves</i>	8.151.130	8.151.130
Materiële vaste activa	166.315.007	179.209.502	* <i>Besteminsreserves tariefsegalisatie</i>	16.045.409	21.571.543
Financiële vaste activa	354.529	354.529	* <i>Overige bestemmings- reserves</i>	9.488.495	10.095.151
			* <i>Nog te bestemmen resultaat</i>	6.132.790	-9.589.989
			Eigen vermogen	39.817.824	30.227.835
			Voorzieningen	9.233.014	24.967.116
			Vaste schulden	195.234.978	213.925.382
Vaste activa	249.404.764	269.600.004	Vaste passiva	244.285.816	269.120.333
Liquide middelen	34.723.375	53.392.334	Netto vlottende schulden	13.127.190	17.741.935
Kortlopende vorderingen	3.729.210	3.117.955	Overlopende passiva	80.713.494	78.225.718
Overlopende activa	50.269.151	38.977.693			
Vlottende activa	88.721.736	95.487.982	Vlottende passiva	93.840.684	95.967.653
TOTAAL ACTIVA	338.126.500	365.087.986	TOTAAL PASSIVA	338.126.500	365.087.986

7.2 Indeling en waardering balansposten

Onderstaand wordt de indeling en waardering per balanspost toegelicht.

Vaste activa

Indeling	Immateriële, materiële en financiële vaste activa. De mutaties in de vaste activa zijn opgenomen in bijlage A.
Waardering	Verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs en indien van toepassing duurzame waardeverminderingen. Ontvangen subsidies, bijdragen van derden en de afschrijvingen worden hierop in mindering gebracht.

In het verslagjaar is de afschrijvingsmethode ongewijzigd gebleven. De afschrijvingen worden op lineaire basis, volgens de verwachte levensduur, berekend. Het eerste jaar worden de afschrijvingen voor een half jaar meegenomen.

De afschrijvingstermijnen die in het verslagjaar voor nieuwe investeringen worden gehanteerd kunnen schematisch als volgt worden weergegeven.

Activa	Afschrijvingstermijn
Gebouwen	30 jaar
Waterstaatkundige werken	30 jaar
Vervoermiddelen / Inventaris	≤ 10 jaar
Automatisering	5 jaar
Immateriële activa	≤ 10 jaar

Op grond wordt afgeschreven indien dit onderdeel uitmaakt van een waterstaatkundig werk. Indien gronden worden aangekocht om strategische reden wordt hierop niet afgeschreven tot het moment dat ze (eventueel) onderdeel gaan uitmaken van een waterstaatkundig werk.

Op gronden waarop installaties of gebouwen zijn gelegen wordt niet afgeschreven.

vlottende activa

Indeling	Voorraden, uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar, liquide middelen, kortlopende vorderingen, effecten en overlopende activa ('nog te ontvangen' en 'vooruitbetaalde' bedragen).
Waardering	Verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs en indien van toepassing duurzame waardeverminderingen.

Vaste passiva

Indeling	Eigen vermogen (algemene reserves, bestemmingsreserves en exploitatieresultaat sluitpost van activa/passiva en kosten/opbrengsten), voorzieningen en vaste schulden (vaste geldleningen en waarborgsommen). De mutaties in de vaste passiva zijn opgenomen in bijlage B, eigen vermogen en voorzieningen, en bijlage C, vaste geldleningen.
----------	---

Waardering Voorzieningen en vaste schulden: nominale waarde. Behoudens de voorziening voor pensioen- en uitkeringsverplichtingen die op actuariële waarde wordt gewaardeerd.

Flottende passiva

Indeling Netto flottende schulden (kasgeldleningen, negatieve bank- en giroaldi, schulden aan leveranciers en schulden in verband met te betalen belastingen, sociale- en pensioenpremies) en overlopende passiva ('nog te betalen' en 'vooruit ontvangen' bedragen).

Waardering Nominale waarde.

7.3 Vaste activa

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa.

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Immateriële vaste activa	82.735.228	90.035.973
Materiële vaste activa	166.315.007	179.209.502
Financiële vaste activa	354.529	354.529
Vaste activa	249.404.764	269.600.004

Immateriële en materiële vaste activa

In bijlage A worden immateriële en materiële vaste activa nader gerubriceerd.

In de investeringslijst, bijlage J, worden de uitgaven en inkomsten 2021 per project weergegeven.

De afwijkingen tussen de bijgestelde raming en realisatie worden per programma in hoofdstuk 3, 4 en 5 toegelicht.

Financiële vaste activa

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	+	-/-	Eindbalans 31-12-2021
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	354.129	-	-	354.129
Verdygo B.V.	400	-	-	400
Financiële vaste activa	354.529	-	-	354.529

Nederlandse Waterschapsbank N.V.

De deelname per 31 december 2021 bij de Nederlandse Waterschapsbank NV is als volgt gespecificeerd:

1.737	Aandelen A ad € 115 nominaal; 100% gestort	€	199.755
129	Aandelen A ad € 115 nominaal; 100% gestort	-	29.670
153	Aandelen B ad € 460 nominaal; 26% gestort	-	18.299
99	Aandelen A ad € 113,45; nominale waarde 100%	-	11.231
436	Aandelen A ad € 180,30; nominale waarde 159%	-	78.611
146	Aandelen B ad € 453,78, waarop gestort 25%	-	16.563
		€	<u>354.129</u>

Volgens de systematiek van de netto vermogenswaarde vertegenwoordigen de aandelen op basis van de jaarcijfers 2021 van de NWB bank een waarde van € 80.943.351, zijnde de huidige waardering van € 354.129 en een stille reserve van € 80.589.222.

Verdygo B.V.

In 2016 hebben de beide fusie-waterschappen elk 1% van het geplaatste aandelenkapitaal van € 20.000 in Verdygo B.V. om niet ontvangen. Deze vertegenwoordigen derhalve een waarde van 2 x € 200, totaal € 400.

7.4 Vlottende activa

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Liquide middelen	34.723.375	53.392.334
Kortlopende vorderingen	3.729.210	3.117.955
Overlopende activa	50.269.151	38.977.693
Vlottende activa	88.721.736	95.487.982

De vlottende activa zijn direct opeisbaar tenzij anders vermeld. Er wordt geen risico op oninbaarheid ingeschat met uitzondering bij de vorderingen op belastingdebiteuren. Dit is bij deze post toegelicht.

7.4.1 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden de creditposities van het waterschap bij banken, het Rijk (als gevolg van het Schatkistbankieren) en het bedrag in kas verantwoord:

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Kas	183	697
Positieve rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist	34.200.000	52.650.000
Overige bank- en girotegoeden	523.192	741.637
Liquide middelen	34.723.375	53.392.334

Onderstaand is de hoogte en benutting van drempelbedrag over het verloop van het Schatkistbankieren in 2021 weergegeven.

2021	benutting van het drempelbedrag	drempelbedrag
1e kwartaal	532.063	1.250.672
2e kwartaal	838.633	1.250.672
3e kwartaal	768.152	3.335.124
4e kwartaal	2.132.558	3.335.124

7.4.2 Kortlopende vorderingen

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Vorderingen op belastingdebiteuren	880.725	1.383.348
Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen	2.220.658	1.350.290
Overige vorderingen	627.827	384.317
Kortlopende vorderingen	3.729.210	3.117.955

Vorderingen op belastingdebiteuren

De stand van de belastingdebiteuren per 31 december 2020 en 31 december 2021 kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Belastingdebiteuren 2014		
Openstaande belastingdebiteuren	3.920	0
Belastingdebiteuren 2016		
Openstaande belastingdebiteuren	-12.142	0
Belastingdebiteuren 2017		
Openstaande belastingdebiteuren	84.471	4.121
Voorziening oninbare belastingdebiteuren	-66.438	0
Voorziening kwijtschelding belastingdebiteuren	-17.342	0
Belastingdebiteuren 2018		
Openstaande belastingdebiteuren	221.409	124.204
Voorziening oninbare belastingdebiteuren	-26.295	-109.907
Voorziening kwijtschelding belastingdebiteuren	-179.904	-8.250
Belastingdebiteuren 2019		
Openstaande belastingdebiteuren	717.498	267.140
Voorziening oninbare belastingdebiteuren	-414.986	-158.785
Voorziening kwijtschelding belastingdebiteuren	-256.817	-100.362
Belastingdebiteuren 2020		
Openstaande belastingdebiteuren	2.647.984	1.158.220
Voorziening oninbare belastingdebiteuren	-665.862	-347.878
Voorziening kwijtschelding belastingdebiteuren	-1.154.771	-787.577
Belastingdebiteuren 2021		
	Mutaties 2021	
Opgelegde / nog op te leggen aanslagen	167.013.682	
Betalingen aanslagen	-158.501.260	
Gerealiseerde oninbaarheid	-129.374	
Gerealiseerde kwijtschelding	-5.140.655	
Openstaande belastingdebiteuren		3.242.393
Voorziening oninbare belastingdebiteuren		-705.626
Voorziening kwijtschelding belastingdebiteuren		-1.194.345
Vorderingen op belastingdebiteuren	880.725	1.383.348

Gedurende het verslagjaar heeft de BsGW de afwikkeling van openstaande vorderingen van zowel het huidige als de oude jaren ter hand genomen. De openstaande vorderingen zijn beoordeeld en voorzien van een goedkeurende controleverklaring door Ernst & Young accountants, gedateerd 15 februari 2022.

Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen

Het saldo per 31 december kan worden gerubriceerd in subsidies en bijdragen gerelateerd aan investeringsprojecten en aan de exploitatie:

- Investeringsprojecten
Van diverse gemeenten wordt € 848.124 ontvangen. De bijdragen hebben betrekking op kunstwerken in de Vloedgraaf, het project 'Corio Glana' en nog te ontvangen bijdrage in de kosten voor het verwijderen van explosieven in diverse projecten.

- Exploitatie
De bijdragen op exploitatiekosten € 502.166 hebben voornamelijk betrekking op bijdragen in het kader van de muskus- en beverratbestrijding en de bijdrage in de kosten betreffende de basisregistratie en kosten van het Waterschapshuis. Evenals de provinciale bijdrage in de kosten van software.

Deze vorderingen zijn in het 1^e kwartaal 2022 afgenomen tot € 687.336.

Overige vorderingen

Betreft vooral vorderingen betreffende grondtransacties, bijdragen in de salariskosten van enkele gedetacheerde medewerkers en de huisvestingskosten van het WBL. Tenslotte betreft dit enkele openstaande dwangsommen en de bijdrage van Waterpanel noord op hete communicatieplan Waterklaar 2021.

Deze vorderingen zijn in het 1^e kwartaal 2022 afgenomen tot € 61.547.

7.4.3 Overlopende activa

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Nog te ontvangen bedragen	49.817.980	38.693.034
Vooruitbetaalde bedragen	451.171	284.659
Overlopende activa	50.269.151	38.977.693

Nog te ontvangen bedragen

Nog te ontvangen van	Eindbalans 31-12-2020	+	-/-	Eindbalans 31-12-2021
Rijk	47.095.498	39.010.286	49.755.670	36.350.115
Provincie	78.800	1.539.168	78.800	1.539.168
Overige openbare lichamen	120.752	181.422	231.008	71.166
Overigen	2.522.930	3.987.606	5.777.951	732.585
Totaal nog te ontvangen bedragen	49.817.980	44.718.482	55.843.429	38.693.034

De Rijksbijdrage per 31 december heeft betrekking op:

✓ Prioritaire dijkversterking	€	21.428.354
✓ HWBP projecten	€	7.981.760
✓ de vergoeding in het kader van de wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) in verband met de watercrisis in Limburg	€	6.940.000

De provinciale bijdrage per 31 december heeft betrekking op:

✓ Bijdrage over 2021 betreffende de gedelegeerde taken van de wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden	€	81.300
✓ Partnercontract 2016-2021	€	1.457.868

Het saldo van de overige openbare lichamen per 31 december betreft:

✓ Nog niet gefactureerde bijdrage over 2021 Waterpanel Noord	€	62.533
✓ enkele nog te factureren bijdragen over 2021	€	8.633

Het saldo van de overige nog te ontvangen bedragen per 31 december betreft:

✓ Dividend Nederlandse Waterschapsbank N.V.	€	629.910
✓ Afrekeningen Het Waterschapshuis en het gegevenshuis	€	93.560
✓ Verrekening BTW en pensioenfonds	€	9.115

Vooruitbetaalde bedragen

Het saldo per 31 december betreft facturen die in 2021 of eerder zijn ontvangen en verwerkt in de administratie, terwijl de kosten betrekking hebben op de exploitatie 2022, 2023 en 2024.

De vooruitbetaalde bedragen hebben betrekking op training, lease- en abonnementskosten evenals onderhoudscontracten in het kader van automatisering.

7.5 Vaste passiva

7.5.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het waterschap is te onderscheiden naar algemene reserves, bestemmingsreserves en het resultaat.

Reserves kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en vanuit bedrijfseconomisch en bestuurlijk oogpunt vrij inzetbaar zijn. Op grond van de BBVW moeten de vorming, voeding, onttrekking en opheffing van reserves plaatsvinden bij de resultaatsbestemming. Het ten laste van de exploitatie vormen van reserves is dan ook niet toegestaan. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van de reserves (inclusief alle mutaties) is een bevoegdheid van het algemeen bestuur. In de BBVW worden de reserves onderscheiden in de algemene reserve, bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie en overige bestemmingsreserves.

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Algemene reserves	8.151.130	8.151.130
Bestemmingsreserves	25.533.904	31.666.694
Nog te bestemmen resultaat	6.132.790	-9.589.989
Eigen Vermogen	39.817.824	30.227.835

Onderstaand wordt per reserve het saldo aan het begin en einde van het verslagjaar, inclusief de vermeerderingen en verminderingen weergegeven. Vervolgens wordt per reserve het doel en de mutatie in het verslagjaar nader toegelicht.

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	+	-/-	Eindbalans 31-12-2021
Algemene reserve watersysteembeheer en zuiveringsbeheer	8.151.130	-	-	8.151.130
Algemene reserves	8.151.130	-	-	8.151.130

Algemene reserve watersysteembeheer en zuiveringsbeheer

- Doel** Bufferreserve voor het waterschap voor zowel de taken die voortvloeien uit het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer.
- Omvang** Het niveau van deze reserves is in 2021 bepaald op € 8.150.130, bij de vaststelling van de nota 'weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit'.
- Mutatie** Geen.

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	+	-/-	Eindbalans 31-12-2021
Bestemmingsreserve voor tariefseglisatie				
* Egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten watersysteemheffing	8.582.015	7.506.232	-	16.088.247
* Egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten zuiveringsheffing	7.463.395	-	1.980.098	5.483.297
Overige bestemmingsreserves				
* Calamiteiten watersysteembeheer	1.435.381	-	444.565	990.816
* Riiooloverstorten	3.491.749	-	-	3.491.749
* Stimulering verbetering watersystemen; overstortregeling	257.922	-	-	257.922
* Subsidie afkoppelen regenwater	1.550.039	-	386.135	1.163.904
* Risicovolle beplanting waterkering / achterstallig onderhoud	303.016	-	-	303.016
* Waterkwaliteit / Nieuw Limburgs Peil Next Generation	310.713	-	-	310.713
* IBRAHYM waterkwaliteitsmodellering	69.000	-	-	69.000
* Netcentrisch werken	105.405	-	-	105.405
* Stimulering klimaatadaptieve peilgestuurde drainage	88.767	-	-	88.767
* Assetmanagement watersysteem	1.263.223	-	422.152	841.071
* Lectoraat bodem	125.000	-	44.024	80.976
* Advisering onderhoudscontracten	55.985	-	55.985	0
* Project meten met nitraatstrips	44.004	-	900	43.104
* LIVES	188.290	-	75.263	113.027
* Stimuleringsregeling landbouw	200.000	200.000	-	400.000
* Organisatieontwikkeling	0	387.100	-	387.100
* Persoonlijk opleidingsbudget	0	55.000	-	55.000
* Onderhoudscontracten	0	1.393.580	-	1.393.580
Bestemmingsreserves	25.533.904	9.541.912	3.409.122	31.666.694

Een bestemmingsreserve is een door het algemeen bestuur geormerkte reserve.

Bestemmingsreserves dienen zoveel mogelijk beperkt te blijven tot concreet en binnen afzienbare tijd te realiseren bestemmingen met een van tevoren afgesproken omvang.

Zodra de maximale omvang van de bestemmingsreserves is bereikt, dienen toevoegingen achterwege te blijven. Nadat de bestemming is gerealiseerd, wordt de reserve opgeheven en een eventueel restant toegevoegd aan de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie. In de praktijk gebeurt dit bij de resultaatbestemming behorende bij de jaarrekening.

Egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten watersysteemheffing

- Doel Voorkomen van ongewenste fluctuaties in de belastingopbrengst van de watersysteemheffing.
- Omvang Niet van toepassing
- Mutatie Toevoeging conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 7.506.232.

Egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten zuiveringsheffing

- Doel Voorkomen van ongewenste fluctuaties in de belastingopbrengst van de zuiveringsheffing.
- Omvang Niet van toepassing
- Mutatie Onttrekking conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 1.980.098.

Bestemmingsreserve calamiteiten watersysteembeheer

- Doel Bestrijding van de kosten van calamiteiten (o.a. hoogwatersituaties, wateroverlast, droogte etc.).
- Omvang Gemaximeerd op € 2.000.000.
- Mutatie Onttrekking conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 444.565.

Bestemmingsreserve riool overstorten (voormalig WRO)

- Doel Bevorderen van gemeentelijke projecten die als doel hebben de belasting van afvalwater op het huidige oppervlaktewater- en zuiveringssysteem terug te brengen.
- Omvang Maximaal € 3.541.749.
- Mutatie Geen

Bestemmingsreserve stimulering verbetering watersystemen; overstortregeling (voormalig WPM)

- Doel Stimuleren gemeenten tot aanpak van de gemeentelijke overstorten die lozen op het watersysteem.
- Omvang Maximaal € 1.540.081.
- Mutatie Geen

Bestemmingsreserve subsidie afkoppelen regenwater

- Doel Stimuleren van woningeigenaren om de regenwaterafvoer af te koppelen van het riool. Water dat schoon is hoeft niet behandeld te worden op een zuiveringsinstallatie, met het oog van kostenbesparing.
- Omvang € 2.150.000. Daarnaast draagt de provincie eveneens € 2.150.000 bij voor de afkoppelen regenwater.
- Mutatie Onttrekking conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 386.135.

Bestemmingsreserve risicovolle beplanting waterkering/ achterstallig onderhoud

- Doel Het verwijderen van risicovolle beplantingen op waterkeringen.
- Omvang Maximaal € 349.980.
- Mutatie Geen.

Bestemmingsreserve waterkwaliteit / Nieuw Limburgs Peil Next Generation

- Doel Integrale, gebiedsgerichte analyse en aanpak van knelpunten op het vlak van waterkwaliteit, waterkwantiteit, ruimtegebruik en grondgebruik. Het accent ligt hierbij op het oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit.
- Omvang Maximaal € 325.000.
- Mutatie Geen

Bestemmingsreserve IBRAHYM waterkwaliteitsmodellering

- Doel Het huidige modelinstrumentarium moet geschikt gemaakt worden voor toepassing toestand beschrijven, effectvoorspelling maatregelen in IBRAHYM ten behoeve van de waterkwaliteitsmodellering.
- Omvang Maximaal € 69.000.
- Mutatie Geen.

Bestemmingsreserve netcentrisch werken

- Doel Opzetten en implementeren van netcentrisch werken.
- Omvang Maximaal € 112.000.
- Mutatie Geen

Bestemmingsreserve stimulering klimaatadaptieve peilgestuurde drainages

- Doel Stimulering ombouw van traditionele drainage naar peilgestuurde drainage.
- Omvang Maximaal € 103.311.
- Mutatie Geen

Bestemmingsreserve assetmanagement watersysteem

- Doel De reserve heeft ten doel om een buffer te vormen voor de (eerste) kosten voor de uitvoering van het assetmanagement in het watersysteem. Assetmanagement betreft het verantwoord beheer van waterschapseigendommen rondom de openbare waterlichamen waar het waterschap een verantwoordelijkheid heeft als eigenaar. Het betreft onder andere onderhoudspaden, buffers, retentiebekkens, vistrappen, boerenstuwen en passieve kunstwerken.
- Omvang € 2.137.086.
- Mutatie Onttrekking conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 422.152.

Bestemmingsreserve Lectoraat bodem

- Doel Realisatie van de doelen van het 'lectoraat bodem' (samenwerking tussen HAS-Venlo en het waterschap), zoals verwoord in het Lectoraatplan 'een gezonde plant op een vitale, duurzame bodem' en het uitvoeren van praktijkproeven en implementeren van teelt technische maatregelen.
- Omvang € 150.000.
- Mutatie Onttrekking conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 44.024.

Bestemmingsreserve advisering onderhoudscontracten

- Doel Advisering van de nieuw af te sluiten onderhoudscontracten in 2019.
- Omvang € 230.000.
- Mutatie Onttrekking conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 55.985.
- Opheffen Met bovengenoemde mutatie is het saldo nihil en is deze bestemmingsreserve opgeheven, conform besluitvorming jaarrekening 2020.

Bestemmingsreserve project meten met nitraatstrips

- Doel Terugdringen van nutriënten in landelijk gebied.
Omvang € 84.960.
Mutatie Onttrekking conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 900.

Bestemmingsreserve LIVES

- Doel De oevers van de Maas en de zijrivieren / beken op een grensoverschrijdende manier effectief schoon maken en schoon houden.
Omvang € 188.290.
Mutatie Onttrekking conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 75.263.

Bestemmingsreserve Stimuleringsregeling landbouw

- Doel Het vasthouden van water op de plateaus en hellingen in het heuvelland, door het infiltreren van water in de bodem en het remmen van oppervlakkige afstroming.
Omvang In 2019, 2020 en 2021 is budget beschikbaar gesteld hiervoor. Omdat in 2019 geen uitgaven hebben plaatsgevonden is een bestemmingsreserve ingesteld, conform resultaatsbestemming jaarrekening 2019.
Mutatie Toevoeging conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 200.000.

Bestemmingsreserve organisatieontwikkeling

- Doel Ontwikkelen en versterken van de innovatie en uitvoeringskracht van WL, einddatum 2022.
Omvang € 387.100.
Mutatie Toevoeging conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 387.100.

Bestemmingsreserve persoonlijk opleidingsbudget

- Doel Het optimaal faciliteren van ontwikkeling van medewerkers, einddatum 2022.
Omvang € 55.000.
Mutatie Toevoeging conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 55.000.

Bestemmingsreserve onderhoudscontracten

- Doel Op een verantwoorde wijze uitvoering geven aan het onderhoudsbeleid van Waterschap Limburg.
Omvang € 1.393.580.
Mutatie Toevoeging conform resultaatsbestemming jaarrekening 2020 € 1.393.580.

In onderstaand overzicht wordt het saldo van de algemene reserves en bestemmingsreserves per 31 december weergegeven exclusief en inclusief de voorgestelde resultaatsbestemming 2021.

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2021	Dekking resultaat 2021	Stand na dekking resultaat 2021
Algemene reserves	8.151.130	-3.095.002	5.056.128
Bestemmingsreserve voor tariefseglisatie			
* Egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten watersysteemheffing	16.088.247	871.143	16.959.390
* Egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten zuiveringsheffing	5.483.297	-5.483.297	0
Overige bestemmingsreserves			
* Calamiteiten watersysteembeheer	990.816	-990.816	0
* Riooloverstorten	3.491.749		3.491.749
* Stimulering verbetering watersystemen; overstortregeling	257.922		257.922
* Subsidie afkoppelen regenwater	1.163.904	-314.209	849.695
* Risicovolle beplanting waterkering / achterstallig onderhoud	303.016		303.016
* Waterkwaliteit / Nieuw Limburgs Peil Next Generation	310.713		310.713
* IBRAHYM waterkwaliteitsmodellering	69.000		69.000
* Netcentrisch werken	105.405	-59.417	45.988
* Stimulering klimaatadaptieve peilgestuurde drainage	88.767		88.767
* Assetmanagement watersysteem	841.071	-481.475	359.596
* Lectoraat bodem	80.976	-25.000	55.976
* Project meten met nitraatstrips	43.104		43.104
* LIVES	113.027	-6.360	106.667
* Stimuleringsregeling landbouw	400.000	200.000	600.000
* Organisatieontwikkeling	387.100	-271.763	115.337
* Persoonlijk opleidingsbudget	55.000	-55.000	0
* Onderhoudscontracten	1.393.580	-41.793	1.351.787
* Restpunten Ooijen Wanssum	0	163.000	163.000 NB
Algemene reserves en bestemmingsreserves	39.817.824	-9.589.989	30.227.835

NB

Het doel en de omvang van de bestemmingsreserve 'Restpunten Ooijen Wanssum' is nog niet opgenomen in deze jaarrekening omdat hierover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden. De jaarrekening 2021 wordt 6 juli 2022 ter vaststelling aan het algemeen bestuur voorgelegd, waar wordt voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve in te stellen.

Nog te bestemmen resultaat

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	+	-/-	Eindbalans 31-12-2021
Nog te bestemmen resultaat	6.132.790	-9.589.989	-6.132.790	-9.589.989
Nog te bestemmen resultaat	6.132.790	-9.589.989	-6.132.790	-9.589.989

Het positieve resultaat 2020 van € 6.132.790 is in 2021 verantwoord.

Het negatieve resultaat 2021 van € 9.589.989 wordt in hoofdstuk 10 van de exploitatierekening nader toegelicht.

7.5.2 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor onvermijdbare toekomstige uitgaven waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend zijn. Op grond van de BBVW worden voorziening gevormd wegens:

- ✓ verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar welke omvang wel redelijkerwijs kan worden ingeschat;
- ✓ op balansdatum bestaande risico's met betrekking tot bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs ingeschat kan worden;
- ✓ kosten die in een volgend jaar gemaakt zullen worden, indien het kosten betreft die hun oorsprong vinden in het lopende of voorgaande jaar en indien de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren.

Van een voorziening is sprake als het gaat om kwantificeerbare financiële verplichtingen of risico's. De dotatie, die altijd via de exploitatie verloopt, dient expliciet in de begroting of gewijzigde begroting te worden opgenomen. De uitgaven kunnen rechtstreeks ten laste van de geautoriseerde voorzieningen worden gebracht, zonder tussenkomst van het algemeen bestuur.

In onderstaand overzicht wordt het saldo aan het begin en einde van het verslagjaar, inclusief de vermeerderingen en verminderingen per voorziening gepresenteerd. Vervolgens wordt per voorziening het doel, de toevoeging en onttrekking toegelicht.

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	+	-/-	Eindbalans 31-12-2021
Voorziening arbeidsgelateerde verplichtingen				
* Pensioen en uitkeringsverplichtingen	4.899.157	-	260.930	4.638.227
* Persoons gebonden basisbudget (PBB)	0	293.695	166.762	126.933
* Vitaliteit persoonsgebonden basisbudget (PBB)	0	159.905	2.174	157.731
Voorziening voor claims van ingezetenen en bedrijven				
* Natschade peilopzet maas	1.303.233	-	-	1.303.233
* Belastingprocedure zuiveringsheffing	0	5.110.990	-	5.110.990
Voorziening voor overige onderhoudswerkzaamheden				
* Onderhoud waterkeringen	2.625.757	1.275.200	336.069	3.564.888
* Onderhoud bedrijfspand Sittard	125.559	-	18.674	106.885
* Onderhoud bedrijfspand Horst	23.227	4.500	2.148	25.579
* Onderhoud waterkrachtcentrale ECI	81.437	13.000	14.815	79.622
Overige voorzieningen				
* Jaarrekeningresultaat BsGW	174.644	90.028	174.644	90.028
* Jaarrekeningresultaat WBL	0	426.000	-	426.000
* Watercrisis 2021	0	9.337.000	-	9.337.000
Voorzieningen	9.233.014	16.710.318	976.216	24.967.116

Het verloop van de voorzieningen is eveneens opgenomen in bijlage B.

Voorziening pensioen- en uitkeringsverplichtingen

- Doel** Aan de verplichting kunnen voldoen van de pensioenen van nog actieve en niet-actieve bestuursleden die nog geen bestuurderspensioenen ontvangen. In het Burgerlijk Wetboek (Boek 2, Titel 9) is geregeld dat onder de verplichte voorzieningen een 'voorziening voor pensioen- en uitkeringsverplichtingen' dient te worden gevormd en in stand te worden gehouden. Dit om voor voormalige personeelsleden en bestuurders de uit de pensioentoezeggingen voortvloeiende verplichtingen te bekostigen.
- Toevoeging** Op basis van jaarlijks ontvangen actuariële opgave.
- Onttrekking** Salariskosten van voormalige bestuursleden zijn onttrokken.

Voorziening persoonsgebonden basisbudget (PBB)

- Doel** In de waterschaps-cao is opgenomen dat iedere medewerker vanaf 2021 een persoonsgebonden budget (PBB) heeft om in te zetten voor zijn eigen opleiding, ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit van € 6.000 over een periode van 5 jaar . Met ingang van 2021 wordt hiervoor jaarlijks € 1.200 per medewerker in de begroting opgenomen. Omdat raming en realisatie niet parallel lopen worden niet aangewende gelden gestort in een voorziening.
- Toevoeging** Voor het verslagjaar begrootte individuele PBB, verminderd met de in het verslagjaar gekochte vitaliteitsuren (voorziening vitaliteit PBB).
- Onttrekking** Voor medewerkers in het verslagjaar betaalde kosten € 166.762.

Voorziening vitaliteit persoonsgebonden basisbudget (PBB)

- Doel** Met ingang van 2021 kan het PBB worden ingezet voor vitaliteit. Om inzicht en overzicht te hebben en houden is voor de jaarlijkse mutaties een aparte voorziening ingesteld.
- Toevoeging** In het verslagjaar door medewerkers gekochte vitaliteitsuren, € 159.905.
- Onttrekking** In het verslagjaar door medewerkers opgenomen vitaliteitsuren, € 2.174.

Voorziening natschade peilopzet maas

- Doel** In 2010 heeft het voormalige waterschap Peel en Maasvallei € 1.500.000 ontvangen van Rijkswaterstaat. Dit bedrag is bedoeld voor de afhandeling door het waterschap van schadeclaims die het gevolg zijn van verhoging van het waterpeil van de Maas traject Sambeek-Grave. Mogelijkheid tot het indienen van claims bestaat voor een periode van 20 jaar ná de peilopzet met een uitloop termijn van 5 jaar. De laatste peilopzet heeft in 2015 plaatsgevonden wat betekent dat de indieningstermijn kan lopen tot 2040. Indien op termijn blijkt dat de voorziening ontoereikend is, dan zal Rijkswaterstaat het verschil eveneens voor haar rekening nemen.
- Toevoeging** Niet van toepassing.
- Onttrekking** In het verslagjaar betaalde schadeclaims.

Voorziening belastingprocedure zuiveringsheffing

Doel In 2019 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan over twee aanslagen zuiveringsheffing over 2015 (publicatie NEN normen) waarbij de uitspraak voor het waterschap negatief is uitgevallen. Op 26 januari 2022 heeft een zitting plaatsgevonden bij de Rechtbank Roermond over dezelfde problematiek van een aantal aanslagen zuiveringsheffing van de belastingjaren 2016 tot en met 2019 die nog niet onherroepelijk waren.

Omdat aannemelijk is dat deze uitspraak voor het waterschap negatief uitvalt is de 'voorziening belastingprocedure zuiveringsheffing' noodzakelijk gebleken.

Toevoeging € 5.110.990

Onttrekking N.v.t.

Voorziening waterkeringen

Doel Onderhouden van de waterkeringen op basis van het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging Conform begroting 2021.

Onttrekking In het verslagjaar uitgevoerde onderhoud.

Voorziening onderhoud bedrijfspand Sittard

Doel Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van bedrijfspand Rijksweg Noord 305 te Sittard voor 2015-2024 op basis van een meerjarenonderhoudsplan. De Totale kosten van dit plan bedragen € 494.000.

Toevoeging Conform de begroting 2021.

Onttrekking In het verslagjaar uitgevoerde onderhoud.

Voorziening onderhoud bedrijfspand Horst

Doel Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van de (hoogwater)loods in Horst op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging Conform de begroting 2021.

Onttrekking In het verslagjaar heeft geen onderhoud plaatsgevonden op grond van het meerjarenonderhoudsplan.

Voorziening onderhoud waterkrachtcentrale ECI

Doel Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van bedrijfspand ECI 4A te Roermond voor 2017-2026 op basis van een meerjarenonderhoudsplan. De totale kosten van dit plan bedragen € 193.000.

Toevoeging Conform de begroting 2021.

Onttrekking In het verslagjaar uitgevoerde onderhoud.

Voorziening jaarrekeningresultaat BsGW

Doel Voor de verantwoording van het jaarrekeningresultaat BsGW

Toevoeging Over het verslagjaar 2021 verwachte negatief resultaat € 90.028.

Onttrekking In het verslagjaar betaalde jaarrekeningresultaat BsGW 2020.

Voorziening jaarrekeningresultaat WBL

Doel	Voor de verantwoording van het jaarrekeningresultaat WBL
Toevoeging	Over het verslagjaar 2021 verwachte negatief resultaat € 426.000.
Onttrekking	N.v.t.

Voorziening watercrisis 2021

Doel	Voor de verantwoording van de herstelkosten in 2022, 2023 en 2024 van de locaties Valkenburg a/d Geul en Schin op Geul als gevolg van de watercrisis 2021.
Toevoeging	€ 9.337.000
Onttrekking	n.v.t.

7.5.3 Vaste schulden

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	195.206.526	213.896.930
Waarborgsommen	28.452	28.452
Vaste Schulden	195.234.978	213.925.382

Onderhandse leningen van binnenlandse banken

- De leningen zijn grotendeels afgesloten bij de NWB bank. Verder zijn leningen afgesloten bij de Algemene Spaarbank Nederland (ASN bank), Bank Nederlandse Gemeenten en de Rabobank.
- In het verslagjaar is in verband met de vlottende schuld een geldlening aangetrokken van € 30 miljoen. en is € 11.309.596 afgelost.
- Het kortlopend deel van de leningen van € 12.809.596 betreft de aflossingen 2022.
- De rentelast over 2021 bedroeg € 3.098.968.

Waarborgsommen

In het kader van onderhoud door derden wordt voor de verstrekking van sleutels een waarborgsom ontvangen.

Er zijn geen zekerheden gesteld voor de vaste schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar bijlage C en E.

7.6 Vlottende passiva

7.6.1 Netto vlottende schulden

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Kasgeldeningen	0	0
Negatieve bank- en girosaldi	0	0
Schulden aan leveranciers	12.981.429	15.254.295
Schulden ivm te betalen belastingen, sociale/pensioenpremies	145.761	2.487.640
Netto vlottende schulden	13.127.190	17.741.935

Kasgeldeningen

Per 31 december 2021 zijn geen kasgeldeningen afgesloten.

Negatieve bank- en girosaldi

Per 31 december is het saldo bij de Nederlandse Waterschapsbank N.V. positief.

Schulden aan leveranciers

Het verloop van de crediteuren kan als normaal worden beschouwd. In principe worden facturen binnen 30 dagen betaald. In het eerste kwartaal 2022 is het saldo afgenomen tot € 159.832.

Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale en pensioenpremie

De te betalen belastingen, sociale premies en pensioenpremies worden binnen de afgesproken termijnen betaald.

7.6.2 Overlopende passiva

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	Eindbalans 31-12-2021
Nog te betalen bedragen	3.209.846	3.645.657
Vooruitontvangen bedragen	77.503.648	74.580.061
Overlopende passiva	80.713.494	78.225.718

Nog te betalen bedragen

Per 31 december hebben de verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen betrekking op:

- ✓ Rentekosten vaste geldeningen die in 2022 vervallen maar betrekking hebben op 2021 € 1.306.414. Op deze wijze worden de jaarlijkse rentekosten toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.
- ✓ Verplichtingen met betrekking tot onderhoudskosten 2021 € 271.289.
- ✓ Afwikkeling bijdrage co-financiering POP3 projecten € 1.757.017.
- ✓ Verplichtingen met betrekking tot met name onderzoekskosten, ondersteuning € 67.792.
- ✓ Afrekening salariskosten (13^e maand) € 95.919.
- ✓ Afrekening inhuur investeringsprojecten € 114.150.
- ✓ Overige verrekeningen € 33.076.

In het eerste kwartaal 2022 is het saldo van de nog te betalen bedragen afgenomen tot € 3.606.839.

Vooruitontvangen bedragen

Omschrijving	Eindbalans 31-12-2020	+	-/-	Eindbalans 31-12-201
Rijk	71.781.457	69.985.576	72.320.534	69.446.499
Provincie	5.722.191	5.294.484	5.883.113	5.133.562
Vooruitontvangen bedragen	77.503.648	75.280.060	78.203.647	74.580.061

De ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren hebben per 31 december betrekking op:

- ✓ Rijksbijdrage in het kader van HWBP en prioritaire dijkversterking € 69.446.499
- ✓ Provinciale bijdrage; impuls gelden Maasgaard € 2.044.000
- ✓ Provinciale bijdrage; partnercontract 2013-2019 € 2.189.562
- ✓ Provinciale bijdrage PAS maatregelen € 900.000

7.7 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Naast de in balans opgenomen verplichtingen is het waterschap verplichtingen aangegaan voor toekomstige jaren.

- ✓ Verlofrechten werknemers.
De verlofrechten worden niet op de balans verantwoordt omdat we het beleid hanteren dat verlof opgenomen / opgemaakt moet worden en dus niet financieel hoeft te worden gecompenseerd.
- ✓ Meerjarige contracten.
Per 31 december lopen nog diverse meerjarige contracten, zoals onder ander leasecontracten en meerjarige aanbestedingen van maai- en onderhoudsbestekken:
  - maai- en groenbestekken: contractperiode tot 1 mei 2025 € 8.100.000 per jaar;
  - huur Openline datacenters (infrastructuur als dienst) IAAS contractperiode 8 jaar tot 1 september 2024, € 870.000 per jaar;
  - lease multifunctionals: contractperiode 4 jaar (1-12-2018 tot 1-12-2023), € 196.000;
  - lease bedrijfsauto's: contractperiode divers, € 1.000.000 per jaar;
  - schoonmaak loodsen: contractperiode 4 jaar (1-1-2019 tot 1-1-2023), € 269.000;
  - laboratoriumdiensten, bemonstering en waterkwaliteit 10 jaar tot 1 januari 2024, € 480.000 per jaar.
- ✓ Huurovereenkomst kantoorgebouw.
De huur van een deel van het kantoorgebouw aan de Maria Theresialaan 99 bedraagt over 2021 € 938.460. Over deze huurprijs wordt geen BTW in rekening gebracht.
Voor de huur over 2022 en volgende jaren wordt de huurprijs geïndexeerd overeenkomstig de wijziging van het consumentenprijs indexcijfer (1995=100), reeks CPI-werknemers Laag, door het CBS vastgelegd.

7.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

7.9 Watercrisis

In 2021 is Limburg geconfronteerd met een watercrisis van een ongekende omvang.

De financiële verantwoording van de watercrisis dient in het verslagjaar 2021 plaats te vinden.

De daadwerkelijke kosten van de watercrisis, en de nog te verwachten tegemoetkoming uit de Wet tegemoetkoming Schade bij rampen in Limburg (Wts) zijn in beeld gebracht.

Rekening is gehouden met de nog te verwachte kosten van een tweetal grotere schadelocaties, te weten de kademuur Valkenburg en de stapelmuur Schin op Geul. De werkzaamheden aan deze locaties zullen doorlopen tot in 2024. De uiteindelijke schade wordt bepaald door de taxateurs van het Nederlands Instituut van Register Experts (NIVRE), in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Op basis van deze nog uit te voeren schadetaxaties wordt de Wts-vergoeding vastgesteld. De Wts kent verschillende categorieën waarin de schade en kosten worden bepaald. Dit betreft, conform de publicatie van het RVO, de volgende categorieën met tussen haakjes vergoedingspercentages Wts:

- bereddings- en opruimingskosten (65%)
- schade aan vaste en vlottende activa (58,5%) en;
- schade aan openbare infrastructurele voorzieningen (58,5%).

Voor de eigen berekening van de verwachte vergoeding zijn de interne uren bepaald aan de hand van het rooster van de crisisorganisatie, de declaratie van overuren in ADP (ten tijde van de watercrisis) en tijdsregistratie in TIM (ten tijde van de herstelwerkzaamheden). Op basis van huidige inzichten is de verwachting dat met de (toekomstige) herstelkosten van de locaties Valkenburg en Schin op Geul nog een bedrag van € 9.337.000 gemoeid is. Deze verwachting is tot stand gekomen met ramingen van de bureaus Witteveen & Bos/Arcadis en Geonius. In de verwachting is gerekend met een onzekerheidsmarge van 30%. In de jaarrekening is voor de verwachte, te maken kosten de 'voorziening watercrisis 2021' opgenomen en genoemd bedrag gedoteerd aan de voorziening.

Voor de Wts vergoeding is op basis van huidige inzichten € 6.940.000 in de jaarrekening opgenomen onder de 'overlopende activa' in de balans en 'bijdrage van derden' in de exploitatierekening.

De schadelocaties kademuur Valkenburg en stapelmuur Schin op Geul kennen een hoge mate van complexiteit. Daarnaast wordt de tegemoetkoming van de schade (Wts) bepaald door de taxateurs van NIVRE. Wij hebben de best mogelijke inschatting gemaakt naar de stand van 31 december 2021. Gezien de onzekerheden als gevolg van de complexiteit en de afhankelijkheid van een externe taxateur is sprake van een risico op een lagere of hogere financiële uitkomst zolang de schadelocaties niet definitief zijn hersteld en de Wts vergoeding niet is vastgesteld. Om het risico op een nadelige uitkomst enigszins te verkleinen is gerekend met de afname dat 50% (€ 2.900.000) van het totaal van de nog te verwachten kosten in Valkenburg en Schin op Geul in aanmerking komt voor een gedeeltelijke vergoeding tegen de genoemde vergoedingspercentages.

8 Kredietvoting en -verlening

In de voorgaande hoofdstukken zijn per programma de jaargebonden netto investeringsuitgaven (uitgaven en inkomsten) voor 2021 getotaliseerd weergegeven.

Naast de jaarlijkse netto investeringsuitgaven zijn in de Begroting 2021 per investeringsproject de beschikbaar gestelde kredieten opgenomen, zie de investeringslijst Bijlage J. Deze kredieten zijn noodzakelijk om gelegitimeerd (i.e. rechtmatig) uitgaven van investeringsprojecten te mogen doen. Binnen de kredieten mogen uitgaven over meerdere jaren worden verantwoord. We noemen kredieten daarom jaaroverschrijdend.

Procedure investeringskredieten:

1. Bij de vaststelling van de Begroting is door het algemeen bestuur (AB) per programma een krediet gevoteerd. Dit kan in de voorjaars- en/of najaarsrapportage worden bijgesteld.
2. Het dagelijks bestuur (DB) mag voor een individueel investeringsproject binnen een programma een krediet verlenen.
3. In de jaarrekening wordt door het AB het saldo van het gevoteerde krediet per programma ingetrokken. In 2021 is het saldo van de niet door het DB verleende kredieten € 8.822.200 (€ 47.628.000 min € 38.805.800).

Netto kredietvoting/-verlening per programma	AB 2021		DB 2021
	Begroting	Gewijzigde begroting	
Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid	16.900.000	16.900.000	11.454.000
Zuiveren en waterketen	-	-	-
Waterkwaliteit	300.000	400.000	400.000
Klimaatadaptatie regionaal systeem	15.800.000	28.800.000	26.069.800
Crisisbeheersing	1.300.000	1.300.000	754.000
Bestuur en organisatie	100.000	228.000	128.000
Totaal netto kredietvoting / -verlening	34.400.000	47.628.000	38.805.800

Conform de 'verordening ex artikel 108 beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Limburg' (art. 6 en 7) wordt over de door het DB verleende kredieten in de tussentijdse rapportage en de jaarrekening gerapporteerd aan het AB. Aan deze verplichting wordt onderstaand voldaan.

Programma Hoogwaterbescherming Maas: waterveiligheid

- ✓ Wettelijke beoordeling primaire waterkeringen (uitgaven € 1.600.000).
Het waterschap is wettelijk verplicht (Waterwet) om vóór 1 januari 2023 haar primaire waterkeringen te beoordelen in het kader van de Landelijke Beoordeling Overstromingskansen

(LBO-1). Voor de beoordeling dient ca. 185 km primaire waterkeringen (inclusief ca. 700 kunstwerken) te worden beoordeeld op basis van het wettelijke beoordelingsinstrumentarium (WBI). De beoordeling geeft duidelijkheid over de actuele (peildatum 1-1-2023) veiligheidsstatus van de dijktrajecten in relatie tot de wettelijke norm. Waterkeringen die niet voldoen aan de norm worden verbeterd via het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Uiterlijk in 2050 dienen de primaire waterkering aan de wettelijke normen te voldoen. De beoordeling van de primaire waterkeringen is een belangrijke eerste stap.

- ✓ Solidariteitsbijdrage kosten HWBP (uitgaven € 9.854.000).
Betreft de kredietverlening voor de verantwoording van de jaarlijkse solidariteitsbijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma / Deltafonds.

Programma Waterkwaliteit

- ✓ Innovatieve aanpak waterkwaliteit landelijk gebied (uitgaven € 400.000).
Voor de verbetering van de waterkwaliteit in het landelijk gebied wat betreft nutriënten is er nog een behoorlijke opgave om de KRW doelen te realiseren. We toetsen samen met Wageningen Universiteit & Research (WUR) op 2 locaties bij verzameldrainen in landbouwgebied de mogelijkheden om de waterkwaliteit wat betreft nutriënten te verbeteren door middel van een innovatieve en duurzame aanpak, te weten de aanleg van een moerasfilter ("constructed wetland") en een variant daarvan ("woodchip bioreactor"). Deze aanpak treedt niet in de plaats van een zuivere bron-benadering (terugdringen bemestingsdruk), maar draagt wel bij aan het verminderen van de oppervlaktewaterbelasting met nutriënten.

Programma Klimaatadaptatie regionaal systeem

- ✓ Peelkanalen 'Waterakkoord Peelkanalen' en 'Samenwerkingsovereenkomst Peelkanalen tussen WL en Waterschap Aa en Maas' (uitgaven € 9.333.000 en inkomsten € 2.570.000); Vervanging assets (uitgaven +/- € 1.600.000).
De Peelkanalen vormen samen de hoofdverbinding tussen de Noordervaart en de verschillende voedingsgebieden in Midden- en Noord-Limburg en Zuidoost Brabant. Zij vormen de ruggengraat voor wateraanvoer en -afvoer voor de Peelregio. Het projectgebied omvat het Kanaal van Deurne (Limburg + N-Br.), de Helenavaart (Limburg + N-Br.) en het Peel- of Defensiekanaal van Griendtsveen (Limburg) tot Oploo (N-Br.).
De Peelkanalen in de huidige vorm zijn niet afgestemd op de verhoogde wateraanvoer en om nu en in de toekomst de voedingsgebieden efficiënt te voorzien van voldoende water, respectievelijk om in perioden met hevige regenval het overtollige regenwater af te voeren zonder overlast voor de omgeving. De opgave en de in dat licht noodzakelijke investeringen van zowel Waterschap Aa en Maas als Waterschap Limburg betreft hoofdzakelijk groot onderhoud: uitbaggeren van de kanalen, aanpassen van langsliggende kades en ook systeemoptimalisaties: aanpassen en automatiseren van waterverdeelen- en regelkunstwerken.
Uitvoering van de maatregelen draagt direct bij aan de doelstellingen:
  - Regionale droogtebestrijding (voor landbouw en natuur);
  - Klimaat robuuste watersystemen (voorkomen van wateroverlast); en
  - Gewenste natuurontwikkeling in de Pelen.
- ✓ Regenwaterbuffer Vijlenerbergweg (uitgaven € 84.000 en inkomsten € 28.000)
De uitbreiding van deze buffer is een eerste snelle stap in de aanpak om het stroomgebied van de Mechelderbeek aan de T=25 norm te laten voldoen, binnen het programma Water in Balans. Hiervoor zal in het stroomgebied een substantieel aantal extra m³ in knop 3, ons eigen watersysteem, worden opgevangen. De uitbreiding van deze buffer is hiervoor een eerste grote stap. In de verkenning Mechelderbeek die nu wordt opgestart zal de daadwerkelijke opgave (T=25, T=100) bepaald worden. Voor de oplossing komen alle vier de knoppen in beeld.

Door de vergroting van de buffer Vijlenbergerweg met 3.600 m³ naar 8.200 m³ wordt de wateroverlast voor de benedenstrooms gelegen woningen op korte termijn al verminderd.

- ✓ Geleenbeek Oude Maas (uitgaven € 1.175.000 en inkomsten € 767.500)
Aan de oostkant van de Molenplas en de Biltplas in de gemeente Maasgouw wordt de Verlengde Oude Maas aangelegd, zodat vissen vanuit de Maas naar de Geleenbeek kunnen zwemmen. Nu migreren vissen niet tot de Geleenbeek. Waterschap Limburg, Rijkswaterstaat en Natuurmonumenten zijn voornemens om dit knelpunt samen op te lossen. Waterschap Limburg en Rijkswaterstaat leggen deze Verlengde Oude Maas aan in het kader van het beekmondingconvenant (KRW-doelstelling). Natuurmonumenten is eigenaar en beheerder van de Molen- en Biltplas en een groot deel van de aangrenzende natuur.
- ✓ Ontwikkeling klimaat-adaptatiemodel spoor 2 (uitgaven € 1.252.000)
Als waterschap gebruiken we al jarenlang hydrologische modellen die ingezet worden bij zowel crisisbeheersing, beleidsvraagstukken als operationele advisering. De modellen en meetdata moeten daarbij een zekere nauwkeurigheid hebben om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Niet al deze functionaliteiten zijn nu beschikbaar en de bestaande modellen zijn verouderd. Tevens ontbreekt het deels aan benodigde data en aan instrumentaria om de data efficiënt in te zetten voor de modellen. Om in de toekomst op effectieve wijze alle verschillende vragen rondom klimaat-adaptatie te kunnen beantwoorden is een doorontwikkeling nodig van het hydrologisch instrumentarium naar een zogenaamd integraal klimaat-adaptatiemodel. Een breed inzetbaar, flexibel modelinstrumentarium waarmee we o.a. realtime voorspellingen kunnen doen bij extreem natte of droge weersomstandigheden, snel en effectief klimaatscenario's kunnen doorrekenen en simulaties en analyses kunnen uitvoeren op alle vereiste schaalniveaus. We krijgen hiermee een belangrijk ondersteunend instrument voor de Centrale Regiekamer.
- ✓ Herinrichting Geleenbeek Corio Glana Highlight 16 en 17 (uitgaven € 1.145.000)
In het verleden is de Geleenbeek voor de afvoer van mijnwater genormaliseerd, vastgelegd in betontegels en verbreed. Deze genormaliseerde en vastgelegde beekloop van de Geleenbeek voldoet niet aan de doelstellingen van de KRW en de functie Natuurbeek op zowel het vlak van de morfodynamiek, als op het vlak van vismigratie en waterkwaliteit. In een groot samenwerkingsverband, waar Waterschap Limburg in participeert, is gewerkt aan een inrichtingsvisie en realisatie van een integrale ontwikkeling van het Geleenbeekdal, onder de titel Corio-Glana. In 2014 is gestart met de realisatie van de beekdalontwikkeling. Een groot aantal deelgebieden (genoemd highlights) zijn al volledig gerealiseerd of zijn in uitvoering. De voorbereiding van de herinrichting van de highlights 16 en 17 (Biesenhof-Daniken en Daniken-Beekstraat) staat nu op de rol.
- ✓ Ontkluizing Keutelbeek Geleen (uitgaven € 455.000).
De Keutelbeek is vanaf de kern Beek tot aan de monding in de Geleenbeek in Geleen overkluisd. De ecologische (KRW) toestand van de overkluizing is zeer slecht. Daarnaast treedt bij piekbuien op diverse plekken in de kernen Beek, Neerbeek en Geleen wateroverlast op. Daarnaast bestaat de wens om de beek weer zichtbaar te maken.

- ✓ Schelkensbeek (aanvullend uitgaven € 580.000 en inkomsten € 353.000).

Het gebied rondom de Schelkensbeek heeft in juni/juli 2016 veel wateroverlast gehad; aanleiding om de Schelkensbeek als gebiedspilot op te nemen in het programma Water in Balans. In juli 2018 is de eindversie van een door de streek gedragen klimaatproof ontwerpplan 'Aanpak hydrologische knelpunten watersysteem' voor de herinrichting van Schelkensbeek opgeleverd. Eind 2018 is gestart met de voorbereiding van de maatregelen. In de uitwerking is onderscheid gemaakt naar: fase 1, de relatief snel uit te voeren no-regret maatregelen en fase 2, de overige maatregelen. Het verleende krediet heeft betrekking op de uitvoering van fase 1 (herprofilering van een aantal watergangen en vergroten, herleggen en verwijderen van een aantal duikers). Op grond van de huidige inzichten neemt de prognose van de uitgaven toe. Op deze uitgaven worden bijdragen ontvangen vanuit het partnercontract, waardoor ook de prognose van de inkomsten toenemen.
- ✓ Gebiedspilot Oirsbeek (aanvullend uitgaven € 2.068.000 en inkomsten € 510.000).

De geplande maatregelen hebben als doel om ernstige wateroverlast, die ontstaat bij hevige neerslag, in de kernen van Oirsbeek (gemeente Beekdaelen) te verminderen. Buffers zorgen ervoor dat het afstromend regenwater opgevangen wordt in gebieden die daar speciaal voor zijn ingericht. Na de hevige bui wordt het opgevangen water gedoseerd en gecontroleerd afgevoerd, waardoor de wateroverlast vermindert. Op grond van de huidige inzichten neemt de prognose van de uitgaven toe. Op deze uitgaven worden bijdragen ontvangen vanuit het partnercontract, waardoor ook de prognose van de inkomsten toenemen.
- ✓ Wijziging scope Geleenbeekprojecten en beschikbaar stellen krediet (uitgaven € 2.757.000 en inkomsten € 100.000).

23 Oktober 2018 is een bestuursovereenkomst gesloten met Rijkswaterstaat, waarin het waterschap bijdraagt in de kosten voor het uitvoeren van de resterende werken van het project Corridor Geleenbeek (€ 2.362.000) en voor het verleggen van de Geleenbeek binnen de nieuwe Parkzone van de verlegde A2 (€ 295.000). Verder is het wenselijk de scope van enkele Geleenbeek projecten te wijzigen voordat de projectvoorbereiding van deze projecten start.
- ✓ Eckeltsebeek (aanvullend uitgaven € 952.600 en inkomsten € 448.700).

Op grond van de huidige inzichten neemt de prognose van de uitgaven toe (uitvoering, begeleiding en geactiveerde personeelskosten). Op deze uitgaven worden bijdragen ontvangen vanuit het partnercontract, waardoor ook de prognose van de inkomsten toenemen.
- ✓ Assetmanagement (aanvullend uitgaven € 4.700.000).

Om in 2021 maximaal uitvoering te kunnen geven aan het vervangen van assets in 2021 en het voorbereiden daarvan voor 2022 is aanvullend krediet noodzakelijk.
- ✓ Herinrichting Huilbeek (aanvullend uitgaven € 1.674.000 en inkomsten € 1.500.000).

De Huilbeek vindt zijn oorsprong in de natte natuurparel het 'Beesels Broek' en stroomt in noordelijke richting door Beesel om vervolgens uit te monden in de Maas. De totale lengte van de Huilbeek is ruim 4 km.

De Huilbeek is aangemerkt in het Provinciaal Omgevingsplan als 'Natuurbeek', mede omdat deze voor een deel binnen het provinciaal natuurnetwerk (goud- en zilvergroene natuurzone) ligt. Hoewel de beek op zichzelf geen KRW-status heeft, betekent de status natuurbeek, dat het beheer en onderhoud erop gericht is om de KRW-doelen te bereiken. Hiertoe dient de Huilbeek te worden heringericht.

De monding van de Huilbeek is onderdeel van de KRW-opgave van Rijkswaterstaat.

Het op orde brengen van de Huilbeek, voor zover gelegen binnen het zogenaamde WBR-gebied, is daarmee een gezamenlijke opgave voor zowel waterschap als Rijkswaterstaat. Voor het realiseren van deze opgave werd een beekmondigenconvenant afgesloten, waarin de Huilbeek is opgenomen.

De provincie Limburg, Rijkswaterstaat en de gemeente Beesel dragen bij in de kosten van de herinrichting.

✓ Herinrichting Meilossing (aanvullen uitgaven € 450.000 en inkomsten € 110.000).

Het plangebied is gelegen in de gemeente Weert, tussen Altweerderheide en Weert. Waterloop de Meilossing bestaat uit twee gedeeltes. Het eerste traject loopt vanaf de Kruispeelweg tot aan de aansluiting van de Meilossing, met de Weertbeek en de Weteringbeek. Het tweede traject loopt vanaf het reeds heringerichte deel van de Meilossing, nabij de Smallepeelweg, tot aan de Heltenbosdijk. Met de herinrichting vervult het waterschap zijn ecologische en hydrologische doelstellingen in waarmee ecologische meerwaarde en een robuuster watersysteem wordt gecreëerd. Daar waar mogelijk wordt de beek op deze trajecten meanderend aangelegd, wordt het talud verflauwd en komt er ruimte voor vegetatie die zorgt voor schaduwwerking op de beek.

De provincie Limburg draagt bij in de kosten van de herinrichting.

✓ Herinrichting Bosbeek (uitgaven € 752.500).

De Bosbeek is een langzaam stromende, smalle terrasbeek die in de bovenloop door het landschap kronkelt en een grensscheidend waterlichaam met Duitsland is. Hier heeft het beekje een natuurlijke meanderende morfologie met gevarieerde oevers, zandbanken en dood hout. Vervolgens stroomt de beek door het vakantiepark Boschbeek en intensief gebruikt landbouwgebied (middenloop / gebied Venbeek-Flinke Venlossing). Vanaf deze trajecten tot aan de monding in een dode arm van de Roer is de beek genormaliseerd en gestuwd. In de genormaliseerde trajecten heeft de beek de uitstraling van een sloot en is sprake van diverse vismigratiebarrières en stilstaand water. Hierdoor is de ecologische waarde laag. Dit is aanleiding om de beek herin te richten.

✓ Herinrichting Worm (NATO-depot / Rimburg; uitgaven € 920.800).

De Worm is een grotendeels op Duits grondgebied gelegen snelstromende, meanderende heuvellandbeek. Het gedeelte waar de Worm in het beheergebied van WL ligt, ligt op de rijksgrens. De afvoer van de Worm is redelijk constant, maar tijdens hevige regenbuien treden sterke piekafvoeren op.

Het bovenstrooms gedeelte van de grensbeek, ter hoogte van Haanrade, is nog een relatief vrij meanderend, natuurlijk traject. Het benedenstroomse deel, ongeveer vanaf de monding van de Anselderbeek, is in de jaren '60 en '70 genormaliseerd, waardoor ook intensieve akkerbouw in de dalbodem mogelijk werd. De beekloop is rechtgetrokken en de bodem en oevers zijn met stortstenen vastgelegd.

De huidige inrichting van de genormaliseerde beek voldoet niet aan de doelstellingen van de KRW en de functie Natuurbeek. Belangrijke knelpunten zijn de onnatuurlijke morfologie in het plangebied en het ontbreken van houtige oeverbegroeiing (in de vorm van inheemse loofbomen).

De Worm is ook in Duitsland aangemeld als KRW-waterlichaam. Het Wasserverband Eifel-Rur is de Duitse waterbeheerder. Zij hebben in 2012 op hoofdlijnen een maatregelenkaart voor de KRW-waterlichamen in hun beheergebied opgesteld.

- ✓ Herinrichting Roggelsebeek inclusief Neerpeelbeek en Bevelandsbeek (uitgaven € 2.304.800).
De Roggelsebeek ontspringt in het Peelgebied ten zuiden van Meijel en is een van de oorspronkelijke (oude / natuurlijke) beken in het gebied. De beek stroomt dwars door de kern Roggel, waarna ze in het Leudal samenkomt met de Tungelroysebeek. De Neerpeelbeek en Bevelandsbeek zijn zijbeken van de Roggelsebeek.
Door herinrichting van twee trajecten van de Roggelsebeek over een lengte van 0,6 en 6,1 km, de benedenloop van de Neerpeelbeek over een lengte van 1,4 km en de Bevelandsbeek over een lengte van 3,7 km wordt zo optimaal mogelijk voldaan aan de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW), waarbij de beek gelijktijdig klimaat robuust en (nagenoeg) onderhoudsvrij wordt ingericht.
- ✓ Herinrichting Vlootbeek Benedenloop (uitgaven € 815.100).
Het stroomgebied van de Vlootbeek ligt in het Maasterrassengebied van Midden-Limburg ten oosten van de Maas tussen Sint Odiliënberg en Echt. Ten zuiden van Montfort stroomt de Vlootbeek door de voormalige hoogveenkommen Reigersbroek en Rozendaal. De Vlootbeek is vanaf 1650 aangelegd om deze hoogveenkommen te ontwateren. Het hoogveen is geëxploiteerd, waarna de ontwaterde en ontveende gronden als landbouwgrond in exploitatie zijn genomen.
Door de herinrichting van de Vlootbeek over een lengte van ca. 4 km (vanaf Reigersbroek tot aan de Linnerweg) wordt zo optimaal mogelijk voldaan aan de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW), waarbij de beek gelijktijdig klimaatproof en (nagenoeg) onderhoudsvrij wordt ingericht. Tevens wordt invulling gegeven aan GGOR-doelstellingen, waarbij de grondwaterstanden zijn afgestemd op de gewenste natuurontwikkeling in het gebied, rekening houdend met eventuele effecten op landbouwgebieden in de omgeving.
Door de inrichting van de Vlootbeek als natuurbeek is sprake van een natuurlijk ecohydrologisch gezond functionerend watersysteem. Het beheer en onderhoud is natuurvriendelijk en primair afgestemd op het duurzaam ecologisch functioneren van het beekstelsel en dienend aan de functie Natuurbeek.
- ✓ Herinrichting Oude Graaf (uitgaven € 645.000).
De Oude Graaf is een gegraven watergang, die ten westen van Weert start bij de Zuid Willemsvaart. De beek stroomt in noordelijke richting door industrieterrein, landbouw- en natuurgebied. De Oude Graaf mondt uit in de Sterkselse Aa (gelegen in beheergebied van Waterschap de Dommel), die is aangewezen als KRW-waterlichaam.

Door herinrichting van de Oude Graaf en eventuele overige aanpassingen in het stroomgebied van de Oude Graaf wordt zo optimaal mogelijk invulling gegeven aan de KRW-doelstellingen van de Kleine Dommel/Sterkselse Aa en de behoud- en ontwikkelingsdoelstellingen van het naastgelegen Natura 2000-gebied. Daarnaast wordt de wateroverlast in Weert en het stroomgebied (Nederweerder Riet) verholpen of zoveel mogelijk beperkt.

De inrichting van de Oude Graaf, het peilbeheer en het beheer en onderhoud van de beek zijn primair gericht op het dominante landgebruik in de omgeving (Goudgroene natuurzone en landbouw).

✓ Herinrichting Maasnielderbeek bovenloop, resterend deel (uitgaven € 813.200).

De Maasnielderbeek ontspringt net bovenstrooms van de N280 en wordt gevoed door kwelwater uit het hoger gelegen terrasgebied in Duitsland. Normaal staat er 10-15 cm water in de beek. In droge zomers neemt de watervoerendheid sterk af en komt de beek droog te staan. Een beverdam bovenstrooms van de N280 versterkt deze droogval.

Door de herinrichting over een lengte van circa 4,4 kilometer wordt zo optimaal mogelijk voldaan aan de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW), waarbij de beek gelijktijdig klimaatproof en (nagenoeg) onderhoudsvrij wordt ingericht. De opgave is voornamelijk gericht op overige waterflora en macrofauna.

Door de inrichting als natuurbeek is sprake van een natuurlijk ecohydrologisch gezond functionerend watersysteem. In het traject van de N280 tot aan de weg naar de Heisterhof zijn inrichting, peilbeheer en beheer en onderhoud primair gericht en dienend aan het landgebruik in de omgeving. Vanaf de weg naar de Heisterhof tot aan de A73 is het beheer en onderhoud natuurvriendelijk en primair afgestemd op het duurzaam ecologisch functioneren van het beeksysteem en dienend aan de functie Natuurbeek.

✓ Polder Grindtsveen (uitgaven € 1.750.000 en inkomsten € 1.170.000).

Op 29 september 2020 stemde het DB (2020-D97622) in met de “package deal” Griendtsveen. Hierin werkt het waterschap samen met Provincie Limburg, Staatsbosbeheer, gemeente Horst aan de Maas en de dorpsraad Griendtsveen aan de verbetering van de waterhuishouding in en rond Griendtsveen.

De basis afspraken die gemaakt zijn in de package deal zijn:

- Aanleg van de ontbrekende compartiment-kade langs de Helenavaart, (trekker Staatsbosbeheer)
- Vervangen en verplaatsen van het gemaal Lavendel (trekker WL),
- Op orde brengen van de primaire- gemeentelijke- en particuliere waterhuishouding in en rond Griendtsveen (trekker WL).
- Afspraken vastleggen aangaande de nazorg en afhandeling van eventuele schades als gevolg van watermaatregelen in- en om Griendtsveen (trekker WL). Het definitief ontwerp voor het robuust inrichten van de integrale waterhuishouding Griendtsveen voorziet in:
  - het opheffen van het bestaande gemaal Lavendel, waardoor het Natura 2000 gebied “Kanaalbos” niet meer wordt belast met gebiedsvreemd water;
  - het plaatsen van twee gemalen voor de afwatering van respectievelijk het westelijk deel en oostelijk deel van Griendtsveen op de Helenavaart;
  - gebruik van het “Griendtsveenkanaal” als transportroute voor overtollig regenwater;
  - klimaat-robust inrichten van het primair-, gemeentelijk- en private stelsel.

✓ Pilot Groote Molenbeek / Mariapeel (uitgaven € 600.000).

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP) is de Groote Molenbeek aangewezen als een van de twee pilotgebieden voor de beekdalbrede aanpak. Na een voorbereidingstijd van enkele jaren, is begin 2021 begonnen met de pilot. Inmiddels heeft de Provincie Limburg het project opgenomen in haar ontwerp-Provinciaal Waterprogramma, als voorbeeld voor een opgave gerichte gebiedsaanpak en beekdalbrede aanpak.

De pilot Groote Molenbeek bestaat uit drie deelprojecten: subirrigatie, doorstroommoeras Rieterdijk en de laagzone Kabroeksebeek. Elk deelproject wordt vormgegeven door middel van een gebiedsproces, waarin alle relevante stakeholders worden meegenomen. Tevens wordt elk deelproject uitvoerig gemonitord, startend met een nulmeting.

Het doel van de pilot bestaat uit het invulling geven aan meerdere inhoudelijke doelen (klimaat/wateroverlast en droogte, KRW, biodiversiteit) en het opdoen van kennis en ervaring met de uitvoering en financiering van beekdalbrede maatregelen binnen een stroomgebied, zoals fondsenwerving, binding van derden en belangen van derden aan het project etc..

Kredietaanpassing bevoegdheid Secretaris Directeur

In de 'Regeling budgetbeheer en financieel mandaat Waterschap Limburg 2017' is de Secretaris Directeur bevoegd tot het verhogen van de uitgaven binnen het verleende investeringskrediet indien deze worden gecompenseerd door hogere inkomsten, waardoor een en ander budgettair neutraal verloopt (artikel 6 Verhogingen investeringsuitgaven en -inkomsten binnen een verleend krediet).

In 2021 heeft de Secretaris Directeur twee maal gebruik gemaakt van deze bevoegdheid:

✓ Lollebeek Castenrayse Vennen (uitgaven en inkomsten € 600.000)

Bij het aanvragen van het krediet voor project Lollebeek Castenrayse Vennen was het uitgangspunt dat alle grond gerelateerde kosten door de Provincie zouden worden betaald. In een later stadium is besloten, omwille van capaciteitsgebrek (pensionering) van de grondaankoper bij Provincie, om enkele transacties via het waterschap te laten lopen. Dit betreft met name afkoop van compensatiemaatregelen, zoals afkoop van natschade, een vergoeding voor gedeerde inkomsten uit kerstbomen en het aanbrengen van peilgestuurde drainage. Het project Lollebeek Castenrayse Vennen is onderdeel van de Maasgaard. De extra uitgaven worden verrekend binnen het programmabudget van de Maasgaard, waarbij de bijdrage van het waterschap vast staat. Dit betekent dat de inkomsten met eenzelfde bedrag stijgen.

✓ Vispassage Wittemermolen (uitgaven en inkomsten € 45.000)

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden aan project Vispassage Wittemermolen zijn nieuwe inzichten ontstaan over de gewenste eindsituatie. Dit betreft de volgende onderdelen:

Aanpassen stapelstenen muur, Verbeteren van de bereikbaarheid door toepassen van semi-verharding, Stuw voorzien van looprooster met leuning, Afstap brug aanpassen, Plaatsen palenrooster in watergang, Verplaatsen meetpunt en Opstellen omschrijving meetnet

Om de werkzaamheden te kunnen afronden is een extra krediet van € 45.000 nodig. Omdat bij de kredietvoting de inkomsten uit het partnercontract voorzichtig zijn ingeschat en daar nu meer zekerheid over is kunnen deze worden bijgesteld met eveneens € 45.000. De netto uitgaven voor het waterschap blijven daarmee gelijk.

Programma Crisisbeheersing

- ✓ Vervanging en uitbreiding pompen (uitgaven € 754.000)
Binnen de PRIO-projecten en de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum zijn diverse pomplocaties ofwel nieuw gerealiseerd of verbeterd. De aankoop van pompen en/of het vergroten van de capaciteit van bestaande pompen is geen onderdeel geweest van de projectscope. Voor de betreffende locaties worden in de huidige situatie doorgaans huurpompen ingezet. Door middel van voorliggend voorstel worden nieuwe pompen aangekocht voor locaties daar waar in de huidige situatie geen pomp aanwezig is, een pomp aanwezig is met een te lage capaciteit, of een type pomp aanwezig is dat niet optimaal aansluit bij de inrichting van de pomplocatie. Nadat het areaal pompen qua aantal weer op orde is, wordt overgegaan tot het vervangen van bestaande pompen (einde technische levensduur).

Programma Bestuur en organisatie

- ✓ Verbouwing locatie Horst (aanvullende uitgaven € 128.000).
Voor de financiering van de verbouwing loods Horst en de totale bouwbegeleiding door een bouwadviesbureau is in 2020 door het dagelijks bestuur een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. In de periode maart 2020 / november 2020 hebben de voorbereidingen plaatsgevonden voor de meervoudig onderhandse aanbesteding. In december 2020 heeft op basis van de laagste prijs de voorlopige gunning plaatsgevonden. De inschrijving is hoger dan de raming van de bouwkosten en daarmee zijn de totale kosten hoger dan het beschikbaar gestelde uitvoeringskrediet. Het gunningsvoornemen is daarom geschied onder de voorwaarde dat het dagelijks bestuur hiermee instemt en een aanvullend krediet verleent, waarmee in de begroting 2021 geen rekening is gehouden.

9 Exploitatie naar kostendragers

In dit hoofdstuk wordt de realisatie naar kostendrager weergegeven. Het waterschap kent twee kostendragers, te weten:

1. Watersysteembeheer.

Het watersysteembeheer bevat de kosten van het waterkwantiteitsbeheer, het waterkeringsbeheer en het passieve kwaliteitsbeheer (verbeteringen van de waterkwaliteit in de diverse waterlichamen). Bovendien bevat het watersysteembeheer een deel van de kosten voor de aanslagoplegging en invordering van de belastingopbrengsten.

De kosten van het watersysteembeheer worden opgebracht door inwoners en eigenaren van gebouwde en ongebouwde onroerende zaken en natuurterreinen.

2. Zuiveringsbeheer

Het zuiveringsbeheer bevat de kosten voor het zuiveren en transporteren van afvalwater, de verwerking van het zuiveringsslib en gedeeltelijk de kosten van vergunningen en meldingen, uitgevoerd door het WBL. Daarnaast wordt een deel van de kosten voor de aanslagoplegging en invordering van de belastingopbrengsten, uitgevoerd door de BsGW, gerekend tot het zuiveringsbeheer. Evenals een gedeelte van de kosten van bestuur en externe communicatie van zowel WBL als BsGW.

De kosten van het zuiveringsbeheer worden opgebracht door zowel de huishoudens als de bedrijven op basis van het aantal vervuilingseenheden.

De wijze van toerekening van de kosten naar de beide kostendragers wordt onderstaand kort toegelicht. Bovendien wordt per kostendrager de dekking van deze kosten gepresenteerd, de 'dekkingsmiddelen'.

Kostentoerekening

De principes die gehanteerd zijn bij de kostentoerekening bepalen hoe de kosten worden toegerekend aan de uiteindelijke kostendragers (lees taken). Deze kostendragers vormen de basis voor de opbrengst waterschapslasten. Omdat de kostentoerekening van groot belang kan zijn op de hoogte van de belastingtarieven waarvoor bestuurlijke aandacht noodzakelijk is, is in de voorschriften opgenomen dat hier expliciet aandacht aan dient te worden geschonken.

De interne kosten worden toegerekend op basis van bedrijfseconomische principes. Alle indirecte kosten worden doorberekend naar de producten die onderdeel uitmaken van programma's en bovendien onderdeel uitmaken van de taak watersysteembeheer en/of de taak zuiveringsbeheer. Een uitgebreide specificatie van de kostentoerekening is opgenomen in bijlage F, de kostenverdeelstaat.

De kosten van het zuiveringsbeheer bestaan uit:

- het aandeel van het zuiveringsbeheer van de aan WBL betaalde bijdrage van € 76.530.876,
- het aandeel van het zuiveringsbeheer van de aan BsGW betaalde bijdrage van € 1.582.758 en
- een gedeelte van de kosten van bestuur, externe communicatie, vergunningverlening en handhaving, plannen en regulering lozingen.

Het restant van de kosten is toegerekend aan het watersysteembeheer.

Het resultaat van de kostentoerekening naar de kostendragers en de bijbehorende dekkingsmiddelen per kostendrager kan volgens de programma indeling als volgt worden weergegeven, waarbij voor de opbouw van de programma's met bijbehorende beleidsproducten wordt verwezen naar bijlage G. De specificatie van elk individueel programma (artikel 4.27 BBVW) is onderdeel van hoofdstuk 3, hiervoor verwijzen we dan ook naar.

Kostendrager watersysteembeheer

Kostendrager watersysteembeheer				
Programma		Primitieve begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Klimaatadaptatie regionaal systeem		52.813.150	53.718.425	49.477.393
Hoogwaterbescherming Maas: Waterveiligheid		12.711.000	12.729.300	10.758.758
Crisisbeheersing		2.441.500	2.612.800	11.918.872
Waterkwaliteit		2.186.900	2.296.860	2.919.027
Zuiveren en waterketen		69.000	69.000	75.145
Bestuur en Organisatie		7.069.900	7.827.304	7.180.309
Programmatotaal		77.291.450	79.253.689	82.329.504
Onvoorzien WL	+	342.000	-217.790	0
Duurzaamheid en innovatie	+	795.000	571.371	0
Negatief resultaat BsBW 2021	+	0	-	58.500
Overheadcomponent vergoeding HWBP	-/-	0	179.500	91.800
Goodwill toetreders BsGW	-/-	0	9.100	9.100
Dividend Nederlandse Waterschapsbank NV	-/-	914.000	2.056.900	2.056.960
Totaal netto kosten		77.514.450	77.361.770	80.230.144
Opbrengst waterschapsbelastingen	+	81.099.700	81.210.000	81.404.298
Correctie kwijtschelding	-/-	2.428.800	2.428.800	1.923.995
Correctie oninbaarheid	-/-	403.400	404.400	261.849
Onttrekking assetmanagement watersysteem	+	575.000	575.000	0
Dekkingsmiddelen		78.842.500	78.951.800	79.218.454
Resultaat watersysteembeheer		1.328.050	1.590.030	-1.011.690

Realisatie versus gewijzigde begroting.

- Programmatotaal. In hoofdstuk 3 wordt de afwijking per programma toegelicht.
- Onvoorzien WL. De post onvoorzien is onderdeel van de begroting en dient ter dekking van wijzigingen in de exploitatie. Er worden echter in de realisatie geen kosten op verantwoord.

- Duurzaamheid en innovatie. Dit budget wordt geraamd, echter als een innovatie voorstel door het directieteam of dagelijks bestuur geaccordeerd wordt, wordt het betreffende bedrag gealloceerd binnen de BBP-producten en kostensoorten. Derhalve is de realisatie nihil.
- Negatief resultaat BsGW 2021. Op begrotingsbasis was het rekeningresultaat BsGW 2021 nog niet bekend. Het resultaat wordt voor 65% toegerekend aan de kostendrager watersysteembeheer en voor 35% aan de kostendrager zuiveringsbeheer.
- Goodwill toetreders BsGW. Conform begroting.
- Dividend Nederlandse Waterschapsbank NV. Conform begroting.
- Opbrengst waterschapsbelastingen inclusief correctie kwijtschelding en oninbaarheid. In paragraaf 10.2 wordt de afwijking op de waterschapsbelastingen nader toegelicht.
- Onttrekking assetmanagement watersysteem. Op begrotingsbasis is hiermee rekening gehouden. De daadwerkelijke onttrekking over 2021 vindt plaats in 2022, als het resultaat 2021 wordt verwerkt.
- Resultaat watersysteembeheer. Voor de dekking van het resultaat wordt verwezen naar hoofdstuk 12.

Kostendrager zuiveringsbeheer

Kostendrager zuiveringsbeheer				
Programma		Primitieve begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Klimaatadaptatie regionaal systeem		3.296.150	3.302.650	2.928.751
Waterkwaliteit		-130.300	-112.150	-129.056
Zuiveren en waterketen		74.049.100	74.049.100	74.002.545
Bestuur en Organisatie		6.664.500	6.702.980	6.896.074
Programmatotaal		83.879.450	83.942.580	83.698.314
Onvoorzien WBL	+	313.000	313.000	313.004
Negatief resultaat WBL 2021	+	0	-	426.000
Negatief resultaat BsBW 2021	+	0	-	31.528
Belastingprocedure zuiveringsheffing	+	0	-	5.110.990
Goodwill toetreders BsGW	-/-	0	4.950	4.950
Totaal netto kosten		84.192.450	84.250.630	89.574.886
Opbrengst waterschapsbelastingen	+	85.512.700	85.512.700	85.342.355
Correctie kwijtschelding	-/-	3.811.700	3.811.700	3.872.143
Correctie oninbaarheid	-/-	427.600	427.600	473.625
Dekkingsmiddelen		81.273.400	81.273.400	80.996.587
Resultaat zuiveringsbeheer		-2.919.050	-2.977.230	-8.578.299

Realisatie versus gewijzigde begroting.

- Programmatotaal. In hoofdstuk 3 wordt de afwijking per programma toegelicht.
- Onvoorzien WBL. Conform begroting.
- Negatief resultaat WBL 2021. Op begrotingsbasis was het rekeningresultaat WBL 2021 nog niet bekend.
- Negatief resultaat BsGW 2021. Op begrotingsbasis was het rekeningresultaat BsGW 2021 nog niet bekend. Het resultaat wordt voor 65% toegerekend aan de kostendrager watersysteembeheer en voor 35% aan de kostendrager zuiveringsbeheer.

- Belastingprocedure zuiveringsheffing. Op begrotingsbasis was de omvang van de uitkomst van deze procedure nog niet bekend.
- Goodwill toetreders BsGW. Conform begroting.
- Opbrengst waterschapsbelastingen inclusief correctie kwijtschelding en oninbaarheid. In paragraaf 10.2 wordt de afwijking op de waterschapsbelastingen nader toegelicht.
- Resultaat zuiveringsbeheer. Voor de dekking van het resultaat wordt verwezen naar hoofdstuk 12.

10 Exploitatierkening naar kosten en opbrengsten

Naast de programma opzet blijven de kostensoorten in de BBVW een verplichting. In onderstaand overzicht worden de kosten en opbrengsten gepresenteerd van de begroting, de gewijzigde begroting en de realisatie 2021.

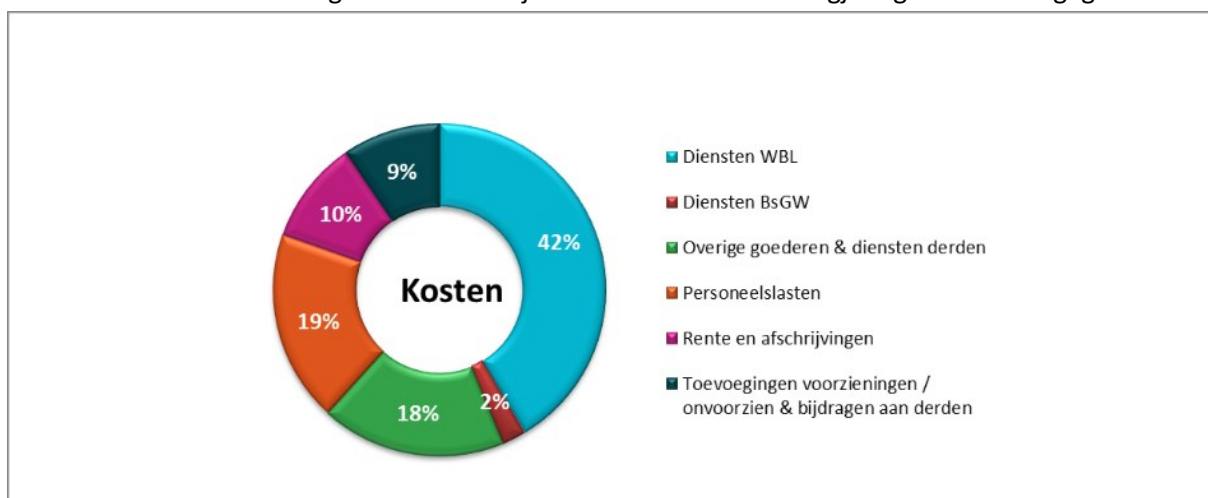
Kosten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
4101 Externe rentelasten	3.089.300	3.093.900	3.099.125
4103 Afschrijvingen van activa	16.191.900	15.781.700	15.610.019
41 Rente en afschrijvingen	19.281.200	18.875.600	18.709.144
4201 Salarissen huidig personeel en bestuurders	24.646.500	25.357.415	23.950.626
4202 Sociale premies	7.251.600	7.433.576	7.205.560
4204 Overige personeelslasten	1.307.800	894.460	1.238.303
4205 Personeel van derden	1.017.900	2.476.619	2.090.222
4206 Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders	229.500	179.500	74.628
42 Personeelslasten	34.453.300	36.341.570	34.559.339
4301 Duurzame gebruiksgoederen	226.100	291.100	256.682
4302 Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	806.200	875.110	808.866
4303 Energie	292.000	292.000	225.678
4304 Huren en rechten	1.022.300	992.300	980.433
4305 Leasebetalingen operationele lease	1.020.000	1.200.000	1.055.848
4307 Verzekeringen	469.900	509.000	515.619
4308 Belastingen	58.200	61.600	58.164
4309 Onderhoud door derden	12.453.500	12.879.453	17.180.533
4310 Overige diensten door derden	11.631.800	13.090.856	12.165.549
4310 Overige diensten door derden WBL	76.531.100	76.531.100	76.530.876
4310 Overige diensten door derden BsGW	4.385.700	4.385.700	4.382.981
43 Goederen en diensten van derden	108.896.800	111.108.219	114.161.229
4401 Bijdragen aan bedrijven	200.000	200.000	2.500
4402 Bijdragen aan het Rijk	515.000	515.000	510.302
4403 Bijdragen aan openbare lichamen	512.600	209.700	186.460
4404 Bijdragen aan overigen	132.000	168.300	158.773
44 Bijdragen aan derden	1.359.600	1.093.000	858.035
4501 Toevoegingen aan voorzieningen	1.628.300	1.628.300	16.710.318
4502 Onvoorzien	342.000	-217.790	0
4502 Duurzaamheid en innovatie	795.000	571.371	0
45 Toevoegingen voorzieningen / onvoorzien	2.765.300	1.981.881	16.710.318
Totaal kosten	166.756.200	169.400.270	184.998.065

Opbrengsten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
8101 Externe rentebaten	35.000	3.300	3.270
8103 Dividenden en bonusuitkeringen	914.000	2.056.900	2.056.960
81 Financiële baten	949.000	2.060.200	2.060.230
8201 Baten in verband met salarissen en sociale lasten	72.800	99.800	123.754
8202 Uitlening van personeel	214.700	214.700	308.821
82 Personele baten	287.500	314.500	432.575
8301 Verkoop van grond	75.000	75.000	479.171
8302 Verkoop van duurzame goederen	9.200	9.200	0
8304 Opbrengst uit grond en water	43.900	43.900	91.251
8306 Diensten voor derden	448.700	448.700	486.430
83 Goederen en diensten aan derden	576.800	576.800	1.056.852
8402 Bijdragen van het Rijk	0	0	6.940.000
8403 Bijdragen van provincies	0	0	695.670
8404 Bijdragen van overige openbare lichamen	61.200	254.750	251.122
8405 Bijdragen van overigen	280.900	280.900	254.980
84 Bijdragen van derden	342.100	535.650	8.141.772
8501 Opbrengst watersysteemheffing gebouwd	38.862.600	38.862.600	39.142.074
8502 Opbrengst watersysteemheffing ingezetenen	33.395.600	33.629.300	33.710.701
8503 Opbrengst watersysteemheffing ongebouwd	8.218.200	8.218.200	8.053.841
8504 Opbrengst watersysteemheffing natuur	201.000	201.000	198.971
8505 Opbrengst verontreinigingsheffing	422.300	298.900	298.710
8506 Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	24.230.600	23.394.400	23.430.343
8507 Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	61.282.100	61.912.500	61.912.011
8508 Oninbaarverklaringen	-831.000	-830.000	-735.473
8509 Kwijtscheldingen	-6.240.500	-6.240.500	-5.796.138
85 Waterschapsbelastingen	159.540.900	159.446.400	160.215.040
8601 Onttrekkingen aan voorzieningen	0	0	129.994
8602 Geactiveerde lasten	2.893.900	4.300.720	3.371.613
86 Interne verrekeningen	2.893.900	4.300.720	3.501.607
Totaal opbrengsten	164.590.200	167.234.270	175.408.076
Negatief exploitatieresultaat dekken uit reserves / Positief exploitatieresultaat toevoegen aan reserves	-2.166.000	-2.166.000	-9.589.989

In de voorschriften is opgenomen dat de kostensoorten informatieve waarde hebben voor het algemeen bestuur waardoor een toelichting hierop niet verplicht is. Omdat een toelichting de inzichtelijkheid van deze componenten ten goede komt wordt een korte toelichting gegeven op de realisatie versus de gewijzigde begroting. Dit is ook de lijn die gevolgd is in de begroting en in de voor- en najaarsrapportage 2021 waar eveneens een beschouwing is gegeven naar dit gezichtspunt.

10.1 Toelichting op kosten

Onderstaand is de verdeling van de werkelijke kosten over het verslagjaar grafisch weergegeven.

Rente en afschrijvingen

Van het totaal van € 18.709.144 heeft 17% betrekking op de rente en 83% op de afschrijvingen. De kosten hebben hoofdzakelijk betrekking op investeringsprojecten in materiële vaste activa.

Realisatie versus gewijzigde begroting

- De **externe rentelasten** zijn met een negatieve afwijking van 0,2 % ofwel € 5.225 gerealiseerd. Dit is als gevolg van de herziening van de kredietopslag van de basisrenteleningen.
- De **afschrijvingen op vaste activa en boekverliezen** zijn afgenomen met € 171.681. Als gevolg van een lager netto investeringsniveau zijn de reguliere afschrijvingen 2021 afgenomen met € 226.590. Voor een uitgebreide toelichting op het investeringsniveau 2021 wordt verwezen naar hoofdstuk 3 waarin per programma de investeringen nader worden toegelicht. Verder is sprake van extra afschrijvingen van € 54.909 die onderstaand wordt toegelicht.

Eénmaal per jaar wordt nagegaan of de activa die op de balans zijn vermeld, nog wel worden gebruikt en/of deze tegen de juiste waarde zijn gewaardeerd. Indien de activa tegen een te hoge waarde op de balans staan, dient de waardevermindering ten laste van de exploitatierekening te worden gebracht. Dit heeft in het verslagjaar geresulteerd in een extra afschrijving van € 54.909 voor projecten met een boekwaarde kleiner of gelijk aan € 2.500 conform het bestaand beleid. Daarnaast is het in het verslagjaar niet noodzakelijk gebleken om een extra afschrijving door te voeren voor projecten die niet in uitvoering zijn gekomen.

Personeelslasten

De personeelslasten van € 34.559.339 hebben voor 90% betrekking op salariskosten en sociale premies van het huidige en voormalige personeel en bestuur. Het restant betreft de overige personeelslasten -zoals studiekosten, kantine, geneeskundige dienst- en personeel van derden.

Realisatie versus gewijzigde begroting

- **salariskosten** zijn met € 1.406.789 onderschreden. Dit heeft verschillende (incidentele) oorzaken. Een belangrijke reden is dat vacatures in het verslagjaar later zijn ingevuld en lager zijn ingeschaald, wat geleid heeft tot een aanzienlijke besparing op de salariskosten. Daarnaast is de gemiddelde personeelssterkte in 2021 lager uitgevallen (werkelijke formatie 347,56 fte en normatieve formatie 351 fte, zijnde begroting 335,6 fte en vast voor inhuur - transitieplan HWBP en receptie 15,4 fte - tussentijds 2021). Tot slot is door het personeel per saldo een aanzienlijke hoeveelheid IKB verlof gekocht € 368.218 dat eveneens een verlagend effect heeft op de salariskosten.
- **sociale premies** zijn onderschreden met € 228.016. Ondanks dat de pensioenpremie en sociale lasten beperkt zijn gestegen is dit een gevolg van het later invullen van vacatures.
- **kosten voormalige personeel en bestuur** zijn met € 104.872 onderschreden doordat minder gebruik is gemaakt van wachtgeldverplichtingen.
- **personeel van derden** is onderschreden met € 386.397. In het verslagjaar is o.a. door het niet of later invullen van vacatures, het inhuren van specifieke deskundigheid en zwangerschapsverlof en voor de uitvoering van een aantal onderzoeken gebruik gemaakt van de diensten van derden (uitzendkrachten en ingehuurd personeel). De post is ten opzichte van de gewijzigde raming echter lager uitgevallen.
- **overige personeelslasten**, zijn overschreden met € 343.843 en wordt met name veroorzaakt door de hogere kosten voor organisatieontwikkeling en mobiliteit (€ 271.763). Betreft de inhaalslag van uitgestelde activiteiten van vorig jaar als gevolg van de coronacrisis en het project Hybride werken. Omdat in 2020 de bestemmingreserve 'organisatieontwikkeling' hiervoor is ingesteld worden deze extra kosten in 2021 hieruit gedekt. Verder wordt de overschrijding veroorzaakt door de thuiswerkvergoeding voor de medewerkers. Daarentegen zijn de kosten ondernemingsraad, geneeskundige dienst en de kantinekosten afgenomen als gevolg van de coronacrisis.

Goederen en diensten van derden

De totale kosten van goederen en diensten van derden bedragen € 114.161.229 en bestaan voor 71% uit de bijdrage aan het WBL, € 76.530.876 en de BsGW, € 4.382.981.

Van de overige kosten van € 33.247.372 heeft 52% betrekking op het onderhoud van het watersysteem (zowel waterlopen als waterkeringen), onderhoud soft- en hardware, onderhoud van gebouwen inclusief inventaris en installaties en onderhoud materieel.

Het aandeel van de dienstverlening door derden is 37%. Het betreft de bijdragen aan verenigingen (Stowa en de Unie van Waterschappen), de bijdrage aan het Waterschapshuis (HWH), de bijdrage aan Het Gegevenshuis en de overige diensten zoals juridische, financiële en technische advisering. Het aandeel van kosten die via bestemming van het rekeningsaldo ten laste van de specifiek daarvoor gevormde bestemmingsreserves wordt gebracht bedraagt € 1.919.070.

De overige kosten 11% hebben o.a. betrekking op huur -inclusief lease-, erfpacht, verzekeringen, energie, belastingen, geografische data, aanschaf duurzame gebruiksgoederen en overige gebruiks- en verbruiksgoederen.

Realisatie versus gewijzigde begroting

De realisatie is € 3.053.010 hoger dan de gewijzigde begroting.

Op deze post zijn € 1.919.070 aan kosten verantwoord die ten laste worden gebracht van de specifiek daarvoor gevormde bestemmingsreserves. Dit betreft de bestemmingsreserve calamiteiten watersysteembeheer; bestemmingreserve subsidie afkoppelen regenwater; bestemmingsreserve netcentrisch werken; bestemmingsreserve assetmanagement; bestemmingsreserve lectoraat bodem; bestemmingsreserve Lives en de bestemmingsreserve advisering nieuwe onderhoudscontracten.

- De aanschaf van hard- en software, inventaris en kantoormachines zijn lager uitgevallen als gevolg van de coronamaatregelen en het hoogwater van juli 2021 (€ 34.418).
- De aanschaf van overige gebruiks- en verbruiksgoederen zijn gedaald (€ 66.244). Met name de kosten voor dienst en werkkleding, werkmaterieel en abonnementen waren lager. Ook hebben we lagere kosten gehad voor dagelijkse benodigdheden zoals druk- en bindwerk en kantoorartikelen door het thuiswerken als gevolg van de coronacrisis. De vergaderkosten daarentegen zijn als gevolg van de watercrisis toegenomen.
- De energiekosten zijn lager uitgevallen door een lager verbruik in het verslagjaar (€ 66.322).
- Huur van het kantoorpand Roermond en de multifunctionele apparaten die in gebruik zijn, zijn lager uitgevallen (€ 11.867).
- De kosten die gemoeid zijn met het leasen van bedrijfsauto's zijn afgenomen (€ 144.152). Dit is een direct gevolg van het feit dat het besluit tot het leasen van 11 auto's voor Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH) later is genomen alsmede door leveringsproblemen van de auto's door corona.
- De post verzekeringen is door een stijging van de premie van de 'opstal en inboedelverzekering' van de loods in 2021 toegenomen (€ 6.619).
- Belastingen zijn afgenomen door de lagere motorrijtuigenbelasting op het werkmaterieel (€ 3.436)
- Op onderhoud door derden is sprake van een overschrijding van € 4.301.080. De overschrijding wordt met name veroorzaakt door de watercrisis juli 2021. Binnen deze kostensoort is een bedrag van € 5.588.433 verantwoord als calamiteitenkosten. Daarentegen zijn de kosten van baggeren en het onderhoud van de waterlopen aanzienlijk lager uitgevallen (€ 989.650). Ook de besteksmatige onderhoudswerkzaamheden van het watersysteem en de waterkeringen laten in 2021 een onderuitputting zien (€ 161.276). Dit omdat diverse onderhoudswerkzaamheden niet zijn uitgevoerd vanwege de coronamaatregelen. Ook de kosten voor het onderhoud van de loods zijn lager uitgevallen door minder ad hoc reparaties (€ 20.903). Op de schoonmaakkosten van de loods is eveneens een onderuitputting gerealiseerd van (€ 31.824) door de verbouw van de loods Horst. Verder zijn de kosten die gemoeid zijn met het onderhoud van werkmaterieel afgenomen (€ 48.902) omdat ook hier minder onderhoud noodzakelijk is gebleken. De kosten voor het onderhoud software (€ 25.714) zijn eveneens afgenomen. Ook de onderhoudskosten die gemoeid zijn met de monitoring van de waterkwantiteit, kunstwerken en de ECI-centrale hebben in het verslagjaar een positieve ontwikkeling doorgemaakt en zijn lager uitgevallen (€ 28.432).

- Op dienstverlening door derden resteert een onderschrijving van € 925.307. Deze onderschrijving wordt, los van de kosten die ten laste van de bestemmingsreserves komen (€ 446.780) en een verhogend effect hebben, voor het merendeel deel veroorzaakt door de lagere advies en onderzoekskosten (€ 635.726). Dit is o.a. een gevolg van de uitstel van de omgevingswet en doordat zaken zijn vertraagd door de watercrisis. Ook is door corona minder gebruik gemaakt van het kantoor en alles wat hieraan gerelateerd is. De onderschrijving betreft verder lagere reis- en verblijfskosten i.v.m. thuiswerken (€ 110.699), telefoonkosten (€ 52.948), portokosten (€ 22.596), afvoer vuil en reststoffen (€ 31.225), Rijksfactuur (€ 138.247), diensten datacenter (€ 30.343), buitenlandbeleid/deelname Blue Deal (€ 264.459), assetmanagement (€ 93.525), kwaliteit, arbo en milieuzorg KAM (€ 77.811) en de bijdrage aan het Het Waterschapshuis HWH (€ 7.140). De kosten aan de Unie en de Stowa daarentegen zijn toegenomen (€ 13.872), evenals de accountantskosten (€ 16.777), gegevensverstrekking door derden kadaster (€ 14.502), laboratorium (€ 30.842) en diensten derden (€ 24.272).
- De kosten van de BsGW zijn afgenomen met € 2.719 door de toetreding van de gemeente Mook en Middelaar per 1 januari 2021 tot de BsGW.

Bijdragen aan derden

De bijdragen aan derden bedroegen € 858.035 en bestonden o.a. uit een bijdrage aan/in:

- Provincie Noord Brabant bijdrage programmabureau Maas KRW/DHZ (€ 110.206)
- Regionale Energie Strategie Noord- en Midden Limburg (€ 10.000);
- Nationale parken Maasduinen en Grootte Peel (€ 20.660);
- Ons WCL bijdrage transitie nationaal park De Meinweg € 13.300);
- Waterschap Aa en Maas bijdrage gebiedssamenwerking NOV de Peel (€ 12.500);
- Deltaprogramma Maas bijdrage 2021 (€ 110.000);
- Rijksuniversiteit Wageningen bijdrage samenwerkingsovereenkomst (€ 5.000);
- Provincie Limburg bijdrage cofinanciering POP 3 subsidie (€ 503.750);
- Unie van Waterschappen en de stichting glastuinbouw bijdrage duurzame glastuinbouw (€ 6.552);
- Provincie Limburg bijdrage bezem door de middelenkast (€ 36.300);
- Maascleanup bijdrage afvalopruiactie (€ 5.000);
- Provincie Limburg bijdrage Serious Game Integriteit (€ 10.000);
- Sponsorbijdrage i.h.k.v. het sponsorbeleid (€ 7.650);
- Unie van Waterschappen bijdrage Droppiewater.nl 2021 (€ 2.000).

Realisatie versus gewijzigde begroting

De onderschrijving van € 234.965 wordt met name veroorzaakt doordat geen gebruik is gemaakt van de stimuleringsmaatregelen in de landbouw in het kader van de klimaatadaptie (€ 200.000).

Daarnaast is het aantal verzoeken in het kader van het sponsorbeleid beperkt gebleven waardoor de kosten lager zijn uitgevallen (€ 17.350).

Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien

In het verslagjaar is € 293.695 toegevoegd aan de 'voorziening persoonsgebonden basisbudget', € 159.905 aan de 'voorziening vitaliteit persoonsgebonden basisbudget', € 1.275.200 aan de 'voorziening onderhoud waterkeringen', € 4.500 aan de 'voorziening onderhoud loods Horst', € 13.000 aan de 'voorziening onderhoud ECI-waterkrachtcentrale', € 5.110.990 aan de 'voorziening belastingprocedure zuiveringsheffing', € 90.028 aan de 'voorziening resultaat BsGW', € 426.000 aan de 'voorziening resultaat WBL' en € 9.337.000 aan de 'voorziening watercrisis 2021'.

Realisatie versus gewijzigde begroting

Door de nieuwe CAO (ingangsdatum 1-1-2021) die geresulteerd heeft in een verhoging van het persoonlijk basisbudget en de mogelijkheid om deze gelden in te zetten voor tijd voor vitaliteit is de toevoeging aan de 'voorziening persoonsgebonden basisbudget' en de 'voorziening vitaliteit persoonsgebonden basisbudget' in totaliteit toegenomen met € 118.000.

In 2019 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan over twee aanslagen zuiveringsheffing over 2015 (publicatie NEN normen) waarbij de uitspraak voor het waterschap negatief is uitgevallen. Op 26 januari 2022 heeft een zitting plaatsgevonden bij de Rechtbank Roermond over dezelfde problematiek van een aantal aanslagen zuiveringsheffing van de belastingjaren 2016 tot en met 2019 die nog niet onherroepelijk waren. Hiermee is een bedrag van € 5.110.990 gemoeid. Omdat aannemelijk is dat deze uitspraak voor het waterschap negatief uitvalt is de 'voorziening belastingprocedure zuiveringsheffing' noodzakelijk gebleken waaraan € 5.110.990 is toegevoegd.

Verder is in 2021 de 'voorziening resultaat BsGW' en 'voorziening resultaat WBL' noodzakelijk gebleken waaraan in totaliteit € 516.028 is toegevoegd.

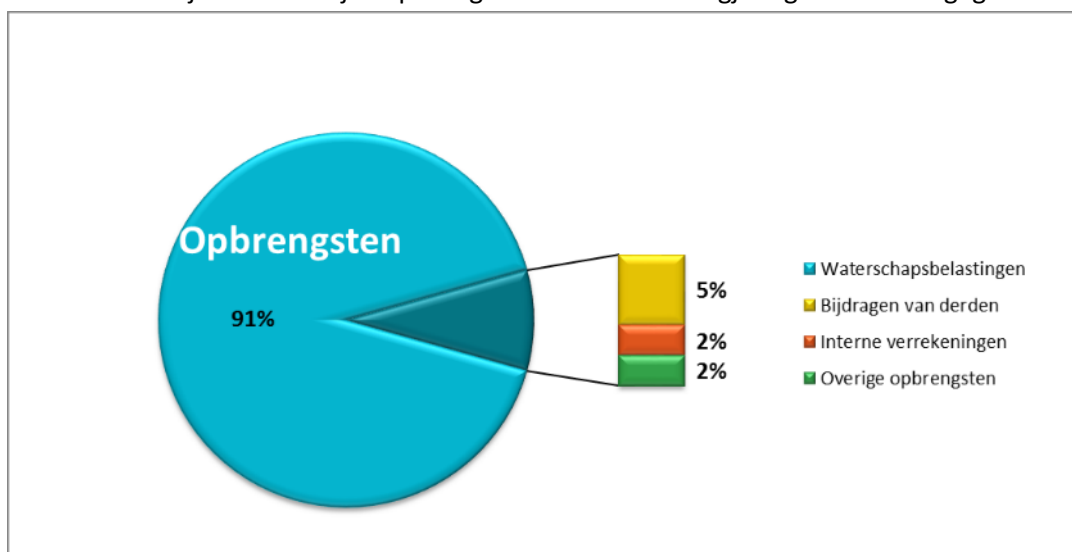
In 2021 is Limburg geconfronteerd met een watercrisis van een ongekeerde omvang. Omdat de financiële verantwoording van de watercrisis volledig in het verslagjaar dient plaats te vinden zijn de daadwerkelijke kosten van de watercrisis en de nog te verwachten tegemoetkoming uit de Wet tegemoetkoming Schade bij rampen in Limburg (Wts) in beeld gebracht. Ook is rekening gehouden met de nog te verwachten kosten van 2 grotere schadelocaties, te weten kademuur Valkenburg en stapelmuur Schin op Geul. De verwachting is dat de (toekomstige) herstelkosten van de locaties Valkenburg en Schin op Geul € 9.337.000 bedragen. Hiervoor is de 'voorziening watercrisis 2021' noodzakelijk gebleken en genoemd bedrag toegevoegd.

De post onvoorzien is een administratieve begrotingspost. Hier wordt nooit een realisatie op verantwoord. Deze post dient als tegenhanger in geval van bijstellingen in de begrotingen voor zover aanspraak wordt gemaakt op deze post.

Het niet geclaimde en ongebruikte deel van de begrotingstelpost, 'duurzaamheid en innovatie' valt vrij ten gunste van het rekeningsaldo 2021. De vrijval van de begrotingstelpost bedraagt in 2021 in totaliteit € 571.371.

10.2 Toelichting op opbrengsten

Onderstaand zijn de werkelijke opbrengsten over het verslagjaar grafisch weergegeven.

Financiële baten

De financiële baten bedragen € 2.060.230 en bestaan uit externe rentebaten en een dividenduitkering van de NWB-bank. De externe rentebaten zijn uitgekomen op € 3.270 en de dividenduitkering bedraagt € 2.056.960.

Realisatie versus gewijzigde begroting

Gelet op de positieve liquiditeitspositie zijn de kasgeldleningen (negatieve rente) in het verslagjaar beperkt gebleven waardoor uiteindelijk € 3.270 aan externe rentebaten is ontvangen en gelijk is aan de raming. De dividenduitkering van de NWB-bank die in 2019 is hervat was in 2021 eveneens conform raming.

Personele baten

De opbrengsten personele baten van € 432.575 hebben betrekking op de bijdrage van derden in de salariskosten.

Realisatie versus gewijzigde begroting

De vergoeding door uitkeringsinstanties (i.v.m. WIA, WAO, zwangerschapsverlof, e.d.) zijn vooraf niet exact in te schatten. Verder zijn de opbrengsten voor uitleen en detachering van personeel € 94.121 hoger uitgevallen dan begroot.

Goederen en diensten aan derden

De goederen en diensten aan derden van € 1.056.852 heeft voor en groot deel betrekking op grondverkoop. Ook de pachtopbrengst, het jachtrecht, de energieopbrengst van de ECI-waterkrachtcentrale, het doorberekend kostenaandeel van de BsGW voor de Basisregistratie Kadaster, de verrekening van de bijdrage van Het Waterschapshuis met het WBL de dienstverlening ten behoeve van de controle zwemwater voor de Provincie, het aandeel van de gemeente Horst in de kosten van de uitvoering tweede fase gebiedsproces Lollebeek en de bijdrage van waterakkoord met waterschap Aa en Maas worden hier verantwoord.

Realisatie versus gewijzigde begroting

De opbrengsten zijn toegenomen met € 480.052 door de hogere verkoop grond (€ 404.171), de toename van de pachtopbrengst en het jachtrecht die niet was geraamd (€ 48.355) en het aandeel van de gemeente Horst in de uitvoering van de tweede fase gebiedsproces Lollebeek (€ 48.098).

Bijdragen van derden

De bijdragen aan derden bedroegen € 8.141.772 en bestonden uit een bijdrage aan/in:

- Bijdrage van het Rijk van € 6.940.000 betreft de te verwachten vergoeding in het kader van de wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) in verband met de watercrisis in Limburg.
- Bijdrage van de provincie van € 695.670 betreft de verrekening van het positieve projectsaldo van het project Oijen-Wanssum.
- De bijdrage van overige openbare lichamen van € 251.122 heeft betrekking op de goodwill van tot de BsGW van de gemeente Mook en Middelaar (€ 14.050), de vergoeding van het transitieplan HWBP (€ 91.800), de verrekening met het WBL voor de analysekosten medicijnresten 2021 (€ 68.595) en een bijdrage van Waterpanel Noord voor het project 'waterklaar private terreinen' (€ 76.677).
- De bijdragen van overigen van € 254.980 hebben betrekking op de vergoeding van de Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding (LCCM) voor de beverrattenbestrijding (€ 224.980). Daarnaast is nog een dwangsom opgelegd in verband met het lozen van verontreinigd afvalwater in oppervlaktewaterlichamen (€ 30.000).

- *Realisatie versus gewijzigde begroting*

De hogere bijdrage van € 7.606.122 is een gevolg van de niet geraamde rijksbijdrage van € 6.940.000 van de wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) in verband met de watercrisis in Limburg. Ook is een provinciale bijdrage (€ 695.670) ontvangen door de verrekening van het positieve projectsaldo van het project Ooijen-Wanssum die niet was voorzien. Verder was in de raming geen rekening gehouden met de bijdrage van het WBL voor de analysekosten medicijnresten (€ 68.595) en de opgelegde dwangsom in verband met het lozen verontreinigd oppervlakte water (€ 30.000).

De vergoeding van het transitieplan HWBP daarentegen is (€ 87.700) lager uitgevallen. Ook de vergoeding van de Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding (LCCM) voor de beverrattenbestrijding is (€ 55.920) lager uitgevallen.

Waterschapsbelastingen

Na afloop van het verslagjaar is door de BsGW een door de accountant gewaarmerkte afrekening waterschapsheffingen 2017 tot met 2021 inclusief toelichting overlegd.

Deze afrekening is de basis voor de verantwoording in 2021 van de (bruto) opbrengst waterschapsbelastingen van € 166.746.651 en is als volgt samengesteld:

Watersysteemheffing	
Gebouwd	39.142.074
Ingezetenen	33.710.701
Ongebouwd	8.053.841
Natuur	198.971

Zuiveringsheffing	
Bedrijven	23.430.343
Huishoudens	61.912.011

Verontreinigingsheffing	
Verontreinigingsheffing	298.710

Verder is de belastingopbrengst gecorrigeerd voor € 5.796.138 kwijtschelding en € 735.473 oninbaarverklaringen, totaal € 6.531.611.

Realisatie versus gewijzigde begroting.

Ten opzichte van de bijgestelde begroting is de netto opbrengst waterschapsbelastingen in 2021 € 768.640 hoger uitgevallen.

Uit de afrekening 2021 van de BsGW blijkt dat de:

- **Watersysteemheffing** is € 194.487 hoger door het afsluiten van het belastingjaar 2017 en een toename van de opbrengst gebouwd en ingezetenen in de belastingjaren 2018 t/m 2021. Dit ondanks een nagekomen verrekening (terugbetaling € 123.355) van de afgesloten belastingjaren 2011-2016. Bij de opbrengst ongebouwd en natuur daarentegen is sprake een afname van de opbrengst in het belastingjaar 2021.
- **zuiveringsheffing** is € 35.454 hoger door het afsluiten van het belastingjaar 2017.
- **Verontreinigingsheffing** is € 190 lager door het afsluiten van het belastingjaar 2017.
- **kwijtschelding** met € 444.362 is gedaald, door het afsluiten van het belastingjaar 2017 en een neerwaartse bijstelling van de prognose kwijtschelding over het belastingjaar 2018, 2019 en 2020 bij de watersysteemheffing. Bij de zuiveringsheffing daarentegen was ondanks de neerwaartse bijstelling van de prognose kwijtschelding over het belastingjaar 2019 en 2020 sprake van een toename door de bijstelling van de prognose kwijtschelding van het belastingjaar 2018. Op de totale post is echter sprake van een afname. Dit heeft een verhogend effect op de belastingopbrengst.
- **oninbaar** met € 94.527 is gedaald, door het afsluiten van het belastingjaar 2017 en een neerwaartse bijstelling van de prognose oninbaar van het belastingjaar 2019 en 2020 bij de watersysteemheffing. Bij de zuiveringsheffing daarentegen was ondanks de neerwaartse bijstelling van de prognose oninbaar van het belastingjaar 2019 en 2020 sprake van een toename door de bijstelling van de prognose oninbaar van het belastingjaar 2018. Op de totale post is echter sprake van een afname. Dit heeft een verhogend effect op de belastingopbrengst.

Interne verrekeningen

De interne verrekeningen hebben betrekking op de vrijval van de voorzieningen en de geactiveerde lasten. Op basis van de opgave van APG over de actuariële berekening van de bestuurderspensioenen per 31 december van het verslagjaar kan een deel van de voorziening bestuurderspensioenen door de gestegen rekenrente vrijvallen. Het handelt hier om een bedrag van € 129.994.

Conform de BBVW en de 'nota activabeleid WL 2018' (AB 28 november 2018), wordt een gedeelte van de werkzaamheden van waterschap personeel verricht ten behoeve van investeringswerken geactiveerd. Het betreft hier een bedrag van € 3.371.613.

Realisatie versus gewijzigde begroting

Met de vrijval van de 'voorziening pensioen en uitkeringsverplichtingen' is in de raming geen rekening gehouden.

Verder zijn in het verslagjaar minder uren aan projecten besteed dan geraamd.

10.3 Exploitatieresultaat

Gelet op het bovenstaande resulteert het saldo van kosten en opbrengsten over 2021 in een negatief resultaat van € 9.589.989. In de begroting 2021 werd nog uitgegaan van een exploitatietekort van € 2.765.300. Dit betekent dan ook dat het exploitatieresultaat in het verslagjaar ten opzichte van de raming een negatieve ontwikkeling laat zien.

Voor de dekking van het nadelig resultaat wordt verwezen naar het aan deel II gevoegde 'Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening inclusief dekking van het nadelig resultaat'.

10.4 Topinkomens

In de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) die op 1 januari 2013 inwerking is getreden, is een openbaarmakingsverplichting voorgeschreven voor topfunctionarissen. Het gaat hierbij om personen die leiding geven aan de gehele organisatie. Bij een waterschap betreft dit de functie van secretaris-directeur. De wet schrijft topfunctionarissen een maximaal inkomen voor dat voor 2021 is vastgesteld op € 209.000. Bezoldigingen die uitgaan boven het door de WNT opgelegde maximum zijn strijdig met de wet en worden aangemerkt als onverschuldigde betaling. Verder verbiedt de WNT topfunctionarissen ontslagvergoedingen te verstrekken die meer bedragen dan € 75.000, dan wel één jaarsalaris als dit lager is dan € 75.000.

WNT-verantwoording 2021 Waterschap Limburg

De WNT is van toepassing op Waterschap Limburg. Het voor Waterschap Limburg toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000. Het betreft het bezoldigingsmaximum van leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling inclusief degene die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gelet op artikel 4.1 van de WNT zijn onderstaand de gegevens van de topfunctionaris van ons waterschap vermeld. Het betreft de functie van secretaris-directeur.

Gegevens 2021	
Bedragen x € 1	E. Keulers
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	Secretaris-directeur 01-01 tot en met 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 137.596
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.106
<i>Subtotaal</i>	€ 159.702
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	nvt
Bezoldiging	€ 159.702
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt

Gegevens 2020	
Bedragen x € 1	E. Keulers
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2020	Secretaris-directeur 01-01 tot en met 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloningen plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 129.179
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.455
<i>Subtotaal</i>	€ 149.634
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000
Bezoldiging	€ 149.634

Waterschap Limburg heeft in 2021 één leidinggevende topfunctionaris en het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum is op jaarbasis niet overschreden.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionaris met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionaris zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

11 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

T: +31 (0)40 269 82 22
E: info@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 229, 5600 AE Eindhoven
Philiteaan 73, 5617 AM Eindhoven
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap Limburg

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Waterschap Limburg te Roermond gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit:	Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van Waterschap Limburg op 31 december 2021 in overeenstemming met artikel 98a van het Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
<ol style="list-style-type: none"> de balans per 31 december 2021 (pagina nr. 129); het overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving (pagina nr. 130 tot en met pagina nr. 131); de toelichting op de balans per 31 december 2021 (pagina nr. 131 tot en met pagina nr. 147); de exploitatie naar kostendragers over 2021 (pagina nr. 159 tot en met pagina nr. 162) de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten over 2021 en de toelichting (pagina nr. 163 tot en met pagina nr. 173); de WNT-verantwoording (pagina nr. 173 tot en met pagina nr. 174); en bijlagen A, B, C en G (pagina nr. 186 tot en met pagina nr. 188 en pagina nr. 192). 	Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het d.d. 9 maart 2022 door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol en normen- en toetsingskader 2021.

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171186.
BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam "BDO" optreden.
BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO netwerk en van elk van de BDO Member Firms.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het d.d. 9 maart 2022 door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol en normen- en toetsingskader 2021 en de Regeling Controleprotocol WNT 2021 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Limburg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de baten en lasten alsmede de balansmutaties.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.848.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2, lid 7 Waterschapsbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de 5% van de betreffende hoofdkostensoort (bijv. personeelslasten) met een minimum van € 100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ inleiding (pagina nr. 5 tot en met pagina nr. 9);
- ▶ financiële samenvatting (pagina nr. 11 tot en met pagina nr. 16);
- ▶ jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen (pagina nr. 19 tot en met pagina nr. 126);
- ▶ kredietvotering en -verlening (pagina nr. 149 tot en met pagina nr. 157);
- ▶ voorstellen (pagina nr. 179 tot en met pagina nr. 181);
- ▶ bijlagen D, E, F, H, I, J en K (pagina nr. 189 tot en met pagina nr. 191 en pagina nr. 193 tot en met pagina nr. 203).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 109 lid 3 sub d van de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met artikel 98a Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het in Nederland geldende Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het d.d. 9 maart 2022 door het algemeen bestuur vastgestelde normen- en toetsingskader 2021.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 9 maart 2022, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's
  - ▷ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - ▷ dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;

- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat het waterschap in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het waterschap de financiële risico's niet kan opvangen;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 23 juni 2022

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

was getekend

drs. D.O. Meeuwissen RA

---

12 Voorstellen

Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening en dekking van het negatieve saldo.

Het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg verklaart dat deze jaarrekening ingevolge artikel 103, lid 3 van de Waterschapswet ter inzage is gelegd en dat van die neerlegging en verkrijgbaarstelling openbare kennisgeving is geschied.

Mede gelet op de verklaring van de accountant van 23 juni 2022, die in onderhavige jaarrekening is opgenomen, wordt voorgesteld de jaarrekening 2021 conform het volgende conceptbesluit vast te stellen.

Het negatieve saldo over 2021 bedraagt € 9.589.989.

In hoofdstuk 8 is het aangehaalde saldo verdeeld over de twee taken.

Het watersysteembeheer sluit met een negatief resultaat van € 1.011.690 en het zuiveringsbeheer met een negatief resultaat van € 8.578.299.

Voorgesteld wordt om € 990.816 te onttrekken aan de 'bestemmingsreserve calamiteiten watersysteembeheer'; € 314.209 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve subsidie afkoppelen regenwater'; € 59.417 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve netcentrisch werken'; € 481.475 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve assetmanagement watersysteem'; € 25.000 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve lectoraat bodem'; € 6.360 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve lives'; € 271.763 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve organisatieontwikkeling'; € 55.000 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve persoonlijk opleidingsbudget'; € 41.793 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve onderhoudscontracten'; € 200.000 toevoegen aan de 'bestemmingsreserve stimuleringsregeling landbouw'; € 163.000 toevoegen aan de in te stellen 'bestemmingsreserve Ooijen-Wanssum'; € 871.143 toevoegen aan de 'egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten watersysteemheffing', € 5.483.297 onttrekken aan de 'egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten zuiveringsheffing' en € 3.095.002 onttrekken aan de 'algemene reserve'.

Het dagelijks bestuur,

De wnd. secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

ir. EM. van der Kuil,

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

Vaststelling van de jaarrekening en dekking van het negatieve saldo

Het algemeen bestuur van Waterschap Limburg;

Overwegende dat het dagelijks bestuur de jaarrekening 2021 van het Waterschap Limburg heeft overlegd;

Gezien het voorstel van het dagelijks bestuur inzake de vaststelling van de jaarrekening 2021 van het Waterschap Limburg en de dekking van het negatieve saldo;

Mede gelet op de bepalingen voor vaststelling van de jaarrekening zoals die zijn opgenomen in de Waterschapswet;

BESLUIT

1. De jaarrekening 2021 vast te stellen tot de volgende totalen:
  - balans per 31 december € 365.087.986;
  - rekening van kosten en opbrengsten 2021 respectievelijk € 184.998.065 en € 175.408.076.

2. Het negatieve saldo ad € 9.589.989 als volgt te dekken:
  - watersysteembeheer*
    - € 990.816 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve calamiteiten watersysteembeheer';
    - € 314.209 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve subsidie afkoppelen regenwater';
    - € 59.417 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve netcentrisch werken';
    - € 481.475 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve assetmanagement watersysteem';
    - € 25.000 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve lectoraat bodem';
    - € 6.360 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve Lives';
    - € 271.763 onttrekken 'bestemmingsreserve organisatieontwikkeling';
    - € 55.000 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve persoonlijk opleidingsbudget';
    - € 41.793 onttrekken aan de 'bestemmingsreserve onderhoudscontracten';
    - € 200.000 toevoegen aan de 'bestemmingsreserve stimulering in de landbouw';
    - € 163.000 toevoegen aan de in te stellen 'bestemmingsreserve Ooijen-Wanssum';
    - € 871.143 toevoegen aan de 'egaliseringsreserve ontwikkeling waterschapslasten watersysteemheffing'.

  - zuiveringsbeheer*
    - € 5.483.297 onttrekken aan de 'egaliseringsreserve ontwikkeling waterschapslasten zuiveringsheffing' en € 3.095.002 onttrekken aan de 'algemene reserve watersysteem- en zuiveringsbeheer'.

3. De 'bestemmingsreserve 'persoonlijk opleidingsbudget' opheffen.
4. Het voor 2021 per programma beschikbaar gestelde krediet dat niet is verleend ad € 8.822.200 intrekken.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 6 juli 2022.

De wnd. secretaris-directeur,

De dijkgraaf,

ir. E.M. van der Kuil

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

Deel III Bijlagen

2021

waterschap
limburg

BIJLAGE A Vaste activa

Omschrijving	Stand 31-12-2020			Mutaties 2021					Stand 31-12-2021			Rente
	Aanschafprijs	Cumulatieve afschrijvingen	Boekwaarde	Vermeerderingen		Bijdrage van derden	Afschrijving	OHW naar exploitatie	Aanschafprijs	Cumulatieve afschrijvingen	Boekwaarde	
				Extern	Intern							
Financiële vaste activa												
* aandelen	354.529	-	354.529	-	-	-	-	-	354.529	-	354.529	Geen rente
Totaal financiële vaste activa	354.529	-	354.529	-	-	-	-	-	354.529	-	354.529	-
Immateriële vaste activa												
* afsluiten geldleningen	1.713.928	1.713.928	-	-	-	-	-	-	1.713.928	1.713.928	-	Geen rente
* onderzoek en ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
* overige immateriële activa	14.088.586	8.972.368	5.116.218	1.895.046	-	86.239	1.920.209	-	15.897.393	10.892.577	5.004.816	60.549
* bijdragen aan activa in eigendom van:												
- overheden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- overigen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- rijk	89.254.915	11.635.905	77.619.010	10.591.727	-	-	3.179.580	-	99.846.642	14.815.485	85.031.157	973.050
Totaal immateriële vaste activa	105.057.429	22.322.201	82.735.228	12.486.773	-	86.239	5.099.789	-	117.457.963	27.421.990	90.035.973	1.033.599
Materiële vaste activa												
<i>Werken in exploitatie</i>												
* bedrijfsgebouwen	6.008.905	2.475.675	3.533.229	-	-	-	185.069	3.764.045	10.830.354	3.718.149	7.112.205	63.686
* gronden en terreinen	6.041.485	4.904.821	1.136.664	-	-	-	156.973	36.560	5.920.360	4.904.110	1.016.250	12.880
* waterbouwkundige werken	207.822.708	119.867.587	87.955.121	-	-	-	6.190.788	1.869.369	210.358.083	126.724.381	83.633.702	1.026.525
* overige materiële vaste activa	7.688.648	7.261.079	427.570	-	-	-	259.088	160.156	8.165.838	7.837.201	328.637	4.524
* machines, apparaten en werktuigen	1.810.770	1.611.445	199.325	-	-	-	101.657	-	1.810.770	1.713.102	97.668	1.777
* waterbouwkundige werken (waterkeringen)	4.386.912	2.645.403	1.741.509	-	-	-	125.074	-	4.386.912	2.770.478	1.616.434	20.089
Totaal werken in exploitatie	233.759.428	138.766.011	94.993.417	-	-	-	7.018.650	5.830.130	241.472.317	147.667.420	93.804.897	1.129.480
<i>Onderhanden werken</i>												
* bedrijfsgebouwen	4.966.468	835.856	4.130.612	701.778	-	-	269.910	3.764.045	846.796	48.361	798.435	29.488
* gronden en terreinen	11.058.304	176.399	10.881.904	1.424.824	-	-	4.455.393	212.957	36.560	547.042	7.601.818	110.578
* waterbouwkundige werken	54.448.765	7.121.743	47.327.022	24.550.265	1.851.815	6.692.972	2.161.780	1.869.369	71.622.498	8.617.517	63.004.981	655.224
* overige materiële vaste activa	2.680.457	806.996	1.873.461	906.370	-	-	548.121	160.156	3.109.637	1.038.083	2.071.554	23.601
* machines, apparaten en werktuigen	31.823	7.478	24.345	-	-	-	6.365	-	31.823	13.842	17.981	253
* waterbouwkundige werken (waterkeringen)	8.424.196	1.339.951	7.084.245	19.031.631	1.391.644	15.305.236	292.448	-	13.542.235	1.632.399	11.909.836	113.632
Totaal onderhanden werken	81.610.012	10.288.423	71.321.589	46.614.867	3.243.459	26.453.601	3.491.580	5.830.130	97.301.848	11.897.244	85.404.605	932.776
Totaal materiële vaste activa	315.369.441	149.054.434	166.315.007	46.614.867	3.243.459	26.453.601	10.510.230	-	338.774.166	159.564.664	179.209.502	2.062.256
TOTAAL VASTE ACTIVA	420.781.399	171.376.635	249.404.764	59.101.640	3.243.459	26.539.840	15.610.019	-	456.586.658	186.986.654	269.600.004	3.095.855

Er is geen sprake van duurzame waardeverminderingen, in erfpacht uitgegeven activa of activa in aanbouw.

BIJLAGE B Reserves en voorzieningen

	Stand 31/12/20	Mutaties in 2021					Stand 31/12/21	Rente toerekening 2021		
		Vermeerderingen		Externe	Verminderingen			Bedrag	tbv. product	Rente%
		Interne			Interne	Externe				
		Rente	Overige							
Algemene reserves										
Algemene reserve watersysteem- en zuiveringsbeheer	8.151.130					8.151.130	80500	0,0%		
Totaal Algemene reserves	8.151.130	0	0	0	0	8.151.130	0			
Bestemmingsreserves tariefegalisatie										
Egalisatiereserve ontw. waterschapslasten watersysteemheffing	8.582.014		7.506.232			16.088.246	80500	0,0%		
Egalisatiereserve ontw. waterschapslasten zuiveringsheffing	7.463.395				1.980.098	5.483.297	80500	0,0%		
Totaal Bestemmingsreserve tariefegalisatie	16.045.409	0	7.506.232	0	1.980.098	21.571.543	0			
Bestemmingsreserves										
Calamiteiten watersysteembeheer	1.435.381				444.565	990.816	80500	0,0%		
Riooloverstorten	3.491.749					3.491.749	80500	0,0%		
Stimulering verbetering watersystemen; overstortregeling	257.922					257.922	80500	0,0%		
Subsidies afkoppelen regenwater	1.550.039				386.135	1.163.904	80500	0,0%		
Risicovolle beplanting	303.016					303.016	80500	0,0%		
Waterkwaliteit/NLP next Generation	310.713					310.713	80500	0,0%		
IBRAHYM waterkwaliteitsmodellering	69.000					69.000	80500	0,0%		
Netcentrisch werken	105.405					105.405	80500	0,0%		
Stimulering klimaataaptieve peilgestuurde drainage	88.767					88.767	80500	0,0%		
Assetmanagement watersysteem	1.263.223				422.152	841.071	80500	0,0%		
Lectoraat bodem	125.000				44.024	80.976	80500	0,0%		
Advisering nieuwe onderhoudscontracten	55.985				55.985	0	80500	0,0%		
Project meten met nitraatsrips	44.004				900	43.104	80500	0,0%		
Lives	188.290				75.263	113.027	80500	0,0%		
Stimulering in de landbouw	200.000		200.000			400.000	80500	0,0%		
Organisatieontwikkeling	0		387.100			387.100	80500	0,0%		
Persoonlijk opleidingsbudget	0		55.000			55.000	80500	0,0%		
Onderhoudscontracten	0		1.393.580			1.393.580	80500	0,0%		
Totaal Bestemmingsreserves	9.488.495	0	2.035.680	0	1.429.024	10.095.151	0			
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	33.685.033	0	9.541.912	0	3.409.122	39.817.823	0			
Voorzieningen										
<i>Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen</i>										
Pensioen / uitkeringsverplichtingen	4.899.157				129.994	130.936	4.638.226	80500	0,0%	
Persoonsgebonden basisbudget	0		293.695			166.762	126.933	80500	0,0%	
Vitaliteit persoonsgebonden basisbudget (PBB)	0		159.905		2.174	157.731	80500	0,0%		
<i>Voorzieningen voor onderhoudswerkzaamheden</i>										
Onderhoud waterkeringen (Noord-en midden Limburg)	2.625.755		1.275.200			336.069	3.564.885	80500	0,0%	
Onderhoud bedrijfspand Rijksweg Noord 305	125.559					18.674	106.885	80500	0,0%	
Onderhoud (Hoogwater) oods Horst	23.227		4.500			2.148	25.580	80500	0,0%	
Onderhoud waterkrachtcentrale ECI	81.438		13.000			14.815	79.623	80500	0,0%	
<i>Voorzieningen voor claims van ingezetenen en bedrijven</i>										
Voorziening natschade peilopzet Maas	1.303.235					1.303.235	80500	0,0%		
Belastingprocedure zuiveringsheffing	0		5.110.990			5.110.990	80500	0,0%		
<i>Overige voorzieningen</i>										
Resultaat BsGW	174.644		90.028			174.644	90.028	80500	0,0%	
Resultaat WBL	0		426.000			426.000	80500	0,0%		
Watercrisis 2021	0		9.337.000			9.337.000	80500	0,0%		
TOTAAL VOORZIENINGEN	9.233.014	0	16.710.318	0	132.168	844.048	24.967.116	0		
Resultaat										
Exploitatiesaldo 2020	6.132.790		0			6.132.790	0	80500	0,0%	
Exploitatiesaldo 2021	0		0			9.589.989	-9.589.989	80500	0,0%	
TOTAAL RESULTAAT	6.132.790	0	0	0	15.722.779	0	-9.589.989	0		

BIJLAGE C Vaste schulden

	Stand 31-12-2020	Mutaties in 2021			Stand 31-12-2021	Rente ten laste van 2021	Gemiddelden	
		Vermeer- deringen	Verminderings				Rente- voet	Restant looptijd
			Gewone aflossingen	Extra aflossingen				
Vaste schulden								
<i>* leningen opgenomen bij:</i>								
- Nederlandse Waterschapsbank	190.406.526	30.000.000	10.829.596		209.576.930	2.937.111	1,88%	16 jr
- Rabobank Nederland								
- SWAP / Rabobank International						-8.110		
- A.S.N. Bank N.V.	4.800.000		480.000		4.320.000	169.967	3,87%	9 jr
Totaal vaste schulden	195.206.526	30.000.000	11.309.596	0	213.896.930	3.098.968		

BIJLAGE D Personeelslasten

Onderdeel	Aantal fte 2021		Rekening 2021			Totaal personeelslasten begroting 2021
	Begroting	Rekening	Salarissen huidig bestuur en personeel	Sociale premies	Totaal personeelslasten	
Bestuur	-	-	722.106	23.135	745.241	836.700
Directie en secretariaat	13,77	11,83	1.183.768	416.352	1.600.120	1.556.200
Strategie & communicatie	18,50	20,78	1.580.830	468.070	2.048.900	2.023.200
Kaders & Ontwikkeling	35,62	34,62	2.566.476	810.373	3.376.849	3.824.200
Areaalbeheer	113,68	105,16	6.342.562	1.958.250	8.300.812	8.741.400
Projecten & Inkoop	50,29	59,38	4.080.377	1.251.503	5.331.880	4.862.900
Vergunning, Toezicht & Handhaving	21,54	20,68	1.364.703	421.277	1.785.980	1.907.000
Informatie, Data & Monitoring	41,26	47,22	2.908.856	901.508	3.810.364	3.532.300
Mens & Organisatie Ondersteuning	22,20	29,00	1.731.984	531.152	2.263.136	2.077.400
Programmering, Planning & Financien	18,73	18,89	1.468.964	423.940	1.892.904	1.915.300
Organisatiebrede toelagen / kosten stagiaires			-	-		621.500
Subtotaal	335,59	347,56	23.950.626	7.205.560	31.156.186	31.898.100

BIJLAGE E Berekening van het rente omslagpercentage

Het rente-omslagpercentage wordt berekend door de totale lasten van het waterschap die samenhangen met de aangegane geldleningen te delen door de totale boekwaarde van de vaste activa

De totale lasten bestaan uit de volgende componenten:

- 1 de over vaste geldleningen de te betalen rente;
- 2 de betaalde rente die verband houdt met kortlopende geldleningen (inclusief rekening-courant) die zijn aangegaan om vaste activa te financieren (in de begroting kan dit percentage worden geraamd door het financieringstekort te vermenigvuldigen met het percentage dat naar verwachting gedurende het begrotingsjaar voor kortlopende geldleningen verschuldigd zal zijn);
- 3 de bespaarde rente in verband met de eigen financieringsmiddelen van het waterschap (reserves en voorzieningen);
- 4 de afschrijvingen van de kosten van de geldleningen.

In de berekening dient worden uitgegaan van de gemiddelde boekwaarde van de activa, de gemiddelde stand van de geldleningen en de gemiddelde stand van de eigen financieringsmiddelen.

De berekening van het rente-omslagpercentage is als volgt:

1	Rente vaste geldleningen:		€	3.098.968
2	Rente financieringsmiddelen:			
	Gemiddelde financieringspositie:			
		31-12-2020	31-12-2021	Gemiddeld
	Totaal boekwaarde vaste activa	249.404.764	269.600.004	259.098.412
	Totaal lang vreemd vermogen	195.206.526	213.896.930	204.551.728
	Totaal eigen financieringsmiddelen	42.918.047	64.784.939	53.851.493
	Financieringsoverschot cq -tekort	-11.280.190	9.081.865	-1.099.162
	Betaalde rente die verband houdt met financieringstekort		-	-3.113
3	Bespaarde rente		-	-
4	Afschrijvingen van de kosten van de geldleningen		-	-
	Totale lasten die samenhangen met de aangegane geldleningen		€	3.095.855
	Gemiddelde boekwaarde vaste activa na correctie			
		31-12-2020	31-12-2021	Gemiddeld
	Totaal boekwaarde vaste activa	249.404.764	269.600.004	259.502.384
	Totaal buiten de rente-omslag houden	354.529	354.529	354.529
	Gemid.boekwaarde vaste activa na correctie	249.050.235	269.245.475	259.147.855
	Het rente-omslagpercentage bedraagt:			
	Lasten samenhangend met aangegane geldleningen		3.095.855	
	Gemiddelde boekwaarde vaste activa na correctie		259.147.855	
				afgerond
				1,20%

BIJLAGE F Kostenverdeelstaat

Programma's	Netto kosten voor doorberekening	Bijdrage WBL	Bijdrage BsGW	Doorberekende kosten					Totaal na doorberekening
				Kapitaallasten	Huisvesting	Ondersteunende producten	Indirecte kosten	Werkmaterieel	
Eigen plannen	292.785	-	-	142.995	-	52.532	2.548.778	-	3.037.090
Plannen van derden	732.469	-	-	-	-	131.419	3.076.785	-	3.940.673
Beheersinstrumenten watersystemen	350.281	-	-	-	-	62.846	1.382.950	-	1.796.077
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	9.494.650	-	-	11.044.370	326.487	1.703.516	9.526.968	949.802	33.045.793
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	137.809	-	-	-	-	24.725	30.136	-	192.670
Beheer hoeveelheid water	371.837	-	-	109.127	-	66.713	1.466.659	-	2.014.336
Monitoring watersystemen	351.326	-	-	297.707	-	63.035	1.037.920	-	1.749.988
Beheer Keurkwartet en VTH-beleid	-	-	-	-	-	-	772.014	-	772.014
Vergunningen en meldingen	65.125	-	-	-	-	11.684	2.956.714	-	3.033.523
Adviezen vergunningen	-	-	-	-	-	-	704.030	-	704.030
Toezicht	-54.910	-	-	-1.785	-	-9.853	1.862.041	-	1.795.493
Handhaving	-30.000	-	-	-	-	-5.382	359.839	-	324.457
Werkmaterieel	317.548	-	-	110.051	-	-	759.653	-1.187.252	-
Klimaatadaptatie regionaal systeem	12.028.920	-	-	11.702.465	326.487	2.101.235	26.484.487	-237.450	52.406.144
Eigen plannen	-	-	-	-	-	-	222.703	-	222.703
Beheersinstrumenten waterkeringen	2.001	-	-	712.744	-	359	1.368.044	-	2.083.148
Aanleg en onderhoud waterkeringen	1.347.307	-	-	4.719.240	-	241.733	1.907.177	237.450	8.452.907
Hoogwaterbescherming Maas: Waterveiligheid	1.349.308	-	-	5.431.984	-	242.092	3.497.924	237.450	10.758.758
Eigen plannen	67.448	-	-	-	-	12.102	438.456	-	518.006
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	3.801.590	-	-	19.068	276.780	682.077	592.295	-	5.371.810
Calamiteitenbestrijding watersystemen	4.662.366	-	-	15.604	-	836.515	514.571	-	6.029.056
Crisisbeheersing	8.531.404	-	-	34.672	276.780	1.530.694	1.545.322	-	11.918.872
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	378.514	-	-	17.576	-	67.912	52.647	-	516.649
Monitoring watersystemen	943.719	-	-	49.365	-	169.321	1.165.699	-	2.328.104
Regulering lozingen	37.416	-144.130	-	-	-	6.715	45.217	-	-54.782
Waterkwaliteit	1.359.649	-144.130	-	66.941	-	243.948	1.263.563	-	2.789.971
Eigen plannen	261.291	688.304	-	-	-	46.879	263.185	-	1.259.659
Getransporteerd afvalwater	-	13.269.618	-	-	-	-	-	-	13.269.618
Gezuiverd afvalwater	-	43.205.858	-	-	-	-	-	-	43.205.858
Verwerkt slib	-	16.364.198	-	-	-	-	-	-	16.364.198
Regulering lozingen	-	-96.788	-	-	-	-	75.145	-	-21.643
Zuiveren en waterketen	261.291	73.431.190	-	-	-	46.879	338.330	-	74.077.690
Belastingheffing	1.468.137	-	3.169.680	-	-	-	-	-	4.637.817
Invordering	-	-	1.213.301	-	-	-	-	-	1.213.301
Bestuur	1.860.851	2.350.244	-	386.513	-	333.871	1.265.762	-	6.197.241
Externe communicatie	191.152	580.568	-	-	-	34.297	1.222.007	-	2.028.024
Kapitaallasten	18.705.874	-	-	-18.705.874	-	-	-	-	-
Indirecte kosten	31.181.654	-	-	-	1.273.605	10.443.548	-42.898.807	-	-
Huisvesting	1.337.510	-	-	539.361	-1.876.872	-	-	-	-1
Ondersteunende beheerproducten	7.151.215	-	-	543.938	-	-14.976.564	7.281.412	-	1
Bestuur en Organisatie	61.896.393	2.930.812	4.382.981	-17.236.062	-603.267	-4.164.848	-33.129.626	-	14.076.383
Totaal	85.426.965	76.217.872	4.382.981	-	-	-	-	-	166.027.818

Onvoorzien WBL

313.004

*afrondingsverschil

BIJLAGE G Kostendragers, programma's, beleidsproducten incl. dekkingsmiddelen

Programma's en beleidsproducten 2021	Totaal	Kostendrager		Bijdrage aan WBL	Kostendrager		Bijdrage aan BsGW	Kostendrager	
		Watersysteem beheer	Zuiverings beheer		Watersysteem beheer	Zuiverings beheer		Watersysteem beheer	Zuiverings beheer
Eigen plannen	3.037.090	3.037.090	-	-	-	-	-	-	-
Plannen van derden	3.940.673	3.940.673	-	-	-	-	-	-	-
Beheersinstrumenten watersystemen	1.796.077	1.796.077	-	-	-	-	-	-	-
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	33.045.793	33.045.793	-	-	-	-	-	-	-
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	192.670	192.670	-	-	-	-	-	-	-
Beheer hoeveelheid water	2.014.336	2.014.336	-	-	-	-	-	-	-
Monitoring watersystemen	1.749.988	1.749.988	-	-	-	-	-	-	-
Beheer Keurkwartet en VTH-beleid	772.014	772.014	-	-	-	-	-	-	-
Vergunningen en meldingen	3.033.523	1.516.761	1.516.762	-	-	-	-	-	-
Adviezen vergunningen	704.030	352.015	352.015	-	-	-	-	-	-
Toezicht	1.795.493	897.747	897.746	-	-	-	-	-	-
Handhaving	324.457	162.229	162.228	-	-	-	-	-	-
Klimaatadaptatie regionaal systeem	52.406.144	49.477.393	2.928.751	-	0	-	0	0	0
Eigen plannen	222.703	222.703	-	-	-	-	-	-	-
Beheersinstrumenten waterkeringen	2.083.148	2.083.148	-	-	-	-	-	-	-
Aanleg en onderhoud waterkeringen	8.452.907	8.452.907	-	-	-	-	-	-	-
Hoogwaterbescherming Maas: Waterveiligheid	10.758.758	10.758.758	-	-	0	-	0	0	0
Eigen plannen	518.006	518.006	-	-	-	-	-	-	-
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	5.371.810	5.371.810	-	-	-	-	-	-	-
Calamiteitenbestrijding watersystemen	6.029.056	6.029.056	-	-	-	-	-	-	-
Crisisbeheersing	11.918.872	11.918.872	-	-	0	-	0	0	0
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	516.649	516.649	-	-	-	-	-	-	-
Monitoring watersystemen	2.328.104	2.328.104	-	-	-	-	-	-	-
Regulering lozingen	-54.782	74.274	-129.056	-144.130	-	-144.130	-	-	-
Waterkwaliteit	2.789.971	2.919.027	-129.056	-144.130	0	-144.130	0	0	0
Eigen plannen	1.259.658	-	1.259.658	688.304	-	688.304	-	-	-
Getransporteerd afvalwater	13.269.618	-	13.269.618	13.269.618	-	13.269.618	-	-	-
Gezuiverd afvalwater	43.205.858	-	43.205.858	43.205.858	-	43.205.858	-	-	-
Verwerkt slib	16.364.198	-	16.364.198	16.364.198	-	16.364.198	-	-	-
Regulering lozingen	-21.642	75.145	-96.787	-96.787	-	-96.787	-	-	-
Zuiveren en waterketen	74.077.690	75.145	74.002.545	73.431.191	0	73.431.191	0	0	0
Belastingheffing	4.637.816	3.661.709	976.107	-	-	-	3.169.680	2.193.573	976.107
Invordering	1.213.303	606.652	606.651	-	-	-	1.213.303	606.652	606.651
Bestuur	6.197.240	2.115.847	4.081.393	2.350.244	-	2.350.244	-	-	-
Externe communicatie	2.028.024	796.101	1.231.923	580.568	-	580.568	-	-	-
Bestuur en Organisatie	14.076.383	7.180.309	6.896.074	2.930.812	0	2.930.812	4.382.983	2.800.225	1.582.758
Programmatotaal	166.027.818	82.329.504	83.698.314	76.217.873	0	76.217.873	4.382.983	2.800.225	1.582.758
Onvoorzien WBL	+	313.004	-	313.004	313.004	313.004	-	-	-
Negatief resultaat WBL 2021	+	426.000	-	426.000	-	-	-	-	-
Negatief resultaat BsBW 2021	+	90.028	58.500	31.528	-	-	-	-	-
Belastingprocedure zuiveringsheffing	+	5.110.990	-	5.110.990	-	-	-	-	-
Overheadcomponent vergoeding HWBP	-/-	91.800	91.800	-	-	-	-	-	-
Goodwill toetreders BsGW	-/-	14.050	9.100	4.950	-	-	-	-	-
Dividend Nederlandse Waterschapsbank NV	-/-	2.056.960	2.056.960	-	-	-	-	-	-
Totaal netto kosten	169.805.030	80.230.144	89.574.886	76.530.877	-	76.530.877	4.382.983	2.800.225	1.582.758
Opbrengst waterschapsbelastingen	+	166.746.653	81.404.298	85.342.355	-	-	-	-	-
Correctie kwijtschelding	-/-	5.796.138	1.923.995	3.872.143	-	-	-	-	-
Correctie oninbaarheid	-/-	735.474	261.849	473.625	-	-	-	-	-
Totaal dekkingsmiddelen	160.215.041	79.218.454	80.996.587	-	-	-	-	-	-
Toevoegen aan / onttrekken uit reserves	-9.589.989	-1.011.690	-8.578.299	-	-	-	-	-	-

BIJLAGE H Treasury**KASGELDLIMIET (X € 1.000) 2021**

Begrotingstotaal	166.756
Percentage	23%
Kasgeldlimiet	38.354
Financieringsstekort (-) / overschot (+)	23.823

Ruimte (+) / overschrijding (-) 62.177**TOETS RENTERISICONORM (x € 1.000) 2021*****Renterisico op vaste schulden***

1a	Renteherziening vaste schulden o/g	17.340
1b	Renteherziening vaste schulden u/g	-
1	Netto herziening vaste schulden (1a - 1b)	17.340
2	Betaalde aflossingen	11.310

3 Renterisico op vaste schuld (1+2) 28.650***Renterisiconorm***

4a	Begrotingstotaal	166.756
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	30%

4 Renterisiconorm (4ax4b) 50.027***Toets renterisiconorm***

4	Renterisiconorm	50.027
3	Renterisico op vaste schuld	28.650

5 Ruimte (+) / Overschrijding (-) (4-3) 21.377

BIJLAGE I EMU-Saldo

Onderdeel, bedragen X € 1.000	2021 Begroting	2021 Gewijzigde begroting	2021 Realisatie
1. Exploitatiesaldo voor bestemming reserves	-2.166	-1.910	-9.590
2. Invloed investeringen			
- bruto-investeringsuitgaven	103.263	83.403	62.345
+ investeringssubsidies	66.608	41.526	26.540
+ verkoop materiële en immateriële vast activa	0	0	0
+ afschrijvingen	16.192	15.782	15.610
3. Invloed voorzieningen			
+ toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.628	1.628	16.710
- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. de exploitatie	0	0	132
- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	2.625	2.627	844
+ externe vermeerderingen van voorzieningen	0	0	0
4. Invloed reserves			
- betalingen rechtstreeks uit reserves	0	0	0
+ externe vermeerderingen van reserves	0	0	0
5. Deelnemingen en aandelen			
- boekwinst	0	0	0
+ boekverlies	0	0	0
EMU-saldo volgens begroting (+ overschot / - tekort)	-23.626	-29.004	-14.051

realisatie versus gewijzigde begroting, per onderdeel

Het exploitatiesaldo is als gevolg van gestegen kosten, die hoger waren dan de toename van de opbrengsten gedaald. Voor een toelichting, zie hoofdstuk 10.

De investeringsuitgaven en -inkomsten zijn beiden afgenomen. Per saldo is sprake van een lager netto-investeringsniveau. investeringsniveau. Voor een toelichting op de afwijking per programma, zie hoofdstuk 3.

De afschrijvingen zijn door het netto hoger investeringsniveau gestegen. Zie 10.1 toelichting rente + afschrijving.

De toevoegingen aan de voorzieningen zijn gestegen, zie 10.1 toelichting op de toevoeging aan voorzieningen.

De rechtstreekse betalingen uit de voorzieningen zijn afgenomen doordat de uitgaven ten laste van de 'voorziening onderhoud waterkeringen' lager zijn uitgevallen.

Aandeel EMU-tekort gemeenschappelijke regelingen	2021 Begroting	2021 Realisatie
- WBL	5.190	-10.472
- BsGW	-9	-321
EMU-saldo gemeenschappelijke regelingen (+ overschot / - tekort)	5.181	-10.793

INTEGRAAL EMU-TEKORT Waterschap Limburg	-18.445	-24.844
--	----------------	----------------

BIJLAGE J Investeringslijst

Project	AT	Omschrijving	VK	INVESTERINGSOBSJECT PER PROGRAMMA								GEVOTEERD KREDIET			
				UITGAVEN				INKOMSTEN				per 31-12-2021		Netto in 2021 gevoteerd	
				Realisatie tm 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Totaal	Realisatie tm 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Totaal	UITG	INK		
P000104	30	Herinrichting Maasnielderbeek bovenloop (resterend deel)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	813	-	813
P003101	30	Aansluiten oude Geulmeanders, Gulpen		846	10	51	898	9	-	-	9	1.256	-	-	-
P003102	30	Herinrichting Geul benedenstrooms kern Valkenburg fase 2 (Leeuw brouwerij)		733	1.800	1.198	1.930	245	560	395	641	3.100	1.045	-	-
P003103	30	Vispassage Epermolen		44	49	46	90	14	16	15	30	100	-	-	-
P003104	30	Vispassage Volmolen		2.229	10	8	2.236	833	3	3	836	2.714	883	-	-
P026201	30	#Sanering en herinrichting Oude Kanjel en Kanjel benedenstrooms Kanaal	**	286	-	-	286	-	-	-	-	-	-	-	-
P026401	30	Herinrichting Kanjel en Gelei, gemeenten Meerssen en Maastricht		2.434	3.900	4.026	6.460	1.166	1.746	1.356	2.523	7.750	3.437	-	-
P034201	30	Vispassage Wittemermolen Wittem		787	25	33	819	25	-	-	25	815	205	-	-
P057301	30	Vispassage Baalsbruggermolen Kerkrade		521	-	2	522	20	-	-	20	515	129	-	-
P057302	30	Herinrichting Worm (Nato-depot - Rimborg)		-	150	3	3	-	-	-	-	921	-	921	-
P066401	30	Herinrichting Bosbeek (Meinweg - monding)		-	-	3	3	-	-	-	-	753	-	753	-
P071002	30	Herinrichting Vlootbeek Benedenloop (Reigersbroek - Linnerweg)		-	10	7	7	-	-	-	-	816	-	816	-
P078302	30	Aanpak lekverlies Middelsgraaf te Susteren		142	293	264	406	-	-	-	-	450	-	-	-
P080102	30	#Rode Beek Susteren - Oud Roosteren		3.017	10	5	3.022	1.020	3	2	1.021	4.180	869	-	-
P080103	30	#Ontkluizing Rode Beek Brunssum		3.725	-	0	3.725	84	-	-	84	3.663	-	-	-
P080105	30	Herinrichting Rode Beek Millen-Susteren		256	100	117	373	84	33	39	123	1.075	-	-	-
P086201	30	Herinrichting Geleenbeek Corio Glana algemeen		12.381	20	265	12.646	6.725	-	40	6.765	8.830	2.695	-	-
P086202	30	Herinrichting Geleenbeek Echt - Sifon		263	5	5	268	87	2	2	88	2.716	-	2.362	-
P086204	30	Herinrichting Geleenbeek Millen - Nieuwstadt		130	30	22	153	43	10	7	50	253	-	-	-
P086205	30	Herinrichting Geleenbeek Oud-Roosteren A2		745	5	17	762	246	2	6	251	1.010	-	-	-
P086206	30	Herinrichting Geleenbeek Katsbek Nieuwstadt - Oud Roosteren		795	-230	-219	576	262	-	-72	190	759	-	-100	-
P086208	30	Herinrichting Oude Maas (Geleenbeekmonding)		87	300	391	478	-	-	-	-	1.400	768	408	-
P086209	30	Herinrichting Geleenbeek Corio-Glana, highlight 16 en 17		-	15	30	30	-	-	-	-	1.145	-	1.145	-
P086210	30	Herinrichting Geleenbeek VDL Nedcar		-	-	4	4	-	-	-	-	100	-	100	-
P086211	30	Herinrichting Geleenbeek Kamerhof Holtum		-	-	3	3	-	-	-	-	295	-	295	-
P111702	30	Ontkluizing keutelbeek in de kernen Beek en Neerbeek, fase 1B/2		523	-	20	543	173	-	7	179	3.309	400	-	-
P111704	30	Ontkluizing Keutelbeek Geleen		-	15	42	42	-	-	-	-	455	-	455	-
P115201	30	Corio Glana Highlight 20 fase 1		1.823	2.400	2.725	4.549	783	800	976	1.759	4.500	1.125	-	-
P115203	30	Corio Glana highlight 20, fase 2		188	250	455	643	-	-	212	212	500	-	-	-
P116901	30	Regenwaterbuffer Spaans Vorderen	**	184	-	-	184	-	-	-	-	-	-	-	-
P144601	30	Herinrichting Molenbeek van Lottum - Siebersbeek		21	50	102	123	-	-	-	-	250	-	-	-
P146802	30	WB21 knelpunt Raam en Vistrap Tungelroysebeek		3	50	20	23	-	16	-	-	423	-	-	-
P150001	30	Herinrichting Gansbeek / Paterslossing	**	-	-	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-
P151402	30	Herinrichting benedenloop Wellse Molenbeek		65	30	4	70	22	17	1	23	485	-	-	-
P180901	30	Herinrichting benedenloop Kwistbeek		44	35	2	46	15	17	1	15	550	-	-	-
P180902	30	Gebiedspilot Kwistbeek		1.990	2.200	1.937	3.926	0	1.100	1.296	1.296	4.800	2.098	-	-
P181701	30	Tielebeek bovenloop		944	800	873	1.818	312	600	288	600	1.799	1.357	-	-
P192701	30	Meilossing, afronding herinrichting		47	150	212	258	-	50	85	85	600	110	340	-
P228201	30	Herinrichting Huilbeek		333	300	194	527	110	100	68	178	2.800	1.500	174	-

Project	AT	Omschrijving	VK	INVESTERINGSOBSJECT PER PROGRAMMA								GEVOTEERD KREDIET		
				UITGAVEN				INKOMSTEN				per 31-12-2021		Netto in 2021 gevoteerd
				Realisatie tm 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Totaal	Realisatie tm 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Totaal	UITG	INK	
P228301	30	Maasmonding Wolterskamp		6	30	11	16	2	10	4	5	69	-	-
P254502	30	Herinrichting Oude Graaf		-	-	-	-	-	-	-	-	645	-	645
P254601	30	Herinrichting Venrays Broek en de Spurkt		6.730	1.735	1.053	7.783	769	4.531	146	915	8.665	5.851	-
P262701	30	Herinr. Haelensebeek Hhu-Nunhem		3.068	15	35	3.103	718	-	-	718	3.532	800	-
P278401	30	Herinrichting Wylrebeek monding		15	50	31	46	-	-	-	-	250	-	-
P282101	30	Herinr. Castenrayse vennen		967	1.250	508	1.475	-	1.100	3	3	3.500	2.670	-
P316101	30	Herinrichting Thorneerbeek		295	65	7	303	97	35	2	100	1.656	-	-
P316800	30	Maasgaard Algemeen		184	5	1	185	-	-	-	-	187	-	-
P316801	30	#Grote Molenbeek A73		3.103	10	18	3.120	1.051	3	6	1.056	4.345	3.554	-
P316802	30	Grote Molenbeek - Kasteelse bossen		109	200	198	307	36	60	65	101	460	165	-1.405
P316806	30	Vismigratieknelpunt zand- en vuilvang Grote Molenbeek		4	100	47	51	-	35	-	-	20	-	-
P316807	30	Pilot Beekdalontwikkeling Grote Molenbeek/Mariapeel		-	-	7	7	-	-	-	-	600	-	600
P316808	30	Herinrichting Grote Molenbeek Wittebrugweg		-	25	0	0	-	-	-	-	1.910	505	1.405
P323401	30	Herinrichting Aa		73	200	15	88	24	60	5	29	1.232	-	-
P324401	15	#Vervangen pompen in gemaal IJzerenman		61	-	-	61	20	-	-	20	68	17	-
P325202	30	Herinrichting benedenloop Lingsforterbeek		39	25	5	44	13	15	2	15	138	-	-
P360007	30	Grondverwerving meandering waterlopen		1.155	-	7	1.162	-	-	-	-	3.005	-	-
P360013/ P360014	0	Strategische grondverwerving (SGV) Watersysteemprojecten		4.648	500	206	4.854	-	-	-	-	15.000	-	-
P360027	30	Nieuw Limburgs Peil (NLP) Grote Molenbeek Rieterdijk		255	600	1	256	-	-	-	-	255	-	-
	30	Herinrichting Grensbeek		-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Projecten Beekherstel				56.300	17.602	15.025	71.324	15.007	10.924	4.960	19.967	111.434	30.182	9.726
P146801	30	Sarsven/Banen		1.365	25	6	1.371	29	-	-	29	1.400	300	-
P177901	30	Broekhuizerbroek		243	150	174	417	80	50	58	138	465	-	-
P261301	30	Heidsche Peel NLP		153	-	0	153	65	-	-	65	310	-	-
P265201	30	Waterbloem		114	250	127	241	38	80	42	80	1.250	-	-
P265202	30	Herinrichting Roggelsebeek, incl Neerpeelbeek en Bevelandsbeek		-	75	-	-	-	-	-	-	2.305	-	2.305
P360022	30	Nieuw Limburgs Peil (NLP) Herstelmaatregelen		259	-	-	259	-	-	-	-	747	-	-
P360026	30	Nieuw Limburgs Peil (NLP) Wateroverlast Niers		48	-	-	48	-	-	-	-	50	-	-
P360029	5	Nieuw Limburgs Peil (NLP) Streefbeeld Stroomgebiedsbrede Ecologische Systeem Analyse		76	100	-	76	-	-	-	-	75	-	-
P360040	30	Optimalisatie hoofdstelsel wateraanvoer (Noordervaart en Peelkanalen)		444	950	1.966	2.410	120	350	566	686	12.750	3.740	6.710
P360057	30	Extra boerenstuwen als droogtemaatregel		237	624	311	547	-	-	-	-	860	-	-
	30	KD010 - Investerings Reg watersysteem klimaatadaptatie/droogte (DHZ DPRA); 2020 € 0,2mln		-	400	-	-	-	200	-	-	-	-	-
Projecten Verdrogingsbestrijding				2.938	2.574	2.583	5.522	332	680	665	997	20.211	4.040	9.015
P003106	30	Geuldal visie aanpak - WiB		1.440	35	2	1.441	475	12	1	476	2.966	-	-
P012101	30	Mechelderbeekdal		-	360	404	404	-	119	-	-	350	-	-
P012102	30	Capaciteitsuitbreiding RWB Vijlenbergerweg		-	83	74	74	-	27	-	-	84	28	56
P016901	30	Waterberging Lange Gracht - Water in Balans		277	631	459	735	83	208	151	234	2.337	507	-
P021101	30	Regenwaterbuffer de Heek - WiB		191	126	133	323	-	41	107	107	284	94	-

Project	AT	Omschrijving	VK	INVESTERINGSOBSJECT PER PROGRAMMA								GEVOTEERD KREDIET		
				UITGAVEN				INKOMSTEN				per 31-12-2021		Netto in 2021 gevoteerd
				Realisatie tm 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Totaal	Realisatie tm 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Totaal	UITG	INK	
P021102	30	Hekerbeekdal		-	366	427	427	-	121	-	-	350	-	-
P038401	30	Lemiers en Oud Lemiers		-	35	109	109	-	11	-	-	350	-	-
P042401	30	Aanleg hoogwaterbescherming Slenaken		1.220	500	675	1.895	621	250	158	779	2.114	972	-
P065103	30	Maatregelen wateroverlast Roer		948	-	1	948	-	-	-	-	1.860	188	-
P080104	30	Bijdrage in kosten oplossen grondwateroverlast agv ontkluising Rode Beek Schinveld		496	-	-	496	-	-	-	-	536	-	-
P084301	30	Vergroten bergingscapaciteit regenwaterbuffer Etzenraderhuiske		246	42	0	246	-	14	81	81	290	-	-
P093001	30	Wijnandsrade		-	41	27	27	-	14	-	-	350	-	-
P096306	30	Bufferdam de Dem/Caumerbeek middenloop		171	250	520	691	57	83	114	171	3.135	706	-
P115301	30	Einighausen		-	123	91	91	-	41	-	-	350	-	-
P147701	30	Aanpak Wateroverlast Niers		90	-	-	90	-	-	-	-	100	-	-
P148302	30	Pilot retentiegebied Breevennen		22	2	3	25	7	-	1	8	86	-	-
P177803	30	Gebiedspilot Schelkensbeek - Water in Balans		1.003	1.013	627	1.629	336	334	173	509	2.100	700	227
P251502	30	Kabroeksebeek - werkp pad America		586	-	2	588	20	-	-	20	580	-	-
P255901	30	Gebiedspilot Eckeltsebeek - Water in Balans		737	1.607	350	1.086	246	530	115	361	2.745	906	504
P360005	30	#Vergroten buffers fase 3		3.910	-	0	3.910	1.520	-	62	1.582	3.230	-	-
P360019	30	WB21 toets 2015		1.180	500	476	1.657	391	160	157	548	2.030	-	-
P360034	5	Water in balans		3.280	200	158	3.438	1.218	66	52	1.270	4.285	609	-
P360044	30	Gebiedspilot Meerssen - Water in Balans		1.597	877	753	2.350	1.497	289	249	1.746	3.710	1.564	-
P360046	30	Gebiedspilot Oirsbeek - Water in Balans		650	886	849	1.499	215	292	280	495	3.068	810	1.558
P360056	30	Aanpak wateroverlast Hegge		68	146	213	281	23	48	70	93	150	-	-
P360058	30	Propositie Heuveland		250	200	250	500	-	-	-	-	500	-	-
	30	KD008 - Programmaplan Water in Balans		-	945	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Projecten Wateroverlast				18.363	8.968	6.602	24.965	6.708	2.660	1.772	8.480	37.940	7.084	2.345
P003105	30	Herstel kademuren en vispassage Commandeursmolen		1.464	-	12	1.476	-	-	-	-	1.700	-	-
P065104	30	Oeverherstel Roer te Roermond, voorstad Sint Jacob		708	5	3	711	42	-	-	42	794	52	-
P360006	30	#Kleine investeringswerken fase 3		2.642	10	13	2.655	5	-	-	5	4.300	-	-
P360042	30	Vervangingsinvesteringen assets		3.193	3.700	2.671	5.865	-	-	-	-	10.557	-	3.100
P360052	5	Ontwikkeling voorspellingsmodellen voor wateroverlast en Ontwikkeling klimaat-adaptatiemodel		232	120	58	289	-	-	-	-	1.527	-	1.252
P502015	5	Implementatie Infor-EAM		302	-	-	302	-	-	-	-	270	-	-
P502016	5	Ibrahim 3.0		14	325	198	212	-	150	-	-	700	350	-
P503003	5	Tractiemiddelen 2019-2022		32	300	-	32	-	-	-	-	1.195	-	-
P503004	15	Uitbreiding meetnet		-	50	1	1	-	-	-	-	300	-	-
P503005	10	Vervangen meetapparatuur		32	200	110	142	-	-	-	-	1.075	-	-
Projecten Vervanging en aanpassing assets				8.619	4.710	3.067	11.686	46	150	-	46	22.418	402	4.352
P360010	0	Onderzoekskrediet Watersysteemprojecten	**	-	-	-	-	-	-	-	-	1.000	-	-
P360050	5	Waterbeheerprogramma (WBP) 2022-2027		56	72	45	102	-	-	-	-	165	-	-
P360051	6	Watersysteemtoets 2019		49	-	-	49	16	-	-	16	60	-	-
	30	KD006 - Specifieke projecten: € 0,1mln p/j		-	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Project	AT	Omschrijving	VK	INVESTERINGSOBSJECT PER PROGRAMMA								GEVOTEERD KREDIET			
				UITGAVEN				INKOMSTEN				per 31-12-2021		Netto in 2021 gevoteerd	
				Realisatie tm 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Totaal	Realisatie tm 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Totaal	UITG	INK		
	5	KD011 - Uitwerking SESA beekdalbrede toepassing		-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
P504001	0	Bebording zwemwater		36	25	1	36	185	-	-	185	185	185	185	-
Projecten Overig				140	247	46	186	201	-	-	201	1.410	185	-	-

* Betreft onderzoekskosten watersysteemproject (krediet € 1.000.000, P360010)

PROGRAMMA KLIMAATADAPTATIE REGIONAAL SYSTEEM			86.360	34.101	27.323	113.683	22.294	14.414	7.397	29.691	193.413	41.893	25.437
P400001	30	Bijdrage kosten HWBP	90.092	10.430	10.592	100.683	-	-	-	-	100.452	-	9.854
P400003	5	Uitvoeren veiligheidstoetsing waterkeringen	2.904	2.000	1.389	4.293	-	-	-	-	5.500	-	1.600
P400009	0	#Deltaprogramma Maas 2	2.207	-	7	2.214	2.214	-	-	2.214	2.322	2.322	-
P41****	30	HoogWaterBeschermsProgramma	68.344	23.840	15.017	83.361	61.577	17.822	13.555	75.132	182.164	165.192	-
P410012	30	HWBP POV Dijkversterking Gebiedseigen Grond	1.537	971	577	2.114	1.537	971	577	2.114	-	-	-
P410015	30	HWBP Niet-subsidieabele kosten (100% WL)	538	2.900	596	1.134	-	-	-	-	-	-	-
P4154**	30	HWBP Lob van Gennep	4.583	7.290	3.298	7.881	4.125	6.561	2.968	7.093	-	-	-
P42****	0	Bestuursvereenkomst sluitstukken Maas	93.479	2.721	2.009	95.488	93.479	2.721	2.009	95.488	98.100	98.100	-
PROGRAMMA HOOGWATERBESCHERMING MAAS: WATERVEILIGHEID			263.684	50.152	33.484	297.168	162.932	28.075	19.109	182.041	388.539	265.614	11.454
P501003	10	Projecten facilitair 2018-2019	85	36	19	104	-	-	-	-	140	-	-
P501005	20	Verbouwing locatie Horst	74	803	683	756	-	-	-	-	803	-	128
P502014	5	Roadmap Informatievoorziening 2017-2021	1.538	650	728	2.267	-	-	-	-	2.600	-	-
	10	Projecten facilitair 2020/2021 ev.	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PROGRAMMA BESTUUR EN ORGANISATIE			1.697	1.539	1.430	3.127	-	-	-	-	3.543	-	128
P360047	30	Aanleg pompopstelplaatsen	354	10	2	357	5	-	-	5	349	116	-
P502017	5	HoogwaterinformatieOmgeving (HIO)	47	50	7	54	-	-	-	-	100	-	-
P502018	5	WBI + sterkteberekeningen dijken calamiteiten	-	125	-	-	-	-	-	-	-	-	-
P505001	10	Vervanging pompen hoogwaterbestrijding/vergroten capaciteit	76	124	1	77	-	-	-	-	854	-	754
PROGRAMMA CRISISBEHEERSING			477	309	10	488	5	-	-	5	1.303	116	754
P360045	5	Regionale analyse waterkwaliteit	230	20	21	251	-	-	3	3	250	-	-
P360055	5	Implementatie soortenbeleid	18	100	77	95	-	35	31	31	300	-	-
P360059	30	Innovatieve uitvoeringspilot waterkwaliteitsverbetering landelijk gebied	-	182	-	-	-	-	-	-	400	-	400
PROGRAMMA WATERKwaliteit			248	302	97	345	-	35	34	34	950	-	400
TOTAAL PROGRAMMA'S			352.466	86.403	62.345	414.811	185.231	42.524	26.540	211.771	587.748	307.623	38.173
P399999	30	Risicoprofiel realisatie	-	-3.000	-	-	-	-998	-	-	-	-	-
TOTAAL PROGRAMMA'S (Voor berekening kapitaallasten)			352.466	83.403	62.345	414.811	185.231	41.526	26.540	211.771	587.748	307.623	38.173

Projecten waarbij geen projectnummer is vermeld zijn nog op te starten projecten uit de kademota 2020-2025 (omschrijving begint met KD) of door het prioriteer en programmeerteam geprogrammeerde nieuwe projecten.

Onderzoekskrediet watersysteemprojecten

In bijlage J zijn diverse projecten gemarkeerd met *. Dit zijn watersysteemprojecten die zich nog in de onderzoeksfase bevinden. Er vinden alleen uitgaven plaats in het kader van onderzoeken.

Deze projecten worden gefinancierd uit het 'Onderzoekskrediet watersysteemprojecten'. Onderstaand wordt de stand van zaken van dit krediet per 31 december 2021 weergegeven:

Onderdeel	Krediet	Realisatie tot en met 31 december 2021	Restant
Onderzoekskrediet watersysteemprojecten	1.000.000	476.709	523.291
Totaal	1.000.000	476.709	523.291

Zodra de verkennings- en planuitwerkingsfase projecten ter hand wordt genomen, wordt aan het dagelijks bestuur een voorbereidingskrediet gevraagd inclusief de uitgaven in het kader van de planvoorbereiding en de grondaankopen, middels een kredietverleningsvoorstel.

Afsluiten investeringsprojecten per 31 december 2021

Op de volgende bladzijde wordt het overzicht gepresenteerd van de per 31 december 2021 af te sluiten projecten die afzonderlijk worden toegelicht.

Het afsluiten van investeringskredieten heeft geen financiële consequenties.

Toelichting af te sluiten investeringsprojecten per 31 december 2021

Af te sluiten projecten 2021		Uitgaven			Inkomsten			Saldo		
		Krediet	Realisatie	Restant	Krediet	Realisatie	Restant	Krediet	Realisatie	Restant
Vorbereidingskrediet		0	0	0	0	0	0	0	0	0
P003105	#Herstel kademuren en vispassage Commandeursmolen	1.700.000	1.476.192	223.808				1.700.000	1.476.192	223.808
P065104	#Oeverherstel Roer te Roermond, voorstad Sint Jacob	794.000	711.281	82.719	52.000	41.685	10.315	742.000	669.596	72.404
P080102	#Rode Beek Susteren - Oud Roosteren	4.180.000	3.022.432	1.157.568	869.000	1.021.317	-152.317	3.311.000	2.001.115	1.309.885
P080103	#Ontkluizing Rode Beek Brunssum	3.662.900	3.725.336	-62.436		84.000	-84.000	3.662.900	3.641.336	21.564
P251502	#Kabroeksebeek - w erkp ad America	580.000	588.156	-8.156		20.000	-20.000	580.000	568.156	11.844
P324401	#Vervangen pompen in gemeaal Ijzerenman	67.500	61.204	6.296	16.875	20.197	-3.322	50.625	41.007	9.618
P360005	#Vergroten buffers fase 3	3.230.000	3.910.116	-680.116		1.582.485	-1.582.485	3.230.000	2.327.631	902.369
P360006	#Kleine investeringswerken fase 3	4.300.000	2.654.882	1.645.118		4.513	-4.513	4.300.000	2.650.369	1.649.631
P400009	#Deltaprogramma Maas 2	2.322.080	2.213.793	108.287	2.322.080	2.213.793	108.287			
		20.836.480	18.363.392	2.473.088	3.259.955	4.987.990	-1.728.035	17.576.525	13.375.402	4.201.123
Totaal		20.836.480	18.363.392	2.473.088	3.259.955	4.987.990	-1.728.035	17.576.525	13.375.402	4.201.123

Vorbereidingsprojecten

In 2021 worden er geen projecten afgesloten die in voorbereiding zijn.

Uitvoeringsprojecten**P003105 Herstel kademuren en vispassage Commandeursmolen**

Het project betrof het herstel van de kademuren boven- en benedenstrooms van de Commandeursmolen in Mechelen. De uitvoering van het werk is goedkoper uitgevallen als gevolg van een aanbestedingsvoordeel.

P065104 Oeverherstel Roer te Roermond, voorstad Sint Jacob

Het op orde brengen van de linker oever van de Roer, ter hoogte van de panden Voorstad St Jacob nrs. 1-9, door het plaatsen van een nieuwe damwand. Tevens op orde brengen van de oevers van de Roer bovenstrooms van de Maria Theresiabrug tot aan het Groot Hellegat. Een deel van het werk is in overleg met de aannemer niet danwel anders uitgevoerd als in het bestek was opgenomen, waardoor de kosten lager zijn uitgevallen. Inkomsten betreffen suppletie van kosten explosieven. Omdat de kosten lager zijn uitgevallen zijn ook de hieraan gelinkte inkomsten lager uitgevallen.

P080102 Rode Beek Susteren – Oud Roosteren

De Rode Beek tussen de N276 tot de instroom in de Vloedgraaf voldeed niet aan de eisen voor een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem omdat de gekanaliseerde en gedeeltelijk in tegels gelegen beekloop onvoldoende ecologische en morfologische kwaliteit had.

Naast de ecologische doelstellingen lag er binnen het stroomgebied van de Rode Beek, Vloedgraaf en Geleenbeek ook een opgave om te voldoen aan de Normering Regionale Wateroverlast en het voorkomen van wateroverlast als gevolg van opstuwing vanuit de Maas. Derhalve is dit deel van de

Rode Beek heringericht. De uitgaven zijn lager dan oorspronkelijk in het uitvoeringskrediet was bepaald, als gevolg van een aanbestedingsvoordeel. Bij kredietvraag is uitgegaan van subsidiepercentage van 25% in het kader van Partnercontract 2016-2021. Dit percentage is later bijgesteld naar 33%.

P080103 Ontkluizing Rode Beek Brunssum

De rode beek vormt de drager van de ecologische hoofdstructuur in de gemeente Brunssum en passeerde de mijnsteenbergrand Hendrik in een overkluizing. Deze overkluizing vormde het laatste knelpunt in de ecologische verbindingszone rondom de rode beek. Middels een samenwerkingsproject tussen provincie Limburg, gemeente Brunssum en het waterschap is de mijnsteenbergrand verwijderd, heeft de rode beek een nieuwe, open tracé gekregen, is er een nieuw transportriool aangelegd en zijn er nieuwe recreatieve routes gerealiseerd. Uitgaven zijn iets hoger als gevolg van het aantreffen van giftige stoffen in de ondergrond. Dit is gecompenseerd met extra inkomsten. Bij kredietaanvraag was nog geen rekening gehouden met een bijdrage vanuit het Partnercontract.

P251502 Kabroeksebeek - werkp pad America

Het project omvat diverse maatregelen aan de Kabroeksebeek, zijnde: aanleg van eenzijdig onderhoudspad, plaatselijk herstel en aanbrengen van beschoeiing, opschonen beplanting, herstel van het profiel en aanleg van een vissteiger. Looptijd project is langer geweest dan aanvankelijk gedacht vanwege moeizaam verlopen grondverwerving. Kosten zijn hierdoor uiteindelijk iets hoger uitgevallen. De gemeente Horst aan de Maas heeft € 20.000 bijgedragen aan het project.

P324401 Vervangen pompen in gemaal Ijzerenman

Als gevolg van vissterfte door het gemaal heeft het waterschap er voor gekozen om het bestaande gemaal te vervangen voor een visvriendelijk gemaal waar vissen ongeschonden doorheen komen zonder de functie van het gemaal te niet te doen. De uitgaven zijn lager uitgevallen als gevolg van een lager offertebedrag van aannemer dan dat er in eerste instantie was geraamd. De inkomsten zijn afkomstig van Partnercontract 2016-2021. Bij kredietverlening was het uitgangspunt cofinanciering van 25% van totale projectkosten. Dit werd later 33% van de totale projectkosten. Als gevolg hiervan zijn er meer inkomsten dan oorspronkelijk geraamd.

P360005 Vergroten buffers fase 3

Op diverse locaties in Limburg is de bergingsinhoud van reeds bestaande buffers vergroot. De uitgaven zijn hoger dan oorspronkelijk in het uitvoeringskrediet was bepaald, omdat er ook aanvullende werkzaamheden op verzoek van gemeenten zijn uitgevoerd. Hier stonden extra inkomsten tegenover. Bij kredietaanvraag was nog geen rekening gehouden met inkomsten vanuit gemeenten en Partnercontract 2016-2021.

P360006 Kleine investeringswerken fase 3

Diverse gebundelde kleine investeringswerken. De uitgaven zijn lager dan oorspronkelijk in het uitvoeringskrediet was bepaald, als gevolg van aanbestedingsvoordeel. Bij kredietverlening was geen rekening gehouden met inkomsten Gemeente Gulpen-Wittem (bijdrage voorbereiding opschonen vijver) en Gemeente Roermond (bijdrage NGE).

P400009 Deltaprogramma Maas 2

WL voerde over de afgelopen jaren het financieel beheer van de samenwerking Deltaprogramma Maas. Dit betrof het uitbetalen van facturen voor opdrachten die onder regie van Deltaprogramma Maas werden uitgezet. Daarnaast het jaarlijks factureren en innen van de bijdragen van alle 8 deelnemende partners. Het project kent een batig saldo van €13.175. Omdat het een samenwerkingsproject betreft is het geld van de deelnemende partners. Derhalve de afspraak gemaakt dit bedrag door te sturen naar Aa- en Maas waar het vervolg van de projectadministratie verder wordt vormgegeven.

BIJLAGE K Lijst van verbonden partijen

Algemene gegevens		Belang vanuit optiek waterschap	Vermogen verbonden partij per 31-12-2021 (afgerond op € 1.000)	
Naam - Plaats	Rechtsvorm		Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Belastingensamenwerking Gemeenten en Waterschappen - Roermond	Gemeenschappelijke regeling	Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen, inclusief activiteiten in het kader van de Wet waardering onroerende zaken, alsook waterschaps-belastingen en - als hiervan afgeleid belang - de werkzaamheden met betrekking tot de administratie van gegevens ten behoeve van bestuursverkiezingen in het beheersgebied van de deelnemers.	1.202.000	9.491.000
Waterschapsbedrijf Limburg - Roermond	Gemeenschappelijke regeling	Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van: 1. de bouw, de exploitatie, het onderhoud en het beheer van alle zuiveringstechnische werken met toebehoren; 2. het contractbeheer van de waterkwaliteitslaboratoriumactiviteiten.	1.200.000	266.470.000
Het Waterschapshuis - Amersfoort	Gemeenschappelijke regeling	Het realiseren van renderende samenwerking op informatie- en bedrijfsprocessen en daarmee behartiging van behoeften van algemeen belang van de watersector.	0	8.203.000
Het Gegevenshuis - Landgraaf	Gemeenschappelijke regeling	Het opzetten en het beheren van object- en ruimtegerelateerde (Basis-) registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal.	319.000	1.079.000
Nederlandse Waterschapsbank N.V. - Den Haag	Naamloze vennootschap	Het uitoefenen van het bankbedrijf ten behoeve van de publieke sector.	1.902.000.000	94.117.000.000
Verdygo B.V. - Roermond	Besloten vennootschap	Het vermarkten van kennis en kunde van Waterschapsbedrijf Limburg bij het (laten) ontwerpen en ontwikkelen van installaties op het gebied van de afvalwaterketen, in het bijzonder rioolwaterzuiverings- installaties.	20.000	552.000
Vereniging Unie van Waterschappen - Den Haag	Vereniging	De behartiging van de belangen van de Nederlandse waterschappen, op nationaal, Europees en internationaal niveau, alsmede de ontwikkeling van een gezamenlijke visie en het bepalen van gezamenlijke standpunten van haar leden en het verlenen van service aan haar leden.	3.135.000	23.518.000
Vereniging Werken voor Waterschappen - Den Haag	Vereniging	Het als werkgeversvereniging behartigen van de gemeenschappelijke sociale en sociaal-economische belangen van de leden van de vereniging die activiteiten verrichten binnen de sector waterschap.	niet voorhanden	niet voorhanden